871
P5
1884
v.15

THE UNIVERSITY
OF ILLINOIS
LIBRARY
871
P5
1884
v.15

Digitized by the Internet Archive
in 2015

https://archive.org/details/tmacciplauticomo15plau

T. MACCI PLAVTI

COMOEDIAE

RECENSVIT

INSTRVMENTO CRITICO ET PROLEGOMENIS

AVXIT

FRIDERICVS RITSCHELIVS

SOCIIS OPERAE ADSVMPTIS

GVSTAVO LOEWE GEORGIO GOETZ FRIDERICO SCHOELL

TOMI III FASCICVLVS V

MENAECHMOS CONTINENS

LIPSIAE

IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

MDCCCLXXXIX

T. MACCI PLAVTI

MENAECHMI

RECENSVIT

FRIDERICVS RITSCHELIVS

EDITIO ALTERA A FRIDERICO SCHOELL RECOGNITA

COMOEDIARVM PLAVTINARVM

TOMI III FASCICVLVS V

LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI
MDCCCLXXXIX

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEVBNERI

'Menaechmi quo gravius cum aliorum inveteratorum vitiorum tum lacunarum multitudine laborat, eo magis dolendum est et paucas tantum eius fabulae membranas Ambrosianas superesse et eas maximam partem tam male habitas ut Plautinae scripturae investigandae operam omnem eludant. Quarum pristinam compagem, quantum indagari potuit, hanc habetote.'

427 a. 428 a
* *
* *
} Mil. glor.
379. 380
381 382 = Mil. 1423—36. 37 et Men. inscr.
A. a
B. b
427 b. 428 b = 57 — 75. 76 — 91*)
} L

423. 424 = 92—110. 111—125**)
C. c
439. 440 = 159—176. 177—193
409. 410 = 193***)—212. 213—227
415. 416 = 228—246. 247—265
441. 442 = 266—283. 284—302
D. d
429. 430 = 341—357. 358—373
} LI

*) Nihil adnotaverat Ritschelius, nisi v. 90 finiri hoc folium (cf. etiam praef. Mil. p. VI): unde aberravit Geppertus Stud. Pl. II p. 64. Loewius vero haec adscripsit '*427 B. 428 B (nicht von Mai's Hand), die mit 427 A und 428 A an dem oberen Theile noch etwas zusammenhängen, sind das miserabelste Blatt, das mir bisher vorgekommen. Ausser einigen Laciniae an der inneren Seite ist vom Texte nichts erhalten. Aber auch von den Rändern fehlt der ganze äussere, die äussere Hälfte des unteren und ein kleines Stückchen des oberen Randes. Das beiliegende Pergamentstreifchen kann ich nicht sicher unterbringen* [cf. ad v. 76]. *Zuletzt ganz deutlich die Quatern.-Nota* L.'

**) Recte hoc folium definivit Geppertus (nihil legens in cohaerente folio), cum Ritschelius f. 423. 424, 429. 430, 455. 456, 457. 458 sedem pristinam definiri posse negaverit 'ut in quibus nihil veteris scripturae superstes sit.'

***) Cf. adn. et append. ad v. 193 (a v. 195 vel potius 194 paginam incipere notaverat Ritschelius).

E. e
F. f
391. 392 = 446—462. 463—482
411. 412 = 483—501. 502—521
413. 414 = 522—541. 542—560*) } LII
401. 402 = 561—576. 577—594
G. g
H. h

I. i
K. k
L. l
M. m
N. n } LIII
O. o
P. p
Q. q

R. r
S. s
T. t
455. 456 = ? — 1017**). 1018—1036
457. 458 = 1036—1050. 1051—1065***) } LIIII
U. u
X. x
211. 212 = 1132—1151. 1152—Trin. inscr.

Praeter paginas 423, 424. 429, 430 et 455—458 nihil pellucebat Ritschelio in paginis 427b et 211, propemodum nihil praeter initia quaedam vel exitus versuum in p. 428b. 440. 411. 412. 413. 414. 401, item in superiore parte paginarum 409. 410. 415. 416. 391. 392: non multum in p. 439.

*) Non recte inter versus 540 et 541 paginarum interstitium notaverat Ritschelius. Cf. p. IX.

**) Nonus huius paginae versus cum v. 1007 fuerit, ipsum initium eo minus cum aliqua probabilitate definiri potest, quia praecedentia utrum dimetris an tetrametris *A* exhibuerit nescitur. V. 1018—1022 complectebant sex versus (bipartito, ut vid., ultimo).

***) Huius quoque folii sedem in universum recte iam Geppertus definivit, etsi neque ipsum initium neque finem indicare potuit. Praecedens vero folium, etsi cum hoc cohaerere suspicatus est, tamen fortasse aliorsum pertinere opinabatur non amplius rem explanans.

441. 442. 212: haud paulum in inferiore parte p. 391. 392: aliquanto plus in inferiore p. 409. 410. 415. 416: plurimum in p. 402, quae omnium integerrima mansit.

Non minoribus difficultatibus laborabat Loewius ubi partem harum paginarum potiorem accurata lectione retractabat: quin immo ex eo tempore quo Ritschelius legerat nova accessisse detrimenta et per se consentaneum erat et nonnullis locis demonstrari poterat. Nihilo minus qua fuit sollertia non mediocriter auxit provexitque lectionem. Illius autem fide nituntur quaecunque de paginis 427b, 428b. 439, 440. 409, 410. 415, 416. 441, 442. 391, 392. 401, 402 testati sumus (v. 57—91. 159—302. 446—482. 561—594), nisi quod extremam paginam cum Loewii descriptio aliquamdiu latuerit ipse quoque pertractavi. Itaque mihi addendae erant paginae 423, 424. 429, 430. 411, 412. 413, 414. 455, 456. 457, 458. 211, 212 (v. 92—125. 341—373. 483—560. 1017—1065. 1132—1162), in quibus partim prima legendi experimenta feci a. MDCCCLXXXV, alia aut supplevi aut correxi a. MDCCCLXXXVIII. Quodsi multo pleniora et accuratiora testimonia de *A* iam exhiberi poterant quam in proecdosi, non miraberis vel sic multa desiderari. Velut de spatiis eorum versuum, quorum non nisi singulae litterae legi poterant, nequaquam constanter iudicari poterat modo propter membranarum miseram condicionem, modo propter ipsorum versuum rationem, variam scripturam recipientium, modo propter metiendi molestiam, cui tempus non sufficeret.

Ritschelius vero haec adiungebat:

'Paginae 212 haec species est post undecim versus primos exitum fabulae complexos:

12
13
14 . . . . . TA
15
16 . . . . . MENAECHMI — — — — TRINUMMU ·
17
18 FELICITER
19

De quibus reliquiis dixi Parerg. Pl. I p. 297*). — In paginae 382 versu 7 apparuit MENAECHM, in versu 15 FELICITER. Ipsius igitur fabulae initium fiebat in membrana *Aa*: nec tamen, quantum assequi coniectura licet, in pagina *A*, in qua videri didascaliam scriptam fuisse l. s. s. dixi, sed in *a* demum. Nam cum pagina 428*b* terminetur fabulae versu 90 [i. 91], ad sex autem paginarum spatium complendum versus requirantur CXIV, apparet unam paginam superfieri. Nisi quidem etiam ampliorem in Ambrosiano codice fuisse prologum fabulae statueris, qui vel nunc ieiunis additamentis potius quam ulla sententiarum lacuna laborat. Illis autem nonaginta versibus ubi unum addideris a scenae primae inscriptione, unum vel duos ab inscriptione prologi, habebis XCII vel XCIII: ut (modo talem in *A* fuisse, qualis est in Palatinis, prologum credideris) ad plenam quinque paginarum mensuram duo vel tres versus hodie desint. Quibus commodiorem quam post v. 78 locum vix excogitabis.'

'Vnum autem versum, non duos, primae scenae inscriptioni tribui**), quod in Menaechmis quidem hanc ipsam rationem constantem fuisse in Ambrosiano codice fidem faciunt exempla earum scenarum omnium, quarum in illo initia supersunt***): quae sunt e tralaticia scenarum descriptione I, 4. II, 1. II, 2. IV, 2†), et ut calculis recte subductis efficitur III, 2 (quode vid. annot. v. 466) atque III, 3: nam de I, 3 et IV, 1 non licet quicquam definire††). Quodsi

*) Mihi in versu 14 apparuit T————UTI, quo accedit fragmentum huc pertinens et illam continens litteram quam Ritschelius hic A notavit, cum in Parergis diceret '*ein* A *oder halbes* M'. Mihi punctum cum initio M litterae inesse visum est. Versu autem 16 non modo MENAECKMI plene apparuit, sed etiam (minus certum) INCIPIT ante TRINUM et in medio fortasse EXP.

**) At ipsum initium fabulae revera duobus versibus inscriptioni relictis distinctum esse Loewius vidit itemque inter v. 78 et 79 nihil intercessisse in *A*, cum in fine prologi potius unus accedat versus. Itaque nihil sic deest ad plenam quinque paginarum mensuram.

***) Excipitur I 2, ubi versu nullo vacuo inscriptionem inter v. 18 et 19 (109. 110) inculcatam esse litteris minoribus iam Geppertus vidit in ipsa sane lectione paululum a me discrepans.

†) Accedunt iam praeter I 3 et IV 1 (vide infra) V 8 et V 9.

††) De III 2 ipsa lectione confirmavit Loewius, item de I 3, ubi

scenae I, 3 inscriptionem item uno fuisse versu conclusam credideris, non repugnat certe reliqua condicio paginae 440. In qua quanquam videri possunt quindecim tantum versus scripti esse, qui sunt scenae I, 2 quattuor extremi cum proximae undecim primis, e quibus unus 192 per duorum spatium dispestus apparuit: tamen, etiamsi reliquorum quattuordecim nullus bipertitus fuerit, nihil impedit quominus post v. 182 non unus, sed duo intercidisse putentur. — — —*). De scena autem IV, 1 quod dixi nihil definiri posse, id causam hanc habet quod vel sine ulla inscriptione a v. 541 ad 560 hodie numerantur viginti versus**): ut, si unum inscriptioni tribueris, duobus caruisse Ambrosiani paginam 414 appareat quos servarint Palatini. Quanquam hoc quidem soli casui tribuendum est, nec cogitandum de interpolatione, cuius suspicio in illorum versuum nullum cadit.'

'Nomen fabulae cum acrostichidis scriptor per decem litteras enarravit quae sunt MENAECHMEI, antiquitatem quam alibi affectat servavit***): atque notabilis est in hac

praeterea nihil deesse post v. 182, contra novum accedere versum post v. 179 intellexit.

*) Cf. append. ad v. 182 sqq.

**) Et a v. demum 542 incipere paginam vidi et unum versum vacare inscriptioni et pro versibus 545—550 quinque tantum exstare, ut summa cum probabilitate de versibus 547 sq. (*Non . . . . dato, Num . . . . dicito*) propter externam similitudinem contractis cogites, cum eandem ob causam in praecedente pagina v. 537 videatur omissus esse.

***) Mirum nuper iudicium tulit L. Muellerus cum in Indice Noniano scriberet p. 382 sq.: ''Menechmis scribi oportuit, per 'e', non sicut factum, per 'ae'. sane acrostichis fabulae exhibet illud 'Menaechmei', cum codices Plauti multum varient. itaque Ritschelius inscripsit 'Menaechmos'. at apud Nonium L, H, G nusquam diphthongum (cf. comm. in 1, 8); quem ne in Bambergensi quidem libro aut in Helveticis inveniri memini. 24, 18 L_1 'Menechimis'; cf. et comm. in 338, 14. 15. sed recte a Ritschelio Opusc. II, 521 [500. 502. 506] improbatur tetrasyllabum. nam cum '-imus' antiquissimo tempore non efficeret nominum finalem, cur epenthesis fieret in talibus? ortum vero 'Menechimis' ex eo quod subinde in libris scriptis vel impressis invenitur 'Menechinis'. 'Menecmus' ut 'Clutemestra' Plauti quidem aetate seu 'Menecmum' seu potius 'Menegmum' vulgo pronuntiatum existimo''. At ex Nonii libris quales habemus in 'e' vel 'ę' exhibendo ne de Nonii quidem scriptura, nedum de Plauti, satis certum iudicium ferri potest. Qua in re multo gravius est argumenti acrostichi testimonium.

potissimum fabula pristinae EI pro I scripturae non in *A* tantum sed in *Ba* quoque frequentia: nam rasuras et radendo ortas lacunas in Menaechmis quoque multas *B* habet, in quarum partem idem cadit quod praef. Bacch. p. IX [p. VII ed. alt.] narravi.'

Ceterum codicem *B* denuo excussit Hinckius, *CD* codices Heidelbergensem*) et Vrsinianum (in quo legendo operam suam Ritschelio praestiterat Henricus Brunnius) ipse iterum versavi: de *FZ* Lipsiensi codice et principe editione deque Pyladis Pii aliorum codicibus Ritschelii adnotationes intactas reliqui**). De ℜ et ℌ editorum notis non est quod moneam, neque (*) signum lectorem delegare ad appendicem. Ex Ritschelii praefatione (quam scripsit Bonnae m. Sept. a. MDCCCL) haec quoque repetam:

'In perpolienda fabula cum ad actum quintum pervenissem, emendationes accepi Fleckeiseni, a quo petieram ut, si quid (ut solet) haberet quo meam operam sublevaret, id mecum amice communicaret. Quibus ita usus sum ut in labore pro virili parte peragendo pergerem et absoluta demum fabula illius sive correcturas sive coniecturas aut Plautinis verbis adhiberem aut in annotatione commemorarem. Quo factum est ut in hac toties legatur *R, item Fleckeisenus*:

Huic vero accedit Ambrosiani auctoritas, qui et MEN̄AEC——KMI singulis paginis inscriptum habet (nisi quod bis erravit librarius p. 428 B MEN̄EC, p. 430 MEN̄ES, ut vid., exhibens) et saepius in ipso contextu veram formam, nusquam alteram, perhibet. Ceteri codices Plautini cum et ipsi per se in eiusmodi quaestione minoris momenti sint, item 'ae' firmant saepius. Neque recte 'Menechimis' scripturam Muellerus ex 'Menechinis' derivavit. Illa enim saepius etiam in antiquioribus codicibus invenitur (velut 'Menaechimis' Keilius apud Varronem de r. r. II ad antiquiorem refert archetypum), hanc Itali invexerunt ex 'Menoghino' Mediolanensis similitudine (cf. Burckhardtius, '*Cultur der Renaissance*' II⁴ p. 40 adn.). Ceterum 'Menechinus' forma cum constans sit in recensione Itala, fortasse nostro iure concludimus ab illa non alienum esse aliquem hominem doctum Mediolano oriundum vel Mediolani degentem. Cf. Voigtius, '*Wiederbel. d. cl. Alt.*' II² p. 390 sq.

*) Ex *C* interdum *a* ex *o* correctum adnotaverat Ritschelius, ubi de forma litterae *a* agitur saepius usurpata, non de correctura.

**) Singulas editiones commentationesque iam a Ritschelio adhibitas etsi non perpetuo contuli, tamen ubi res monebat inspexi nonnulla addens vel corrigens.

nec enim mirum saepe nos in easdem prorsus corrigendi vias incidisse. Qui si in paucis quibusdam rebus, e metrico potissimum genere, ita discrepabamus ac fortasse discrepamus ut ab illius partibus stare nullo modo possem: (quo illud pertinet quod monosyllaba *me nam* cum similibus omnibus hiatum non in arsi tantum bisyllaba, verum etiam in thesi eaque monosyllaba pati sibi persuasit:) tam late patentis dissensionis caussas intellexi futurae disceptationi reservandas esse. — Vnum est autem quiddam in hoc metrico genere, quod cum ad Menaechmos praeter alias fabulas spectet, hoc loco commemorandum duxi. Nam cum in universum tanta sit fabularum Plautinarum omnium et in sermone et in numerorum tractatione aequabilitas, ut singularum discrepantias indagaturum verendum sit ne plerumque spes eludat, tamen aut fallimur aut a plerisque fabulis haec ipsa hoc distat, quod multo maiore in eo hiatu admittendo libertate usa est, quo trochaici septenarii binae partes dirimuntur. Quodsi eas fabulas, de quibus ex proposito a nobis apparatu certo iudicari potest, cum hac diligenter contenderis, in nulla vel omnino tot quot in Menaechmis illius hiatus exempla reperies vel tot ita comparata ut nullam ab eis condicionibus, quas prolegomenis Trinummi explicavimus, excusationem habeant. Ac primum quidem eos hinc versus segregamus, quorum in legitima caesura hiatus coniunctus est cum mutatione personarum, quales habes v. 152. 379. 384. 422. 650. 651. 868. 937. 1075. 1077. 1094:

Té morare, míhi quom obloquere :: Óculum ecfodito — ∪ —.
Vbi tute hunc hominém nouisti :: Íbidem ubi hic me iám diu.
Nímis miror quid hoc ést negoti :: Óboluit marsúppium.
Núnc quando uis èamus intro :: Étiam parasitúm manes.
Quís hic homost :: Menaéchmus quidam :: Édepol factum néquiter.
Quís is Menaechmust :: Tú istic inquam :: Égone :: Tu :: Quis árguit.
Míhin' equis iunctís minare :: Écce Apollo dénuo.
Quíd ego dixi :: Insánu's inquam :: Égone :: Tu istic quí mihi.
Te hódie mecum exíre ex naui :: Énimuero aequom póstulas.

Húnc ego esse aió Menaechmum :: At ego me :: Quae haec fábulast.
Húnc meum fratrem ésse :: Spero :: Ét ego idem speró fore.

In quibus tanto offensionis minus hiatus habet, quanto ei certior in aliis versuum locis quibuslibet defensio ab eadem personarum mutatione parata est, ut v. 380 *Ín Epidamno* :: *Ín Epidamno*, 547 *Non hábeo* :: *Át tu*, 623 *Quó redeám* :: *Equidem ád*, 898 *hóminem* :: *Ópseruemus*, 954 *médice* :: *Ímmo*, fortasse etiam 299 *nouisti mé* :: *Vbi ego*, non tamen, si quid video, v. 147 *esse mé* :: *Vbi éssuri* —. Minimo intervallo ab horum ratione ea exempla distant, quae a fine sententiae atque enuntiationis aut ab aliqua saltem structurae conclusione, quanquam non coniuncta cum personarum mutatione, item veniam prorsus legitimam habent, ut v. 219. 431. 696. 847. 851. 940:

Spórtulam cape átque argentum. éccos tris nummós habes.
Ëamus intro :: Iám sequar te: húnc uolo etiam cónloqui.
Nímis iracunde hércle tandem. heús tu, tibi dicó: mane.
Ni óccupo aliquod míhi consilium, hí domum me ad se aúferent.
Ne híc te obtundat :: Fúgio. amabo, ádserua istunc, mí pater.
Égomet haec te uídi facere: égomet haece te árguo.

Quorum altero non magis opus est *ted* forma, quam *te* inserto in paenultimo. Et firmant hoc quoque genus certissima ex aliis versuum locis quibuslibet exempla, ut v. 1125 *sálue: égo sum Sósicles*, v. 1158: *Vaćnibunt seruí supellex aédes fundi. ómnia Vaćnibunt* —, alia. Verum his omnibus, quorum simillimis nec Pseudulus nec Stichus nec ceterae adhuc emendatae carent, prorsus praetermissis talium in Menaechmis multitudo restat, quae sententiae atque adeo constructionis continuitate non mediocriter offendant. E quorum numero quaedam sane et facile et probabiliter removeas. Sic destitutum est ratione, poetam credere in medio septenario *me te* pronomina ante vocalem dedita opera servasse, ubi commodissimis ascitis *med ted* formis in promptu esset vitare hiatum. Quemadmodum igitur versum 942 ipsi codices fidem faciunt a Plauto talem profectum esse:

Et ob eam rem in cárcerem ted ésse conpactúm scio,

ita v. 1044 dubitari nequit quin ex *a me habeat* rectius *a med abeat* quam *a me abeat* fiat:

Íd si attulerit, dícam ut a med ábeat liber quó uolet.

Inaudita foret pronuntiatio *úna ópera*, quae voces tam necessario inter se vinculo continentur ut nusquam non coalescant in *unópera*: quo confidentius addito, quale ad ipsam sententiam requiritur, pronomine sic versum 796 formavimus:

Póstulas uirós? dare illi una ópera pensum póstules.

Alibi vitii suspicio aliunde vel movetur vel augetur, velut cum accentus quaedam molestia accedit. Quo nomine cum vix tolerabilis v. 681 esset qualis in codicibus exstat: *Tíbi dedi equidem illam, ád phrygionem út ferrés, pauló prius*, praeterea autem non *tibi* potius quam *dedi* notionem intendi sententia iubere videretur, cum Bothio transpositis verbis simul hiatum sustulimus:

Dédi equidem illanc, ád frugionem ut férres, tibi pauló prius.

Similis ratio versus 930 fuit, ubi cum hiatu coniuncta accentus non insolentia at insuavitas

Óbdormisco, sí resolui árgentúm quoi débeo

in caussa fuit cur *ego* addito numerorum elegantiae consulendum putaremus. Item mutilum in libris versum 1087 ne sic redintegrandum putes: *Íllic homost aut súcophanta aút geminus fratér tuus*, satis indicio esse accentus in ultima syllaba *geminus* vocis poterit. — Contra haec omnia vix quicquam auxilii, quo ad removendum hiatum cum aliqua et facilitate et probabilitate utare, praesto est his quos infra scripsimus versibus 399. 778. 841. 870. 913. 1112. 1113:

Égo quidem neque úmquam uxorem hábui neque habeó: neque huc —.

Néscio quid uos uélitati éstis inter uós duo.

Vaé capiti tuo :: Écce Apollo éx oraclo mi ímperat.

Sét quis hic est qui mé capillo hínc de curru déripit.

Nón potest haec rés ellebori únguine optinérier.

Cúm patre ut abií Tarentum ád mercatum: póstea
Ínter homines mé deerrare á patre atque inde áuehi.

Nam nec quattuor syllabarum esse *deerrare* potuit, nec tertio versu poetam ullo modo credibile est *Apollo mi ex oraculo imperat* dedisse. Haec igitur cum dubitationem non habeant in quantavis orationis perpetuitate, hinc proficiscendum erit ad ea quoque exempla tutanda quae, absque illo esset, sat lenibus corrigendi artificiis hiandi offensione omni liberarentur. Ergo non sollicitandos duxi v. 407. 435. 611. 667. 923. 950. 1072. 1091:

Nám nescio quem, múlier, alium hóminem, non me quaéritas.
Hábeo praedam: tántum incepi óperis. i et quantúm potest —.
Cérte familiárium aliquoi írata's :: Nugás agis.
Nam éx hac familiá me plane éxcidisse intéllego.
Díc mihi hoc: solént tibi umquam óculi duri fíeri.
Hélleborum potábis faxo áliquos uigintí dies.
Húnc censebam té esse: huic etiam éxhibui negótium.
Mémorat. meliust nós adire átque hunc percontárier.

Quorum primo licebat *alium tu hominem*, altero *incepi hic operis*, tertio *aliquoi tu irata's*, quarto *plane iam excidisse*, quinto *umquamne oculi*, sexto *faxo potabis*, septimo *téd esse: huíc etiam*, octavo *adíre atque hínce*. — Haec igitur cum ita sint, haud scio an non praeter similitudinem veri quispiam hanc ipsam hiatus frequentiam inde repetat, quod Menaechmorum fabula ex antiquissimis esse Plautinis, quae quidem aetatem tulerunt, existimatur. Eodemque fortasse illud pertinet, quod sero animadverti aut mihi visus sum animadvertere plus licentiae in hac quam in aliis fabulis sumpsisse sibi poetam in producenda eademque acuenda ultima syllaba *mihi tibi sibi* pronominum. Quorum cum hanc mensuram ⏑⏑ esse olim dixi, dixi quod usitatum est et consuetudine receptum, nimius ut videtur in eo quod pristinae mensurae iambicae iam Plautina aetate vel Plautina in poesi evanuesse usum omnem credidi: nam a principio longam, non brevem vocalem fuisse evidentissimis ut puto argumentis demonstrari contra Theodorum Bergkium potest. Verum de

hoc alibi explicatius dicendi locus erit.' [Cf. Opusc. II p. 632 sqq.].

Quas hoc loco Ritschelius adumbravit sententias, eas notum est cum alios impugnasse tum Spengelium (T. M. P. p. 55 sqq. et 178 sqq.), qui neque in admittenda *mihī tibī sibī* mensura neque in hiatu septenario trochaico concedendo Menaechmos differre a ceteris fabulis ostendit, siquidem ipsam librorum memoriam sequeremur. Ac de pronominum illorum prosodia prorsus legitima hodie lis iam non est: de hiatu vero in diaeresi rem nondum confectam esse ex adnotationibus ad singulos versus modo enumeratos aliosque apparet. Quem hiatum etsi pauci prorsus excludunt, plerique liberalissime defendunt, tamen nequaquam continuo relinquendum esse, ubi exstare videatur, ipsa librorum memoria saepius edocti sumus. Neque in locis modo enumeratis desunt, qui aut propter lectionem omnino dubiam afferri non debuerint (velut v. 407. 841. 913, al.) aut aliis rationibus evanescant.

Quod vero sententiis illis ductus Ritschelius modo posuerat Menaechmorum fabulam ex antiquissimis esse Plautinis — de quo longe aliter postea iudicabat Nov. exc. Pl. I p. 126 —, id non defuerunt qui denuo contenderent, velut Stiefelius ('Bl. f. b. Gymn.' XV p. 312 sq.) eumque secutus Reinhardstoettnerus in libro amplissima doctrina insigni ('Plautus. Spätere Barbeitungen plautin. Lustsp.' ed. Lipsiae a. 1886 p. 490).

Sed praeter locum conclamatum de Hierone regnante*) ex Windischmanni Visseringiique opinione in hanc sententiam adhibitum, cum ad Plauti exemplar potius eiusque aetatem trahendum esse iam plerique consentiant, nihil attulit Stiefelius nisi eiusmodi rationes, quales dudum explosit Rit-

*) Mire Reinhardstoettnerus scripsit Stiefelium interpolatos habere v. 407 sqq.: quam ille sententiam disertis verbis reiecit. Sed non minus mire ipse Stiefelius errores historicos Erotio maxime imputari vult ('*vergessen wir nicht, wem die Worte in den Mund gelegt sind: ein m Mädchen, das jene Namen öfters von seinem Geliebten gehört und nur teilweise richtig im Gedächtnis behalten hat*'): ubi prorsus neglexit Menaechmum Syracusanum addere 'haud falsa, mulier, praedicas' ipsaque verborum illorum 'veritate' commoveri.

schelius (Parerg. p. 200 adn., 268), vitia inveniri in ἤθεσιν describendis argumentoque explicando et rariores esse sententias communes: quae nihil valere ostendunt argumenta gravissima et ex ipsis quae accuratius novimus fabularum temporibus petenda et ex graecorum exemplarium quae poeta expressit varietate*).

Non minus inconsiderate Stiefelius l. s. p. 310 sqq., laudatus sane a Lorenzio, impugnavit Ladewigii coniecturam et acutam et satis probabilem, qua hanc fabulam ex Posidippo conversam esse sumpsit, sive Ὅμοιοι eius quam novimus exemplar fuerit**) sive aliqua Δίδυμοι vel Μέναιχμοι fabula inter duo et viginti eius comoedias referenda, quarum inscriptionem iam non tenemus. Nam vim testimonii ex Athenaeo petiti cum infringere studeat, in eodem quo Teuffelius 'Stud. u. Char.' p. 265 errore versatus summam rei plane pervertit. Scilicet δοῦλος μάγειρος cum invalescente demum luxuria usu venerit apud Graecos et posterius etiam apud Romanos — id quod testimoniis apte fulciri potest —, ille antiquioribus tribuit temporibus***): quibus servi atque vi-

*) Omnino falsam de Plauti indole ac de arte scaenica aetatis Plautinae opinionem prodit, qui monologorum facetias tanquam summae caveae concessisse poetam scribat ('*eine Concession des Dichters an die Gründlinge seiner Zeit*'): neque rectius de aliis rebus iudicat (velut p. 316, ubi notat '*ein gewisses selbstbewusstes Auftreten des vom Schicksal früh auf die eigenen Beine gestellten Menaechmus I gegenüber des hasenfüssigen Verhaltens* [sic] *seines erklärlicherweise verhätschelten Bruders*'). Multo melius de imitatoribus Plauti ex Italia oriundis disputavit Stiefelius. Quem iam longe superavit Reinhardstoettneri diligentia, cui utinam cura et elegantia in digerenda mole par esset. Ceterum cum nuper Mediolani degerem a grege Taurinensi, quem ducit Gemellius, lepide actam vidi fabulam '*I due gemei*', in qua argumentum Διδύμων ita mutatum est, ut alter vir sit honestissimus, alter nebulo ac fur — utrumque idem histrio nomine Vaser mira egit dexteritate —: atque inter alia pallae causa ita rediit, ut nequam ille vestem surrupuerit, quam a scrutario redemptam aliquis dono dat gemino: unde confusio augetur.

**) Cf. Ribbeckius 'Gesch. d. R. D.' p. 125. Quae una sententia servata est ex hac fabula etsi in Menaechmis non redit, tamen facile potuit proferri aut a parasito (III 1) aut a sene (V 2 in.) aut a Menaechmo I (V 5 in.).

***) '*So möchte der δοῦλος μάγειρος ganz wohl jener Zeit entsprechen, wo der Luxus noch innerhalb gewisser Schranken blieb... sollte Erotion zweier Personen halber immer einen Koch miethen? Nein, diese*

lissima adeo mancipia coquebant nec tamen coqui audiebant*), utpote qui non tam ex arte quam ex usu cottidiano culinam administrarent. Iam accedit, quod illud de Hierone regnante Posidippo convenit, non convenit plerisque aliis, quos comicis Latinis auctores fuisse praecipuos sciamus.

Iam ipsa ratio qua argumentum lepidissimum**) Plautus ex graeco exemplari non sine solita libertate traduxit cum saeculorum gentiumque plausu ac perpetua imitatione probata fuerit, hac ipsa aetate haud paucos vituperatores invenit, nimis saepe serio considerantes, quae facile conceduntur aut scaenicis rationibus***) aut ioculari licen-

---

ist ökonomischer [scilicet ut amatoris pecuniae parcat!] *und setzt einen Sklaven über die Küche*'. Quin immo hoc ipsi Plauto tribuit immutanti: at cf. adn. sq.

*) Itaque Cuamus in Truculento quamvis 'in culina clueat' v. 615. 627 sq. — nimirum bellator veru exarmatus! — SERVVS est, non COQVVS: id quod propter Lorenzium moneo ('phil. Anz.' VII p. 306 sq.) aliosque, qui et hoc exemplum perperam contra Ladewigium attulerunt et sine idoneo argumento coquos in Curculione et in Milite glorioso servos domesticos esse contenderunt. Paulo aliter res habet in Aulularia, ubi v. 309 coqui se servos esse significant. At iidem aperte conducticii sunt de foro (v. 280 sq.): unde patet coqui cuiusdam ministros illos esse, qualem ipse Posidippus alias exhibuit dicentem *κατ' ἀγορὰν ἐργάζομαι Ἐπρίατο γάρ τις ὀμότεχνός με γνώριμος.* Quode recte exposuit Vssingius ad Aulul. p. 300 sq. (cf. Ribbeckius 'Alazon' p. 25). Adde I. Muellerum 'griech. Privatalt.' p. 443 d. et Marquardtum 'Privatleben d. Römer' p. 146.

**) Quod nuper Zielinskius noster Quaest. com. ed. Petrop. a. 1887 p. 71 sqq. fabulae argumentum ad paramythium quoddam revocare studuit, argutius quam verius disputasse videtur. Quae enim necessario aut resecanda aut immutanda fuisse poetae comico statuit, in eis ipsis propria vis ac natura paramythii consistit. Quibus demptis quae restant, rectius ex ipso vitae usu ipsiusque artis comicae inventionibus atque exaggerationibus derivantur.

***) Velut Langenus Stud. Pl. p. 149 vituperat, quod Menaechmus II cum nondum in tabernam deverterit, veste communi, non viatoria incedat: quam quidni in ipsa navi mutare potuit, antequam in urbem iret, servis illam tradens? Idem notat v. 230 sqq. spectatorum gratia Messenionem sciscitari, quod probe sciat: qua libertate quis non utitur poeta scaenicus? Dein negat p. 150 pallam 'hodie' reconcinnari potuisse (v. 466 sq.): quod qui promittit aperte mentitur. Dein p. 153 patrem adscitum, quamvis moleste progrediatur, celerrime adesse dicit: quod cum omnino minus curent poetae, quid impedit quominus in proxima vicinia illum habitare sumamus? E contrario p. 155

tiae*): nam propius haec fabula ad tricarum genus (*Schwank*) accedit quam ad iustam comoediam (*Lustspiel*). Qua in re nemo gravius peccavit quam Sonnenburgius quaecunque displicere posse videantur ad dittographiam revocans nonnullis sane locis apertissimam: ac plerumque ille ita agit, ut tanquam circino potius quam stilo adumbrandam esse comoediam postulet. Itaque quaedam acute recteque observata nube errorum circumdedit. Quos cum plerosque Ribbeckius Langenusque optime perstrinxerint, alios paucis in appendice nos tetigerimus, nolim hoc loco plura subiungere.

Inter eos qui post Ritschelium hanc fabulam tractarunt iniuria prorsus neglecta iacuit Kayseri censura Annal. Heidelberg. XLVII, a. 1854, p. 414 sqq., qua nonnulla saltem bene monuit. Longe maiora partim commentando partim emendando praeter Langenum Ribbeckiumque quos modo commemoravi praestiterunt Brixius, C. F. W. Muellerus, Spengelius, Vssingius, Vahlenus, alii. Quamquam pleraque minus recte cum alii administrarunt tum Vahlenus, etsi per plus quam viginti annos huic maxime fabulae continuam operam navavit. De cuius editione obiter compilata**) cum ‘phil.

Messenionem sero advorsum venire dicit pro negotio imperato: at quidni tabernam illam longius abesse sumamus? Praeterea ‘ante solem occasum’ illum venire erus iusserat, cum ipsa fabula sub meridiem incipiat. Denique miratur (p. 158) quod Menaechmus I familiam Syracusanam, ex qua se ortum esse probe sciat, plane non curavit: at bene illi est Epidamni, qui omnino diem carpat homo levior lasciviorque. Talia cum responderi possint, rectius omnino non quaerimus, quae vix offendunt, si non tam singula curiosius expendimus, quam lepide vivideque fabulam peragimus.

*) Huc pertinet quod uterque frater quae per apertum errorem accipiat in usum convertere vult improbissime (Langenus p. 151) quodque Matrona ‘idem quod semper facit’ male virum habens, vel cum fecisse videatur quae iusserat (Sonnenburgius p. 20, Langenus p. 152).

**) Ceterum tandem aliquando publice pronuntiandum est, etsi leges non impediant — quod sane dolendum —, parum honestam esse eorum rationem, qui collationes multo labore magnoque impendio comparatas nulla venia neque ab editoribus neque a redemptoribus impetrata perpetuo exscribant, etiamsi in potiore quam dicunt lectione se contineant. Ribbeckius sane, cui nos ipsi laeti lubentes copias commisimus quique eodem quo nos redemptore usus est, noluit tamen aliter adhibere quam quivis, qui honeste modesteque uteretur paratis in communem usum. Sed aliter sentiunt Ribbeckii, aliter — alii.

Rundsch.' II, a. 1882, p. 719 sqq. nequaquam iusto acerbius retulissem, ultra modum iratus ille in me desaeviit per observationes Hermae XVII p. 610 sqq. insertas. Quas quo animo conscripserit uno exemplo notabo, quo quia Brixium cum Ritschelio in v. 155 Gellium secutum esse dixi, ubi Wagnerum dicere debui — scilicet confusis in schedis meis *Br.* et *Wr.* notis —, Vahlenus scripsit (p. 617): 'de Brixio hoc ille homo diligens mentitus est'. At in eadem statim pagina ipse 'mentitus est' vir diligentissimus Gellium 'propter *umbilicum* versum afferre', quem propter *dimidiatus* affert. Et quotiens in editione*) aliasque 'mentitus est'. Velut ad v. 645, ubi Ritschelius adnotabat 'mihi *quidam apud Lambinum*', compilator Ritschelii habet 'mihi *Lambinus*': itaque Lambinum fingit commentum esse, in quo refutando, frustra sane, dimidiam fere paginam ille consumpsit. Etiam propius ad mendacii speciem illud accedit, quod v. 824 — ubi apud Ritschelium testimonium de *B* casu interciderat, quem defectum disertis verbis tetigit Muellerus 'Nachtr.' p. 129 a Vahleno ipso adhibitus — sine ullo fundamento *tu* tribuit codici, quem *tu te* habere ex nota *B* iuxta *D* facile omissa vel conicere potuit coniector paulo felicior coniecitque Muellerus. Neque vero per solam aut neglegentiam aut confidentiam Vahlenus 'mentitur.' Quomodo enim appellabis quod p. 622 se a me scribit 'in summa re mirifice alucinatum increpari', cuius similem locutionem per totam censuram frustra quaesiveris, cum Vahlenus si in talibus se continuisset**), modeste sobrie humane scripsisse videri pos-

*) Sat multa menda invenies, si accurate Vahleni apparatum non modo cum nostro, sed etiam cum proecdosi contuleris. Non is sum qui eiusmodi peccata ultra modum efferam, quippe cum expertus sciam vel omni cura adhibita interdum vix evitari. Sed indignum est eum, qui nullo negotio alterius diligentia abutatur ne correcta quidem interim corrigens novaque vitia inferens, sic invehi in eum, qui — quomodocunque de ceteris iudices — saltem in fundamentis rei criticae parandis aliis viam muniat molestiamque minuat. Itaque quamvis diu tacuerim, hac occasione data non potui non punire Vahleni superbiam.

**) Ceterum risum non mihi tantum movit, quod ille tales maxime locutiones decerpsit, quales olim in ipsum coniecit L. Muellerus. Quem si imitari voluit, utinam potius in arte metrica severius exercenda imitatus esset.

set. Atque statim ab initio p. 610 scribit sibi 'iniuriosa convicia repellenda' esse. Iam si ex censura illa unum verbum proferre potuerit, quod convicii atque adeo iniuriosi convicii nomine recte appelletur, me iniuriam fecisse illi publice fatebor. Quodsi non poterit, ipse fatebitur se 'mentitum esse' atque iniuriam mihi fecisse.

Quod vero per hanc editionem permultos — nequaquam omnes — notavi Vahleni errores, non ideo feci, ut par pari referrem — quod me noluisse ipse tenor adnotationum mearum demonstrabit —, sed ideo, quia hac aetate 'laxae observantiae', quam facete Ritschelius dixit, vindex exstitit, quem iam nonnulli pro duce atque antesignano habere videantur. Hunc vero 'ordinem' improbandum esse novis exemplis demonstrare possumus in hac editione, ubi haud raro novis Ambrosiani testimoniis veram viam munire licuit. Vt pauca hoc quoque loco delibem: quod v. 299 Pylades *tu* sermoni aptissimum adiecit propter hiatum, tanquam commentum prorsus inutile ne commemoratione quidem dignum habuit Vahlenus, item quod v. 495 propter proceleusmaticum*) Ritschelius *mihi qui* traiecit: — utrumque *A* confirmat. Contra v. 589 *me* in *CD* iteratum reduxit Vahlenus, qui non facile patitur quidquam perire, quod librarius aliquis scripserit: iam *A* cum *B* consentiens afuisse ab archetypo demonstrat recteque omissum esse a plerisque editoribus. Puram putam habes 'laxitatem' in eis, quae Vahlenus de incisione anapaesti disputat Hermae XVII p. 604. Proficiscitur a v. 556, ubi cum eo ipso loco de quo agitur a libris dissentiat Nonius, quicunque via ac ratione progrediatur, diffidet potius. Immo cum Nonii scriptura exquisitior sit, librorum qua abutitur Vahlenus aperto nitatur errore (cf. adn. et append.), in contrariam partem hoc exemplum valet. Cui Vahlenus alterum adiungit 'item librorum testimoniis firmatum' *Tu magnus amator* v. 268. De testimoniis cum dicat videtur *BCD* scripturam pro diversis venditare, quod nobis 'criti-

*) Aut ridet aut contemnit Vahlenus eos, qui velut in anapaesto v. 204 vel v. 300 haereant: iam *A* docet iustam fuisse offensionem, etsi altero loco remedium simplicissimum nemodum invenerat.

castellis' unum est. Iam a Loewio discet *A* hanc scripturam non firmare. Id scire non potuit: sed non magis sciverunt Ritschelii Fleckeisenique, neque tamen hoc exemplo ad vitium commendandum abusi sunt, id quod proprium est Vahleno. Denique tertium addit exemplum*) 'item librorum testimoniis firmatum' scilicet 'senarium' v. 601 *Quam hodie úxori ábstuli átque huic détuli Erótio.* Hoc loco *A* non exstat, *B* autem *hodie* non habet: itaque egregie firmata est scriptura! Iam vero ipsa vox *hodie* minus quadrat. Nam haec verba quae olim Vahlenus ipse aliique damnabant etsi omitti non posse Langenus praeclare demonstravit, tamen mira sunt, si sic simpliciter rem enarrat Menaechmus saepius iam narratam; contra optime quadrant, si solita iactatione furtum 'lepidum' effert: unde exempli gratia *Quam commode* reposui tam hac ratiocinatione ductus quam metrica condicione. Nam 'senarius' ille adplicatur dimetris quibuscum arctissime cohaeret sententia ipsaque structura, sequuntur autem mutatis personis anapaesti. Quare senarius per se ne probabilis quidem est, nedum certus. Atque aliter discribendum esse hunc versum cum ex testimonio demonstrari nequeat, feliciter accidit, quod in simili causa erroris convincere possumus Vahlenum. V. 367 sq. pro longo in *B* dimetros omnes post Hermannum discripserunt: unus Vahlenus post Bothium malum effecit octonarium (cf. etiam l. s. s. p. 612 adn.): quem iam ipse *A* redarguit, quo duce totum illud canticum multifariam reformare licuit. Quo minus dubitabimus etiam sine testimonio non modo 'senarium' illum removere, sed etiam alios versus (velut 773 sq.), de quibus perperam Vahlenus iudicavit. Quid enim? num putabis saniore illum atque acutiore iudicio usum esse, ubi *A* aut non exstat aut opem non fert, sed eisdem tamen rationibus impugnari potest, quas hic illic ipsa memoria librorum confirmare possumus quasque ex universa memoria recte perpen-

*) Quasi ipse irrideat rationi suae — si rationem dicere fas est qua contrarium potius efficitur — addit singula huius dactyli exempla sparsa per omnes comoedias inveniri! Ceterum ex eiusmodi exemplis discant etiam alii, maxime metrici, quanta opus sit cautione in librorum Plautinorum 'auctoritate' laudanda.

sitata haurimus*)? Nam id summum est in hac disputatione mea — quam facile augere potui aliis exemplis —, quod non singula Vahleni commenta damnantur eis quae attuli — id quod non minus aliis accidit, cum singula etiam illius probari possint ac probanda sint, siqua diligentius, ut solet, observaverit subtiliusque —, sed ipsa eius ratio damnatur superstitiosa. Liberiorem vero rationem eandemque severiorem lubricam esse ac per multos demum labores et contentiones sensim sensimque propius ad veritatem perduci posse haud ignoramus. Neque tamen est quod Vahlenus rideat 'usquequaque per arva critica testas fractarum coniecturarum sparsas iacere': nam prae his testis videre non videtur montes silvasque explicationum artificiosarum, vindiciarum inutilium, defensionum inanium. Quarum ingentem tumulum ipse exstruit, sub quo olim sepelietur, ut nos si dis placet sub testis illis. At infracta manebit vis rationis, quam pro virili parte propugnamus, et profligabitur nesciendi non ars, sed inertia.

Probe scio propter haec similiaque quae unius veritatis causa scribo Vahlenum eiusve satellites vehementius etiam in me invecturos esse, ac fortasse invenient non tantum quae solito more modoque vituperent maligne, sed etiam quae suo iure castigent. Quo ex genere unum iam proferendum est idque gravissimum, quod nuper in RVDENTE edenda commissum est**). Vbi in contextu — non in apparatu — integri interciderunt versus duo, v. 499:

*) Quo etiam illud pertinet, quod Vahlenus perpaucis locis exceptis — ubi interdum erravit etiam — lacunas non agnoscit in eis partibus, quibus *A* non exstat. Miro igitur casu vel potius insigni fortunae beneficio integriorem habet recensionem Palatinam ab Ambrosiana destitutam, nedum utrique similem defectum tribuat.

**) Ceterum hoc nullus notavit censorum sat levia ex parte vanaque proferentium. Cum iam ipse et animadvertissem et cum socio communicassem, humane per litteras monuit Redslobius simul v. 754 *clauis* pro *clauos* expressum esse indicans. Alia melius complectentur in Addendorum et Corrigendorum fasciculo post absolutam editionem parando. In hac fabula praeter menda quaedam levicula — velut *40* pro *4* in marg. p. 36, accentus quosdam detritos, *s* interdum pro *ſ* expressam — corrigas ad v. 57 'Epidamnenſif *Z*', ad v. 195 (testim.) '[suc]cingulum', ad v. 380 'Epidanno *bis F*', v. 515 del. comma,

Deosque ínmortalis quaéso, dum uiuás, uti

et v. 874:

LA. Quid id ést? CH. Vt id quod quaérant inueniánt sibi.

Quod quomodo accidere potuerit et me et socio invito, qui solitam et in illa editione et in hac paranda operam mihi praestitit, explicare nil attinet, cum excusari nullo modo possit. Alia nolim hoc loco persequi, quae non modo excusari, verum etiam vindicari posse contra censorum quorundam opprobria putem: sed omnem potius curam aliis fabulis mox edendis impendam.

Scripsi Heidelbergae m. Iun. a. MDCCCLXXXIX.

F. S.

---

ad v. 604 corr. *Philol. II* pro *Exerc.*, v. 617 add. comma post *ei*, ad v. 656 et 768 add. (*), ad v. 925 sq. testim. suppl. ex append., ad v. 1156 corr. MENAECHMVS I (pro II).

T·MACCI·PLAVTI

MENAECHMI

ARGVMENTVM

Mercátor Siculus, quoí erant gemini fílii,
Ei súrrupto altero ócius mors óptigit.
Nomén surrupti deín illi indit, qui domist,
Auós paternus, fácit Menaechmum e Sósicle.
Et ís germanum, póstquam adoleuit, quaéritat
Circum ómnis oras. póst Epidamnum déuenit:
Hic fúerat alitus ílle subreptícius.
Menaéchmum ciuem crédunt omnes áduenam,
Eúmque appellant méretrix, uxor ét socer.
I sé cognoscunt frátres postremo ínuicem.

INCIPIT MENECHMVS. ARGVMENTV̄ MENECHMI · *B.* ARGVMENTV̄ IN menehmos PLAVTI POETę *D. om. C.* PLAVTI. POETE. CL^{m}I. MENECHINI. FABVLA. INCIPIT. ARGVMENTVM *F.* Plauti Comici feſtiuiſſ. Menęchini *Z.* Menechini *per totam fabulam inscribit F. Nec in ipsis sermonibus aliam formam FZ norunt, nisi quod* ę *pro* e *Z constanter. Veram nominis formam ex editoribus primus restituit Scutarius*

1. ſyculuſ *C* quoi *pro* cui *B* 2. Ei *e corr. post. ras. Ba.* Et *F* ſurrupto *BaC.* ſubrupto *D* (*er.* e *supra* ru) *Z.* ſubrepto *F, codd. Pii.* surrepto *Bb* altero ocius mors optigit ℌ. altero .. morſ optigit (*ex* mor ſoptigit) *cum ras. Ba.* alię rumor ſoptigii *C et (nisi quod* optigii *separ. m. 3) D.* altero morſ obtigit *FZ* (*) 3. ſurrupti dein ℌ. ſurrepiti *B.* ſurrepit *CD.* ſubrepit *F.* ſubrepti *Z* domi ſt *pro* domi eſt *B* (*) 4. Auoſ paternuſ *FZ.* Auoſ *(ex* Auo *Db)* paternoſ *BCD* Menaechmum e Sosicle ℜ, *et* ex *pro* e *substituto Osannus in Bergkii Diurn. antiqu. a. 1849 p. 208.* menechumeſoſicle *Ba* (menech . me *B ex ras.*). menęchume ſoſicle *CD.* menęchinū ſoſiclē *Z.* menechiniſ ſoſicleſ *F* 5. queritat *Ba* 6. *om. CDFZ: ex B addidit Camerarius* (*) 7. alitus *codd. Pii, Pylades.* auitus *libri* ſubrepticuſ *Ba.* ſurrepticiuſ *CD.* ſubrepticiuſ *BbFZ* (*) 8. Maenaechmum *B.* Menechmū *D* ciuem credunt omnes *Pylades.* omneſ (om̄ſ, ſ *ex* i *ut vid., D*) ciuem credunt *libri* 9. apellant *C.* apellant *BD.* appellat *F* 10. Ii *CD et ab initio* E *littera erasa B.* Hi *FZ* (I *Osannus*) ſe *Bb.* ſi *Ba* (*)

PERSONAE

PENICVLVS PARASITVS
MENAECHMVS I
MENAECHMVS II (SOSICLES) } ADVLESCENTES
EROTIVM MERETRIX
CYLINDRVS COQVOS
MESSENIO SERVOS
ANCILLA
MATRONA
SENEX
MEDICVS

PROLOGVS

Salútem primum iam á principio própitiam
Mihi átque uobis, spéctatores, núntio.
Appórto uobis Plaútum lingua, nón manu:
Quaeso út benignis áccipiatis aúribus.
Nunc árgumentum accípite atque animum aduórtite:
Quam pótero in uerba cónferam paucíssuma.

(Atque hóc poetae fáciunt in comoédiis:
Omnís res gestas ésse Athenis aútumant,
Quo uóbis illud graécum uideatúr magis.
Ego núsquam dicam, nísi ubi factum dícitur.
Atque ádeo hoc arguméntum graecissát: tamen
Non átticissat: séd sicilissat. scílicet

11. 12. *Glossae latino-graecae p. 34, 56 G. (Philoxenus p. 103, 32):* greciscat: *ἑλληνίζει (cf. p. 295, 31 G.). — glossar. Salomonis f. 91ra:* graecissat: Graecos imitatur*: cf. Loewius Prodr. p. 267 sq. — Consentius art. p. 376, 31 K.:* scire autem debemus etiam a nominibus

PROLOGVS POETA · *B D cum spatio satis amplo inter utramque vocem. om. C (ubi* alutem primũ *versum explet).* PROLOGVS *F Z* (*) 1. iam *om. Z (add. Scutarius)* aprintipio *B* propiciam *B C D Z* 2. nuncio *C D Z* 3. Aporto *B* (p *s. scr. B b*). Adporto *Z* 4. Qneſo *(sic) B.* queso *C D* 5. arguméntum *C* atq *B* aduorate *C ante corr.* 6. poṛtero *D* pauciſſima *D Z* 7—16 *duce Osanno Anal. p. 178 sq. secl. Langenus Ind. lect. Monast. a. 1873* 7. comediiſ *C D* (*) 8. omĩſ *C D.* Omneſ *F.* 9. uobis illud graecum *Pylades.* illud (illuc *D*) uobiſ grecum *libri, nisi quod ante* uobiſ *c. 8 litt. rasura est in B* (*) 10. ubi] ego *C* 11. greciſſat (ᴗ *sub* ſſ *B b*) *B D.* greciſſat *C* 12. sed sicilissat. scilicet ℬ (sed *cum Paulo,* sicilissat *cum Paulo Consentioque*). uerum ſicilicif ſitat *B* (ſſ *lineola coni. B b*). uerum ſyciliciſſitat *C Z.* uerum ſy ciliciſſitat (ciſ *fort. in* tiſ *corr.*) *D (alt.* ci *exp. Dc).* uerum ſiciliriſſitat *F* (*)

Huic árgumento antélogium hoc fuit ínterim:
Nunc árgumentum uóbis demensúm dabo,
Non módio neque trimódio, uerum ipso hórreo:
Tantum ád narrandum argúmentum adest benígnitas.)

Mercátor quidam fuít Suracusís senex.
Eí sunt natei fílii gemineí duo,
Ita fórma simili púerei, uti matér sua
Non ínternosse pósset quae mammám dabat,
Neque ádeo mater ípsa quae illos pépererat.
(Vt quídem ille dixit míhi, qui pueros uíderat:

---

fieri frequentatiua uerba, ab appellatiuo ut 'graecizat sicilizat patrizat', a proprio ut 'lentulizat'. *Paulus p. 28, 17 M.:* atticissat: attice loquitur Plautus: non atticissat sed sicilissat i. e. sicule loquitur: *cf. Leidolphus 'de Festi et Pauli l. Pl.' p. 249, Baierus 'de Pl. fab. rec. A et P' p. 75.* atticissabas *hinc habere videtur Sidonius Apollinaris Epist. IV 1, 4* 13. *Ausonius Epist. XVI (XII ed. Peip.):* libello tamen apologorum antetuli paucos epodos .. . fors fuat, ut si mihi uita suppetet aliquid rerum tuarum quamuis incultus expoliam .... hi igitur, ut Plautus ait, interim *[sic cod. T, vulg., Peip.:* interim ut Plautus ait *cod. M, Schenkl]* erunt antelogium fabularum, garruli et deceptores. *Cf. Fulgentius contin. Verg. p. 148 M.* 19—21. *Nonius p. 343, 30 M.:* matrem ueteres etiam nutricem dici uolunt. Plautus Menaechmis 'ita .... pepererat'. — *idem p. 423, 23:* mater aliquando pro nutrice ponitur .... Plautus Menaechmis 'ita .... pepererat'. *Cf. Reblinius 'de Non. l. Pl.' p. 104, Caesar 'de Pl. mem. ap. Non. serv.' p. 31. — [Seruius] ad Verg. Aen. VIII 632:* sane ueteres etiam nutrices matres uocabant ut ait Plautus in Menaechmis 'et mater non possit dignoscere, quae mammam dabat'

---

13. argumento *ex* argumentu *C* antelogium *Muretus.* antilogium *Ausonius.* ante elongium *Ba.* ante elogium *BbCDF, nisi quod* elogium *Dc.* elogium *Z* interim *add.* ☞ *ex Ausonio. om. libri* (*) 14. demenſuſ *Ba: corr. Bb* 15. modo *C* neque] atque *F* crimodio *C ante corr.* 16. argumtuadebenignitaſ (d *et* b *e corr. ut vid.*) *C* (*) 17. *Ante* quidam *ras. 2 litt. B* ſiracuſiſ *B.* ſyracuſiſ *reliqui (prima* ſ *ex* q *Da)* 18. ei' *C* natei *Ba.* nati *reliqui (B ex ras.)* geminei duo *Ba.* gemini duo *B ex ras. C.* duo gemini *D.* duo gemini *FZ* 19. pueręi *Ba praecedente c. 7 litt. rasura.* pueri *reliqui* uti mater sua *Camerarius.* ut mater ſua *cum libris Nonius.* et mater *Seruius* (*) 20. non poſſit dignoſcere *Seruius* que . . amam *c. ras. Ba:* quę . mãmam *Bb* 21. Noque *Ba: corr. m. Camer.* ipſa que *Ba* (quę *Bb*). ipſaque *CD* pepererat *BDc, Nonius.* peperat *CDaFZ (corr. Beroaldus)* 22. dixit mihi *B.* mihi || Dixit *reliqui*

Ego illós non uidi, né quis uostrum cénseat.)
Postquám iam pueri séptuennes súnt, pater
Oneráuit nauim mágnam multis mércibus.
Inpónit geminum item álterum in nauém pater,
Taréntum auexit sécum ad mercatúm simul:
Illúm reliquit álterum apud matrém domi.
Tarénti ludei fórte erant, quom illúc uenit:
Mortáles multi, ut ád ludos, conuénerant:
Puer ínter homines íbi aberrauit á patre.
Epidámniensis quídam ibi mercatór fuit:
Is púerum tollit áuehitque Epidámnum eum.
Pater éius autem póstquam puerum pérdidit,
Animúm despondit: eáque is aegritúdine
Paucís diebus póst Tarenti emórtuost:
(Sicút pollinctor díxit qui eum pollínxerat.)

36b. *Fulgentius p. 560, 8 (p. VIII sq. ed. Lersch.):* pollinctores dicti sunt qui funera morientium curant. unde et Plautus in Menaechmis comoedia ait 'sicut . . . . pollinxerat'. pollinctores dicti sunt quasi pollutorum unctores, id est cadauerum curatores. *Versum in libris omissum (ut v. 23 in CD) huc revocavit* ℬ, *quem vulgo referunt ad similem (non parem) locum in Poenuli prologo 63* (alter est emortuos. Propterea apud uos dico hoc confidentius, Quia mihi pollinctor

---

23. *Hunc omissum in CDFZ servavit B: una cum v. antecedenti seclusit Teuffelius Annal. phil. XCV p. 32 sq.* uostrum] uŕm *B*, uerū *B marg. m. Camer.* 24. ſeptuenſ . eſ *c. ras. Ba*, ſeptuen . neſ *Bb*. ſeptennef *F* sunt] ſ̃t *(sic) C* 25. onerabit *C ante corr.* nauim *CD*. nauem *BFZ* 26. Inponit *B*. imponit *ceteri* geminum item *Muellerus Pros. p. 490.* geminum *BDbFZ*. gemitum *CDa* (*) 27. Tercentum *Z (corr. Scutarius)* 28. reliquid *CDa (corr. Dc)* 29. ludei *Ba*. ludi *BbFZ*. iudei *C*. iudẹi *D* cum *BCD* 30. ut *om. Da (suprascr. Dc)*. et *F* 31. Puer] *post* P *una litt. erasa in B, quam puncto del. Bb* ibi aberrauit *R*. aberrauit *libri* (*) 32. Epidamnenſiſ *FZ* quą̇dam *C* 33. auehitque Epidamnum eum *Seyffertus Philologi XXV p. 451.* auehit que epidamnium *BCD*. auehitque epidamnum *Z*. aduehitque epidannum *F* (*) 34. autem *om. DFZ* pr̃edidit *Bb* 35. diſponit *Ba*. diſpõdit *B manu Camer.* eaque iſ *Dc, Camerarius.* eaquiſ *CDa*. ea quiſ *B*. aquiſ *FZ* egritudine *BCD* (*) 36. tarenti emortuuſt *BD* (tarentie *D ante ras.*). tarentie mortuuſt (*ex* moſtuuſt) *C*. tarenti eſt mortuuſ *FZ* 36b. *Cf. testim. et append. ad v. 13*

Postquám domum autem de eá re rediit núntius
(Ad auóm puerorum, púerum surruptum álterum
Patrémque pueri maérendo esse emórtuom),
Immútat gemino nómen auos huic álteri.
Ita illúm dilexit, quí subruptust, álterum:
Illíus nomen índit illi quí domist,
(Menaéchmo, idem quod álteri nomén fuit.
Et ípsus eodemst áuos uocatus nómine.
Proptérea illius nómen memini fácilius,
Quia illúm clamore uídi flagitárier.
Ne móx erretis iám nunc praedicó prius:
Idémst ambobus nómen geminis frátribus.
Nunc ín Epidamnum pédibus redeundúmst mihi,
Vt hánc rem uobis éxamussim dísputem.

---

dixit qui eum pollinxerat). *Sed non aliter v. 51—55 consentiunt cum Poenuli v. 80—82 et v. 62 cum Poenuli v. 77. Eandem vero hic versus indolem habet quam in hoc prologo v. 22 sq., 45 sq.* 45. *Nonius p. 499, 35 M.:* accusatiuus pro genetiuo . . . Plautus . . . et Menaechmis 'propterea . . . . facilius' 50. *Nonius p. 9, 10 M.:* examus-

---

37. domum autem *exempli causa* R. ſiracuſaſ *BCD, sed cum rasura 9 litt. ante eam vocem B.* ſyracuſaſ *F.* ſyracuſiſ *Z* de ea re rediit *DFZ.* deea re redit *B.* deaearerediit (dea *corr. in* dee) *C* nunciuſ *Z* (*) 38. auom *omnes* ſurruptum *BaCD.* ſubruptum *F, codd. Pyladis, item Lambini.* ſubductum *Z.* ſubduptum *B man. Camer.* 39. maerendo S. tarenti *libri* emortuum *BCDF.* mortuum *Z* *Totum versum uncis inclusit Bothius unaque cum antecedenti Dziatzko Annal. phil. CVII p. 836* (*) 40. Immittat *Da.* Imnuttat *(sic) Db* gemino nomen auos huic R. nomen auoſ huic gemino *libri, nisi quod* auo̤ſ *Bb* (*) 41. ſubruptuſt *BCD.* ſubruptuſ eſt *FZ* 42. illi *BCD. om. FZ (add. Scutarius)* domi eſt *libri* *V.* 43—56 *ducibus ex parte Teuffelio Langenoque seclusit Dziatzko l. s. s.* (*) 43. Mena hec moidem *Ba,* Mena—ec-mo,idem *Bb.* Mane hec moidẽ *C et, nisi quod* hęc$^{///}$ *(er.* ⊢ *?) D* 44. eodem eſt auuſ *B et, nisi quod* eođe *(uti saepius) C.* eodem eſt *DFZ* *post* uocatuſ *in C erasum* ẽ 45. Pro̤terea *C* nomem *B* 46. clamorτ' *C* 47. er̤etiſ *Db* predico *Ba* (ę *Bb*) 48. Idem (iđe *C*) eſt *libri* fratribus] fratib; ſibi uelit *C (vide ad v. 51), in quo v. 49 (item ut in D) versum explet cum spatio in fine* 49. epidannum *F* eſt *libri* 50. Vt *in ras. Bb* *ante* examuſſim *una litt. erasa in B.* examu^{s} ſim *C.* examuſim *Z*

Si quís quid uostrum Epidámni curarí sibi
Velít, audacter ímperato et dícito:
Sed ita út det, unde cúrari id possít sibi.
Nam nísi qui argentum déderit, nugas égerit:
Qui déderit, magis maióres nugas égerit.
Verum ílluc redeo, unde ábii, atque uno adsto ín loco.)
Epidámniensis ílle, quem dudum díxeram,
(Geminum íllum puerum quí surrupuit álterum,
Ei líberorum, nísi diuitiae, níl erat.)
Adóptat illum púerum surruptícium
Sibi fílium eique uxórem dotatám dedit,
Eúmque heredem fécit, quom ipse obiít diem.
(Nam rús ut ibat fórte, ut multum plúerat,

---

sim dicitur examinate ad regulam uel coagmentum; est enim amussis regula fabrorum, quam architecti cum opus probant rubrica inlinunt. Plautus .... idem Menaechmis 'ut hanc .... disputem' 63. *Consentius art. p. 378, 32 K.:* sunt etiam praesenti tempori et praeterito perfecto quaedam uerba communia, ut incendit obruit pluit suit. haec enim nulla mutata praesentis temporis forma in declinatione

---

51. uestrum *libri, nisi quod* uestrm *C,* uſm *D* epidamni *codices Pyladis.* epidamnum *BCDZ.* epidannum *F* sibi ‖ Velit audacter *R: v. Prol. Trin. p. CLXXXIII.* ſibi uelit ‖ Audacter *BCDFZ.* Audacter *C: vide ad v. 48* (*) 53. det unde *Ba.* de inde *B ex ras.* 54. qui argentum *Beroaldus.* qui non (*vel* ñ) argumentum *libri, sed ut in B spatium e rasura c. 8 litt. ortum sit ante* non dederit, r *ex* t *ut vid. corr. Da et Db* migaſ *C* 55. Qui *Pylades.* Nam niſi qui *libri* (*) 56. illu *Dc* redeunde *BaCDa.* redeunde *BbDc* tq; *in* atq; *rescripsit Bb post* adſto *spatium e rasura vocis* loco *B* 57. Epidãnniensis *B.* Epidamnienſiſ *Z.* Epidannenſiſ *F* ——SILL—— *apparuit in A* (*) *V.* 58 *sq. secluſit* ☙ 58. ſurrupuit *BCD.* ſubripuit *FZ* alteram *CD et ex* alterum *c. rasura* alter *vocis ante eam vocem Ba (corr. Bb)* 59. EILIBERO—— *A* diuiliae *BCD* erat *suprascr. C,* era *in ras. Ba* 60. ADO—— *A ante* illum *et post* puerum *rasuras C (fuit* adoptabat *et* puerum ei' *ut vid.)* surrupticium *BC (ex* ſurrupuitũ, *ut vid., corr.).* ſuprupticium *D.* ſubrupticium *F.* ſubrepticium *Z* 61. eique] ei quod *F* 62. EUMQ—— *A* cum *Pius.* quam *libri, nisi quod* quam (*et mox* die *pro* diem) *Bb V.* 63—66 *secluſit Dziatzko l. s. s. p. 836, quibus v.* 67 *adi.* ☙ (*) 63. NAM—— *A* pluuerat *Dc.* pluerat *Da cum reliquis et Consentio* (*)

Ingréssus fluuium rápidum ab urbe haud lóngule,
Rapidús raptori púeri subduxit pedes,
Apstráxitque hominem in máxumam malám crucem:
Illi aútem diuitiae éuenerunt máxumae.)
Is íllic habitat géminus surruptícius.
Nunc ílle geminus, quí Suracusís habet,
Hodie ín Epidamnum uéniet cum seruó suo
Hunc quaéritatum géminum germanúm suom.
(Haec úrbs Epidamnus ést, dum haec agitur fábula:
Quando ália agetur, áliud fiet óppidum.
Sicút familiae quóque solent mutárier:
Modo hic hábitat leno, módo adulescens, módo senex,
Paupér, mendicus, rex, parasitus, háriolus.)

* * * * * *

---

praeteriti temporis proferuntur, in tantum ut etiam pluit utrobique pronuntietur priore correpta, quamuis Plautus produxerit in Menaechmis 'forte .... pluerat' 64. longule *hinc habet glossar. Plaut.: cf. R Opusc. II p. 252*

---

64. INGRESS——— *A* Ingroeſſuſ *Bb* ab urbe *BbDb.* burbe *BaCDa* haud, d *e corr. Bb* (*) 65. RAP——— *A* Rapiduſ ..... hominem *suo loco omissa in imo paginae margine habet Da additis* 5 Rapide *FZ* pedes *Saracenus.* fideſ *libri* 66. Apstraxitque *B.* ab ſtraxit q⁹ *CD.* ABSTRAX——— *A* maximam *libri* malam] malam matam *C, sed* t *vel* l *ex* c *ut vid. corr.* 67. Illi autem diuitiae ℭ. Illi diuitiae *Z.* Illi diuicie *B.* illi diuitię *DF.* diuiciæ (*om.* illi) *C.* ILL——— *A* euenere *Z* maximę *CD.* maxume *FZ.* maxime *B* (*) 68. Is illic *Camerarius.* Iſtillic *C.* Iſtilic *BaD.* Iſillic *Bb.* Iſtic *FZ* habitant *C* ſubrupticiuſ *FZ* 69. germanuſ *Z* ſyracuſiſ *FZ.* ſiracuſſiſ *BCD* (r *ex* c *Da,* ſ *ex* ſſ *Dc*) habet *BbDc* 70. epidã nũ *BC.* epidannum *FZ* ueniet *Geppertus.* uenit *libri* ſuo ſeruo *B* 71. Nunc *F* queritatũ *BC* ſuum *libri* *V.* 72 *sqq. secl. Teuffelius l. s. s.* 72. Hec *B et,* ec *ex* od *ut vid. in ras., C.* KAE——— *A* epidãpnuſ *D.* epidannuſ *FZ* hec *C* 73. QUA——— *A* opidum *B* 74. SICUT——— *A* familę *C* mutarier *Camerarius.* mutari *BCD.* mutari modo *FZ omissis ceteroqui v. 75. 76* 75. Modo hic habitat ℭ. Modo ni cadit at *B.* modonicaditat *CD.* MOD—— *A* adoleſcenſ *Ba.* adoleſcenſ *CD* ſexnex *ante ras. C* (*) 76. medicuſ *Ba* arioluſ *libri praeter A* (arioluſ peniculuſ *B*) *Mutilum in fine esse prolo-*

gum Bothius perspexit: atque uno versu vel A auctior fuit, in quo ante sequentis scaenae inscriptionem haec apparuerunt:

——————————————————PARASIṬUSKAṚIOLUṢ

——————————————————Ẹ * ṂELIS——————————,

ubi perdubias ante ELIS *litteras etiam* TUU *esse posse Loewius adnotabat. Praeterea fragmentum quoddam adiacet ex trium versuum spatio abscissum, ubi in primo versu* Q *certum est in altero* LUO *praecedente fortasse* A *subsequentibus* MS *(litteris a* Q *illo paullulum remotis): quae si ad hunc locum revocanda sunt, in priore v.* 75 *parte A* Q *habuit — ac potuit aut* QUE (Q·) *male inseri aut loco vocis* Pauper *velut* COQUOS *vel* QUOQUOS *poni — alterius reliquias tali exemplo illustret 'hariolus':*

⟨Fratrem ille s⟩aluom s⟨aluis u⟩elis ⟨auehet,
Bonitas si uostra adiutat atque aequanimitas.⟩

ACTVS I

PENICVLVS

Iuuéntus nomen fécit Peniculó mihi
Ideó quia mensam, quándo edo, detérgeo.
* * * * * *
Hominés captiuos quí catenis uínciunt,
Et quí fugitiuis séruis indunt cómpedes, 80

77. *[Seruius] in Georg. I 137:* 'nomina fecit' uero notamina: Plautus in Men(a)echmis 'iuuentus . . . mihi' 78. *Festus p. 258, 33 M. (suppletus partim ex Paulo):* [quando cum graui uoce pro]nuntiatur significat [quod: acuta est temporis aduerbium] ut Plautus in Mae[naechmis ait 'ideo quia] mensam quando edo detergeo' *Marius Plotius Sacerdos p. 486, 10 K.:* tergeo tersi. dicimus et tergo tergis tertia correpta: legimus et 'spicula lucida tergent' quod uenit a tergeo ⟨terges⟩ et ⟨'ter⟩gunt' ab eo quod est tergo tergis *[cf. p. 490, 25 cum Probi cath. 34, 14 et 38, 21, unde patet et* 'tergunt' *et* 'tergent' *pertinere ad discrepantem scripturam apud Verg. Aen. VII 626, quod non significavit Keilius].* 'qua mensas detergeo'*: ubi hoc testimonium a Probo omissum a Sacerdote neglegentius adscriptum esse Keilius vidit*

Act. I Sc. 1 PENICVLVS PARASITVS *BD (in marg. iuxta v. 75 sq. nullo v. vacuo) FZ. unius v. spat. C. in A fuit inscriptio uno praeterea v. vacuo. Ceterum personarum in mediis scaenis notas per totam fabulam tam raras CD habent, ut non quas omittunt, sed quas addunt commemoremus. Plerumque autem ne spatia quidem ulla relicta sunt. Nisi quod paulo aliter res se habet in actus V scaenis 1. 2. 9: de quo diximus ad v. 701. 1102* 77. fecit *ex* fuit *C* paeniculo *Seruius* 78. — — — — GEO *A* edo] ego *Z* detergeo *BC, sed* o *e corr. B b.* detergō *D.* detergo *FZ: cf. testim. Post hunc versum quaedam intercidisse sensit R* (*) 79. — — — — — — IUNT *A* cathenif *Z* 80. — — — — — — NPEDES *A* (compedef *BCDFZ*)

Nimis stúlte faciunt meá quidem sententia.
Nam hoc hómini misero si ád malum accedít malum,
Maiór lubidost fúgere et facere néquiter.
Nam se éx catenis éximunt aliquó modo,
Dum cómpediti aut ánum lima praéterunt
Aut lápide excutiunt cláuom: nugae súnt eae.
Quem tu ádseruare récte, ne aufugiát, uoles,
Esca átque potióne uincirí decet:
Apud ménsam plenam hamo hómini rostrum déliges.
Dum tu ílli, quod edit ét quod potet, praébeas
Suo árbitratu usque ád fatim cottídie,

---

85. *Nonius p. 333, 36 M.:* limare, exquirere et delinire, secundum consuetudinem, a lima dictum. Plautus Menaechmis 'anum lima praeterunt' 89. *Nonius p. 455, 10 M.:* rostrum hominis dici non debere consuetudo praesumpsit. apud Plautum in Menaechmis positum sic 'apud....deligis': *cf. Reblinius l. s. s. p. 93, Caesar l. s. s.*

---

81. ————ENTENTIA *A* fatiunt *B* 82. ————LUMACCEDITMALŨ *A, qui ceteris non videtur auctior fuisse* hoc homini *Muellerus Add. ad Pros. p. 117.* homini *libri, post quam vocem litt.* miſo *(sic) erasae in B* miſero *C* accidit *B* (*) 83. ————NEQU—— *A* libido *FZ* eſt *libri inter* nequĩt *et* nã *rasuram C (fuit* nequitũ iã, *ut vid.)* 84. cathęniſ *Z* ————MODO *A, ubi nihil apparuit in duobus qui sequuntur versibus* 85. Dum *R.* Tum *libri* aut anum *R, Bentleius.* anum *B, Nonius.* ianũ *CD, codd. Pyladis.* ianuam *FZ* praeterunt *Nonius.* p̄terunt *CD.* preterunt *Ba.* prętерunt *Bb.* prętereunt *FZ, Nonii LA* (*) 86. excuciunt *B* clauum *CD (non B)* nugę, gę *pro* ſunt *in ras. B.* Nuge *D* eae] hę *FZ* (*) 87. ————OLES *A* afferuare *CD (non B)* rectǫ *C* afugiat *C* 88. *Nihil apparuit in A* Aeſca *CD* uincire *C ante ras.* decet *B.* debet *reliqui V.* 89—91. *haec apparuerunt in A:*

————————INIROSTRUMDELIGES
————————UODPOTETPRAEBEAS
————————COTIDIE,

ubi C *expunxit m. 1, versus autem* 89 *et* 91 *auctiores fuisse spatium docet* 89. aput *Nonius* (apud *Bamb.*) plena *C* hamo homini *convenienter spatio in A.* homini *BCDFZ.* hominiſ *Nonius* deligiſ *Nonius.* diligeſ *F.* dilięſ *C* (*) 90. edit *Ba, Camerarius.* edat *BbCDFZ* praebeaſ, p *ex* d *corr. Ba.* prębaſ *C* 91. Sũ. *Bb* usque adfatim *R coll. Poen. v. 534: atque* USQ· *accurate spatium in A explet.* ad fatim *B.* affatim *reliqui* cottidie *BC.* cotidie

Numquam hércle effugiet, tam étsi capital fécerit.
(Facile ádseruabis, dúm eo uinclo uíncies.)
Ita istaéc nimis lenta uíncla sunt escária:
Quam mágis extendas, tánto adstringunt ártius.
Nam ego ád Menaechmum huc núnc eo, quo iám diu
Sum iúdicatus: últro eo, ut me uínciat.
Nam illi íllic homo homines nón alit, uerum éducat
Recreátque: nullus mélius medicinám facit.

---

p. 15. 31 92. *Nonius p. 38, 14 M.:* capital dictum est capitis periculum. Plautus Menaechmis 'numquam . . . . fecerit'*: cf. Reblinius p. 65, Caesar p. 38. 50 (ubi scripturam A ignorat)* 94. *Nonius p. 108, 21 M.:* esculentum et escarium ab escis et ab edendo dictum . . . . Plautus Menaechmis 'ea . . . . escaria'. *idem p. 338, 14:* lentum, tenax. Plautus Menaechmis 'lenta . . . escaria'*: ubi cum* Menechmiſmiſ *L ante corr. et* menecminiſ *H Gen. praebeant, cogitari posse de* nimis *addendo Muellerus animadvertit: cf. Reblinius p. 67. 102*

97. *Placidus p. 59, 12 D.:* iudicatus: iudicio addictus damnatusque*: huc revocavit Deuerlingius neque rectius ad Asin. v. 937 adhibueris, ubi* iudicatum *legitur* 98. *Nonius p. 422, 10 M.:* alere est uictu temporali sustentare, educare autem ad satietatem perpetuam educere. Plautus in Menaechmis 'nam . . . educat'

D cum A corr. quotidie *FZ* (*) 92. NUMQ*****RÇL**FF———— *A* hercle effugiet tametſi *Nonius.* edepol te fugi & tiam & ſi *Ba.* edepol te fugi& ·etiam & ſi *Bb.* edepol te fugiet iã & ſi *CDZ.* edepol confugiet iam etſi *F.* edepol fugiet tametsi *Pylades* capitale *B, sed* e *e corr. Bb* fuerit *C ante corr.* (*) 93. *Hunc v. melius abesse sentiebat Vahlenus Mus. Rhen. XVI p. 635* adſeruabiſ *B.* aſeruabiſ *C.* afferuabiſ *DFZ* dum eo] Dueo *C* uinculo *B* 94. **A———————— *A* ea enim fere lenta *Nonius p. 108.* nimiſ lenta *idem fortasse p. 338* istec *Z* uincta *Nonius p. 338.* uincla (c *ex* l) uincla *C* ſcaria *Nonius utroque loco* (*) 95. ——
magiſ
————TIVS *A* Quãquã *D* adſtringunt *B.* afſtringunt *D.* aſtringunt *CF.* aſtringant *Z* artiuſ, u *in ras. Bb* (*) 96. ————IU *A* menechmũ *CD* huc nunc *B.* hunc *BCD.* nunc *F, Pylades. om. Z* cui *FZ.* quo *BD et* (q̊) *C, ante quam vocem gravius vulgo distinguebant (lenius ante* ultro eo*): corr. Langenus Philol. XXXIII p. 709* (*) 97. ————T *A* uincia *C.* uinciet *ut vid. D ante corr.* 98. illi *B. om. libri cum Nonio et A, in quo* **MILL****M———— ————UCAT *apparuerunt* homo *ex* hemo *ut vid. Db. rasuram litterarum* mo *post* homo *B* hominiſ *Nonius* alii *CD* aut uerte ducat *Nonius* (*) 99. R*Ç——Q——LL————IT *A* re-
re
creatque *cum BC etiam A, ut vid., et codd. Pyladis.* creatq' *D.* recte atque *Z.* rete atque *F* meli·ſ, *er.* o *ut vid., C*

Itást adulescens: ípsus escae máxumae,
Ceriális cenas dát: ita mensas éxtruit,
Tantás struices cóncinnat patinárias:
Standúmst in lecto, sí quid de summó petas.
Sed mi ínteruallum iam hós dies multós fuit:
Domi dómitus sum usque in iúre cum careís meis:
Nam néque edo neque emo, nísi quod est caríssumum.
Id quóque iam cari qui ínstruontur déserunt.
Nunc ád eum inuiso. séd aperitur óstium:
Menaéchmum eccum ipsum uídeo: progreditúr foras.

---

101 *sq. Festus p. 310, 30 M.:* struices antiqui dicebant extructiones omnium rerum. Plautus 'cerialis . . . . patinarias'. *fragm. Bob. p. 542, 27 K.:* struices compositiones dicuntur patinarum (patinantur *B: corr. Keilius,* patinariae *ed. Vindob.*), unde etiam structores dicuntur. *[Seruius] in Aen. IV 267 (cf. ad v. 270):* exstruis a struice: Plautus in Menaechmis 'tantas . . . . patinarias' 103. *Donatus in Ter. Phorm. II 2, 29:* cena dubia . . . ubi tu dubites quid sumas potissumum] non potius, sed potissimum dixit, ut in re omni aliis alia monstraret potiora. Plautus 'standum . . . petas'

---

100. ————————ę *A, in quo nihil apparuit v. 101 sq.* eſt *libri* aduleſcenſ *B.* adoleſcenſ *CDFZ, post quam vocem distinxit Weisius* ipſiuſ *Z* eſcę *rasura ex* ſeſcę *C* maxĭmę *D.* maxime *Ba* (ę *Bb*) 101. cerialiſ *Festus.* Cerealiſ *DcFZ.* Certaliſ *Ba CDa.* Cer.te.taliſ *Bb* caenaſ *Festus* menſaſ *Festus, codd. Pyladis.* mensam *BCDFZ* 102. tantaſ ſtruiceſ *Seruii cod. T cum libris.* tantant aſtruiciſ *Seruii cod. F* concinat *uterque cod. Seruii* (*) 103. ſtandum ſt *B.* ſtandũſt *CD.* Standum eſt *FZ, Donatus* ſiquid *BC* ſummo *libri.* ſumma *Donati ed. princ.: atque id Lipsius Ant. lect. III dicit in libris aliquot antiquis exstare* S✶✶✶✶UM———— ————SUMMOPET✶✶ *A* 104. ————————L✶✶✶✶UI✶ *A* (L *in fragmento*) mihi *vel* mi *libri* hoſ *rasura ex* hodie *ut vid. C* multo *Z* 105. ————————S✶MU————M✶✶Ş *A (priores litterae in fragmento) A* Domo *Ba.* Domi *Bb cum reliquis* sum usque in iure ℭ. ſummuſ que *Ba.* ſum · uſ que *Bb.* ſumuſq', q *ex* o *ut vid. corr., C.* ſum uſque *DFZ* careiſ *Ba.* cariſ *Bb, ceteri* (*) 106. ————————M *A* Nãneque *B.* nãq' *CDFZ* kariſſimum *B.* cariſſimum *FZ*

107. Idquoq' *B.* Id qq̊, ° *fere evanida, D.* Id qq *C* qui, i *e corr., Bb* inſtruntur *BaC.* inſtruuntur *BbDFZ* (*) 108. N✶N✶A———— ———— *A, in quo nihil apparuit versu antecedenti* ſed *C.* ſ& *ex* & *Bb.* ſ *D.* ſi *FZ (corr. Scutarius)* apperitur *Z* hostium *FZ* 109. M✶NA✶CK————IPSU————ROGREDITURF✶✶AS *A* menechmũ *D* progredietur foriſ *Z* foraſ Menaech peniculuſ *B*

MENAECHMVS I. PENICVLVS

MENAECHMVS

Ní mala, ni stúlta sies, ni índomita impósque animi,
Quód uiro esse odió uideas, túte tibi odio hábeas.
Praéterhac sí mihi tále post húnc diem
Fáxis, faxó foris uídua uisás patrem.
Nám quotiéns foras íre uoló, mé retinés, reuocás, rogitás:
Quó ego eam, quám rem agam, quíd negotí geram,
Quíd petam, quíd feram, quíd foris pépigerim.
Pórtitorém domum dúxei: ita omném mihi
Rém necesse éloquist, quícquid egi átque ago.

---

110. *Seruius in Aen. III 686:* ni teneant cursus] antiqui 'ni' pro 'ne' ponebant, qua particula plenus est Plautus 'ni mala ni stulta sis'. *Donatus in Eun. II 3, 36:* quid ni] . . . est enim 'quid ni' aut quid nisi aut cur non, quia ueteres 'ni' pro 'ne' ponebant et 'ne' pro 'non', ut Plautus 'ni stulta sis' pro 'ne' et 'ne uult' pro 'non uult'. *Cf. R Opusc. II p. 629* 118 *sq. Nonius p. 24, 19 M.:* portitores di-

---

Act. I Sc. 2 M***ECKMVS MENA *litteris minutis inter v., 109 et 110 habet A nullo vacuo relicto.* MENECHMVS ADOLESCENS PARASITVS PENICVLVS *B.* MENehcm^{9} ADOLESCENS PENICVL PARASITVS *D: item, nisi quod* Menęchinuſ *FZ. unius v. spat. C. MENAECHMOS I et II discriminavit R. Versuum fines B eosdem atque nos servat, praeter v. 120—122: itemque A praeter v. 110 et 120—122, ubi tamen v. 113. 115. 118. 120a nihil apparuit* (*) 110. *Sic A:*

NIMALA————
————A**PO*Q·ANI**

sies *Reizius, Bothius, Hermannus.* ſiſ *BC, Seruius, Donatus. om. DFZ* nundomita *C* ipſoſque *Z* 111. ————AS *A* urro *C* uideaſ tute *BC.* uideſ tute *FZ.* uidetute *D, ubi* tu te *separ. Dc* (*) 112. ————DIEM *A* Preter hac *B* ſi mi·^{hi} *Ba.* ſimile *FZ* poſt *BFZ.* ꝑ *CD* 113. uiſaſ *ex* uidu *ut vid. Da* (*) 114. ————ÇAS *A traiectis, ut vid.,* rogitas reuocas foraſ *BC. om. DFZ* (*) 115. ego *suprascr. Db* negotii *BCD.* negocii *FZ* geritur *FZ: atque* ã *in D fere* ĩ *videtur esse* 116. petam *Camerarius.* detam *BaDa.* dedam *Bb.* detiam *C.* dicã *Dc.* detur *FZ* færam *C* ————AMQUIDFORIS——Ç——*A, ubi cum inter* FORIS *et* G *spatio* LE *non sufficiat* pepigerim *corr.* ☞ (pegerim *Vssingius*), *ubi* legerim *BaCDF.* egerim *B ex ras. Z* (*) 117. ——————XEIITAO————*A* Portitiorem *C* duxi *BCDFZ.* dixit *Nonius* omnem *om. Nonius* 118. Rem *om. Nonius* necesse

Nímium ego te habui délicatam. núnc adeo, ut factúrus, dicam.
Quando égo tibi ancillás penum,
Lanám linum, aurum púrpuram
Bene praébeo nec quícquam eges,
Maló cauebis, sí sapis:
Virum óbseruare désines.
Átque adeo, ne mé nequiquam sérues, ob eam indústriam
Hódie ducam scórtum atque aliquo ad cénam condicám foras.

PENICVLVS

Íllic homo se uxóri simulat mále loqui, loquitúr mihi:
Nám si foris cenát, profecto me, haúd uxorem, ulcíscitur.

---

cuntur telonearii, qui portum obsidentes omnia sciscitantur, ut ex eo uectigal accipiant ... Plautus Menaechmis 'portitorem .... ago' 120 *sq. [Seruius] ad Aen. IV 373:* litore egentem] .... et in tribus modis haec elocutio profertur. 'egeo hanc rem' Plautus Menaechmis 'linum lanam praebeo neque quicquam eges'

---

eloqui est *Dousa.* neceſſe loqui eſt *BCDF.* neceſſe eſt loqui *Z.* neceſſe eſt eloqui *Nonius* quidquid *Nonii L* (*) 119. ——— USDICÃ *A* nimiũ *ex* nuniũ *Dc* (*) 120—122. *Post duos versus versui 120a respondentes haec apparuerunt in A (ex parte in panno nunc abscisso: cf. ad v. 104 sq.):*

LAN**LIN———
———G*SMAL———IS
———,

ubi sic B:

Quando ego tibi Ancillaſ penum
Lanam aurum ueſtem purpuram bene prębeo nec quicquam egeſ
Malo cauebiſ ſiſapiſ uirum obſeruare desineſ:

itaque duobus versiculis duos senarios cum dimetro subiunxit A, duos octonarios B, ubi dimetros discripsit Geppertus Lanam linum aurum ℭ *duce A et Seruio.* Lanam (lanã, ã *e corr., C*) aurum ueſtem *BCD FZ* prebeo *C* neque *Seruius* molo *C* (*) 123. ATQ——— *A* neme *BC.* me *Z* nequicqam *BaFZ.* nequicquam *Bb.* quicquam *C.* quicq *D* induſtriam] ſ *abscissum cum marg. C.* induſtiã, r *Dc* 124. atque aliquo ad coenam *Acidalius.* ad cenam (cęnam *C*) atque aliquo *libri cum A, ut vid., in quo* K*D——— Q***Q**C**D*C*M *apparuit sequente versu voci* foras *vacante* conducam *DcFZ* (*) 125. ILLICKOM****XOR———QUILOQUITURMIKI *A* ſimulat, at *e corr., Bb* 126. cęnat *C*

MENAECHMVS

Eúax, iurgio hércle tandem uxórem abegi ab iánua.
Vbi súnt amatorés mariti? dóna quid cessánt mihi
Conférre omnes congrátulantes, quía pugnaui fórtiter?
Hánc modo uxori íntus pallam súrrupui: ad scortúm fero.
Sic hóc decet, darí facete uérba custodí catae.
Hoc fácinus pulcrumst, hóc probumst, hoc lépidumst, hoc factúmst fabre:
[Meó malo a mala ábstuli, hoc ad dámnum deferétur.]
Auórti praedam ab hóstibus nostrúm salute sócium.

PENICVLVS

Heús adulescens, écqua in istac párs inest praedá mihi?

MENAECHMVS

Périi, in insidiás deueni.

PENICVLVS

Immo ín praesidium: né time.

---

127. *Varro de l. l. VII 93:* apud Plautum 'euax . . . . ianua' euax uerbum nihil significat, sed effutitum naturaliter est: *cf. Bergkius 'Beitr.' I p. 157* 134. *Priscianus inst. VII 26 p. 309, 4 H.:* in pronominibus quoque fecerunt antiqui 'meum' pro 'meorum', 'tuum' pro 'tuorum', 'nostrum' pro 'nostrorum' dicentes. Plautus . . . . idem in Menaechmis 'auerti . . . . socium'

---

127. hercle *C. om. Varro* (ab regia ianua *Flor.*) (*) 128. ſ amatoreſ, a *ex corr. (incohata* m *ut vid.) D* (*) 129. qui *Ba.* quia *Bb cum reliquis* (ꝙ *D*) foriter *B* (*) 130. palam *C* ſubrupui *FZ* (*) 131. Sic hoc *BbCD* (h̄). Si hoc *Ba.* Si hic *FZ* *post* decet *distinxit Geppertus* cate *BZ (corr. Lambinus)* (*) 132. pulcrum eſt *B.* pulchrum eſt *reliqui* probum est hoc lepidum eſt *libri* factuſt *BCD.* factumst *F.* factum eſt *Z* 133. *Versum seclusit Goetzius Mus. Rhen. XXXV p. 481 adn.* amala *D, sed . Dc* ſuſtuli *Z* dampnum *D* (*) 134. Aduorti *B.* Auerti *reliqui cum Prisciano* (auertit *Prisciani PWr*) predam *Ba* (ę *Bb*) oſtibus *Bb.* oſtib; *C* ſalutẽ,˜ *Dc.* ſaluto *Z* ſotium *D* (*) 135. adoleſcenſ *DFZ* ecqua *BbFZ.* et qua *BaCD* in] mihi *Z* praeda mihi *Camerarius.* pre mihi *BaC.* p.re mihi *(sic) Bb.* p̄mihi *Da.* p̄mihi *Dc.* premii *FZ* (*) 136 *sqq. Spatia usque ad v. 142 personis relinquunt CD (pers. suppl. Dc v. 137 sq.)* 136. Perii *om. Z* deuenit *BaCD.* deueni *B ex ras. Dc* preſidium *BC*

MENAECHMVS

Quís homost?

PENICVLVS

Ego sum.

MENAECHMVS

O méa Commoditas, ó mea Opportúnitas, Sálue.

PENICVLVS

Salue.

MENAECHMVS

Quíd agis?

PENICVLVS

Teneo déxtera Geniúm meum.

MENAECHMVS

Nón potuisti mágis per tempus mi áduenire quam áduenis.

PENICVLVS

Íta ego soleo: cómmoditatis ómnis articulós scio.

MENAECHMVS

Vín tu facinus lúculentum inspícere?

PENICVLVS

Quis id coxít coquos? Iám sciam, si quíd titubatumst, úbi reliquias uídero.

---

137. homo est *libri* ME· Oh *B.* ♯oh *CD* ó *C* oportunitaſ *BC.* °portunitaſ *Da* (*) 138. Qui *Ba* agiſ *BCDF.* aiſ *Z* dextra *libri: corr. Camerarius* meum] mihi *C* 139. *ante* magis *er.* g *C* mihi *libri* quę̣m *Bb* 140. omneſ *F* 141. lntulentum *F.* lucĕlentum *Da* Inspice *Da: corr. Db* quiſ ḥid *D.* quid iſ *F* quocuſ *c. ras. litt.* ę *(puncta ab ead. m.) B.* quocuſ *C.* cocuſ *DF.* coquuſ *Z* (*) 142. ſiquid *BC* titubatumſt *BF.* titubatuſt *CD.* titubatum est *Z* (*)

MENAECHMVS

Díc mi, en umquam tú uidisti tábulam pictam in páriete,
Vbi aquila Catameítum raperet, aút ubi Venus Adóneum?

PENICVLVS

Saépe. sed quid istaé picturae ad me áttinent?

MENAECHMVS

Age me áspice.
Écquid adsimuló similiter?

PENICVLVS

Quí istic ornatúst tuos?

MENAECHMVS

Díc hominem lepidíssumum esse méd.

PENICVLVS

Vbi essurí sumus?

MENAECHMVS

Díc modo hoc quod égo te iubeo.

PENICVLVS

Díco: homo lepidíssume.

---

143. *Ausonius (Edyll. VI) epist. ad Gregor. fil.:* En umquam uidisti nebulam *(cf. Epist. XVII [II] 407)* pictam In pariete? *Cf. Seyffertus Stud. Pl. p. 21, Goetzius Act. soc. phil. Lips. IV p. 355* 144. *Liber glossarum:* Catamitus quidam uir fuit. Plautus 'ubi . . . Adoneum'*: cf. Loewius Prodr. p. 256. Praeterea probabile est ad hunc versum spectare Paulum p. 44, 6 M.:* Catamitum pro Ganymede dixerunt, qui fuit Iouis concubinus.

---

143. mihi *libri* en umquam *Brixius confirmante Ausonio.* nũqña *C.* nũq *D.* numqua *B.* numquid *FZ* (*) 144. aqulã *C* catameitum *Da.* catamei tum *Ba.* cate mei tũ *C.* catamettum *F.* catamitum *BbDcZ* adoneum *Bb.* 145. Sepe *BCD* picture *BaD.* pictu . . rc, ti *ut vid. er., C* adtinent *B* 146. Ecquid *Bb.* Ecquidem *Z* adſimulo *B.* aſſimulo *CDFZ* quid *F* ornatuſt *Weisius.* eſt ornatuſ *libri* tuuſ *libri* (*) 147. *Spat. D* lepidiſſimum *libri* med *Guietus.* me *libri* eſſuri ſumuſ *Ba.* eſſuri ſum *C.* effuri ęę mę ſum *D.* eſuri ſumuſ *BbDcFZ* (*) 148. *Spat. D* hoc *om. Z* quod *Bb.* quid *Z* ibéo *C* dico *BbCDZ.* dic *Ba F* lepidiſſime *libri, ex* lepidiſſſe me *C*

MENAECHMVS

Écquid audes dé tuo istuc áddere?

PENICVLVS

Atque hilaríssume.

MENAECHMVS

Pérge, perge.

PENICVLVS

Nón pergo hércle, nísi scio qua grátia.
Lítigium tibíst cum uxore: eo mi ábs te caueo caútius.

MENAECHMVS

Clam úxoremst * * . * * * * * *
Vbi sepulcrum habeámus atque hilare húnc conburamús diem.

PENICVLVS

Age sane igitur, quándo aequom oras, quám mox incendó rogum?
Díes quidem iam ad úmbilicum est dímidiatus mórtuos.

---

152. *Charisius inst. I p. 145 K.:* 'te' ablatiuus 'clam te est'. atquin Plautus in Menaechmis 'clam uxorem est': nisi forte clam et accusativo et ablatiuo possit aptari 155. *Gellius N. A. III 14, 16:* Varro . . . disseritque ac diuidit subtilissime, quid 'dimidium' 'dimidiato' intersit . . . . propterea Plautus quoque in Bacchidibus 'dimidium auri' dicit non 'dimidiatum 'aurum' . . . . in Menaechmis autem 'dimidiatum' diem non 'dimidium' in hoc uersu 'dies . . . mortuust'

---

149. *Spat. D* Ec quid *B.* Etqd *C.* et qid *D* iftic *F* · PE. *om. BZ* atqui *BCD* hilariffime *BCDZ* 150. ME. *om. Z* Perge, perge *Schwabius Ann. phil. CV p. 407.* Perge *libri* (*) 151. Litigium *BbDcZ.* Litidium *CDaF.* Litutium *Ba* tibi eſt *libri* uxore: eo *R et Brixius in progr. a. 1847 p. 3 (praeeunte* uxore: hoc *Acidalio).* uxore oh *C.* uxore M o *B.* uxore ⁜oh *D.* uxore ME. hoc *FZ* mihi *libri* 152 *sq. Sic constituit* ℑ *cum lacuna ad hoc exemplum explenda:* Clam uxoremst⟨, ubi bene erit nobis, oblatratricem meam⟩ Vbi, *ubi* clam uxorem eſt *testatur Charisius: libri habent:* Clam uxorem ubi ſepulchrum habeamuſ atque hunc comburamuſ diem, *nisi quod* habemuſ *F,* combura · · uſ *c. ras. Ba.* conburamuſ *Bb.* c̄burnauſ *Da (corr. Dc).* c̄ burnauſ *C* (*) 154. equum *BaZ.* ęquum *Bb CD* eraſ *Z* incendo rogū *add. Bb* 155. ME. *praemittunt FZ* iam ad umbilicum *FZ, Gellius (sed* in ad *Gellii P ante corr. itemque R ex* iad *corr.).* iā ad um bilicum *Bb.* iā dumbilicum *CD.* ia · dum bilicum *c. ras. Ba* dimidiatuſ mortuuſ eſt *Gellius* (mortuuſt *Carrio*). eſt dimidiatuſ (dimi di atuſ *Db*) mortuuſ *libri* (*)

MENAECHMVS

Té morare míhi quom obloquere.

PENICVLVS

Óculum ecfodito pér solum
Míhi, Menaechme, si úllum uerbum fáxo, nisi quod iússeris.

MENAECHMVS

Cóncede huc a fóribus.

PENICVLVS

Fiat.

MENAECHMVS

Étiam concede húc.

PENICVLVS

Licet.

MENAECHMVS

Étiam nunc concéde audacter áb leoninó cauo.

PENICVLVS

Eú: edepol ne tu, út ego opinor, ésses agitatór probus.

MENAECHMVS

Quídum?

PENICVLVS

Ne te uxór sequatur, réspectas idéntidem.

MENAECHMVS

Séd quid ais?

---

156. *Personas om. B* Te morare *CD.* Nemorare *B, sed* N *e corr. Bb.* Remorare *FZ* quom *FZ.* quam *CD.* quin *B,* in *e corr. Bb* obloquere PE. oculum *F et, nisi quod* occulum, *Z.* obloquere oculum *CD.* obloquere. occulum *B* ecfodito *CD.* effodito *BbFZ.* hec fodito *Ba* perſolum *libri: sed* ꝑſolũ· *add. Bb* (*) 157. Mihi *BbCDFZ.* Mi *Ba* męnęchine *C.* menechmę *D* iuſeriſ *Ba: corr. Bb* 158. fiat etiam M concede huc licet *B: in CD spatium est post* fiat 159. *Sic libri cum A, nisi quod* ALẸỌNỊNỌ *A.* ab leomino *Z* (*) 160. ẸUEDẸPOLNETU——— *A* Eu *BCD.* Heu *FZ ultimam litteram in* eſſeſ *e corr. Bb* 161. ME. *om. B* QUIḌỤṂ#NẸṬEỤX——— *A* Quidum ne *B* ſequatuſ *C* 162. SEDQUIDAISEGON——— *A* quid *ex* quiſ *Bb* ais *Pylades cum A.*

PENICVLVS

Egone? íd enim quod tu uís, id aio atque íd nego.

MENAECHMVS

Écquid tu de odóre possis, sí quid forte olféceris,
Fácere coiectúram, quoi sit *?

PENICVLVS

* * *

Cíeo res nasum * * * * cáptum sit collégium. 165

MENAECHMVS

Agedum, odorare hánc quam ego habeo pállam: quid olet? ápstines?

PENICVLVS

Súmmum oportet ólfactare uéstimentum múliebre:
Nam éx istoc locó spurcatur násum odore inlútili.

---

168. *Nonius p. 394, 16 M.:* spurcum etiam fetidum. Plautus Menaechmis 'nec isto . . . . inlutibili'*: cf. Reblinius p. 119, Caesar p. 38. 56. 71*

---

agif *BCDFZ* Ego ne *BC* quid *Z* aio *B ex ras. Z.* ato *B ante ras.* dato *CDF* nego *BbZ.* nega *BaCDF* 163. ẹcquidtu-deodor———— *A* Ecquid *F.* Hec quid *CD.* Haec quid *B.* Én ecquid *Z* deo dore *B* ſiquid *B* forte *ex* fecte *Da* 164 *sq. Sic versus constituit* ☞ *ad hoc exemplum explendos:*

Facere coiecturam, quoi sit ⟨demptum (*vel* aptum)?
PENICVLVS
Ex latebris aeque ego⟩
Cieo res nasum ⟨si scit⟩ (*vel* nasum ciens) q⟨uasi⟩ c. s. c.,

quos libri praeter A in unum exhibent contractos:

Facere coniecturam captum ſit collegium,

nisi quod coniecturū *CD, spatium post* ſit *C,* colegium *B ante corr. In A vero haec apparuerunt:*

FACERECOIECTURAMCUIṢI (*vix* CVM)————————
CIṬO—S—ASUM———————Ọ————————,

ubi re(s)n(asum)siscit(q—) *spatia accurate explent* (*) 166. ME. *om. B* AGẸDUMODORAṚẸKAṆÇQUAṂẸGOKAḄEOṖA———— *et in versu sequenti dubiam* N *litteram vocis* abstines *A* hanc . . . . olfactare *om. Da, add. Db in marg. (suo loco* d *adscripto): unde factum, ut* PE. Agedum odorare *verba in FZ collocata sint inter* olfactare *et* oportet palam *C* quod *Ba* apſtineſ *BaC.* abſtines *reliqui* 167. SUMMUM———— *A* oportet olfactare *Guietus:* olfactare (olfaetare *C*) oportet *libri* (*) 168. NAMEXISTOCLOCỌ——ÇA———— *A* Nam ex *CDF cum A.* Nam *B.* Nec ex *Z.* Nec *Nonius* iſto *Nonius.*

MENAECHMVS

Ólfacta igitur hínc, Penicule: ut lépide fastidís.

PENICVLVS

Decet.

MENAECHMVS

Quíd igitur? quid olét? responde.

PENICVLVS

Fúrtum, scortum, prándium. 170

MENAECHMVS

Tíbi fuat . . nqu * * * * *
Élocutu's: nam * * * * *
Núnc ad amicam déferetur hánc meretricem Erótium.
Míhi, tibi atque illí iubebo iam ádparari prándium.

---

hoc *F* ifto cloco *CDa: corr. Dc* loco ſpurcatur *ex* locoſ purcatur *Bb, ubi ex A si recte* —GA· *notatur, spatium docet* LOCOPURGATUR *vel tale quid exstitisse* naſum odore *BbZ, Nonius.* naſum modori *BaC.* naſũmodori *D, ubi insolentiorem* n *litterae formam* n *suprascripto expunxit et* m *lineola separavit Dc.* a ſummo odore *F* inlutili *R.* inlutibili *Nonius ex eoque Z.* inlucido *BCD.* in lutido *F* (*) 169. DIFACTAIGITURKINQPEN———— *A* Olfacta *Dc in marg.* (O *abscissa*) *F, codd. Pyladis, Saracenus.* Di facta *B.* Difacta *CD cum A.* Dii facta *Z* ut lepide *R.* lepide ut *libri* PE. *Saracenus. om. libri sine spatio* (*) 170. ME. *Scutarius. om. libri* QUIDIGITURQUIDOLETRE———— *A* Quĩ igitur *Z* quod olet *CDFZ* 171 *sq. Duobus versibus auctior A est, quorum initia quae sola nunc exstant, sic descripsit Loewius:*

TENFUAT——NQU————————————
ELOCUTUSNAM——U————————————

initio tamen TIBIFUAT *(ut interpretari posse Ritschelius visus erat) non prorsus excludens: quae ad hoc exemplum explet* ☙ *(quadrante* co *et* ego*):*

ME. Tibi fuat ⟨co⟩nqu⟨isite exstructum epulum: ut paucis rem meram⟩
Elocutu's: nam ⟨ego⟩ u⟨xori pallam hanc surrupui modo.⟩

(*) 173. ME. *praem. B* NUNCADAMICAMDEFER————ERO^{ro}TIUM *A* defertur *Z* etium *D* 174 *sq. Haec apparuerunt in A:*

MIKITIBIATQ·ILLIUBEBOI————————NDIUMEU
INDEUSQ·ADDIURNAMSTELLAMCRASTINAMPOTERIMUSEU,

ubi eu *Periculo tribuendum utroque versu omiserunt ceteri, praeterea v.* 174 PEN. *praemittit F* iubeo *BZ* apparari *FZ, v.* 175 MEN. *praemittit F* ad diurnam *DcFZ cum A.* ad diurnum *CDa.*

PENICVLVS

Eu!

MENAECHMVS

Índe usque ad diúrnam stellam crástinam potérimus—.

PENICVLVS

Eu!

Éxpedite fábulatu's. iám foris ferió?

MENAECHMVS

Feri.

Vél mane etiam.

PENICVLVS

Mílle passum cómmoratu's cántharum.

MENAECHMVS

Plácide pulta.

PENICVLVS

Métuis credo, né fores Samiaé sient,

F * * * * * * * * *

MENAECHMVS

Máne mane, obsecro hércle: eapse eccam éxit: ah, solém uide,
Sátin ut occaecátust prae huius córporis candóribus?

---

adiurnvm *B* poterimus—. ℭ *cum A.* potabimuſ *BCDFZ* (*) 176. *Sic libri cum A, nisi quod* fabulatuſ *(corr. Lambinus),* FERIOFORIS *A.* foreſ ferio *reliqui* (*) 177. ——————COMMORATVSCANTKARV̄ *A Peniculi pers. add. Acidalius: om. libri cum A, ut vid. ex spatio* millę *D* paſſuſ *F* commoratuſ *libri: corr. Pistoris* 178. ME *B, Acidalius. om. FZ* pulta. P metuiſ credo *B (sed* met *Bb e corr.) F, Pylades* (metuiſ *afferens e codd. ant.*). pultã & uiſ (iuſ *D*) credo *CD.* pulta. PE. credo *Z* ſcient *BaCD* P——————————SAMIAESIENT *A, in quo versus sequebatur a ceteris omissus, quem ad hoc exemplum explet* ℭ (*vel* F *dubia*):

F⟨rangi quae tam facile possint, quam in me uas Samium solet⟩.

180. ——————PA——————SOLEMUIDES *A, ubi ex certis quae videntur* PA *litteris et ex spatiis concludas tale quid exstitisse:*

⟨Mane, mane obsecro, heus:⟩ pa⟨tent ipsae aedes. ah⟩solem uides eapse *Acidalius.* ab ſe *libri* eccam *Bothius.* ecca *libri* exit oh *Acidalius* (ah *Bothius*). exitoh *CD.* exit. PE. oh (o *Z*) *BFZ* uide *Acidalius.* uideſ *libri cum A* (*) 181. MEN. *praemittit F* ——————ORISCANDORIBUS *A* Santin *B.* Statin *F.* Statim *Z* occaecatust *Pylades.* occecatuſ *libri* pre *BaC.* prę *Bb.* p̄ *D. om. A, ut vid. ex spat.* candoribuſ erotium peniculuſ *CD itemque B ante ras.* (*)

EROTIVM. PENICVLVS. MENAECHMVS I

EROTIVM

Anime mei, Menaéchme, salue.

PENICVLVS

Quíd ego?

EROTIVM

Extra numerum és mihi. 182

PENICVLVS

Ídem istuc aliis ádscriptiuis fíeri ad legioném solet. 184

MENAECHMVS

(Égo istic mihi hodie ádparari iússi apud te proélium. 185

EROTIVM

Hódie id fiet.

---

184. *Varro de l. l. VII 56:* in Menaechmis 'idem .... solet' ascriptiui dicti, quod olim ascribebantur inermes armatis militibus qui succederent, si quis eorum deperisset: *cf. Muretus Var. Lect. VI 4*

Act. I Sc. 3 EROCIVM MVLIER · PENICVLVS PARASIT'. MENECHM' · ADOL. *B itemque (sed* EROTIVM) *rubricator in D deletis* erotiũ mulier peniculuſ pa menechm' ado, *quae scripserat Db, ut vid.* Erotium mulier meretrix. Menechinuſ adoleſcenſ. Peniculuſ paraſituſ *F. unius versus sp. ACDa* 182. ——— LUE ǂ QUIDEGO ǂ EXTRANUME ‖ RUMESMIKI *A (ubi* animemimenaechmesa *spatium explet)* Mei *B* (Mi *m. Camer.*). mei *CDFZ* menechme *D.* menaech me, h *ex* b, *C* ſalue · P qd ego ER extra *B (sed* r ego *Bb,* r *crasa).* ſalue quid ego (ergo *FZ*) extra *CDFZ (pers. rest. Camerarius)* (*) 184. ——— IUISFIERIADLEGIONEMSOLET *A (ubi* idemistucaliisadscript *spatium explet)* P *B.* MEN. *FZ* aſcriptiuſ *Da.* aſcriptiuiſ *DbFZ, Varro* fieri ad legionem *Varro* (in *pro* ad *ed. princ., non cod. F*) *cum A.* ad legionem fieri *BCDFZ Versus 185—188 alienos hinc esse intellexit Langenus Stud. Pl. p. 298 sq. duce Sonnenburgio* (*)

185. ME *B, Saracenus. om. FZ* ——— IUSSIAPUDTEPPROELIUM *A* istuc *Z* adparari, ri *ex corr., B.* apparari *FZ* proelium *Z.* p̄lium *D.* prelium *Bb.* prelium *BaCF* 186. ——— ABIMUS *A (ubi* hodieidfiet ǂ ineouterq.proeliopot *quadrat)* ER. Hodie id fiet. ME. In eo *Gruterus.* Hodie id fletineo *BC, sed crasa ante* Hodie *nota* ME *B.* Hodie id fleti nec *DF.* Hodie id feci. neque *Z* proilio *B.* pro ilio *CDaF.* pro illo *DcZ (corr. Scaliger)* (*)

MENAECHMVS

Ín eo uterque proélio potábimus.
V́ter ibi meliór bellator érit inuentus cántharo,
Tuaé legioni adiúdicato, cúm eo ut hanc noctém sies.)
V́t ego uxorem, méa uoluptas, úbi te aspicio, odí male.

PENICVLVS

Ínterim nequís quin eius áliquid indutús sies.

EROTIVM

Quíd hoc est?

MENAECHMVS

Induuiaé tuae atque uxóris exuuiaé, rosa.

EROTIVM

Súperas facile, ut súperior sis míhi quam quisquam qui ímpetrant.

PENICVLVS

Méretrix tantispér blanditur, dúm illud quod rapiát uidet:

---

187. ——————ỊṬINUENTṲSCANTKARO *A (ubi* uteribimeliorbellatorer *quadrat)* Vter, r *ex* l, *Da (suprascr.* r *Dc)* Vtẹr^{o} ịbi erit melior *B, ubi* Vtrobi *corr. Bb,* erit *del. Ba* bellatorẽrit *C* 188. ——————ROKANCNOCTEMSIES *A* Tuae legioni adiudicato, cum eo ut 𝔖. Tueſt legio (Tue^{a}ſt legio *Bb.* Tu eſ legio. *FZ*) adiudicato cum utro *libri* (utro *cum A, ut vid., in quo spatium ceteroqui corruptam librorum scripturam vix totam capiat*) ſcieſ *B ante ras. CDa:* c *exp. Dc: ceterum in D aliquid ad hunc v. er. est in marg.,* ∗S *ut vid.* (*) 189. ——————ỌDỊMALE *A quadrante spatio* (aspicio) uxore *CDa* meã *B* uolupta ſubite *BaCDa: corr. BbDc* aſpi·cio *C, erasa* t *ut vid.* 190. PE. *Vssingius.* ER. *FZ. om. B* ——————NDUṬUSSIES *A quadrante spatio* eiuſ·ali (ſ *er.*) quid *B.* eiuſ ſaliquid *C* intuta *Ba.* induta *Bb* sies *Pylades, A.* ſiſ *libri* 191. ERO *praem. B, om. ceteri, restituit Vssingius* QṲ——————Q·ṲẊORISEXUUIẠEROSA *A* h̄ ẽ *Da.* h̄ ẽ *Db.* hẽ *Dc* M *B. om. reliqui sine spatio, fortasse cum A* uxori ſexu uiae roſa *Ba.* uxori ſexu uia (ſexuuia *Da,* ſ *separ. Dc*) eroſa *CD* 192. ER *B, Pylades. om. FZ* ṢUṖẸṚ——————QṲAMQUISQUAM ‖ QUI——— *A quadrante spatio* quisque *Z* impetrat *FZ* (*) 193. MERETRIXTẠNṬISPERBLANDITURDUMỊLLUDQUODRAPỊ ‖ *A, ut* ATUIDET (*vix* IATUIDET) *extiterit in versu sequenti, ubi iam nihil apparet* Meretr^{i}x *C* tantiſ ꝑblanditur *BC* (ſ ꝑ *lineola iunxit Bb*)

Nám si amabas, iám oportebat násum abreptum mór-
dicus. 195

MENAECHMVS

Sústine hoc, Penícule: exuuias fácere quas uoui uolo.

PENICVLVS

Cédo. sed opsecro hércle, salta síc cum palla póstea.

MENAECHMVS

Égo saltabo? sánus hercle nón es.

PENICVLVS

Egone an tú magis?
Sí non saltas, éxue igitur.

MENAECHMVS

Nímio ego hanc perículo
Súrrupui hodie.

PENICVLVS

Meó quidem animo ab Híppolyta subcín-
gulum 200
Hércules haud aéque magno umquam ábstulit perículo.

---

195. *Nonius p. 138, 21 M.:* mordicus . . . Plautus Menaechmis 'iamdudum oportuit . . . . mordicus' 201. *Festus p. 302, 4 M.:*

---

195. NAMSIAMABASIAMOP———— *A* iamdudum oportuit *Nonius* naſſum *C et D ante ras.* adeptum *Nonii codd.* (ademptum *edd.*) modicuſ *Ba* (r *suprascr. Bb*). mordiciuſ *Z* (*) 196. SUSTINEKOCPENICU———— *A* exſuuiaſ *BaC* quas uoui uolo *Camerarius: vide Turnebum Advers. XX 27.* quaſ ſuo uiuolo *BD.* quaſ ſuo uiuilo *C.* quam ſuauum (ſuauium *F*) uolo *FZ* 197 *sq.* PE. Cedo. sed *et mox* ME. Ego saltabo? sanus *Acidalius.* PE. Cedo. ME. ſed *et mox* PE. Ego ſaltabo. ME. ſanuſ *FZ. personarum notas om. B. in A apparuit:* CEDOSEDOPSECROKEROLES———— *et* EGO ———o———— *quadrante* saltab Caedo *C* obſecro *libri praeter A* ſiccum *D.* ſiccam *C* ſaltō bo *C* PEN. *om. B* 199. Si *Acidalius.* ME. Si *FZ* SINONSALTASEXUE———— *A* exuigitur *Ba* (e *rescripsit Bb*). exuigitur *CD.* exi igitur *FZ (corr. Camerarius)* ME. nimio *Acidalius.* nimio *libri* 200. *sq. om. F* 200. SURRIPUIKODIE———— *A* Surrupui *B et* (ru *ex* rip) *C.* Supruptui *D.* Subrupui *Z* PE. *om. libri: cf. ad v. 202* ab *ex* ap *C* ipolita *BCD* ſubcingulum *BbDcZ.* ſubgingulum *BaCDa* (*) 201. KAUDKERCULESAEQ***AGN———— *A* Haud hercle ſeque *B*

MENAECHMVS

Cápe tibi hanc: quando úna uiuis mieís morigera móribus.

PENICVLVS

Hóc animo decét animatos ésse amatorés probos,
Quí quidem ad mendícitatem próperent se detrúdere.

MENAECHMVS

Quáttuor minís ego istanc émi anno uxorí meae. 205

PENICVLVS

Quáttuor minaé perierunt pláne, ut ratio rédditur.

MENAECHMVS

Scín quid uolo ego te áccurare?

EROTIVM

Scío, curabo quaé uoles.

[suc] singulum ap[pellabant antiqui bal]teum. Plautus [ab Hippolyta succingul]um Herculis [aeque magno neu]tiquam abstu[lit periculo]: *ubi* Hercules *corr. Vrsinus,* tiquam *ex* [u]nquam *corruptum habent Leidolphus Sigismundusque in Comment. philol. Ien. II p. 225 sq., III p. 256 adn. post* Hercules *supplentes* haud aeque magno. *At Verrius nescio an legerit velut* Hercules nimio magis neutiquam abstulit periculo

---

(ſ *exp. Bb*). Aud hercule ſeque *C.* Apud hercule ſeq' *Da* (Aut *corr. Db,* ſ *lineola separ. Dc*). Haud Herculeſ eque *Z cum libris quibusdam Lambini* Hercules haud *traicientis: cf. test.* (*) 202. CAPITITIBIKA———— *A* ME *B. om. FZ (reduxit ☞)* mieiſ *BaC.* meiſ *Da: prius* i *del. BbDc* morigera] *prior* r *e corr. Da,* g *supra scr. C* 203. KOCANIMODECETANIMATOSESSEAMA*****P——— *A* (*) 204. QUIQ******DMENDICITATEMPROPERENTSED———— *A* meditacitatem *Bb.* menditatem *C* properent se *Bothius cum A.* ſe properent *FZ.* ſe proderent *BaCD.* ſe proderent *Bb* detendere *Z (corr. Scutarius)* 205. *om. F* QUATT———— *A* Quatuor *BDZ (non CA)* mineſ *D ante corr.* ego istanc emi *Fleckeisenus.* ego emi iſtanc *FZ.* egomi iſtanc *BbDc.* egomi ſtanc *BaCDa* auo *Z* (*) 206. QUATTUORMINAEPERIERUNTPLANEU******RED***UR *A* Quatuor *DFZ.* Quotuor *Ba* mine *CD* perieř *D.* periere *FZ* reditur *Bb* 207. SCINQUIDUOLOTEACCURARE#SCIOCURABOQUAEUOLES *A, ubi* uolo ego te *ceteri* accurrare *C* curaro *Ba: corr. Bb* que *BaCD* (*)

MENAECHMVS

Iúbe igitur tribus nóbis apud te prándium accurárier,
(Átque aliquid scitámentorum dé foro opsonárier:
Glándionidám, suillam, láridum, pernónidam
Aút sincipitaménta porcina aút aliquid ad eúm modum,
Mádida quae mi adpósita inmensam míluinam súggerant.)
Átque actutum.

EROTIVM

Lícet ecastor.

MENAECHMVS

Nós prodimus ád forum:
Iam híc nos erimus. dúm coquetur, ínterim potábimus.

EROTIVM

Quándo uis, uení: parata rés erit.

MENAECHMVS

Properá modo.
Séquere tu me.

---

208. *Sic libri cum A, nisi quod* nobiſ tribuſ *D (sed add.* : :) *FZ V. 209—212 secl.* ℬ, *v. 210 sqq. cum Buechelero apud Sonnenburgium p. 6 adn.* (*) 209. *om. FZ (add. Pylades)* ATQ·ALIQUIDSCITAMENTORUMDEFOROOPSONARIER *A* Atq', q' *in ras. Bb* ſit amentorum *Ba.* ſit amentorum *reliqui (em. Turnebus Advers. XVIII 14 cum A)* obſonarier *BCD* 210. GLANDIONIDAMSUILLAMLARIDUMAUTPERNONIDAM *A, ubi* Glandionicam *FZ,* ſullam *B.* ſullam *CDF* (ſuillam *Z cum A*), laridum *B* (. *Bb*), aut *om. BCDFZ,* pernonidem *B.* per nonidem *C.* per non idem *Da.* pernam idem *Dc.* pernam itidem *FZ:* pernonidam *(ut A) Schwabius* (*) 211. AUTSINCIPITAMENTAPORCINAAUTALIQUIDADEUMMODŨ *A, ubi* ſincipit amenta *BaCDa (coni. ℜ cum A),* ſinciput amenta *Db.* ſinciput omenta *Bb.* ſinciput aut menta *F.* ſinciput aut polimenta *Z* porcina *om. B: add. Bb in marg.* (*) 212. MADIDAQUAEMIKIAPPOSITAINMENSAMM——UEINAMSUGGERÃ (eil *vel* ul *lacunam explet, in fine vix* ÃT *fuit) A* que *CD* appoſita *Z (non BCDF)* in mensam *CDFZ.* mensam *B et pro* in *rasuram duarum litt.:* inmenſam *coni.* ℬ (*) 213. ATQ·ACTUTUM#LICETECASTOR#NOSPRODIMUSADFORUM *A, ubi* ER. *et* ME. *om. BF sine spatiis,* licete caſtor noſ *BaCDa* (licet ecaſtor *BbDb*) 214. IAMK————M——OQUETURINTERIMPOTABIMUS *A, ubi post* Iam *rasuram 4 litterarum (quarum ultima* ſ *fuit) B,* quo quitur *B.* quoquitur *CD.* coquitur *FZ:* coquetur (quoquetur *A ut vid.) em. Bothius, Bentleius* (*) 215. QUA————PERAMODO *A quadrante* ndoueisueniparatareserit#pro erit propera *om.* ME *et sp. B* 216. SEQU————QU—— *A, in quo versus minor fuit, quam qui ceterorum*

PENICVLVS

Ego hércle uero te ét seruabo et té sequar,
Néque hodie, ut te pérdam, meream deórum diuitiás mihi.

EROTIVM

Éuocate intús Culindrum míhi coquom actutúm foras.

EROTIVM. CYLINDRVS

EROTIVM

Spórtulam cape átque argentum. éccos treis nummós habes.

CYLINDRVS

Hábeo.

EROTIVM

Abi atque obsónium adfer. tríbus uide quod sít satis: 220
Néque defiat néque supersit.

---

218. *Charisius inst. gr. II p. 201, 5 K.:* intus Plautus in Menaechmis 'euocate .... foras': praepositiones enim aduerbiis denegantur*: ubi quod supra* enim *in N adscriptum est* et — *unde* etenim *retinuerunt Keilius alii — videtur ad* ex *praepositionem subintellegendam spectare*

---

scripturam totam caperet (nedum me *Lambini)* tu me *Lambinus.* tu *BCDF. om. Z* hęcle *C* tiſequar *CDa.* tiſequar *Db.* assequar *De* (*) 217. NEQ·————————————MERĘARDEORUMDI————AS-MIĶI *A spatiis quadrantibus* merear *B ante corr. et F cum A* diuiciaſ *B* (*) 218. E✱✱✱ĄTĘINT————————QŲOQUOMAÇTUTUMFORAS (*quadrante* usculindrummihi *et* UM — *fortasse etiam* AS — *per ligaturam, ut vid.*) *A* culindrum mihi quoquum *BCD* (quo quum *B*). cylindrum mihi coquum *FZ.* mihi cocum cilyndrum *Charisius* foraſ erotium cilinorus *CD.* foraſ *cum circa 15 litt. ras. B*

Act. I Sc. 4 EROCIVM MERETRIX·CILINIDORVS COCVS· *B itemque* (*sed* EROTIVM *et* CILINDOR) *rubricator in D erasis eisdem verbis a Db, ut vid., scriptis.* Erotium mulier. Cylindrus coquus *F.* Erotium meretrix. Cylindrū coquus *Z. unius versus spat. AC* 219. S————ENTUMECCOSTREISNUMMOS ‖ KABES (*quadrante* portulamcapeatq.arg) *A* hec coſtriſ *BaCD, ubi* eccoſ triſ *corr. Bb,* triſ *separ. Db,* heccoſ *coni. De* habeſ, ſ *ex* a *ut vid. C* (*) 220. ✱✱BĘ————Q·OB✱✱✱IUMADFERTRIBUSUIDEQUODSIT ‖ SATIS (*quadrante* o♯abiat) *A* Abeo *CDa (corr. De)* absonium *Z* affer *FZ* (*) 221. N————————————INESERUNT (UNT *per ligaturam*) *A* Neq defiat neq *C*

CYLINDRVS

Quoíusmodi isti hominés erunt?

EROTIVM

Égo et Menaechmus ét parasitus éius.

CYLINDRVS

Iam isti súnt decem:
Nám parasitus núnc hominum octo múnus facile fúngitur.

EROTIVM

Élocuta súm conuiuas: céterum curá.

CYLINDRVS

Licet.
Cócta sunt: iube íre accubitum.

EROTIVM

Rédi cito.

CYLINDRVS

Iam ego híc ero.

223. *Nonius p. 497, 6 M.:* accusatiuus positus pro ablatiuo . . . Plautus Menaechmis 'nam . . . fungitur'

cuius modi *libri cum As* isti homines *Fleckeisenus confirmante, ut vid., spatio in A.* hiominef *BaC.* hi hominef *Bb.* ioms *Da, ut vid.* iomf *Db.* hominef *Z.* omnef *F* (*) 222. EG***MEN———ASITUSEIUS#IAMISTISUNTDECE mendechmuf *CD* (d *exp. Dc*) de.cem *c. ras. B* (*) 223. NAMPARASITUSOCTOKOMINUMNUNCFACILEFUNGITUR (UR *per ligaturam*) *A* nunc hominum octo munus *duce A.* octo hominum munuf *libri cum Nonio* (*) 224. ELOCUTASUMCOMUIUASCETERUMCURARELICET *A, ubi* conuiuaf *ceteri* ceterum *Z* cura. CY. licet *Camerarius.* curaticet *BaCD.* cura licet *Bb.* cura tu et *FZ* (*) 225. COCTASUNTIUBEIREACCUBITUM#REDICITO#IAMEGOKICERO *A, ubi* CIL *praem. B.* CY. *Z* Coacta *CD* iubire *BaCDa.* iubere *F (corr. BbDbZ cum A)* redi cito iam *omissis spatiis et personis B* (ER. *om. etiam F*) redicito *C.* re dicito *D* ero. Menaechmuf (a *ex* e *m. ead.*) mef fenio taciti *B*

ACTVS II

MENAECHMVS II. MESSENIO

MENAECHMVS

Volúptas nullast náuitis, Messénio,
Maiór meo animo, quám quando ex altó procul
Terrám conspiciunt.

MESSENIO

Máior, non dicám dolo,
Si aduéniens terram uídeas, quae fuerít tua.
Sed quaésso, quamobrem núnc Epidamnum uénimus?
An, quási mare, omneis círcumimus ínsulas?

226—229. *Placidus Lactantius in Papinii Statii Theb. II 194:* prospectet amicam Puppis humum] suffecerat addidisse 'humum' nisi iungeret 'amicam': ut Plautus in Menaechmis 'voluptas nulla est . . . . . fuerit tua'.

Act. II Sc. 1 MENECHMVS ADOLESCENS·MESSENIO SENEX· *B itemque D partim iuxta v. 225 partim iuxta alteram inscriptionem* Menechmuſ meſſenio taticj *(cf. ad v. 225): eandem — sed* meſ ſenio taciti — *C habet ut primum versum scaenae.* Menęchinuſ adoleſcenſ. Meſſenio ſeruuſ *FZ. unius versus spatium A* 226. *Sic* (*sed* NULLAEST) *A cum Placido, ubi* Nullaſt uoluptaſ *BCD et, nisi quod* eſt, *FZ,* nautiſ *Z* 227. *Sic libri cum A et Placido, nisi quod* quando *Placidus solus cum Lambino, ubi* QUOM *A itemque Dc suprascr. F.* quin (i *ex incohata* a) *Da.* qum *C.* qm̄ *Ba.* cum *Z* (*) 228. TERRA———— *A* conſpitiunt *BC.* proſpiciunt *Placidus, fortasse recte* MES *om. BF s. sp.* maior eſt *Placidus post* dicam *una littera erasa B* dolor *ex* dolo *Bb* 229. ——M——N———— *A* Si *Acidalius, Bentleius in Hor. Serm. II 6, 32.* Quam ſi *libri cum A, ut vid., et Placido* terram conſpiciaſ *Placidus* que *C* (*) 230. SETQUAESSOQUAMOBREMN————————N—— (N *incerta ex* uenimuſ) *A* MES. *F* Sed queſo *BCD* quam obrem *B* epidam num *C.* inepidānū *B.* epidannum *FZ* (*) 231. ANQUASIMAREOMNEISCIR———— *A* Iam *FZ* omniſ *BCDFZ* circuimus *Z.* circum imuſ *reliqui*

MENAECHMVS

Fratrém quaesitum géminum germanúm meum.

MESSENIO

Nam quíd modi futúrumst illum quaérere?
Hic ánnus sextust, póstquam ei rei operám damus.
Histrós, Hispanos, Mássiliensis, Hílurios,
Maré superum omne Graéciamque exóticam
Orásque Italicas ómneis, qua adgreditúr mare,
Sumus círcumuecti. seí acum, credo, quaéreres,
Acum ínuenisses, sei áppareret, iám diu.
Hominem ínter uiuos quaéritamus mórtuom:
Nam inuénissemus iám diu, sei uíueret.

MENAECHMVS

Ergo ístuc quaero cértum qui faciát mihi,
Quei sése deicat scíre, eum esse emórtuom:

---

232. FRATREMQUAESITUMGEM——— *A* MEN. *om. B* queſitũ *CD* 233. NAMQUIDMODIFUTURUM***ILLUM——— *A* MES. *om. B* Iam *Z* eſt *libri cum A* querere *D.* que///rere, n *ut vid. er., C* 234. KICANNUSSEXTUSPOSTQUAM——— *A* ſextuſ eſt *BCDFZ (corr. Pylades)* ei rei *Gruterus.* ire hi *BaCDa.* ire hi[nc] *Bb.* huic rei *Dc in marg.* rei huic *FZ* (*) 235. KISTROSKISPANOSMASSILIEN——— *A* Hyſtroſ *F.* Iſtroſ *Z* hyſpanoſ *FZ* maſſiliehſiſ *C* hiliriof *ex* hilurioſ *B m. rec.* illyrioſ *F.* illyricoſ *Z* (*) 236. MARESUPERUMOMNEGRAECIAMQ——— *A* ſupremũ *Ba.* ſupernum *F* gretiamq' *BCD* (*) 237. ORASQ·ITALICASOMNEISQUAADGREDITUR**RE *A* (*fortasse* QUO) omniſ *BCDFZ* quaſ *Z* adgreditur, *prius* d *ex* g *incohata D.* aggreditur *F* 238. SUMUSCIRCUMUECTISEIACUMCREDOQ——— *A* *post* circũ uecti *rasuram trium litt. B* circũ uectiſ iacum *CDa (corr. Dc)* ſi *ex ras. B* quereref *BCD* 239. ACUMINUENISSESSEIAPPARE——— *A* ſi *reliqui* apareret *C* iam diu *Guielmus.* tamdiu. *C.* tamdiu *B.* tam diu *D et, cum proximis constructa, FZ* (*) 240. KOMINEMINTERUIUOSQUAERITAMUSMORTU** *A* queritamuſ *BDc.* querit amuſ *CDa* mortuum *libri* 241. NAMINUENISSEMUSIAMDIUSEIUEIUERET *A (exitu valde incerto)* inueniſſeſ id diu *F* ſi uiueret *BCDFZ* 242. MEN. *om. B* ERGOISTUCQUAEROCERTUMQUIDIDFACIATMIKI *A, ubi* iſtu///c *c. ras. Ba.* iſtunc *Bb,* quero *C,* certum *om. FZ (restituit Pylades ex codd.),* quid faciat *C.* qui faciat *BDFZ* (*) 243. QUEISESEDEICATSCIREEUMESSEEMORTUUM *A, ubi* Qui ſeſe dicat *ceteri,* eſſe mortuum *BZ* (*)

Operám praeterea númquam sumam quaérere.
Verum áliter uiuos númquam desistam éxsequi:
Ego illúm scio quam córdi sit carús meo.

MESSENIO

In scírpo nodum quaéris. quin nos híne domum
Redímus, nisi si históriam scripturí sumus?

MENAECHMVS

Dictúm fac cesses dáre, ne edis. caueás malo:
Moléstus ne seis: nón tuo hoc fiét modo.

MESSENIO

Hem,
Illóc enim uerbo ésse me seruóm scio:
Non pótuit paucis plúra plane próloquei.
Verúm tamen nequeo cóntineri quín loquar.
Audín, Menaechme? quom ínspicio marsúppium,

---

244. OPERAMPRAETEREANUMQUAMSUMMAMQUAERERE *A (puncto supra* M *non prorsus certo), ubi* Opera *FZ*, p̄terea *BD*. preterea *C*, ſumã *Bb*. ſinam *F*, querere *BaCD* 245. *Sic libri cum A, nisi quod* Verum inter uiuos *FZ et* exſequi, ſ *ex* i *corr. m. ead., B.* ex///ſequi, i *ut vid. er., C.* exequi *FZ* (*) 246. EGOILLUMSCIOQUAMCARUSSITCORDIMEO *A, ubi* cordi sit carus *reliqui* (*) 247. MESSE *add. Db* ——————NC̣DOMUM *A, ubi ceterorum scriptura duabus tribusve litteris superat spatium* Inſcir pono dum *DaC* (*corr. Dc*, no *separ. Db*) ſcyrpo *Z* querif *BaCD* 248. ——————RIAMSCRIPTURISUMUS *A quadrante spatio* niſi[ſi] *Db* ſcripturi, c *ex* r, *C* 249. MEN. *om. BZ* D ——————EDIṢCAUEASMALO *A* (*ubi* ictum facessasdatum *spatium expleret*) fac cesses dare, ne ☙. fac ceſſaſ datum *BaC*. faceſſaſ datum *BbDFZ* ediſ caueaſ *BCD cum A, ut vid.* et diſcaueaſ *FZ* (*) 250. —————— NONTUOKOCFIETMODO♯EM *A, ubi* molestusneseis *spatium explet* Meleſtus *CDa* (*corr. Db*) neſcieſ *F*. ne ſiſ *BCDZ* MEN. *Z. om. F* em (*sic in fine versus*) *BCD cum A*. hem *FZ* (*) 251. ——————SERUOMSCIO, *quadrante* illocenimuerboesseme, *A* ſeruon *F*. ſeruom *reliqui* (*) 252. NON——————RAPLANEPROLOQUEI *A* (*quadrante* potuitpaucisplu), *ubi* proloqui *BDbFZ*. proliqui *CDa* 253. ——————EOC̣ONTINERIQUINLOQUAR *A* (*quadrante* uerumtamennequ) Verumtamen *B*. Veruntamen *CDFZ* nequeo contineri *Fleckeisenus cum A, ut vid.* nequeo continere *BDbcFZ*. neq^{o} ocontinere *CDa* qui[n] *C* 254. ——————QUOMINSPICIOMARSUPPIUM *A quadrante* audinmenaechme Audin *CDFZ*. Adi////// *c. ras. Ba.* Adi[v]////// *Bb* (Audi *Camerarius*) menechme *CD* quom *F cum A*. qum *BC*. quum *DZ* marſuppium *B* (*sed* upp *e corr. m. ead.*) *cum A*. mar

Viáticati hercle ádmodum aestiué sumus.
Ne tu hércle, opinor, nísi domum reuórtereis,
Vbi níl habebis, géminum dum quaerís, gemes.
Nam itást haec hominum nátio: in Epidámnieis
Voluptárii atque pótatores máxumei:
Tum súcophantae et pálpatores plúrumei
In úrbe hac habitant: túm meretrices múlieres
Nusquám perhibentur blándiores géntium.
Proptérea huic urbei nómen Epidamno índitumst,
Quia némo ferme síne damno huc deuórtitur.

MENAECHMVS

Ego istúc cauebo. cédo dum huc mihi marsúppium.

---

255. (tanquam opipare) uiaticatus *hinc habere videtur Sidonius Apollinaris Epist. VI 10, 2*

ſuppium *C.* mar ſupium *Da.* marſupium *DcFZ* *Versus* 254—259 *hoc se ordine in B excipiunt bifariam divisa pagina (de quo cf. Parerg. p. 488 sq.):*

Adi . . . . . Viaticati . . . . . .
Ne tu . . . . . Vbi nihil . . . . . .
Nam ita . . . . . Voluptarii . . . . . .

255. ——————DMODUMAESTIUISUMUS *A, ubi* uiaticatiherclea *spatium explet* Viatiacati *F* ercle *D* aestiuae *BC.* estiuę *D.* estiue *Z* 256. NETUERCLEOPINORNISIDOMUMREUERTEREIS, *ubi* hercle *ceteri,* opinior *C in ras.,* reuorterif *DF.* reuoterif *Ba.* reuerterif *CZ* 257. UBINIKILKABEBISGEMINUMDUMQUAERESGEMES *A, ubi* gemninũ *Z,* quaerif *Z.* querif *BCDF* 258 *sq.* NAMITAESTKAECKOMINUMNATIOINEPIDAMNIEIS ‖ UOLUPTARIIATQ·POTATORESMAXUMEI *A, ubi* natio epidamnia ‖ Nã ita eſt hec hominũ ‖ Voluptarii atque potatoreſ maximi *B, itemque ceteri, nisi quod* epidannia. nam *FZ,* hęc *CDFZ,* uoluptarii *CD,* maxumi *Z:* nam...hominum *recte iam Camerarius trai.,* in *suppl. R, pro quo spatium tantum ex A enotaverat* (*) 260. TUMSYCOPKANTAEETPALPATORESPLURUMEI *A, ubi* ſicophantae et *D.* ſycophante atque *F,* plurimi *FZ.* pluri *B et, cum lacuna in fine v., CD* 261. *Sic libri cum A, nisi quod* u///rbe, l *vel* b *incohata er. et* hac *suprascr. C* 262. *Sic libri cum A* (Nunquam prẹhibentur *Z*) 263. *Sic A, sed* INDITUST, *ubi* urbi *ceteri,* epidanno *FZ,* inditumſt *DcF.* inditum eſt *Z* (indituſt *etiam BCDa*) 264. *Sic A, sed* QUA, *ubi* Quia *reliqui* ferme huc ſine damno *BDF, et, nisi quod* danno, *Z.* fermo huic ſine ſine damno *C:* huc *trai. Bothius cum A* diuortitur *DFZ (non BC) Vsque ad scaenae finem pers. notas a v.* 265 *addit Db, easdem (non spatia) a v.* 266 *om. B, v.* 265 MES. *ante* cedo *exhibens.* 265. *Sic A, ubi* dum mihi huc *reliqui, sed cum*

MESSENIO

Quid eó ueis?

MENAECHMVS

Iam aps te métuo de uerbís tuis.

MESSENIO

Quid métuis?

MENAECHMVS

Ne mihi dámnum in Epidamnó duis.
Tu mágnus tritor múlierum es, Messénio,
Ego aútem homo iracúndus, animi pérditi:
Id utrúmque, argentum quándo habebo, cáuero,
Ne tú delinquas néue ego irascár tibi.

MESSENIO

Cape átque serua: mé lubente féceris.

CYLINDRVS. MENAECHMVS II. MESSENIO

CYLINDRVS

Bene ópsonaui atque éx mea senténtia:

---

duarum litt. ras. post huc *B,* marſupium *DFZ* (*non AB*). mar ſuppium *C* (*) 266. QUIDEOUEIS#IAMABSTEMETUO*******S——— *A* uiſ *BCDFZ* abſte *etiam D.* apſte *BC.* apſ te *FZ* 267. QUIDMETUIS#NEMI***A——— *A* dannum *Z* epidanno *FZ* duis *Beroaldus.* duſ *Ba et* (*sic quidem* inepidam noduſ) *CD.* diaſ *BbFZ.* duaſ *codd. Pii* 268. Tu magnus tritor mulierum ☙ *duce A, in quo* TUMAG———MULIERUM——— *apparuit et reliquorum scriptura* Tu magnuſ (magnuſ *D*) amator (*alt.* a *ex* u, *ut vid., corr. clariusque suprascr. C*) mulierum *spatium excedit* meſ//////ſenio *c. ras. duarum vel trium litt. B* (*) 269. EGOAUTEMKOMOIRAQUND——— *A* iracundiſ *BCDa.* iracundi ſum *Dc* (*) 270. IDUTRUMQ——— *A cum incertis litterarum* (argentu) MQU (ando) *vestigiis* habebo *Pylades.* habeo *libri* 271. NETUDELINQUASN——— *A post* delinquaſ (q *ex* g *incohata, ut vid., corr.*) *3—4 litt.* (*fort.* neue) *er. C* neu ego *BC.* neuego *D* (*) 272. CAPEATQ·SERUA——— *A* Capeat que *CDa* (*corr. Dc*) iubente *BCD fortasse cum A post* feceriſ *habet* cylinditiſ menechm *C,* cylindruſ menechmuſ *D*

Act. II Sc. 1 CYLINDRVS. MENAECHMVS. MESSENIO *B nigro atram. itemque* (*sed* Menechinuſ, *ut constanter,*) *FZ. om. CD* (*cf. ad v. 272*). *unius versus spatium AD. Personarum notas in hac scaena addidit Db, et pro* MEN *quidem plerumque* So. 273. BENEOPSONAUIATQ·EXMEASENTEN*** *A, ubi* CIL *praem. B,* meſſenio *Db,* Cenę *Z,* obſonaui *CD* (a *ex* o) *FZ* (*non B*) (*)

Bonum ánteponam prándium pransóribus.
Sed eccúm Menaechmum uídeo. uae tergó meo:
Prius iám conuiuae obámbulant ante óstium,
Quam ego ópsonatu rédeo. adibo atque ádloquar.
Menaéchme, salue.

MENAECHMVS

Dí te amabunt, quísquis es.

CYLINDRVS

Quid qua * f * * * * * quís ego sim?

MENAECHMVS

Non hércle uero.

CYLINDRVS

Vbí conuiuae céteri?

MENAECHMVS

Quos tú conuiuas quaéris?

---

274. BONU*****PO̤N̤———— *A* ante ponam *BC* *Versus* 273—277 *sic exhibet C:*

ene obsonaui atq; ex mea ſententia bonũ ante po
nã prandium pranſoribuſ ⊤ natu redeo adibo atq; allo
Sed eccũ menaechmum uideon etergo meo ⊤ quar
Priu^{s} iā conuiuae ambulant ante oſtium quā ego opſo,

ubi D ⌈adibo atq⌉ ^{ad}e̤loquar *versui 275 adscripsit verba* Priuſ.....redeo *antecedenti: unde FZ* adibo atque adloquar *post* pranſoribuſ *inserunt* (*del. Pylades, suo loco restituit Iuntina*) 275. SEDECC̤Ụ———— *A* menechmũ *D.* menaech///mum *c. ras. B* uideo. uae tergo *Gruterus.* uideon///etergo *c. ras. B.* uideon aet̃go *D ante ras.* uideon etergo *C.* uideon a tergo *D ex ras. FZ* (*) 276. PRI———— *A* obambulant *R.* ambulant *libri* ante ostium.....di te amabunt *om. FZ* (*ex codd. suppl. Pylades om. verbis* adibo atque adloquar*: cf. supra*) hoſtium *D* (*) 277. QUA*****PSO̤N———— *A* opſonatur edeo *Da* (*corr. Db et Dc*)*: de CFZ cf. supra* alloquar *C* (*v. s.*). ^{ad}e̤loquar *D* 278 *sq.* *E*****M̤***LṲE̤———— ‖ QUIDQ̤Ṳ———F̤———— *A, pro quibus unum versum exhibent BCD:*

Menaechme ſalue ME di te amabunt quiſquiſ ego ſim,

nisi quod Menechme salue dite *CD* (So. *suprascr. Db*), *et* ſim *ex* ſun *C*, *FZ vero (v. s.)* MEN. ſciſ quiſ ego ſim (ſum *Z*). *Quae ad hoc exemplum suppl.* 𝔖*:* MEN. Di te amabunt quis⟨quis es⟩.

CY. Quid qu⟨aesso⟩ f⟨abulare? non scis⟩ quis ego sim? (*)

280. MEN. *Sonnenburgius p. 7.* CIL *BFZ.* meſſ *Db* NONERCL̤E-UERO———— *A* ercle *etiam D.* ^{h}ercle *C* CY. *R. om. libri s. sp.* cę̤teri *D* 281. QUOSTUCONUIUAS̤QU———— *A* ^{c}uiuaſ *Db* queriſ *BCD* CY. *om. Db* tuum *libri*

CYLINDRVS

Parasitúm tuom.

MENAECHMVS

Meúm parasitum?

CYLINDRVS

Oe, cérte hic insanúst homo.

MESSENIO

Dixín tibi esse hic súcophantas plúrumos?

CYLINDRVS

* * * * * * * *

MENAECHMVS

Quem tú parasitum quaéris, adulescéns, meum? 285

CYLINDRVS

Peníclum.

MESSENIO

Eccum in uídulo saluóm fero.

CYLINDRVS

Menaéchme, numero huc áduenis ad prándium:
Nunc ópsonatu rédeo.

---

282. MEUMPARASITUM#OECERTEKICINS——E**KOMO *A* parasitum? CY. Oe, certe ☞ *duce A.* parasitum////Certe *B, erasa* ME *nota.* parasitum certe *ceteri* insanast *C ante corr.* insanus est *FZ: aut hoc* (NU *per ligaturam*) *aut* INS(ANU)E(ST) *A* (*) 283. DIXINTIBIESSEKICSYCOPKANTASPLURUMOS *A, ubi* sicophantas *D.* sicophantes[a] *C,* plurimos *BDFZ et* (*er.* r *post* pl) *C* *Post hunc v. has novi versus reliquias praebet A a ceteris omissi:* ————E————RN*T————————, *quem Cylindro tribuit* ☞ *ad hoc exemplum explendum* (*spatiis quadrantibus*):

(Rides m)e (opino)r: n(e) t(u parasitum manes).

285. ———— QUAERISADULESCENSMEUS *A quadrante* quemtuparasitum ME *om. Db* que *D* parasitum queris *B.* para queris *CD* adulescens meum *B.* adules meum *D.* adules[s] meum *C.* adolescens. CY. meum (*cum proximo* Peniculum *constructum*) *FZ* (*) 286. ————INUIDULOSALUOMFERO *A quadrante* peniculum #eccum, *ubi* CIL Peniculum eccum *B.* Peniculum eccum *CD.* Peniculum. MES. eccum *FZ* (*cf. ad v. 285*) inuidulo *BC* saluum *FZ* (*) 287. ————ROKUCADUENISADPRANDIU *A quadrante* Menaechmenume CY. *om. BDb* Mena hec menum ero *CD* (num *separ. Db et Dc, priora copul. rubricator*). Menaechmum ero (*sic cum spatio circa 5 litt.*) *B*

MENAECHMVS

Respondé mihi,
Aduléscens: quibus hic prétiis porci uéneunt
Sacrés sinceri?

CYLINDRVS

Númmeis.

MENAECHMVS

Nummum a me áccipe:
Iube té piari dé mea pecúnia.

289—291. *Festus p. 318, 7 M.:* Sacrem [*porcum dici ait Verri*] us, ubi iam [*a partu habetur purus a qu*]a re appel[*latum esse sacrum dici*]t. ita id adi[*cit quod non opus est:*] omisit uoca[*buli formam. Plautus: 'Adu*]lescens qui[*bus hic pretiis porci*] ueneunt sa[*cres sinceri? nummis*] nummum [*a me accipe iube te*] plari de mea [*pecunia*]': *ubi valde incerta sunt supplementa Vrsini, praesertim cum* um sit, *non* omisit, *cod. habeat; cf. Reitzensteinius 'Verrian. Forsch.' p. 9 adn., 108. Varro de re rust. II 4, 16:* porci . . . a partu decimo die habentur puri et ab eo appellantur ab antiquis 'sacres', quod tum ad sacrificium idonei dicuntur primum. itaque apud Plautum in Menaechmis, cum insanum quem putat, ut pietur in oppido Epidamno interrogat 'quanti hic porci sunt sacres?' *Idem ibidem II 1, 20:* porci . . . quoniam puri sunt, ad sacrificium ut inmolentur, olim appellati 'sacres', quos appellat Plautus cum ait 'quanti sunt porci sacres': *ubi Varronem memoriter afferre Plauti verba apparet*

---

288. ——— EDEO#RESPONDEMIKI *A quadrante* nuncobsonatur MEN *praem. FZ* opſonatu redeo responde mihi *B.* ipſo naturę deo reſponde mihi *C.* ipso nature deo rĕſponde *D, itemque, sed* mihi reſponde, *FZ: personam interposuit Camerarius cum A* 289. ——— ———TIISPORCIUENEUNT *A quadrante* adulescensquibushicpre (*vix* pret, *ut* ——IEIS *fuerit*) Adoleſcenſ *DFZ* pretiiſ *F* (*cum A*). preciis *Z.* pretii *B.* precii *C.* p̄tij *D* porti *C.* portj *D* ueneunt *Saracenus cum Festo et A.* ueniunt *BCDFZ Cf. testim.* 290. ———NUMMEIS#NUMMUMAMEACCIPE *A quadrante* sacressinceri#, *unde locum restituit* R (S *tantum pro* NUMMEIS *lecto*) Sacriſ inceri-nummiſ////////a me *cum ras. trium litt. B* (°*Bb*). Sacriſ (ſ *ex* c) incerinũ miſ ame *C.* Sacriſ inceri (Sacri ſinceri *Dc*) nũmiſ a me *D.* Sacriſ ſinceriſ. nummum a me *F.* Sacre ſinceri nummum a me *Z* (*) 291. ———DEMEAPECUNIA *A, ubi* iubetepiari *spatio non prorsus sufficere* (*velut* expiari *paululum excedere*) *videtur* iubete *Da* (*corr. Dc*) plari *Festus* peccunia· ↄ quiſ eſci *C: cf. ad v. 293*

I: nám equidem insanum ésse te certó scio,
Qui míhi molestu's hómini ignoto, quísquis es.

CYLINDRVS

Culíndrus ego sum: nómen non nosteí meum?

MENAECHMVS

Sei tú Culindrus seú Cunilidru's, périeris.
Ego té non noui néque nouisse adeó uolo.

CYLINDRVS

Est tíbi Menaechmo nómen.

MENAECHMVS

Tantum quód sciam.
Pro sáno loqueris, quóm me appellas nómine.
Sed úbi tu me nouísti?

---

292. ——— NUMESSẸṬẸÇERTOSCIO *A quadrante* namequideminsa I: nam 𝔖. Nam *libri cum A, ut vid.* (*) 293. ——— ——ṆỊỊGNỌTOQUISQUISES *A quadrante* quimihimolestushomi molestus *libri: corr. Lambinus* quisquis es] quiſ// *C in fine paginae, tertio qui antecedit versu adscribens* quiſ eſci *cum lineola* eſ *FZ cum A.* eſ *c. ras. circ. 2 litt. B.* eſci *CDa* (eſci^{tu}: *Dc*): ci *ex adscripta personae nota aut incohato* cilindruſ 294. ——— ṆOSTẸỊṆỌMENMEUM *A quadrante* cilindrusegosumnon CY. *om. Db* Cilindruſ *BCD cum A, ut vid.* Cylindruſ *FZ: cf. ad v. 217* nomen non nosti *Bothius.* non nosti nomen *libri cum A, ut vid.* 295. MESS *Db* Sei *Muellerus Annal. phil. LXXXIII p. 262 duce* ℞. Seu *BCDFZ* Culindrus *N. Heinsius, Salmasius: libri ut antea ante* ſeu *rasuram c. 5 litt. B* Cunilidru's 𝔖 *duce A, in quo* ——— L ——— ṖẸRỊERIS *ita apparuit, ut neque cum spatio neque cum* L *littera aut ceterorum scriptura* coriendruſ *aut coniecturae adhuc prolatae conveniant* (*) 296. ——— Q·NỌUỊSSEADEOUỌLO *A quadrante spatio* te *om. Da: suprascr. Db* 297. ——— KMONOMẸN ——— ANṬỤMQUODSCIĄ̃ *A quadrante* esttibimenaec *et* #t CY. *om. Db* Ē *D* mena hec mo *B.* menahec mo *CDa.* menahecm̓ *Db.* menạhec^{h}m̓ *Dc.* menechini *F.* menẹhini *Z* MEN. Tantum *Vssingius coll. Merc. v. 642 confirmante spatio in A.* tantum *libri* (*) 298. ——— QUERỊṢQUOṂṂEẠPPELLASNOMINẸ *A quadrante* prosanolo MEN. *FZ* (*non B*) *itemque* Me *suprascr. Db,* Cilinđ *supra* Me *eraso: cf. ad v. 297* qum *BC.* quin *D.* qui *FZ* me meo *Z* apellaſ *D* (*)

CYLINDRVS
Vbi ego te nóuerim,
Qui amícam habes erám meam hanc Erótium? 300

MENAECHMVS
Neque hércle ego habeo néque te, qui homo sís, scio.

CYLINDRVS
Non scís quis ego sim, quí tibi saepíssume
Cyathísso apud nos, quándo potas?

MESSENIO
Eí mihi,
Quom níhil est, qui illic hómini dimminuám caput.

MENAECHMVS
Tun cyathissare míhi soles, qui ante húnc diem 305
Epidámnum numquam uídi neque uení?

CYLINDRVS
Negas?

MENAECHMVS
Nego hércle uero.

CYLINDRVS
Nón tu in illisce aédibus
Habes?

---

299. ————STIVBIEGOTENOVERIM *A*, *quadrante* sedubitumenoui, *ubi* Sed ubi nouifti me CIL Vbi (*sic cum spatiis*) *B*, *itemque*, *sed* me CY. ubi *FZ*, me ubi *CD* (Mef *suprascr. Db*): tu *add. Pylades confirmante Brixio ex usu*, *A ex spatio* (*) 300. ———— AMKABESERAMMEAMKANCEROTIV *A quadrante* quiamic, *ubi* Qui amicam habeaf *ceteri* (*) 301. NEQ·KERCLEEGOKABEONEQ·TEQUIKOMOSISSCIO *A*, *ubi* Neque te hercle *D: sed* te *exp. Da et Db* (Me, *er.* C *ante* Me, *suprascr. Db*), hercle habeo neque te quif *BCDFZ* (hercle ego *cum A Bentleius*), fcis *Z* (*) 302. NONSCISQUISEGOSIMQUITIBISAEPISSUME *A*, *ubi* CY. *praem. FZ.* Mef *Db. om. B*, fif *BaCDa*, f·if *BbDc*, fepiffime *BCDF.* fepiffime *Z* (*) 303. Ciatiffo *BCD* totaf *BaCDa.* ᵖtotaf *BbDc* Me *suprascr. Db in ras.* (*fuit* Cil *ut vid.*). MEN. *F* hei *FZ* 304. Qum *B.* Cum *reliqui* illic *R.* illi *libri* dim minuam *BZ.* diminuam (*ex* dimiduã *D inter scribendum*) *reliqui* (*) 305. MEN. *om. BF* Tunc *Ba* (*er.* c) *CD* cyatiffare mihi *B.* cratiffa remihi *CD inter* folef *et* qui *supra v.* Cl, *ut vid., erasum D* 306. Epidannum *FZ* CY. *FZ.* ME *B.* Mef *Db* negaf, g *ex* q, *C* 307. M e (*erasa* S, *ut vid., inter* M *et* e) *Db. om. B post* uero *Db suprascr.* M, *cui* ef *add. Dc eadem ante* uero *notam referens* in *om. FZ* edibuf *C* 308. Habes *Seyffertus*

MENAECHMVS

Dí illos homines, qui íllic habitant, pérduint.

CYLINDRVS

Insánit hic quidem, qui ípsus male dicít sibi.
Audín, Menaechme?

MENAECHMVS

Quíd uis?

CYLINDRVS

Si me cónsulas,
Nummum íllum, quem mihi dúdum pollicitú's, habes:
Nam tú quidem hercle cérto non sanú's satis,
Menaéchme, qui nunc ípsus male dicás tibi.
Iubeás, si sapias, pórculum adferrí tibi.

MENAECHMVS

Inéptum hercle hominem múltum et odiosúm mihi.

CYLINDRVS

Solét iocari saépe mecum illóc modo.

Stud. Pl. p. 5 sq. Habitaſ *libri* Me *Db, er.* Cl, *ut vid.* di illoſ *ex* dulloſ, *ut vid., Dc.* dii illoſ *FZ* que *BaCDa: corr. BbDb* perduint *Bb, Pius.* perdunt *vel* p dunt *BaCDa.* perdiunt *DcFZ* (*) 309. Meſ *praem. Db* quidem *Bothius, Bentleius.* equidem *libri* ipsus *Luchsius in Studem. Stud. I p. 47.* id ſe *BCD.* ipſe *FZ* (*) 310. Aud in *BbDb.* Aut in *BaCDa* menahecme *Da.* mena hec me *Ba* (h *er.*) *C.* menechme *Dc* ME *in lit. B. om. Db: cf. ad v. 312* iuſſime *ex* iuſſiſne *Da* (uiſ *corr. Dc*) Cil *om. Db* 311. *Eadem qua supra v. 254 sqq. collocandorum versuum ratione B usus hunc ordinem ostendit:*

Nummum .....Nam tu
Menaechme.....Iubeaſ
Tu hercle.....Solet
Quamuiſ.....Qui aiſ

311. pollicituſ *libri, nisi quod* policituſ *C: corr. Lambinus* habes S. dare *libri* (*) 312. Me *huic versui praem. Db: cf. ad v. 310* hecle *C* ſanuſ *libri: corr. Lambinus* 313. menechme *D* nuc *Bb* maledicaſ *B* 314. *ante* porculũ *rasuram circa 7 litt.* (porculũ?) *B.* proculum *Z* adferi *Da* (*corr. Dc*). afferri *FZ* (*) 316. MEN. *R.* MES. *FZ. om. B* Ineptum hercle S. Tu hercle *libri, nisi quod* Eu *pro* Tu *man. Camerarii in B* homo eſ multum odioſuſ mihi *FZ* (*) 317. CY. *om. B* locari *BCDa: corr. Dc* ſepe *BD* illoc *B.* illo *reliqui* (*)

Quam uís ridículus ést, ubi uxor nón adest.
Quid aís tu?

MENAECHMVS

Quid uis?

CYLINDRVS

Sátin hoc, inquam, quód uides,
Tribus uóbis opsonátumst an opsono ámplius,
Tibi ét parasito et múlieri?

MENAECHMVS

Quas múlieres,
Quos tú parasitos lóquere?

MESSENIO

Quod te urgét scelus,
Qui huic sís molestus?

CYLINDRVS

Quíd tibi mecúmst rei?
Ego té non noui: cum hóc, quem noui, fábulor.

MESSENIO

Non édepol tu homo sánus es, certó scio.

CYLINDRVS

Iam ergo haéc madebunt fáxo: nil morábitur.

---

318. ridiculoſ *C* 319. Quid ais tu? MEN. quid uis *R cum Bothio.* Qui aiſ tu quid uiſ *C.* Qui aiſ tu qui uiſ *Ba:* qdi uiſ *m. ead.* Quiſ aiſtu qđ uiſ *D.* MEN. Quid aiſ tu? CY. Quid uiſ *F.* MEN. Quiſ aiſ tu CY. quiduiſ *Z* CY. Satin hoc, inquam S. inquam ſatin hoc *BCD* (*nisi quod* ſatiſn *C ante ras.,* ſatim *ex ras.*). inquam. CY. ſatin hoc *FZ* (*) 320. nobiſ *B* obsonatum est an *Camerarius.* obſonatu ſt an *B.* obſonatuſ tan *CD.* obſonatuſ an *FZ* opsono *BD.* obſono *CFZ* (*) 321. paroſito *C* muleri *Z* MEN. *F.* ME *B.* MES. *Z.* Ci *Db* quas *Pylades.* quaſ tu *libri* muliere *C* (*) 322. paratitoſ *BCDa* (*corr. Db*) MES *BF.* M *Db.* CY. *Z* urguet *B* 323. ſciſ *Z* CIL *BF.* MEN. *Z. om. Db* mecum eſt *libri* 324. S̃ (*er.*) Me Ci *praem. Db,* CY. *Z* Meſ *ante* cum *suprascr. Db* 325. MES. *F.* MEN. *Z.* S̃ (*er.*) Me Ci (Ci *ex* M) *Db. om. B*

326. CY. *FZ.* Meſ *Db. om. B* hec *BC* madebunt *Db* faxo (ſaxo *Z*) nihil morabitur *libri: quo spectare videtur quod in B apparet in ima pagina ab antiqua m. scriptum sine ulla nota:* faxxo me morat' (*)

Proin tú ne quo abeas lóngius ab hisce aédibus.
Numquíd uis?

MENAECHMVS

Vt eas máxumam malám crucem.

CYLINDRVS

Ire hércle meliust te ínterim atque accúmbere,
Dum ego haéc appono ad Vólcani uioléntiam.
Ibo íntro et dicam te híc adstare Erótio,
Vt te hínc abducat pótius, quam hic adstés foris.

MENAECHMVS

Iamne ábiit? abiit. édepol haud mendácia
Tua uérba experior ésse.

MESSENIO

Obseruató modo:

Nam istíc meretricem crédo habitare múlierem,
Vt quídem ille insanus díxit, qui hinc abiít modo.

MENAECHMVS

Sed míror, qui ille nóuerit nomén meum.

MESSENIO

Minume hércle mirum: mórem hunc meretricés habent:
Ad pórtum mittunt séruolos, ancíllulas:

---

327. nequo *BD* abeaſ *DcF*. habeaſ *BCDaZ* logiuſ *Bb* *C* hisce *Brixius ad Mil. v. 27 duce Muellero. om. libri* (*) 328. S (*er.*) me Soſci (*del.*) *praem. Db* Num quid *B* maximam *BaCD*. maximam *Bb*. maxumam in *FZ* 329. Meſ *Db* meliuſt *BCD*. meliuſ *F*. meliuſ eſt *Z* accubere *C* (*) 330. ergo *BC* uolcam *pro* uolcani *visus est C habere* (*) 331. aſſtare *D*. aſtare *FZ* 332. aſteſ *F* 333. Mes *B*. *om. Db* Iam ne *BD* abiit? abiit *Gruterus*. habit *BaC*. abit *D*. abiit *BbFZ* aut *BaCD*. haud *Bb* mendatia *BCD* (*) 334. ſ ſua *Bb marg.* experior esse. Mes. *Lipsius Ant. lect. II 13.* exterioreſ ſe *BaCD*. exterior eſſe *Bb*. Mes. exterior ſiſ *FZ* abſeruato *Z* 335. iſtih *C* 336. inſanuſ ille *DFZ* abiid *C* (*) 337. Men. *om. Db* nom̄ *D* (*etiam lineolam Da*) 338. Minime *libri* (*) 339. A *CDa*. Ad *Dc* ſeruoloſ *B*. ſeruoluſ *CD*. ſeruuloſ *FZ*

Si quaé peregrina náuis in portum áduenit,
Rogitánt quoiatis sít, quid ei nomén siet:
Postílla exemplo se ádplicant, adglútinant:
Si péllexerunt, pérditum amittúnt domum.
Nunc ín istoc portust náuis praedatória,
Aps quá cauendum nóbis sane cénseo.

MENAECHMVS

Monés quidem hercle récte.

MESSENIO

Tum demúm sciam
Recté monuisse, sí tu recte cáueris.

MENAECHMVS

Tace dúm parumper: nám concrepuit óstium.
Videámus, qui hinc egréditur.

---

341. *Priscianus inst. XVII 23 p. 122, 20 H.:* per deriuationem, quae apud Graecos non est, possessiuum 'cuius cuia cuium' et gentile 'cuias', cuius nominatiuum etiam 'cuiatis' communi genere antiqui proferebant. Plautus in Poenulo . . . idem in Menaechmis 'rogitant cuiatis sit [aut quo ex oppido]'*: ubi verba* aut quo ex oppido *per merum librariorum (vix ipsius Prisciani) errorem repetita sunt ex praecedente Poenuli versu 994: id quod tacite a Ritschelio, uncis ab Hertzio significatum neglexit Vahlenus*

---

340. Si quae *R cum Kampmanno de* IN *praepos. p. 24 Bentleiusque.* Sed qua *Ba.* Si qua *BbFZ.* Sed quia *CD* 341. Rogant *B* (Rogitant *etiam Priscianus*) culatus *C.* cuiatis *reliqui cum Prisciano supra* quid *suprascr. aliquid Bb, quod non liquet* fiet *B.* fciet *C.* fciat *Da.* fiat *DbFZ* 342. Postilla *Gulielmus.* Poſt ille *BaCDFZ.* Poſt illę *Bb* adplicant *D.* applicant *Bb CFZ.* applicat *Ba* adglutinant *DcZ.* acglutinant *CDa.* ac glutinant *BbDb.* ac glutinat *Ba.* agglutinant *F* 343. admittunt *FZ* domum. ‖ MEN. ſane cenſeo *FZ inducti cod. D, qui* ſane cenſeo (*ut alias versuum particulas*) *supra scr. om. hic* Γ *nota* 344. MES. *praem. FZ* portust *Geppertus, Bentleius.* portu ſtat *libri* predatoria *BC* (*) 345. *********END****BISSANEC———— *A* Apſ *pro* Abſ *BaC* sane censeo *h. l. om. FZ: cf. ad v. 343* recte 346. *****Q****MKERCLERECTE#TUM———— *A* hercle tum *Db.* hercle recte cum *C* 347. Rete *B* 348. MEN. *om. Db* tum *Ba: corr. m. ant. minio* nã *ras. ex* unã *D* hoſtium *FZ* 349. egreditur. MES. Hoc *Pylades.* egreditur hoc *B minio DcFZ.* creditur hoc *BaCDa*

MESSENIO

Hoc ponam ínterim.
Adséruatote haec súltis, naualés pedes. 350

EROTIVM. MENAECHMVS II. MESSENIO

EROTIVM

Sine fóris sic, abi: nolo óperiri.
Intús para, curá, uide:
Quod opúst, fiat. sterníte lectos,
Incéndite odores: * * *

---

350. *Nonius p. 461, 31 M.:* [reuocare] pedem cum hominum et aliquarum animantium dici manifestum sit, Vergilius lib. VIIII etiam fluuiorum dici posse ostendit . . . . et Plautus remos nauium 'pedes' dixit*: cf. p. 381, 14:* remi sunt nauales pedes, sicuti plerumque. remos remiges Vergili auctoritate possumus dicere 352 *sq. Varro de l. l. VII 12:* sed tamen hoc ipsum ab eadem est profectum origine, quod cum uolumus domum curare dicimus: tu domi uidebis, ut Plautus cum ait, 'intus . . . . fiat', *ubi* fuat *vel* siet *ad senarium efficiendum editores Varronis refragante Bergkio 'Beitr.' I p. 159*

---

350. Adferuatote *C.* Adfereuatote *Ba.* Abferuato te *D.* Abferuatote *FZ* hec *D* sultis *Pylades.* fiuuoltif *C.* fi uoltif *BDFZ Cf. testim.* (*) pedef . erotiũ maenehmuf meffenio. *C.* pedef eoritiũ menechmi meffenio *D*

Act. II Sc. 3 EROCIVM MVLIER . MENECHMVS ADOLESCENS . MESSENIO SENEX . *B. unius v. sp. A, ut vid., CDa.* EROTIVM menechmvs MESSENIO *rubr. in ultimo v. pag. Db* Erotium. Cylindruf. Menechinuf. Meffenio *FZ.* CYL. *pers. del. R Versus* 351—356 *septem versus in A occupabant, quos quinque versibus sic complectitur B:*

ERO Sine foref ſic ubi nolo operiri
Intuf para ui. curaui dequod opuſt fiat.
Sternite lectof incendite odoref.
Mundicia inlecebra animo ſt amantium
Amantia moenitaf malo ſi nobif lucro ſt,

ubi v. 1 f. oref *c. ras.* (f *ex* ſt) *C.* foris *R* abi *BbCDF.* abii *Z v.* 2 paraui *Bb* para cura uide quod *DcF itemque, sed* quid, *Varro,* inde, *Z.* para curaui deqd *CDa* opuſt fiat *CD.* opuf fiat *Varro.* opuſt. CYL. fiat. ERO. *F itemque, sed* opuf eſt, *Z* Quod . . . lectos *comprehendit Hermannus, post* odoref *lacunam statuit clausulamque separavit* ℭ, *suadente cum A tum metro et sententia, ad hoc exemplum:*

* * *: munditia ínlecebra
Animóst amantum.
Amánti amoenitás malost, nobís lucrost.
Séd ubi illest, quem cóquos ante aedis ésse ait? atque éccum uideo:
Quí mihist úsui et plúrumum pródest.
* * * * * * *
Ítem hinc ultro fit, út meret potíssumus nostraé domi ut sit.
Núnc eapse ád eum adibo: ádloquar últro.
Animúle mei, mihi mirá uidentur
Te hic stáre foris, fores quoí pateant,
Magis, quám domus tua, domus quom haéc tua sit.

---

359. *Nonius p. 468, 12 M.:* meret pro meretur. Plautus in Menaechmis 'item .... ut sit':

Incéndite odores: ⟨múnditia Domus níteat:⟩ munditia ínlecebra *v.* 4 munditia *D* inlecebra *Dc.* incelebra *CDa.* illecebra *FZ* animoſt *D.* animo eſt *FZ* amantum *CDFZ* *v.* 5 Amantia moenitaſ *etiam CDa.* Amanti amoenitaſ *DcFZ* malo ſi *FZ.* maloſy *C.* malo ſ᷑ (*h. e.* ſet) *D:* malo eſt *Camerarius* lucroſt *CD.* lucro eſt *FZ* (*) 357. ****BIILLESTQUEMCOQUOSANTEAEDISES*******Q·**CUMUIDEO *A, ubi* Sed ubi ille eſt *BC.* Sed ubi eſt ille *DFZ,* coquuſ *BCDFZ,* aedis esse ait atque *Pylades cum A, ut vid., ei Bb.* aediſ ſe ait ſe atq᷑ *Ba* (aędiſ ef ſe ait ſę atq᷑ *Bb*). aediſſe ait ſeatq᷑ *C.* ędiſſe aitſe atq᷑ *D.* ędiſ (edeſ *F*) ait esse atque *FZ* (*) 358. ——S ——L——— *A* (*quadrante inter* S *et* L tusuietp) eſt uſui, u *prius a Bb corr.* eſtu ſui *CDa* (*corr. Dc*) plurimum *libri* prodeſt *BbDcFZ.* propeſt *BaCDa* (*) *Post hunc versum intercidisse unum demonstrat A, ubi* ———UTSIT *in fine tertii a v. 358 versus ita apparet, ut v. 359 bipartitum non fuisse appareat. Quem talem fuisse et metrum et v. 359* (Item) *exigit:*

Quí me habet praé sua múliere cáram.

359. hinc *BCD.* huic *FZ.* hic *Nonius* (*sed* in c[ultro] *Bamberg.*) utro *Ba: corr. Bb* meret, et *ex* o *C* potiſſimuſ *CDFZ, Nonius.* potiſſimum *B* ut ſit *in fine versus libri cum A et Nonio* (*) 360. *Nihil apparuit in A* eapse ad eum S. eum *BCDZ.* cum *F* alloquar *FZ* ultro *BbDcFZ.* ultri *BaCDa* (*) 361. ——MIRAUIDENTUR *A* Anime *Z* mei *BaCDF.* mi *B ex ras. Z* cur uideo *pro* mihi mira uidentur *Z* (*corr. Scutarius*) 362. ———KICSTA*EFORISQUOIPATEANT *A* foriſ foreſ *libri praeter A, sed* foreſ *ex* fore *Db* cui *FZ* 363. ———US***D*MUS———IT *A quadrante* quomhaectuas(it) domuſ tua *BaFZ cum A, ut vid.* domuſ itua *CD.* domuſ ſit tua *Bb* cum *FZ.* quam *BCD* quā hec tua *C*

Omné paratumst, * * *
Vt iússisti atque ut uóluisti:
Neque tíbi apud mest ullá mora intus.
Prandium, út iussisti, hic cúratumst:
Vbi lúbet, ire licet accúbitum.

MENAECHMVS

Quícum haec mulier lóquitur?

EROTIVM

Equidem técum.

MENAECHMVS

Quid mecúm tibi
Fúit umquam aut nunc ést negoti?

EROTIVM

Quía pol te unum ex ómnibus

368. *Cf. Varro Ταφὴ Μενίππου fragm. VII R., VI B.* (*)

V. 364—368 *haec apparuerunt in A:*

TRO
QL****I*EQ·T*BI
VS
MEST

ubi B habet:

Omne para.....tutiuſ ſiſti atque ut uoluiſti neq' tibi
Si...am ora intuſ.
Prädium ut iuſſ. ſtihic curatuſt ubi libet· ire licet accubitum.

V. 364—366 *om. FZ* 364 *sqq.* Omẽ *D* paratuſt...utiuſ ſiſti *Bb.* paraſituſ tutiuſ ſiſti *D et, nisi quod* tutuiſ, *C.* paratum eſt ut iuſſiſti *Camerarius, ubi duce A supplendum erit, velut*

Omné paratumst — quin tu ís intro? — Vt iússisti

tibi apud mest (*vel* tibist in med) ulla mora ℌ. tibiſt ‖ ..ullam ora *Bb.* tibi ſullã oraſ *CD* (*) 367 *sq.* Prandium *B ead. m. CDFZ* ut iuſſi ſtihic curatuſt ubi *Bb.* utiuſ ſt ſtihic curatuſ tibi *C.* utiuſſt ſtihic curat' tibi *D.* ut iuſſiſti hic curatumſt ubi *F, et nisi quod* curatum eſt (*cum A, ut vid.*) *Z* lubetire *CDb.* iubetire *Da.* lubet ire *FZ* (*) 369. ME *BDb* Qui cum *B* hec *BaD* loquitur mulier *F* ERO. *Db.* MES *B* te cum *C* MEN. *Db* ——— ———D *A versu post* Quid *bipartito, ut vid.: itemque v.* 370 *bipartitus fuit, in quo nihil apparuit* 370. negotii *BCD.* negocii *FZ* E *Db* qui *B* polt te *CD*

Vénus me uoluit mágnificare: néque id haud inmeritó tuo.
Nam écastor solús benefactis tuís me florentém facis.

MENAECHMVS

Cérto haec mulier aút insana aut ébriast, Messénio,
Quaé hominem ignotúm conpellet mé tam familiáriter.

MESSENIO

Díxin ego istaec heíc solere fíeri? folia núnc cadunt,
Praeút, si triduom hóc hic erimus: tum árbores in té cadent.
Nam íta sunt hic meretríces: omnes élecebrae argentáriae.
Séd sine me dum hanc cónpellare. heus múlier, tibi dicó.

EROTIVM

Quid est?

MESSENIO

Vbi loci tu hunc hóminem nouisti?

EROTIVM

Íbidem, ubi hic me iám diu,
Ín Epidamno.

MESSENIO

Ín Epidamno? qui húc in hanc urbém pedem,
Nísi hodie, numquam íntro tetulit?

---

377. *Festus Pauli p. 76, 5 M.:* elecebrae argentariae meretrices ab eliciendo argento dictae*: quae huc pertinere Scaliger observavit*

---

371. ⁎E————————UO *A* Fenuſ *CD* uoluit me *Z* magnifacere *Z.* gratificare *F* immerito *BFZ* (*non CD*) (*) 372. ————————F⁎⁎⁎S *A* faciſ *FZ cum A, ut vid.* faciaſ *CD.* fatiaſ *B* 373. C⁎⁎⁎OK⁎⁎⁎MULIERAUTINSANAAUTEBRIAEṢṬṂẸ⁎⁎⁎⁎⁎O *A* Men. *Dc del.* Soſ *a Db scripto* ebria eſt *libri cum A, ut vid.* 374. Que *BaCD* conpellet *B.* cōpellet *CD* 375. MES. *Dc* iſtaec heic *Ba.* iſtaec hic *BbDc.* iſta echic *Da.* iſta ethic *C.* iſtec hic *FZ* folia *FZ.* fortia *BaCD.* fo<u>rt</u>ia (ol) *Bb* 376. Pre ut *BCD.* Nunc *FZ* triduum *libri* inte *B* cadent *ex* canent *Ba* (*) 377. *Post* meretrices *distinxit Vahlenus Mus. Rhen. XXVII, a. 1872, p. 176* omneſ elecebre *BaDc.* omne ſe lecebrę *C.* omē ſe lecebre *Da.* omneſ illecebrę *FZ: cf. testim.* 378. medum *C.* modo *Z* compellare *libri* dico quid *B ex ras.* dicoſ quid *BaCD* 379. MES *om. B* Vbi loci 𝔖. Vbi *libri* nunc *F* ERO *Dc* (*) 380. epidamno *bis F* (*non Z*) MES *Dc* qui hic *Z* (*) 381. ũquam intra *F* te tulit *BaCDaZ.* de tulit *Bb.* tetulit *Dc* ERO. *hic om. B*

EROTIVM

Héia, deliciás facis.
Mí Menaechme, quín amabo is íntro? hic tibi erit réctius.

MENAECHMVS

Haéc quidem edepol récte appellat meó me mulier nómine.
Nímis miror, quid hoc sít negoti.

MESSENIO

Óboluit marsúppium
Huíc istuc, quod habés.

MENAECHMVS

Atque edepol tú me monuistí probe.
Áccipe dum hoc: iam scíbo, utrum haec me máge amet an marsúppium.

EROTIVM

Eámus intro, ut prándeamus.

MENAECHMVS

Béne uocas: tam grátiast.

EROTIVM

Cúr igitur me tíbi iussisti cóquere dudum prándium?

MENAECHMVS

Égon te iussi cóquere?

EROTIVM

Certo tíbi, mi et parasitó tuo.

---

hia deliciaſ *CDF.* eia delitiaſ *Z.* hi adelitiaſ *Ba,* h *et* a *erasis* eia *corr.* *post* facis (*non ante* quin) *gravius distinxit Geppertus* 382. Ero *praem. BDc* menęchme *B.* menechme *D* (*) *Mox* Hic tibi — nomine, Nimiſ — atque (*sed* Huic), Edepol — mar, ſuppium Eamuſ — iuſſiſti, Coquere — tuo (*sed* Egone) *quinque versibus comprehendit B* 383. Men. *Dc* Hec *B.* Nec *Z* apellat *CD* 384. Mes *praemittit B mox omittens sine spatio* minor *CD* negotii *BCD.* negocii *FZ* oboluit *BbFZ.* obuoluit *BaCD* marſupium *BDFZ* (*non C*), *item v. 386* (*) 385. Me *post* Huic *habet B mox omittens s. sp.* istud *F* qđ *sup. scr. Da.* quid *Z* Men. *F.* Mes. *Z* 386. accipedum *B* cibo *CD* me *add. Db* 387. tamen gratia eſt *FZ* (*) 388. me tibi *BDc.* me tibi me *CDa.* tibi me *FZ* meiuſſiſti, *alt.* ſ *e corr. et* ſt *in ras. C* (*fuit* meiuſcoq *ut vid.*) quoquere *Z* 389. Egone *libri: corr. Bothius, Bentleius* tibi, mi ☙ (*huc revocans* [tibi] me *in CD excurrens v. 388*) *itemque Leo Hermae XVIII p. 585.* tibi *libri* (*)

MENAECHMVS

Quoí, malum, parasíto? certo haec múlier non sanást satis.

EROTIVM

Péniculo.

MENAECHMVS

Quis istést Peniculus? qui éxtergentur báxeae?

EROTIVM

Scílicet qui dúdum tecum uénit, quom pallám mihi
Détulisti, quám ab uxore tuá surrupuistí.

MENAECHMVS

Quid est?
Tíbi pallam dedí, quam uxori meaé surrupui? sánan es?
Cérte haec mulier cánterino rítu restans sómniat.

EROTIVM

Quí lubet ludíbrio habere me átque ire infitiás mihi
Fácta quae sunt?

MENAECHMVS

Díc quid est id quód negem, quod fécerim?

---

391. *Vix dubium est, quin huc spectaverit Verrius Flaccus, ex quo haec servavit Festus p. 230, 24 M.:* peniculi quis calciamenta tergentur, quod e codis extremis faciebant antiqui qui tergent ea. dictum est forsitan a pendendo. *Contra non recte huc traxit Deuerlingius Placidum p. 13, 7* (baxeas, *quae forma etiam in aliis glossis redit*).

395. *Festus p. 273, 6 M.:* Rit[us est mos uel consuetudo. rite autem be]ne a[c recte significat . . . . . Plautus in Menaechmis 'certe haec mulier can]terin[o ritu astans somniat']*: quae huc pertinere Vrsinus vidit*

---

390. ME SOS *Db* Cui *libri* malum *BbF.* malo *BaCDZ* certe *Z* hec *D* non ſanaſt *B.* non ſana eſt *FZ.* noſanaſt *C.* ñ anaſt *Da.* ñu (*vel* ño) ſanaſt *Db* 391. iſte eſt *BCDZ.* hic eſt *F* peniciluſ *Z* extergent̃ *ex* extenuenti *ut vid. Da* baxeae *Scutarius.* bexeae *BC, sed* ꝫ buxeę *suprascr. Ba.* bexeę *D.* bexe *Z* (*) 392. quom *FZ.* qum *CDa.* cum *BDc* palã *Da: corr. Db* 393*sq.* ab uxore . . . . dedi quam *om. FZ* (*non D*) meę ſurrupuiſ ananeſ *CDa* (*corr. Dc*). tue ſubripuiſſe aiebaſ *FZ* 395. MEN. *praem. FZ* Certo *F* cantherino ritu *BbDc* (canterino *Pylades e codd. ant.: cf. testim.*). cantherin ori tu *BaCDa* (orituaſtanſ *C*). cantherum oritu *F.* cantharidum ritu *Z* restans ℌ. aſtanſ *libri* (*) 396. Quı̊ *B,* sed ° *erasum* inficiaſ *CDF* 397. que ſt̃ *D* quid fecerim *Z* (*)

EROTIVM

Pállam te hodie míhi dedisse uxóris.

MENAECHMVS

Etiam núnc nego.
Égo quidem neque úmquam uxorem hábui neque habeó: neque huc
Vmquam, postquam nátus sum, intra pórtam penetrauí pedem.
Prándi in naui: inde húc sum egressus ét te conueni.

EROTIVM

Éccere,
Périi misera. quám tu mihi nunc náuem narras?

MENAECHMVS

Lígneam,
Saépe tritam, saépe fixam, saépe excussam málleo.
Quási supellex péllionist: pálus palo próxumust.

EROTIVM

Iám, amabo, desíste ludos fácere atque i hac mecúm semul.

MENAECHMVS

Néscioquem, muliér, quem nosti alium hóminem, non me quaéritas.

---

398. chodie *C ante ras.* uxoris MEN. etiam *ante Gruterum Colvius in Appul. Metam. I p. 50a Oud.* uxorif^{M}. fed iam *B.* uxorif etiã *Dc.* uxorif ſ᷑ iam *Da.* uxorif etiam *C,* etiam *ex* eccam, *ut vid., corr. et* ia *clarius suprascr.* uxorif. MEN. iam *FZ* 399. (*) 401 *sq.* naui *C,* a *ex* i, *ut vid., corr. et clarius suprascr.* ſume greſſuſ *C* et te *R.* te *libri* conueni. ERO. eccere. ‖ Perii *Pistorem secutus Taubmannus.* conueni eccere ‖ Perii *CD.* conueni eccerẽ ‖ ERO Perii *B.* conueni. ecce rem. ERO. Perii (Peri *Z*) *FZ* mihi nunc *BCDF.* nunc mihi *Z* (*) 403. Sepe *ter CD, bis (non ab initio) B* (*) 404. Quam ſi *BCD* ſuppellex *B.* ſupplex *F* pellionist *R.* pellioniſ *BCD, codd. Pyladis.* cellioniſ *F, cod. Scaligeri.* celioniſ *Z* proxumuſt *BCD.* proximuſt *F.* proximuſ eſt *Z* (*) 405. desiste *Fleckeisenus Annal. philol. XCV, a. 1867, p. 629.* deſine *libri* ſemul *BbCDa.* ſemel *Ba.* ſimul *DcFZ* (*) 407. Nescio quem *B.* Nam quem *CDFZ* quem nosti *suppl.* ℭ. *om. libri* queritaſ *Ba* (*)

EROTIVM

Nón ego te nouí Menaechmum, Móscho prognatúm patre,
Quí Suracusís perhibere nátus esse in Sícilia,
Vbi rex Agathoclés regnator fúit, et iterum Píntia,
Tértium Liparó, qui in morte régnum Hieroni trádidit,
Núnc Hierost?

MENAECHMVS

Haud fálsa, mulier, praédicas.

MESSENIO

Pro Iúppiter,
Núm istaec mulier íllinc uenit, quaé te nouit tám cate?

MENAECHMVS

Hércle opinor pérnegari nón potest.

MESSENIO

Ne féceris.
Périisti, si intrássis intra límen.

MENAECHMVS

Quin tu táce modo:

* * * * * * * *

Béne res geritur. ádsentabor, quícquid dicet, múlieri,
Sí possum hospitiúm nancisci. iám dudum, muliér, tibi

---

408. menechmum *BD* moſco *BDaF.* noſco *Dc* prognatum *B, sed* ro *litteris erasis* 409. ſiracuſiſ *D.* ſiracuſſiſ *B.* ſyracuſiſ *CFZ* perhiberę[tur] *Dc* ſycilia *C.* ſc[i]ilia *B m. ead.* 410. *Verba* ubi . . . . fuit *antecedenti versui, verba* Et i. P. *insequenti adiungit B supra* Vbi *aliquid* (Er *ut vid.*) *erasum D* agatocleſ *F* Pintia *R duce Gronovio.* pinthia *libri* (*) 411. Tercium *BC.* Tertio *Z* liparo, p *ex* b, *C.* lyparo *Z* moſte *C ante corr.* heron[i] *Da* 412. MEN. *praemittunt FZ* hiero eſt M haud *B.* hiero eſ haud *C.* heroeſ haud *DFZ* falſa *BCDF.* falſo *Z* p̄dicaſ p̱ i uppiť *B,* MES *hic omittens* pro[h] *Dc* iupiter *DFZ* 413. Num *CF, Dousa III 6.* MES Num *B.* Nč *D.* Nunc *Z.* iſta hec *B,* h *erasa* illinc *rasura ex* illunc *B* que *Ba* (*) 415. Ercle *B* poſt[e] *C* ſ̱ine *B* 416. Periſti *FZ inter* tace *et* modo *aliquid* (c *ut vid.*) *erasum C* (*) *Post hunc versum quaedam intercidisse Ladewigius p. 296 vidit: recedere servum erus iusserat ut e v. 432 apparet* 418. adſentabor *B.* aſſentabor *ceteri* 419. poſ[f]um *C.* poſſem *Z* ⌊oſpitium *Bb.* hoſpicium *D* nanciſor *D ante ras.* (*)

Nón inprudens áduorsabar: húnc metuebam né meae
Vxori renúntiaret dé palla et de prándio.
Núnc quando uis, eámus intro.

EROTIVM

Étiam parasitúm manes?

MENAECHMVS

Néque ego illum maneó neque flocci fácio, neque, si uénerit,
Eúm uolo intromítti.

EROTIVM

Ecastor haúd inuita fécero.
Séd scin quid te amábo ut facias?

MENAECHMVS

Ímpera quiduís modo.

EROTIVM

Pállam illam quam dúdum dederas, ád phrygionem ut déferas,
Vt reconcinnétur atque ut ópera addantur quaé uolo.

MENAECHMVS

Hércle qui tu récte dicis: eádem dignorábitur,
Ne úxor cognoscát te habere, si ín uia conspéxerit.

---

420. inprudenſ *B*. imprudenſ *ceteri* aduorſabor *Da*. aduorſabor *C*. aduerſabar *FZ* nimeae *BaCDa* (*corr. Dc*) 421. renuntiaret *BbDcF*. renuntiare *BaDa*. renunciare *C*. renunciaret *Z* 422. & iam *B* (*) 423. maneo *ex* moneo *Bb* fatio *B* 424. ecaſto *D*. etaſto *C* haud inuita *CD, codd. Pyladis*. auh inuita *B*. audiui. ita *FZ* 425. MEN. *praemittit F* ſin *Bb* faciaſ? MEN. impera quiduis modo *Dousa Expl. III 6 cum Palmerio Lipsioque*. fatiaſ? impera ME quid uiſ modo *B* (*ubi* impero *corr. Bb*). faciaſ impero? quiduiſ modo? *CD*. faciaſ impero. ERO. quiduiſ modo *F et* MES. *pro* ERO. *substituens Z* 426. ERO *B*. MEN. *FZ* dederam *Z* frigionem *BCD* ui *B* deferam *Z* (*) 427. re concinnetur *B* que *CD*. 428. ME *B*. ERO. *FZ* qui tu *Fleckeisenus misc. crit. ed. a. 1864 p. 29*. quiintu *CD* (cum *suprascr. Dc*). quin tu *B FZ* diciſ. MEN. eadem *FZ* dignorabitur ℰ. ignorabitur *BD FZ*. gnorabitur *C* (*) 429. euxor *in 6 fere litt. rasura* (*fuit* Nil *ab initio et fort.* noſc) *C* (*)

EROTIVM

Érgo mox auférto tecum, quándo abibis.

MENAECHMVS

Máxume.

EROTIVM

Eámus intro.

MENAECHMVS

Iám sequar ted: húnc uolo etiam cónloqui.
Ého, Messenio, áccede huc.

MESSENIO

Em: quíd negotist? * *
* * * * * * * * sus sciri

MENAECHMVS

Quíd eo opust?

MESSENIO

Opúst.

MENAECHMVS

Scio ut me díces.

MESSENIO

Tanto néquior.

MENAECHMVS

Hábeo praedam: tántum incepi óperis. ei quantúm potest,

---

430. abibiſ maxime *BCD* 431. ERO *om. B* ted *Guietus.* te *libri* et iam *B* colloqui *DFZ* (*) 432. Eo *Z* MES. *om. B sine spatio* Em : quid ℭ. quid *libri* negotii eſt *BCD.* negocii eſt *FZ* *Post* eſt *habent* ſuſſciri *BaC.* ſuſciri *Da.* ſuſciri *FZ*. t ſciſcitari *Bb in marg.* ſuſurra *alia m. ant. in B marg., ubi lacunam statuit* ℭ *ad hoc exemplum explendam:*

MES. Em: quíd negotist? ⟨MEN. Tuóm scies. MES. Quíd tu agis? MEN. Tace. MES. Mónitor sum, omnem rém neces⟩sust scíre ⟨me⟩.

(*) 434. MEN. ℭ. MES *B. om. FZ* eo *Pylades.* ego *BaCD.* ergo *BbFZ* opust? MES. Opust. MEN. Scio ℭ *coll. Stichi v. 95.* op᷑. ſi op᷑ c̃ ſcio *B, ubi* ᵛ *in fine add. (non suprascr.) Bb.* opu ſiopuſ eſt ſcio *C.* opuſi opuſt c̃ ſcio *D.* opuſ eſt. MEN. ſcio *FZ* me diceſ MES. *Acidalius.* me dicaſ ME *B* (ⁿ ᵉ *Bb ut supra*). medicaſ *C.* me dicaſ *DFZ* nequior. MEN. *Acidalius.* nequioreᶠ *B* (ᶠ *Bb ut supra*). nec quiorę *C.* nequorę *D.* nequiorem *FZ* (*) 435. p̄dam *BD.* predam *C* tãntū, *er.* ˜, *D* ei *Gruterus.* et *libri* quantum, tı *ex* d, *C* potest *Dousa.* poteſ (t *ex* ſ *C*) *libri* (*)

Ábduc istos ín tabernam actútum deuorsóriam.
Tú facito ante sólem occasum ut uénias aduorsúm mihi.

MESSENIO

Nón tu istas meretríces nouisti, ére.

MENAECHMVS

Tace, inquam * *
Míhi dolebit, nón tibi, si quíd ego stulte fécero.
Múlier haec stulta átque inscitast: quántum perspexí modo,
Ést hic praeda nóbis.

MESSENIO

Perii. iámne abis? periít probe:
Dúcit lembum díerectum náuis praedatória.
Séd ego inscitus, quí domini animo póstulem moderárier:
Dícto me emit aúdientem, haud ímperatorém sibi.
Séquimini, ut quod ímperatumst, uéniam aduorsum témperi.

436. Abduc, b *ex* p, *C* iſtoc *Z* iſto ſintabnam *Ba.* iſto ſintaber nam *C.* iſto ſin t abernã *Da: corr. BbDc* deuorſoriam *CD.* diuorſoriam *B.* diuerſoriam *FZ* 437. solem *Lambinus.* ſolif *libri* occſum *C* (*) 438. ere *om. F* tace inquam *versu mutilo libri* (*) 439. ſiquid *B* ſtulte, e *e corr. Bb.* ſtul *CDa* (*corr. Dc*) 440. hec *CD* inſcita eſt *DcFZ.* inſita eſt *BaCDa.* inſcia eſt *Bb* quantum . . . . modo *vulgo constructa cum superioribus, cum proximis iunxit R* proſpexi *Z* 441. perii. iamne abis? periit *Bothius, Fleckeisenus Exerc. p. 16 sq.* peri iamne abiſ periit *BCD, sed ut in B post* peri *unius litterae rasura sit,* ia ne *et* perit *Da habuerit.* peri (perii *F*). MEN. iamne abiſ. MES. peri tibi *FZ* (*) 442. lembum *Z.* limbum *BC.* limpum *DF* dierectum *Z.* derectũ *Bb.* cllerectũ *C.* dlerectum *D.* directum *F* p̄datoria *BD.* predatoria *C* (*) 443. inſcituſ *DcFZ.* inſituſ *BCDa.* ṫ inſciuſ *Bb in marg.* qui domini animo ℞. quid rome *C.* qiđ romę *D* (*in* rornę, *ut vid., corr. m. cad.*). quod ⁝ romę *B,* ⁝ p me *Bb in marg.* qui hero me *F Z* (*) 444. aut *F* 445. Sequini *Z.* Sedquimini *CD, exp.* d *Db, ut vid.* quid *Z* eſt *libri* temperi *Dc* temperi. Peniculuſ *CD, cui C subscr.* PARASITVS *in fine v. sq. post* loci *vacuo nullo*

ACTVS III

PENICVLVS

Plús triginta annís nunc natus súm iam, quom intereá loci
Númquam quicquam fácinus feci péius neque sceléstius,
Quám hodie, quom in cóntionem médiam me inmersí miser:
Vbi ego dum hietó, Menaechmus sé subterduxít mihi
Átque abit ad amícam, credo, néque me uoluit dúcere.
Quei íllum dei omnes pérduint, quei prímus commentúst
poplum

Act. III Sc. 1 PENICVLVS PARASITVS. *BFZ.* PARASITVS *D, de quo, item ut de C, cf. ad v. 445* 446. nunc natus sum iam 𝔖 *duce A, in quo primus paginae versus ante v. 447 ab initio vacat scriptura, unde v. 446 bipartitum fuisse probabile est et excessisse reliquorum librorum ambitum hoc loco* natuſ ſum *exhibentium* quom *FZ.* qum *B m. ead.* qum *CDa.* cum *Dc* (*) 447. NUMQUAMQUICQUAM———— *A* quicqu/////am *C* (*fuit* [qu]ia) neque] atque *B* 448. QUAMKODIEQUO————————IMISER *A* cum *BCD* concionem *F* inmerſi, ſ *ex* i, *Da.* immerſi *BC* 449. UBIEGODUMKIETOMENAECKM———————— *A* ego dum hieto, Menaechmus *Palmerius p. 666 cum A, ut vid.* ego dumhi & omen aechm *B.* ego du mihi & omenaechmuſ *C.* ego du m & omenechm *D.* egomet menechinuſ *Z.* ego dii mihi et menechinuſ *F* ſubter duxit *C.* ſubtraxit *Z* (*) 450. ATQ·ABITADAMICA**R***N——OLU *A quadrante ante* OLU *litteras perdubias* eq·meu abit *BD cum A.* abiit *C.* abiit *FZ* dicere *Da* 451. QUILLUMDEIOMNESPERD———————— ‖ ————M *A* Qui *Camerarius cum A, ut vid.* Que *CD.* Quo *Ba,* Quõ, *deinde* Qui *Bb.* quem *FZ* di *BCD.* dii *FZ* oīm̄ſ *B* perduint *BbC.* perdunt *BaD.* perdiunt *FZ* quei primuſ *C.* quę çipm̄ *B.* que iprim̄ *Da.* qui primuſ *DcFZ* commentu eſt *BCDa.* commentuſ eſt *DcFZ* poplum 𝔖 *duce A, in quo quinto fere loco versus bipartiti* M *Loewius testatur, prior versus cum verba usque ad* commentuſt *capiat. om. BCDFZ* (*)

Cóntionem habére, qui homines óccupatos óccupat.
Nón ad eam rem désidiosos hómines decuit délegi,
Quí nisi adsint quóm citentur, cénsus capiat ílico?
Qu . . . . qua . senatus . . . o . . one . . . . .
. . . . q . . m l. . . . . . .
Ádfatimst hominum, ín dies qui síngulas escás edint,
Quíbus negoti níhil est, qui essum néque uocantur néque uocant:
Eós oportet cóntioni dáre operam atque cómitieis.
Seí id ita esset, nón ego hodie pérdidissem prándium:

---

452. CON——N——B——KOMIN————————UPAT *A, ubi et* tio *et* emha *quadrant,* erequi *vix locum habet* (*an fuit* ereq.i *?*) Contionem habere qui *Scutarius, fortasse cum A.* Contionem hac re qui *B.* Contionem hare qui *CD* (hare, nc *supra*, *Dc*). Contionare, qui *Z.* Concionare qui *F* ominef (h *supra*) *ex* omſnef *Da* (*) 453. NON——————— *A vacuo sub finem versu, ut ceteris non plus verborum habuisse appareat* Non (am *supra*) *Dc* desidiosos homines 𝕾. otioſoſ (ocioſoſ *CD*) hominef *libri* deligi *BF* (*) 454. QUI——————————ATILICO *A quadrante* nisiadsintquomcitenturcensuscapi*: atque* ADSINTQUOMCITENTUR *legit etiam* 𝕽, *ubi* qum *CD.* cum *B,* cinetet̃ (n *supra*) *Bb.* citenet̃ *CDa* (*supra* en *er.* u[s] [= us], *ut vid., D*)*: corr. DcFZ* (CAPI)AT *A.* capiant *BC.* percapiant *DF.* percapiunt *Z* (*) 455. 456. '*Duobus hic versibus auctior A est, quorum nihil nisi haec legi potuerunt:*

QU · · · · · · · QUAMSENATUSLLGL\L\LONLONE · · AIAP
· · ———————— · · Q · · ML · · ——— ——— · ||

In priore post SENATUS *prima littera visa est vel* D *vel* P *esse posse, altera* E, *tertia fortasse non* G *sed* U *potius, post quattuor autem vel quinque intervalla* CONTIONE *apparere. Posterior versus priore longe brevior est in fine, non ab initio'* 𝕽*: ubi Loewius initio prioris versus* QUAE *in fine eiusdem* ONENAMIP *dubitanter enotavit ceteris abscissis, et propter* P *finalem et propter sequentis versus spatium unum tantum versum eumque bipartitum extitisse coniciens* 457. ————KOMINUM ————ESQUISINGULASESCASEDINT *A quadrante* adfatimest *et* indi, NT *per ligaturam* Ad fatũ *Da.* Affatim *DcZ.* Affatum *F* eſt *libri* edint *Da cum ABC.* edant *Dc.* edunt *FZ* (*) 458. QUIBUSNEGOTINIKILESTQUBSUUNTNEQ·UOCANTURNEQ· || UOCANT *A, ubi* negotii *BCD.* negocii *FZ,* qui essum *BCD.* qui eſum *FZ* (QUB'\UNT *Ar 'quod non expedio': neque magis expedivit Loewius pravam potius lectionem quam gravem corruptelam admittens*), uocauit *BaCDa* (*corr. Bb DcFZ*) 459. EOSOPORTETCONTIONIDAREOPERAMATQ·COMITIEIS, *ubi* concioni *F,* comitiiſ *BCDFZ, sed antepaenultimam litteram e corr. Bb* 460. SEIIDITAESSENONEGOKODIEPE——————IUM *A, ubi* Si id ita eſſet *ceteri* pdidiſſẽ, *~ vel add. vel rescr. Bb.* perdidiſſem, *pro alt.* d *incohata* ſ, *ut vid., D*

Quoí tam credo halátum oluisse, quám me uideo uíuere.
Íbo: etiamnum réliquiarum spés animum oblectát meum.
Séd quid ego uideó? Menaechmus cúm corona exít foras.
Súblatumst conuíuium: edepol uénio aduorsum témperi.
Óbseruabo, quíd agat, hominem: póst adibo atque ádloquar. 465

MENAECHMVS II. PENICVLVS

MENAECHMVS

Potine út quiescas, si égo tibi hanc hodié probe
Lepidéque concinnátam referam témperi?
Non fáxo eam esse díces: ita ignorábitur.

---

461. QUOITAMCREDODATUMUOLUISSEQUAMMEUIDEOUIUERE *A, ubi* Cui *ceteri,* noluiſſe *Z,* quamne *B.* quã ne *CDa* (*corr. DcFZ*): *pro* datum uoluisse '*veteri ut apparet vitio*' halatum oluisse ℌ (*) 462. IBOETIAMNUMRELIQUARUMSPESANIMUMOBLECTATMEUM *A, ubi* etiamnum *Dc.* etiam: nam *FZ,* reliquiarum *BCDF.* relliquiarum *Z,* obiectat me *BaCDaFZ.* oblectat me *Bb.* oblectat meum *Dc* (*Saracenus, Beroaldus*) *cum A* 463. uideo? Menaechmus cum *Brixius* (cum *cum Saraceno*). uideo menechmũ *BD.* uideo menaechmum *CFZ* chorona *B ante ras. CD* ———FORAS *Ar* (*) 464. ————POLUENIOADUERSUMTEMPERI *A quadrante* sublatumestconuiuiumede eſt *libri* conuium *C* aduerſum *BCDF* temoeri *Ba* (*corr. Bb*). temperi *Dc* 465. ————NEMPOSTADIBOATQ·EADLOQUAR (E *expuncta,* UA *in fine per ligaturam, quadrante* obseruaboquidagathomi) *A: unde R, cui* QU*R *tantum apparuit ante spatium insequentium versuum usque ad v. 471, huc revocavit, quem post v. 474 habent BCD* (*praem.* PE *B,* adibo *ex* adipo *Da*), *post v. 472 med. FZ*

Act. III Sc. 2 //////////// (Menechm' *er.*) peniculuſ. MENECHM' ADOL. PENICVLVS PARASIT'. *B.* Menechm' PENICULUſ MENechM' ADOŁ. PENICVŁ PARASITVS *D.* Menechmuſ peniculuſ *C F'Z. unius v. spat. A* 466. ————TIBIKANCKODIEPROBE *A, ubi fortasse* potineutquiescassei *potius quam* potineutquiescassiego *locum habuisse Loewius adnotavit* ME *praem. B* Potine ut *F.* P. otine me ut *B.*]otine neut *CDa.* Potin ne ut *Dc* (P *rubr.*) *Z* quieſcaſ? *B.* quieſcaſ, c *ex* t *C* ſi ego *FZ.* ſed dico *B.* ſedco *C Da.* ſedego *Dc* hodio, o *ex* a, *C* (*) 467. ————TAMREFERAMTEMPERI *A quadrante* lepideq·concinna Lepide que *BC* referram *CD* tempori *DcZ* 468. ————SE———SITAIGNORABITUR *A quadrante* nonfaxoeames *et* dice eam ee *B.* eum eſſe *CD* (*)

PENICVLVS

Pallam ád phrygionem fért confecto prándio
Vinóque expoto, párasito exclusó foras.
Non hércle ego is sum quí sum, ni hanc iniúriam
Meque últus pulcre fúero. obserua quíd dabo.

MENAECHMVS

Pro di ímmortales, quoí homini umquam unó die
Boní dedistis plús, qui minus speráuerit?
Prandí, potaui, scórtum accubui: ápstuli
Hanc quóius heres númquam erit post húnc diem.

---

469. *Nonius p. 3, 23 M. s. v.* Phrygiones, *sed lemmate cum explicatione nunc deperdito:* ....Plautus Menaechmis 'pallam....prandio': *Idem p. 537, 32 M.:* palla est honestae mulieris uestimentum, hoc est tunicopallium. Plautus in Menaechmis 'pallam.....prandio': *cf. Reblinius p. 77, Caesar p. 38* 476. *Priscianus inst. VIIII 48 p. 483, 18 H.:* alia uero omnia in 'deo' desinentia per 'ui' diuisas proferunt praeteritum..... excipitur 'prandeo prandi'. Plautus in Menaechmis 'prandi....accubui'

---

469. ————————ONFEQTOPRANDIO *A quadrante fere* pallamadfrigionemferte phrygionem *DcFZ.* phyyglonẽ *BaCDa.* phyygionẽ *B corr.* frigionem *Nonius, sed priore loco* frygionem *LG* 470. ————————OF—— *A quadrante* uinoq.expotoparasitoexclus Vino que *B* e poto *Z* 471. NON————————NIURIAM *A quadrante* hercleissumquisumnihanci, *ex quibus* QUISUMNI *legit etiam R* hercle ego is *R cum Fleckeiseno.* hercle if *BFZ.* hercleif *C.* er cleif *D* fum ni *BbD.* fumni *BaC.* fum in *FZ* (*) 472. MEQ·ULTUSP *A, ubi praeterea* ULCKREFUEROOBSERUAQU——— *legit R* Neque *FZ* ultuf *BbFZ.* uultuf *BaCD* pulchre fuero. obferua quid dabo *BCD.* fuero. obferuabo quid agat. Hominem poft adibo. atq; alloquar *FZ: cf. ad v. 465* (*) 474. PRODEI————————E *A, ubi* PRODIIMMORTALESQUOIKOMINIUMQUAM———— *enotavit R, inter* DEI *et* E *reliqua non quadrare nisi et* UMQUA *admisso et extremis litteris imminutis adnotavit Loewius* P *B.* Pro[h] *Dc* dii *BCDFZ* inmortalef *D* cui *BCDFZ* homini *ras. ex* hominum *C* hominiũ quam *D* *Post hunc versum habent BCD v. 465, ubi vide* 475 *sq. Sic A:*

BONIDEDISTISPLUSQUIMINUSSPERAUERIT
PRANDIPOTAUISCORTUMACCUBUIABSTULI

itemque FZ, quos versus invertunt BCD (praem. ME *B ob versum interpositum) ceteroqui consentientes, nisi quod* dediſti *CDa: corr. Db,* qui minuf *ex* quominuf *Da,* apſtuli *CDa* (abſtuli *Dc*) Prandi et potaui *Priscianus* (*) 477. KANCQUOIUSREIERESNUMQUAMERITPOSTKUNCDIE *A, ubi* QUOIUSKAERES *et* KANC *Ar* cuiuf heref *BCDFZ* unquam *Z*

PENICVLVS

Nequeó, quae loquitur, éxaudire clánculum.
[Satúr nunc loquitur dé me et de partí mea.]

MENAECHMVS

Ait hánc dedisse mé sibi atque eam mé meae
Vxóri surrupuísse. quoniam séntio
Erráre, extemplo, quási res cum ea essét mihi,
Coepi ádsentari: múlier quicquid díxerat,
Idem égo dicebam. quíd multis uerbís opust?
Minóre nusquam béne fui dispéndio.

PENICVLVS

Adíbo ad hominem: nám turbare géstio.

MENAECHMVS

Quis hic ést, qui aduorsus ít mihi?

---

485. *Donatus in Ter. Eun. III 4, 2:* ut de symbolis essemus: Plautus in Menaechmis 'minore nusquam fui dispendio': sed melius 'essemus' producta 'e' littera*: ubi* minime essemus minore: ut cũ fui *ed. princ.* (*item, sed* nõ cũ sui *ed. Ven.*). minore nunquam fui *vulgo* 487. *sq. Diomedes art. gr. I p. 325, 21 K.:* interdum comparatiuus nominatiuo iungitur, ut doctior hic quam ille, ut Plautus in Menaechmis 'quid .... pluma?'

---

478. NEQUEOQUAELOQUITUREXAUDIRECLANCULUM *A* quae loquitur *BbCZ.* qua eloquit *Ba.* que loquitur *DF* (*) 479. *Hunc v., ut qui ab A absit, secl. R* de parti *CDaZ.* de parte *DcF.* departe *B, ubi* t pallacro (*ubi minus certae* cro [*an* ero(tii)*?*] *litterae*) *rursus del. m. poster.* (*) 480. ——————E——Q·EAMMEAE *A quadrante* aithancdedissem *et* (*quod non prorsus evanuit*) sibiat Ait/// hanc, *er.* h *et* ha *quoque in ras., C* mé *C* me meae *Bothius.* meae *libri cum A* (*) 481. UXORISURRUPUISSEQUONIAMSENTIO *A* ſubripuiſſe *FZ* qū̃ō *C* 482. ERRAREEXTEMPLOQUASIRESCUMEAESSETMIKI *A* qſireſ *CD* 483. Cępi adſentari *B.* Coepi aſſentari *CDFZ* 484. Idẽ///, *er.* ſt, *C* opust *Pylades. om. libri: in A nihil neque hoc v. neque antecedente apparuit* (*) 485. MINORE———— *A* pene *Bb. om. Donatus: v. testim.* (*) 486. ADIBOA———— *A* PE. *om. Z* 487. QUISK———— *A* ME. *om. Z* aduorſuſ it *Bothius* (it *cum Grutero*). aduerſum (adũſum *B*) ſit *BCD.* aduerſum fit *FZ*

PENICVLVS

Quid aís, homo
Leuiór quam pluma, péssume et nequíssume,
Flagítium hominis, súbdole ac minumí preti?
Quid dé te merui, quá me causa pérderes?
Vt súrrupuisti té mihi dudum dé foro.
Fecísti funus méd absente prándio.
Cur aúsu's facere, quoíi ego aeque herés eram?

MENAECHMVS

Aduléscens, quaeso, quíd tibi mecúmst rei,
Mihi quí male dicas hómini hic ignoto, ínsciens?
An tíbi malam rem uís pro male dictís dari?

PENICVLVS

Pol eám quidem modo té dedisse intéllego.

MENAECHMVS

Respónde, adulescens, quaéso, quid nomén tibist?

PE *om. B (sine sp.) et Z* agif *C* (*) 488. peffime *BDcZ.* peſ ///ime, *er.* l, *ut vid., D* nequiffime *BDZ.* nequiffime *C* 489. FLAGITIUMḶQ———— *A* ſubdo leac *Da: corr. Dc* minimi *libri* p̄tii *B.* precii *CDFZ* (*) 490. qua/// *c. ras.* m *litt. B* 491. UT———— *A* ſubripuiſti *FZ* (*) 492. FECISTIFUNUSME———— *A* fumuf *C* med *Salmasius.* meo *libri* (me *Beroaldus*) abſenti *libri* (*) 493. CURAUSUSFA———— *A* auſuf *libri: corr. Lambinus* quoii *Brixius.* quo[i] *Bb.* cui *reliqui* aeque ac heres eram *e 'Vaticana lectione' Lipsius Ant. lect. II 13: ubi* ac *del. R, Bentleius.* ea quae herif heram *BC et, nisi quod* eaque, *D.* ea que herif erant *F.* quę eraf era *Z* (*) 494. ***LESCENS———— *A* PE *BDb* Adolefcenf *CD* quefo *BCD* quid *ex* quit *C* mecum eſt *libri* 495. MIKIQUIM———— *A* Mihi qui *R cum A.* Quę mihi *Bb.* qui mihi *CDFZ* homini *B. om. CD (in fine v.) FZ* hic ignoto *Camerarius cum Bb (post quam vocem distinxit* S). hic noto *BaCD.* hic[ig] noto *Bb.* ignoto *FZ* inſcienf *BbCDFZ.* inſienf *Ba* (*) 496. ANTIBIM———— *A* malã, ã *ex* ũ, *C* dari? *B.* dari. *C.* daré. *D.* dari (*cum* Poſtea? *constructum*) *FZ* 497. PE. Pol eam quidem modo (*vel* hodie) S*: atque* POLEAMQU———— *apparere in A visum est.* PE Poſt eam quidem edepol *B.* Poſt eã (*in ras. ex* quã) quidĕ aedepol *C.* Poſt eã quid (q *ex* c *ut vid.*) ẽ edepol *D.* Poſtea? PE. quid eſt edepol *FZ* intellogo *C ante corr.* intelligo *Z* (*) 498. RESPONDEADULESCENSQUAESOQ———— *A* adolefcenf *CDFZ*

PENICVLVS

Etiám derides, nómen quasi non nóueris?

MENAECHMVS

Non édepol ego te, quód sciam, umquam ante húnc diem
Vidí neque noui: uérum certo, quísquis es,
Eas, si aéquom facias, míhi odiosus né sies.

PENICVLVS

Non mé nouisti?

MENAECHMVS

Nón negem, si nóuerim.

PENICVLVS

Menaéchme, uigila.

MENAECHMVS

Vígilo hercle equidem, quód sciam.

PENICVLVS

Tuóm parasitum nón nouisti?

MENAECHMVS

Nón tibi
Sanúmst, adulescens, sínciput, ut intéllego.

---

queſo *BD* quid *BbDFZ.* qui *BaC* nomen tibist *cum Weisio Fleckeisenus.* tibi nomenſt *Ba.* tibi nomen ſit *B man. rec. cum CD FZ* (*) 499. ETIAMDERIDESQUASINOMENNONNOUERIS *A cum ceteris: trai.* ℞ (*) 500. NONEDEPOLEGOTEQUADSCIA*********TEKUNCDIẼ *A* aedepol *C* qđ *C.* quod *BDFZ* unquã *D* Nite *ex* ante, *ut vid., Da* (Ni te *Dc*) 501. UIDINEQ·GNOUIUERUMCERTOQUISQ—— *A, ubi* noui *ceteri,* orto *CDa* (certo *etiam B*). orto^{r} *Db.* hortor *FZ* (*) 502. Eas, si aequom 𝔖. Si aequom *B.* ſięquũ *CZ.* ſiequum *DF: in A primae litterae vix* SI *fuerunt, praeterea nil nisi* D *in altera parte versus apparuit* fatiaſ *B* ſiæſ *D.* ſiaſ *FZ* (*) 503. ——————UER—— *A* no^{n}negẽ *Db* 504. ME—————— QUODSCIAM *A* Menaecme *B.* menechmae *C.* menech me *D* uigilia *B,* uigida *C* ME.] M *Db* herole *C.* ercle *D* ^{e}quidem *Da.* quidem *FZ* 505. T—————— *A* Tuum *libri* paraſ//itum, ſ *ex* ſt, *C* tibi *BCD, codd. Pyladis. om. FZ* 506. ——————INTELLE** *A* eſt *libri* adoleſcenſ *CDFZ* sinciput, ut *Camerarius.* ſinciput *libri, sed* iput *Bb in lit.* intelligo *Z* (*)

PENICVLVS

Respónde: surrupuístin uxorí tuae
Pallam ístanc hodie atque eám dedisti Erótio?

MENAECHMVS

Neque hércle ego uxorem hábeo, neque ego Erótio
Dedí nec pallam súrpui. satin sánus es? 510

PENICVLVS

Occísast haec res. nón ego te indutúm foras 512
Exíre uidi pállam?

MENAECHMVS

Vae capití tuo.
Omnís cinaedos ésse censes, tú quia's?
Tun méd indutum, fuísse pallam praédicas? 515

PENICVLVS

Ego hércle uero.

MENAECHMVS

Nón tu abis, quo dígnus es,
Aut té piari iúbe, homo uesaníssume?

---

512. *Nonius p. 449, 20 M.:* interfici et occidi et inanimalia posse ueteres uehementi auctoritate posuerunt. Plautus in Menaechmis 'occisa est haec res'

---

507. ——————N*X**ITUAE *A* furrupuiſtin *B ex ras. CD.* furrupuiſtiin *B ante ras.* ſubripuiſti *FZ* tuę, ę *ex* o, *C.* tue *D* 508—510. *nihil apparuit in A* 508. palã *Da,* l *suprascr. Db* atque eam ℜ, *Bentleius.* atque *libri* (*) 509. M *Db* ercle *D. om. FZ* 510. taliam *Ba.* taliã *CDa* (pallã *suprascr. Dc*) surpui *Bothius.* furrupui *BCD.* ſubripui *FZ* satin *Thomas* 'Rev. de l'instr. publ. en Belg.' *XIX p. 260 sq.* PE Satin *BFZ.* Satin *D.* Satui *C* (*) 512. PE. *hoc loco pracm. Thomas* ——————NONEGOTEINDUTUMFORAS *A* occiſa eſt *Nonius, Pius.* Occiſa ſi *Ba.* Occiſaſi. *Bb.* occiſa ſi *CDFZ* hec *BD* 513. EXIREUI—————— *A* pallam *Lambinus.* palã *B.* palla? *reliqui* ME *suprascr. B* Ve *C DZ* 514. om̃ſ *D.* omneſ *FZ* cinedoſ *Z.* cina (omniſcina) edoſ *Ba.* cynedoſ *CDF* eſſe *om. DFZ* ſenſeſ *Ba* tu quia es *Camerarius.* quia tueſ *BC.* quia tu eſ *DFZ: nihil apparuit in A* (*) 515. ——————PALLAMPRAEDICAS *A* tum *Z* med *Bothius.* me *libri* fuiſſe *B. om. reliqui, in fine v. cum spatio CD* p̄dicaſ *B* (*) 516. ——————NUSES *A* 517. ——————O****SANISSUME *A* uesanissume *S.* inſaniſſime *BCDFZ* (*)

PENICVLVS

Numquam édepol quisquam me éxorabit, quín tuae
Vxórei rem omnem iam, út siet gesta, éloquar.
Omnés in te istaec récident contuméliae.
Faxo haúd inultus prándium comédereis.

MENAECHMVS

Quid hoc ést negoti? sátine, ut quemque cónspicor,
Ita mé ludificant? séd concrepuit óstium.

ANCILLA. MENAECHMVS II

ANCILLA

Menaéchme, amare aít te multum Erótium,
Vt hóc una opera iám ad aurificem déferas,
Atque húc ut addas aúri pondo unam únciam
Iubeásque spinter nóuom reconcinnárier.

---

527. *Festus p. 333, 6 M. (suppletus ex Paulo):* Spinther uocabatur [armillae genus, quod mulie]res antiquae gere[re solebant brachio summo] sinistro. Plautus 'iu[beasque . . . .] reconcinnarier.' *Pris-*

---

518. ***Q*********QUISQUAMMEEXORABITQUINTU** *A* (EDEPOL *Ar*) nunquã *D* aedepol *C* quintue *D* 519. ***REIREM-***EM**********TAELOQUAR *A*, *ubi* uxori *ceteri* siet *Brixius.* ſit *BCDFZ* (*) 520. *M*****T***TAECRECIDENTCONTUMELIAE *A* MEN. *praemittit F* Om̃ſ *BCD* iſtec *D* 521. FAXOKAUDINULTUSPRANDIUMCOMEDEREIS *A*, *ubi* haut *C*, inultum *BF*, *Scutarius.* multum *CDZ*, comederiſ *BCDFZ* 522. QUID***EST——————— *A* negoti *CD.* negotii *B.* negocii *FZ* ſatine ut quemquem *B* (*)

523. hoſtium *DFZ* Ancilla maenechm̃ idem *addit B*, ANCILLA. ADOLESCENS *D*

Act. III Sc. 3 ANCILLA. ADOLESCENS *B: cf. ad v. 523.* Menęchinuſ adoleſcenſ *FZ. unius versus spatium A* (*in quo v. 523—524 nihil apparuit*) *itemque C* (*non D*) 524. A M (*sic*) *praemittit Db* (M, *ut vid., rubricatoris gratia*) Menech me *D* (M *rubr.*). enaedime *c. sp. init. C* (*) 525. UTKO——————— *A* iam ad *R.* ad *libri* (*) 526. ATQ——————— *A* huc *R.* hunc *Ba.* nunc *BbCDFZ, sed* tq; nunc *C in ras., er.* (A)d aurific, *ut vid.* unam unciam *R.* unciam *BbCDFZ.* untiam *Ba* (*) 527. IUBEASQ·ṢPḮ——————— *A* Iubeaſ q; *B*, ; *in parva ras.* iubeaſ *Priscianus* ſpinter *BZ, Priscianus, Paulus.* ſpinther *CDF, Festus* nouom *B.* nouum *CDFZ, Priscianus*

MENAECHMVS

Et istúc et aliud, sí quid curarí uolet,
Me cúraturum dícito, quicquíd uolet.

ANCILLA

Scin, quíd hoc sit spinter?

MENAECHMVS

Néscio, nisi aúreum.

ANCILLA

Hoc ést, quod olim clánculum ex armário
Te súrrupuisse aiébas uxorí tuae.

MENAECHMVS

Numquam hércle factumst.

ANCILLA

Nón meministi, te óbsecro?
Redde ígitur spinter, sí non meministí.

MENAECHMVS

Mane.
Immo équidem memini: némpe hoc est quod illí dedei.

---

cianus inst. V 15 p. 151, 8 H.: iter quoque uel itiner uetuste neutri sunt generis et spinter, quod *ἀκροχείριον* aut fibulam in umeris aut armillam significat. Plautus in Menaechmis 'iubeas .... reconcinnarier'

---

528. ETISTUCET———— *A* M, *ut vid., suprascr. Dc* iſtuc *F, Bothius cum A.* iſtud *BCDZ* ſiquid *B* uolei *C.* uoleſ *Ba* 529. MECURATURUMDICITOQUIC ———— *A* 530. SCINQUIDKOCSITSPIN———— *A, ubi* quod *reliqui* ſpinther *CF* ſpintherne ſcio *D* (ne *separ. Db*). ſpinterne[M] ſcio *Ba.* ſpinter[M] neſcio *Bb* (*) 531. KOCESTQUODOLIMCLANCULUMEX———— *A* quo dolim *Ba* 532. T*S*RR*****SEAIEBAS———— *A* ſubrupuiſſe *Z.* ſubripuiſſe *F* aiebaſ *Bb cum A* (*et priscis exempl. Pii*). mebaſ (ſurrupuiſſemebaſ) *BaCDa.* timebaſ *DbFZ* tue *D* 533. NUMQ———— ————ECRO *A* herde *C* eſt *libri* te *R. om. libri* (*) 534. REDDEIGITUR————————MANE *A* Rede *B* ſpinť *BZ.* ſpinther *CD. om. F* ſi nomine miniſti *CD ante corr.* (*) 535. IMMOEQUIDEM————————LLIDEDEI *A* quidem *F* dedi *BCDFZ*

ANCILLA

Istúc.

MENAECHMVS

Vbi illae armillaé sunt, quas uná dedei?

ANCILLA

Numquám dedisti.

MENAECHMVS

Nám pol occultó dedei. 537

ANCILLA

Dicám curare?

MENAECHMVS

Dícito: curábitur. 539

Et pálla et spinter fáxo referantúr simul.

ANCILLA

Amábo, mei Menaéchme, inauris dá mihi,
Faciúnda pondo duóm nummum stalágmia:
Vt té lubenter uídeam, quom ad nos uéneris.

MENAECHMVS

Fiát. cedo aurum: ego póst manupretiúm dabo.

---

536. **TU——QUASUNADED— *A* (*extrema ex parte in fragmento huc pertinente*) AN. Istuc. ME. *Lambinus.* Istuc *libri* illae *Bb.* iclae *BaC.* erclae, *ubi* er *suprascr. Db,* a *del. Dc.* hercle *FZ* uni a *C* dedi *BbFZ.* dedit *BaCD* (*) 537. M. *praemittit Db* *In A pro duobus v.* 537. 539 *unus est, in quo nihil apparuit: sed probabile est v.* 537 *intercidisse* occulto ℭ. hoc una *BCD.* una *FZ* dedi *BCD.* die dedi *F.* dedi die *Z* (*) 539. *Cf. ad v. 537* AN. Dicam curare? ME. *Camerarius.* Dicam curare *BCD.* AN. accurare dicit ME. (PE. *Z*) *FZ* dicito. curabitur. *Bb.* dicit occurabitur *BaCD, nisi quod* occurrabitur *C ante ras.* Accurabitur *FZ* (*) 540. ****LAETSPINTERFAXOREFERATUR——— *A* A *praemittit Db* Et *BC cum Ar.* hec *D.* hęc *Z.* Nec *F* ſpinther *CDF* faxo referantur *BDFZ.* faxore ferantur *C* (*) 541. AMABOMEIMENAECHMEINAURIS*****I *A* mi *BCD. om. FZ* amabomime naethme. *C* mime nechme *D, ubi* mi *separ. Db,* men *copul. Dc* in aureſ *F* 542. ——————MU***AL*G—— *A* Faciunda *Pylades.* Faciundaſ *F.* Fatiendaſ *BC.* Faciendaſ *DZ* duum *libri* nummũ *ex* nummi *Db* stalagmia *Pylades cum A.* ſtatagmia *BC, sed* i *exp. Bb,* a *ult. in ras. 2 litt. C.* ſtatacmia *'codd. ant.' Pyladis.* ſta////tacmia (nummũſta) *D* (*er.* i, *ut vid.*). ſtatamia *F.* ſpathalia *Z* (*) 543. ——————————IS *A* libenter *BCDZ* quom *FZ.* quõ *B, sed* õ *e corr. Bb.* quã *CD* 544 *sqq.* ME Fiat . . . . ANC da ſodeſ abſte *et* Poſt . . . . . duplex *duobus versibus discr. B* 544. ——————EGO*****RETIUMDABO post ℭ. *om. libri* manu

ANCILLA

Da sódes aps ted: égo post reddideró tibi.

MENAECHMVS

Immó cedo aps ted: égo post tibi reddám duplex.

ANCILLA

Non hábeo.

MENAECHMVS

At tu, quándo habebis, túm dato.

ANCILLA

Numquíd uis?

MENAECHMVS

Haec me cúraturum dícito, —
Vt, quántum possint, quíque liceant, uéneant.
Iamne ábiit intro? ábiit, operuít foris.
Di mé quidem omnes ádiuuant, augént, amant.
Sed quíd ego cesso, dúm datur mi occásio

---

547. *Charisius inst. gr. I p. 111, 23 K.:* Quando particulam pro cum ponere Formianos et Fundanos ait Varro: faciunt nec sine exemplo, nam Plautus in Menaechmis ita ait 'non . . . . dato'. uitium tamen esse non dubium est: *ubi ante* faciunt, nec *Keilius inserit* sed et alii (formianus et fundanius ait ut uarro *habet Neap.*)

---

pretium *C.* manu p̄tiũ *Ba* (*copul. Bb*). manu p̄cium *D.* manu precium *F.* manu priuſ *Z* (*) *Inter v.* 544 *et* 551 *nihil apparuit in A, sed quinque tantum sunt versus, ut unus* (*fortasse ab similem exitum* dato: dicito) *interciderit* 545. hoſpeſ *pro* ſodeſ *Z* (*corr. Pylades ex codd.*) aps ted: ego *R̄ duce Spengelio praeeunte* post ego *Pylade.* apſte *C.* abſte *BDF.* a te *Z* p̓ *D* (*) 546. ME. *om. B sine spatio* Imo *Da* (*corr. Db*) apſ ted: ego *R̄.* abſte ego *BD.* apſte ego *C.* abſ te. AN. ego *FZ* (*pers. del. Weisius*) dupelex *B.* duplex daturum dicito *F* 547. ME Non habeo A *BFZ: corr. R̄ post Weisium* ad *B ante ras. C* at̄u *Charisius* dum *D* dabiſ (*del.* biſ) *Charisius* dato Daturum dicito *Z* (*) 548. ANC. *Weisius. om. B.* ME. *FZ* uis *Acidalius.* me uiſ *libri, sed er.* i *ante* meuiſ *C* hec *D* curaturũ dioto *C.* cura *FZ: cf. ad v. 546 sq.* (*) 549. poſſint *BC.* poſſent *D.* poſſit *FZ* quique liceant *BCD.* quãque liceat *FZ* ueneant *B.* ueniant *CDFZ* (*) 550. ME. *praemittunt FZ* intro habiit *B ante ras. CD* operuit *BCD, Scutarius.* obtrudit *Z* foreſ *libri* (*) 551. ——————— ṲGENṬAMANT *A* Dii *FZ* quidem *Bothius.* equidem *libri* om̄ſ *BD* 552. ——————— URMIKIOCCASIO *A,* mihi *cum reliquis* oeſ ſo *D*

Tempúsque, abire ab hís locis lenónieis?
Properá, Menaechme: fér pedem, confér gradum.
Demam hánc coronam atque ábiciam ad laeuám manum:
Vt, sí sequentur me, hác abiisse cénseant.
Ibo ét conueniam séruom, si poteró, meum,
Vt haéc, quae bona dant dí mihi, ex me iám sciat.

MATRONA. PENICVLVS

MATRONA

Egone híc me patiar ésse in matrimónio,
Vbi uír conpilet clánculum, quicquíd domist,
Atque íd ad amicam déferat?

554 *sq. Nonius p. 519, 26 M.:* censere et arbitrari ueteres cognatione quadam socia ac similia uerba esse uoluerunt . . . . Plautus . . . idem in Menaechmis 'demam . . . . censeant': *cf. Reblinius p. 89 sq., Caesar p. 53. 56. 72*

553. ——————— ABKISLOCISLENONIEIS *A* Tempuſque *BC* adire *Z* (*corr. Pius ex 'codd. ant.'*) iiſ *F* lenoniiſ *FZ.* lenoniſ *Ba* *CD.* lenoni·ſ *Bb* 554 *sq. Nihil apparuit in A* 554. A (*del. antea* M) *praemittit Db* menechme *BD* (*) 555. hanc *Nonius. om. libri* abiiciam *FZ* leuam *libri cum Nonio* 556. U———————— ————BII*SECENSEANT *A* ſi ſequentur *Nonius* (ſi *om. Bamb.*). ſi qui ſequatur *BCD, sed* ſequi *Ba,* ſi quiſ *C ante ras.* ſi qui ſequantur *FZ* me hac *Nonius.* hac me *BbDcFZ.* hec me *BaDa.* haec me *C* abiiſſe *BDFZ cum A.* habiiſſe *C.* abiiſſe (habiiſſe *G*) *Nonius* (*) 557. ——————MSIPOTEROMEUM *A* mum *Ba* (*)

558. ——————————I*I**MESCIAT *A* S̃, *ut vid., er. in marg. D* hec que *BD* di *BCD ex ras. Z.* dic *D ante ras.* dii *F* mihi ex me iam *Bentleius in Ter. Heaut. II 3, 104.* mihi ex me *libri cum A, ut vid.* ſciat peniculuſ *B* (peniculuſ *erasum*) *et C.* ſciat peniculiſ *D* (*)

Act. IV Sc. 1 MVLIER PARASIT'· *B.* MVLIER PARASITVS PENIICVLVS *D.* Mulier. Peniculuſ. Paraſituſ *FZ. unius v. spat. AC.* MATRONA *ex inscriptione act. V sc. 1 ascivit R. Eundem actum continuandum esse Ribbeckius intellexit 'Gesch. d. R. D.' p. 21* 559. EGO———————— *A* M *praemittit Db* me patiar esse in *Camerarius.* mepaciar in *Bb.* medaciar in *BaCDa.* medacier in *Db.* mendiciar in *FZ* (*) 560. UBIUIRCONPILETCLANCULUMQUIDQUIDDOMIST *A* uir . . . pilet *Ba.* uir . cō pilet *Bb.* uir compilet *CDFZ* domi eſt *libri praeter A* 561. ATQ·IDADAMICAMD————#QUIN ——— *A, ubi fortasse* degerat *potius locum habuisse ex incerta valde*

PENICVLVS

Quin tú taces?
Manufésto faxo iam ópprimes: sequere hác modo.
Pallam ád phrygionem cúm corona adeo ébrius
Ferébat, hodie tíbi quam surrupuít domo.
Sed eccám coronam, quám habuit. num méntior?
Em hac ábiit, si uis pérsequi uestígiis.
Atque édepol eccum ipse óptume reuórtitur,
Sed pállam non fert.

MATRONA

Quíd ego nunc cum illóc agam?

PENICVLVS

Idém quod semper: mále habeas.

MATRONA

Sic cénseo.

PENICVLVS

Huc cóncedamus: éx insidiis aúcupa.

570. *Nonius p. 467, 11 M.:* aucupaui actiuum positum pro passiuo . . . Plautus . . . idem Menaechmis 'ut concedamus . . . aucupa'

G *litterae lineola Loewius adnotabat* P *praemittit Db* Atque id ad *Camerarius cum A.* Atq . . ad *Ba.* Atq; . ad *c. ras. Bb.* Atque ad *C DFZ* (*) 562. MANUFESTOFAXO——————— *A* Manifeſto *BFZ* obprimeſ *D* ac *Ba.* ac *Bb* 563. PALLAMADFRYGION——————— *A* phydrionẽ *B.* fridionẽ *C et,* o *ex* d *rasura, D* corona adeo ebriuſ S. corona ebriuſ *B.* coronã *CD.* corona *FZ* (*) 564. FEREBATKODIETIBIQUAMS——————— *A* ſurripuit *F.* ſubripuit *Z* domo *ex* homo *CaDa* 565. SEDECCAMCORONA——————— *A* (*) 566. EMKACABIITSIUIS——————— *A* Em hac abiit ſi *etiam B.* heen hac abiit Si *CD, sed* abiit *ex* habuit *Dc.* MVL. hem hanc habuit? PE. ſi *FZ* 567. ATQ·EDEPOLECCUMOPT——————— *A* aedepol *C* ipse *Muellerus Pros. p. 498. om. libri cum A* obtume *D.* optime *B* (*) 568. SEDPALLAMNONFERT#QUID——— *A* illo *B* 569. IDEMQUODSE*****ALEKABEAS#——————— *A* habeat *Bb* MV *om. B* 570. KUCCONCEDAMUSEXINSIDIIS***UP* *A* PE *om. B* ut (*non* huc) concedamuſ (conconcedamuſ *Bamb.*) *Nonius* concedam *F'* accupi *Z*

Post aucupa *erasum* menechm idẽ *in B*

MENAECHMVS I. MATRONA. PENICVLVS

MENAECHMVS

Vt hóc utimúr maxumé more móro 571
moléstoque múltum atque utí, quique súnt
optumí, maxumé morem habént hunc:
cluéntis sibi ómnes uolúnt esse múltos: 573
boníne an malí sint, id haúd quaeritánt:
res magís quaeritúr quam cluéntum fidés quoiusmodí
clueat: 575

Act. IV Sc. 2 MENECHM' MVLIER. PARASITVS *B.* MENECHMVS ADOLESCENS · DV · *D.* Menechinuſ. Mulier. Peniculuſ *F.* Menęchiñ adoleſ. Mulier uxor. Peĩcul[9] Paraſit[9] *Z. unius v. spat. AC* 571—577. *Sic A:*

UTKOCUTIMURMAXIMEMORE————
MOLESTO*Q·MULTOATQ·UTIQUIQ·———
OPT————AXIMI————————
CLIENTESSIBIOMNESUOLUNTESSEMULTOS
BONINEANMALISINTIDKAUDQ————
RESMAGISQUAERITURQUAMC————FIDES
CUIUSMODICL————
SIESPAUPERATQ·KAUDMALUSNEQUAMKAB———
————————S——I—L———FRUGIKABETUR

sic autem B:

Vt hoc utiñ maxime more morum
Moleſto q///// multũ. atq⁹ uti quiq⁹ ſunt
Optumi maxumi. morem habent hunc.
Clientiſ ſibi om̃ſ uolunt e͠e multoſ.
Bonine an mali ſint id haud queritant.
Reſ magiſ que͠rit quam clientiũ fideſ cuiuſmodi ducat
Si ẽ pauꝑ atq⁹ haud maluſ. nequã habetur.
Sin diueſ maluſ eſtiſ clienſ frugi habetur.

ubi v. 571 *sq.* t hoc *c. sp. init. Da.* At hoc *D rubr. FZ.* et hec *c. sp. init. C* utimur *C.* ut unur *D.* utuntur *FZ.* uiuitur *codd. Pyladis* maxume *F* moro *Lipsius Ant. lect. II 13.* morũ *etiam CD FZ* Moleſtoque multum *CDFZ.* Moleſto qui multũ *B fortasse ante ras.* (Moleſtoq; *Bb*). MOLESTOSQ·MULTO *A, ut vid.* obtumi *D.* OPTUMEI *A, ut vid.* maxume *Lomanus p. 51.* maxumi *BCFZ.* maximi *D.* MAXIMI *A, ut vid.* (*) 573. CLIENTES *A.* clientiſ *etiam CDFZ* uolunt omneſ *F* 574. an mali *ras. ex* animali *D* queritant *etiam D* (*non C*) 575. queriť *D.* quaeriť *C* clientum *CDFZ cum A, ut vid.* cuiuſ modi *vel* cuiuſmodi *libri* clueat *C.* cluat *Z.* oleat *D* (ᵛ *del. Dc*). oluat *F* (*)

síst pauper átque haud malús nequam habétur,
sin díues malúst, is cluéns frugi habétur.
Quí neque legés neque aequóm bonum usquám colunt,
Sóllicitos patrónós habent: datúm
Dénegant, quód datumst, lítium pléni:
Rapáces, uirí fraudulénti * *,
Qui aut faénore aut periúriis
Habént rem parátam: mens ést in querélis.
Iurís ubi dicitúr dies, simúl patronis dícitur.
[Quippe qui pro illis loquantur, quae male fecerint:]
[Aut ad populum aut in iure aut ad iudicem res est.]

---

576. Si eſt *etiam CDFZ.* SIES, *ut vid., A* (*) 577. *Ante* S *in A* Seindiuesmalu *spatium explet, post* S est(i)sc(l)iens eſt if clienſ *BbCDFZ* 578—585. *Sic A* (*ubi v.* 578 *litteras* INEQ·LE *inveni in lacinia huc, ut vid., pertinente, spatium vero ante* SQUAM *minus est, quam quod* quineq.legesneq.aequmbonumu *capiat, ut fortasse* bonum *defuerit; v.* 584 *autem* NQUOL *apparuit Ritschelio,* NQ *tantum Loewio):*

**INEQ·LE——————SQUAMCOLUNTSOLLICITOSPA
————KAB**T
——————TUMESTLITIUMPLEN***PACES
————LEN————
Q——————K***NTREMPARATAM
————ESTINQUERELI*
——————MULPATRONISDICITUR

sic autem B:

Qui neq⁹ legeſ neq⁹ aequum bonum uſquam colunt·
Sollicitoſ patronoſ habent
Datum denegant quod datum ẽ. litium pleni. rapaceſ. uirifraudulenti
Quia ut fenorea aut. piuriiſ habent rem paratã menſę inquo /// re
Liſ uiriſ ubi diciẽ. dieſ ſimul patroniſ diciẽ.

ubi v. 578 equum *D* uſque *FZ* *v.* 579 ſolicitoſ *F* *v.* 581 luxantur *suppl.* ℭ *duce A, in quo sub finem versus* UX *inter alia litt. vestigia pellucebat* *v.* 583 Qui aut *Bb.* quiaut *C* fenore aut *Bb.* foenore aut *CDcFZ.* foenore haud *Da* *v.* 584 menſ eſt in quereliſ *FZ, fortasse cum A.* menſę inquoi (i *in lit.*) rẽ Liſ *Bb.* menſae inquo ire liſ *C et, nisi quod* menſe, *D* *v.* 585 iuriſ *DFZ.* uiriſ *etiam C* (*) 586 *sq. Sic A:*

QU——————Q——————QUAEMALEFECERINT
AUTADPOPULUMAUTINIUREAUTAPUDAEDILEMRESEST

sic autem B:

Quippe qui ꝑilliſ loqua . . que male fecerint.
Aut adpopulũ aut iniure aut adiudicẽ reſ ẽ.

ubi v. 586 loquant̃ *BbC.* loquitur *F.* LOQUNTUR *A, ut vid. ex spatio inter* Q——Q quę male *Bb.* quemale *D* fecerunt *D* *Priorem versum interpreti tribuit Hermannus, alterum Vssingius* (*)

Sicút me hodie nimis sóllicitum cluens quídam habuit neque
quód uolui
Agere haú quiquam licitúmst: ita med attínuit, ita detínuit.
Ápud aediles pro éius factis plúrumisque péssumisque 590
Deíxei causam: cóndiciones tétuli tortas, cómfragosas.
Aút plus aut minús quám opus fuerát 592
Dícto dixerám, cóntrouorsiám
Vt * * * * * * sponsió 593
Fíeret: quid ille? quíd? — mé praedem dedít.
Néc magis manuféstum ego hominem úmquam ullum tenéri
uidi: 594

588. SICVTMEKODIENIMISSOLLICITVMCLIENSQUIDAMKABUIT ‖ NEQ· QUODUOLUI *A, itemque reliqui, nisi quod* ſiĉ *C.* ſiout *D,* miniſ *B.* Miniſ *CD,* ſolicitum *F.* ſollicituſ *Z,* quidem *F,* quid uoluit *Z* (*) 589. *Sic* ℭ, *ubi A:* AGEREAQQ——QUAMLICITUMESTITAMEATTINUITITADETINUIT: *ubi de* AUQUI *a* ℜ *notato dubitans dubitanter* MEQUEI *exstare posse Loewius adnotabat, B autem:* Agere quicum licitũ ẽ. ita me attinuit ita denuit (*ubi* ta *ante* denuit *in litura scr. et* ti *suprascr. Bb*) *itemque reliqui, nisi quod* adtinuit *DF,* ita me detinuit *CDFZ* (*) 590 *sq. Sic A:*

APUTAEDILESPROEIUSFACTISPLURUMISQ·PESSUMISQUE
DEIXEICAUSAMCONDICIONESDETULITORTASCOMFRAGOSAS

sic autem B:

Apud aedileſ proeliiſ factiſ plurimiſq; peſſimiſ qui dixi cauſã.
conditioneſ tetuli tortaſ. confragoſaſ.

itemque ceteri, nisi quod pro eiuſ *Bb* (*Camerarius*) *cum A,* plurumiſ peſſumiſq; *CD.* plurimiſ peſſimiſque *F.* plurimiſ peſſumiſ *Z* condicioneſ *CF cum A.* conditio neſ *D.* conditione *Z* detuli *Bb cum A* (*) 592 *sq. Sic locum constituit* ℭ (ille? quid? praedem *Camerario praeeunte, ubi* me *add. duce Bekkero Icto*) *cum lacuna tertii versiculi ad hoc exemplum explenda:*

Vt ⟨procrastinarem aut ut⟩ sponsio,

ubi A habet:

AUTPIUSAUTMINUSQUAOPUSFUERATDICTODIXERAMCO
TROUERSIAMUT
SPONSIOFIERETQUIDILLEQUIPRAEDEMDEDIT

B autem:

Aut pluſ aut minuſquã op᷑ erat multo dixerã controuerſiam.
Vt ſponſio fier& Pe quid ille qui p̃dã dedit?

itemque reliqui, nisi quod minuſ opuſ quam *Z* Aut ſponſio *Da* (*corr. rubr.*) fieret quid ille qui *CD.* fieret quid ille *FZ* praedem *Camerarius cum A.* p̃dã *B, sed* ã *e corr. Bb, itemque D.* praedã *C.* predam *FZ* (*) 594. NEQMAGISMANIFESTUMEGOKOMINEMUMQUAMULLUM *A in fine pag.,* UA *per ligat.* neg magiſ *Da.* neg᷒ magiſ *Dc* manifeſtũ *BZ* unquã *D itemque rasura ex* umquã *C* (*)

Ómnibus male fáctis testes trés aderant acérrumi.
Di illum ómnes perdant, íta mihi
Hunc hódie corrumpít diem:
Meque ádeo, qui hodié forum
Vmquam óculis inspexí meis.
Diém iam corrupi óptumum:
Iussi ádparari prándium:
Amíca expectat mé, scio.
Vbi prímum licitumst, ílico
Properáui abire dé foro.
Irátast credo núnc mihi:
Placábit palla quám dedi,
Quam cómmode uxori ábstuli
Atque huíc degessi Erótio.

PENICVLVS

Quid aís?

MATRONA

Viro me malo mále nuptam.

PENICVLVS

Satin, aúdis quae illic lóquitur?

MATRONA

Satis.

---

595. acerrumi *D.* acerrummi *C.* acerrimi *F* 596—600. *Dimetros discripsit Geppertus, quos sic exhibet B:*
Di illũ om̃ſ ꝑdant. ita mihi hunc hodie corrumpit diem.
Meq' adeo qui ͮodie forũ umquã oculiſ inspeximeiſ.
Diem corrupi. optimũ iuſſi adparari prandiũ.
Amica exſpectat me ſcio. ubi pmũ ẽ licitũ. ilico
Ꝑperaui abire deforo. irata ẽ credo nunc mihi.
Placabit palla quã dedi quam uxori abſtuli. atq' huic detuli erotio.
ubi v. 596 Dii *F* corrumpit *BaCD.* corrupit *BbFZ* *v.* 597 quiodie *BaCD.* qui hodie *FZ* inſpexi meiſ *BbFZ.* inſpexim . . *Ba.* inſpeximuſ *D.* inſpicimuſ *C* *v.* 598 diem iam 𝔖. diem *libri* optimum *BCZ.* optumum *F.* hoptintũ *D, sed* p *ex* n *Da,* m *ex* nt *Db,* h *del. Dc* apparari *FZ* expectat *CDFZ* *v.* 599 licitum eſt *Guietus.* eſt licitum *libri* illico *Z* *v.* 600 irataſt *CD.* irata eſt *FZ* placabit *B, Beroaldus.* Placebit *CDFZ* (*) 601. quam commode 𝔖. quam hodie *CDFZ.* quam *B* degessi 𝔖. detuli *libri* (*) 602. aiſ *in ras.* (*er.* agiſ) *C* ſatin *BbFZ.* ſtatin *BaD.* ſtatet *C* que *BCD* 603. ſatiſſiſ apiam *C*

MENAECHMVS

Sí sapiam, hinc intro ábeam, ubi mihi bene sít.

PENICVLVS

Mane: male erit pótius.

MATRONA

Né illam ecastor faénerato mi ábstulisti.

PENICVLVS

Síc datur.

MATRONA

Clánculum te istaéc flagitia fácere censebás pote? 605

MENAECHMVS

Quíd illuc est, uxór, negoti?

MATRONA

Mén rogas?

MENAECHMVS

Vin húnc rogem?

MATRONA

Aúfer hinc palpátiones.

PENICVLVS

Pérge tu.

MENAECHMVS

Quid tú mihi

Trístis es?

MATRONA

Te scíre oportet.

---

abeam *B ex ras. F.* habeam *B ante ras. CDZ* P mane male erit *B.* mane. male erit *D.* male erit *C.* Mv. mane malerit *F.* Mv. male male erit *Z* (*) 604. ecastor faenerato mi *Fleckeisenus Exerc. p. 78.* me caſtor fenerato *BCD.* ecaſtor fenerato *F.* mecaſtor foenerator *Z* abſtuli *F* Pe. *Gruterus. om. libri* (*) 605. Ma. *praem. Gruterus* (*continuant libri*) te iſta ec *D* (*copul. Dc*). te iſta et *C* tenſebaſ *CDa* (*corr. Db*) pote (*vel* potis) *Lindemannus in Iahni Annal. phil. XIX p. 162.* poteſ ſe *BCD.* poteſſe *FZ* (*) 606. illic *Z* uxor eſt *F* negotii *BCDF.* negocii *Z* 607. Mv Aufer *B.* Aufir *CDa.* Pe. Aufer *DbFZ* Pe. *Langenus Philol. XXXIII p. 711.* Me. *FZ. om. B* pg& tu *D.* perget tu *C* Me *B. om. FZ* (*) 608. Triſtiſ eſ Mv te ſcire *B, sed* Triſtiſ eſ *add. Bb.* Triſ eſte ſcire *CD.* Triſtiſ eſ ſcire *FZ* opor& *B m. cad.* ſcit *BbFZ.* ſit *B*

PENICVLVS

Scít, sed díssimulát malus.

(MENAECHMVS

Quíd negotist?

MATRONA

Pállam —

MENAECHMVS

Pallam?

MATRONA

Quídam pallam — quíd paues?

MENAECHMVS

Níl equidem paueó — nisi unum: pálla pallorem íncutit. 610

PENICVLVS

At tu, ni clam mé comesses prándium, — perge ín uirum.

MENAECHMVS

Nón taces?

PENICVLVS

Non hércle uero táceo. nutat né loquar.

MENAECHMVS

Nón hercle ego quidem úsquam quicquam núto neque nictó tibi.

CDa. ſic *Dc* ſediſſimulat *B.* ſe diſſimulat *Dc.* ſediſ ſimulat *Da.* ſediſ ſimula *C* *Versus* 609—626, *quae cum versibus* 640—645 (Quid negotist? . . . . . palla surruptast mihi [tibi]?) *dittographiam versuum* 606—608. 627—639 (Quid illuc est, uxor, negoti? . . . . . palla surruptast mihi [tibi]?) *efficiant, secl.* ℭ 609. negotii ſt *CDc.* negotii eſt *BFZ.* ⁿego tuſit *D,* ⁿ *Db,* i *erasa, cum iam Da, ut vid., expunxerit* Mv. pallam. Me. pallam? Mv. *Gruterus.* Mv. pallam. Me. pallam *FZ.* Mv pallã pallã *B.* pallam pallam *CD* quidã pallã. quid *B* (*non* Pe. quid). quidam pallam quid *CD.* quid Mv. pallam. quid *F et* (*nisi quod* Vx.) *Z* (*) 610. Nihil *libri* paueo *BbD ex corr. Z.* paulo *BaCD ante corr.* palleo *F* 611. At tu, ni clam me ℭ (*cum apodoseos aposiopesi*). At tu ne clam me *Bb.* At tu nec iam me *BaC.* Aut tunectiã me *D.* Aut tu ne etiam me *FZ* comeſ ſeſ *D, alt.* e *ex* c *vel* o *Db.* commeſſeſ *F* (*) 612. ercle *BCD* nutrat *C* neloquar *BC* 613. ercle *BCD* qui dem quam *Ba.* quidemuſ quã *CDa: corr. BbDb* neque rapto tibi *FZ* *Sequitur in libris post hunc versum* (Non . . . . tibi), *quem ante v. 620* (Num . . . . tibi) *cum Kiesslingio Anal. Pl. II p. VIII trai.* ℭ (Ne . . . . expedi)

PENICVLVS

Níhil hoc confidéntiust, qui, quaé uides, ea pérnegat.

MENAECHMVS

Pér Iouem deosque ómnis adiuro, úxor, — satin hoc ést tibi? —

Mé isti non nutásse.

PENICVLVS

Credit iám tibi de isto: illúc redi.

MENAECHMVS

Quó ego redeam?

PENICVLVS

Ad phrýgionem equidem cénseo: ei pallám refer.

MENAECHMVS

Quaé istaec pallast?

PENICVLVS

Táceo iam, quando haéc rem non meminít suam.

MATRONA

Né ego ecastor múlier misera.

MENAECHMVS

Quíd tu misera's? mi éxpedi.

---

614. confidentiust *R.* confidentiuſ *libri* qui q^{ve} uideſ *Bb.* quinq^{e} uideſ *BaCD.* qui quod uidet *FZ* 615. deoſ que *D* om̃ſ *CDF Z.* om̃ſ *B* ſtatin *D, sed* t *er.,* ſ *et del. et suprascr. a Db* 616. Me iſti non *codd. Pyladis.* Mei ſi non *B.* Mei ſunon *C.* Meiſi inon *D.* Me ſibi non *FZ* nutasse. PE. credit iam *Camerarius.* nutaſſe credit iam *BCD, sed* nutaſ ſe *Da* (*corr. Dc*), crediſ *Db.* nutaſſe crediſ? MV. iam *FZ* isto *Bothius.* iſtiſ *libri* illuc credi *B.* illu credi *Da* (*corr. Dc*). illucredi *C* (*) 617. ego redeam *BbDcFZ.* egredeam *BaC Da* PE *B.* MV. *F.* VX. *Z* ad phrygionem equidem *Muellerus Pros. p. 630.* equidem ad phrygionem *libri, nisi quod* ad phyygionem *BC.* a phrygione *FZ* i *Gruterus.* et *BFZ.* & *CD* (*) 613. Que *D* iſta et *C* palla eſt *vel* ẽ *libri* PE. *Schmiederus.* MV. *FZ. om. B* hec rem *BC.* ecrẽ *Da.* nec rem *DbFZ* non meminit *BbDc.* non memini *BaC.* memini *Da.* m̃ memini *Db.* commeminit *F Z* (*) 619. *Cf. ad v.* 613 ecaſtor *BF.* egaſtor *CD.* mecaſtor *Z* quid *Pareus.* qui *libri* miſera eſ *BbF.* miſer eſ *Z.* miſereſ *Ba CD* mihi *libri*

Númquis seruorúm deliquit? num áncillae aut seruei tibi
Résponsant? elóquere: inpune nón erit.

MATRONA

Nugás agis.

MENAECHMVS

Trístis admodúmst. — non mihi istuc sátis placet —

MATRONA

Nugás agis.

MENAECHMVS

Cérte familiárium aliquoii írata's.

MATRONA

Nugás agis.

MENAECHMVS

Núm mihi's iráta saltem?

MATRONA

Núnc tu non nugás agis.

MENAECHMVS

Nón edepol delíqui quicquam.

MATRONA

Em, rúsum nunc nugás agis.

MENAECHMVS

Díc, mea uxor, quíd tibi aegrest?

---

620. ME *praem. FZ* Numquiſ, iſ *in lit. Bb* deliquid *Ba* ient *CD* ⊦aut *Bb* seruei *Gruterus.* ſeru& *BaCD.* ſeru& *Bb.* ſeruae *Z.* ſerue *F* 621. Responſant? eloquere *Camerarius.* Reſponſ ante loquere *CD* (r *inter* ante loquere *suprascr. Db itemque* r *adscr. in marg. v. 629*). Reſpondę ſ i antę loquere *Bb.* Reſponſa aut loquere *FZ* impune *FZ* (*) *In marg. huius v.* h̄ ð *adscr. Da huc referens quos in ima marg. suppl. v. 622 sq.* 622. ME *B.* PE. *Z. om. F* admodum eſt *vel* ẽ *BaCDFZ.* admodum eſ *Bb, Pylades Sic distinxit* ℭ (*vulgo* est: non ... placet.) non *BCD.* ME. *FZ* MV. *F.* VX. *Z. om. B* (*) 623. ME *om. B* Certe *BCDF.* Cęterum *Z* familiarium *BaC F.* famuliariũ *D ante ras.* familiarum *BbZ* aliquoii *Muellerus Pros. p. 556.* aliquoi *CD* (i *extrema a Dc superlita, non suppleta, ut vid.*). aliquo *B.* alicui *FZ* irata eſ *libri* (*) 624. mihi eſ *libri* irataſ altem *C* 625. *Hunc v. om. Z* em *BCDa* hem *DcF* rusum ℜ. rurum *BaCDa.* rurſum *BbDbF* nunc] non *F* 626. ME. *FZ. om. B* eſt *vel* ẽ *libri Cf. ad v. 608 sq.*

PENICVLVS

Béllus blanditúr tibi.)

MENAECHMVS

Pótin ut mihi moléstus ne sis? núm te appello?

MATRONA

Aufér manum.

PENICVLVS

Síc datur. properáto apsente mé comesse prándium:
Póst ante aedis cúm corona mé derideto ébrius.

MENAECHMVS

Néque edepol ego prándi neque hodie húc intro tetulí pedem.

PENICVLVS

Tún negas?

MENAECHMVS

Nego hércle uero.

PENICVLVS

Níhil hoc homine audácius.
Nón ego te modo híc ante aedis cúm corona flórea
Vídi astare, quóm negabas míhi esse sanum sínciput,
Ét negabas mé nouisse, péregrinum aibas ésse te?

MENAECHMVS

Quín ut dudum déuorti abs te, rédeo nunc demúm domum.

---

627. Potim ut moleſtus *Z* ne] non *C* num *BCD.* non *Z.* PE. non *F* MV *B.* PE. *Z. om. F* (*) 628. PE *B. om. FZ* datur *BCD, codd. Pii.* dat *FZ* apſente *C.* abſente *BD ex ras. FZ.* abſentẽ *D ante ras.* comeſ ſe *CDa* (*copul. Dc*). commeſſe *F*

629. *Cf. ad v. 621* aediſ *omnes* (*item v. 632*) corona me derideto *Camerarius cum Bb.* coronam deri deto *Ba.* coronã ederi deto *CD* (ri *separ. Dbc*). corona hercle rideto *F.* corona hedere *Z* ebrius] huc intro tetuliſti pedem *Z* (*quae proximo v. redeunt*) 630. aedepol *F* te tuli *BaC.* de tuli *Bb.* retuli *F* 631. Tunc *D ante ras.* ercle *D* ħ *DZ. om. F* omine *Da* (*corr. Db*) audatiuſ *BCD* (*) 632. flora *BaD et* (*ex* flore) *C* 633. adſtare *F* quom *F.* qum *BCD.* cum *Z* (*) 634. perigrinum *Z* aibas *Bothius.* aiebaſ *BD ex ras. FZ.* alebaſ *BD ante ras. C* te *om. Z* 635. diuorti *BC.* diuerti *Z* adſte *CDa: corr. Db*

PENICVLVS

Nóui ego te. non míhi censebas ésse, qui te ulcíscerer:
Ómnia hercle uxóri dixi.

MENAECHMVS

Quíd dixisti?

PENICVLVS

Néscio.

Eámpse sis roga.

MENAECHMVS

Quíd hoc est, uxor? quídnam hic narrauít tibi?
Quíd id est? quid tacés? quin dicis quíd sit?

MATRONA

Quasi tu néscias.

Pálla mihist domó surrupta.

MENAECHMVS

Pálla surruptást mihi? 639b

(MATRONA

Mé rogas?

MENAECHMVS

Pol haúd rogem te, sí sciam.

PENICVLVS

O homíném malum: 640

Vt dissimulat. nón potes celáre: rem nouít probe:
Ómnia hercle ego édictaui.

MENAECHMVS

Quíd id est?

MATRONA

Quando níl pudet

---

636. ulcifcerer *BbDbZ*. uolcifcerer *BaCDa*. ulcifcier *F* (*) 637 ercle *D* 638. Eampse sis ☞ '*philol. Rundsch.*' *a. 1882 p. 724.* Eam pfuf ei *C*. Eampfuf ei *Da* (ⁱpfuf *Db*). Eam pluf *Ba*. Eam ipfuf *BbFZ* quid nam *B* (*) 639b. *Cf. v. 645* mihi eft *BC*. mi ẽ *D*. eft mihi *FZ* furrepta *BCD*. fubrupta *F*. fubrepta *Z* pala *Da* furrepta eft *BCD*. fubrupta eft *F*. fubrepta eft *Z* mihi '*quidam*' *apud Lambinum improbante ipso*. tibi *libri* (*) 640. *Cf. ad v. 608* negaf *F* PE. o *FZ*. MV o *B*. ho *CD* 641. poteft *B*. poteft *F* nouit *Acidalius*. noui *libri* (*) 642. PE *praem. B* ercle *D* nihil *libri*

Néque uis tua uolúntate ipse prófiteri, audi átque ades.
Ét quid tristis sim ét quid hic mihi díxerit, faxó scias.
Pálla mihist domó surrupta.

MENAECHMVS

Pálla surruptást mihi?)

PENICVLVS

Víden ut te sceléstus captat? huíc surruptast, nón tibi:
Nám profecto tíbi surrupta si ésset, salua núnc foret.

MENAECHMVS

Níl mihi tecumst. séd tu quid ais?

MATRONA

Pálla, inquam, períit domo.

MENAECHMVS

Quís eam surrupuít?

MATRONA

Pol istuc ílle scit qui illam ápstulit.

MENAECHMVS

Quís is homost?

MATRONA

Menaéchmus quidam.

MENAECHMVS

Édepol factum néquiter.
Quís is Menaechmust?

MATRONA

Tú istic, inquam.

---

643. porfiteri *C* audi atq' *BbFZ.* audiat quid *Ba.* audiat qui *D.* audeat qui *C* adeft *Ba* (*) 644. tristis sim *R cum Lambino praeeunte* sim tristis *Pylade.* triſtif *libri* (*) 645. *Cf. v. 639b: utroque loco scriptura eadem, nisi quod hic* ſurrupta *bis BCD* 646. Viden ut te *Lambinus.* Vident ut *BaCDa.* Viden ut *B ex ras. DcFZ* captat *Camerarius.* capiat *libri* ſurruptaſt *B.* ſurrupta ẽ *D.* ſurruptaẽ *C.* ſubrupta eſt *FZ* (*) 647. ſubrupta *FZ* nunc *Camerarius.* non *libri* 648. Nihil *libri* eſt *vel* ẽ *libri* ſ' *ex* ot (ottu), *ut vid., Da* (ſed *suprascr. Dc*) tu quid *BCDF.* quid tu *Z* inquit *Z.* inquam *etiam Pyladis codd.* 649. ſubripuit *FZ* apſtulit *C.* abſtulit *reliqui* 650. is *Brixius.* hic *libri* eſt (ẽ) *libri* menechmi *BD* (*) 651. Qui ſit *BaDa* menaecmi *B.* menechmuſ *D* eſt *vel* ÷ *libri* (*corr. Guietus, Bentleius*)

MENAECHMVS

Égone?

MATRONA

Tu.

MENAECHMVS

Quis árguit?

MATRONA

Égomet.

PENICVLVS

Et ego: atque huíc amicae détulisti Erótio.

MENAECHMVS

Égon dedi?

MATRONA

Tu, tú istic, inquam.

PENICVLVS

Vín adferri nóctuam,
Quaé 'tu tu' usque dícat tibi? nam nós iam defessí sumus.

MENAECHMVS

Pér Iouem deosque ómnis adiuro, úxor, — satin hoc ést tibi? — 655
Nón dedisse —

PENICVLVS

Immo hércle uero, nós non falsum dícere.

MENAECHMVS

Séd ego illam non cóndonaui, séd sic utundám dedi.

MATRONA

Équidem ecastor tuám nec chlamydem dó foras nec pállium

Ego ne *B* (*) 652. amica edetulifti *BaDa* 653. dedi. Mv tutu iſtic *B*, *sed* tutu i *e corr. Bb.* dedi. Pe. tu tu iſtic *FZ et sine* Pe. *Dc.* dedit utuiſtic *Da.* dedit ut iſtic *C* Pe. uin ℬ. nin *libri* afferri *FZ* (*) 654. Que *BaCD* tu tu uſque dicat *FZ, item B, sed quartam quintamque litteram c corr. ct* uſ⌣que *lincola minio ducta.* tututuſ quedicat *C.* tu (Quetu) tutuſ quedicat *D* noſ iam *F: atque ita Lipsius Ant. lect. II 14.* noſ iam noſ *BCD.* uoſ iam noſ *Z* (*) 655. omniſ *CDZ.* om̃ſ *B* ſtatin *Da* (*corr. Dc*) 656. dedisse — (*scil.* '*dono illam, sed commodasse*') ℬ. *vulgo* dedisse. Pe. immo *Z.* Mv immo *BF.* tibi immo *D* ercle *D.* herde *C* 657. ꝑ *cx* ſi *Dc* ſic utendam *BbZ.* ſicut endã *BaDa* (*copul. Dc*). ſic eándam *C, ubi* ſic *valct* ſicut, am *ex* em *corrcctum est* 658. etaſtor *C.* & caſtor *D* clamidem *BCD* do foraſ *B.* deforaſ *CDa.* dẽ foraſ *Dc.* deferaſ *FZ*

Quoíquam utundum. múlierem aequomst uéstimentum múliebre
Dáre foras, uirúm uirile. quín refers pallám domum? 660

MENAECHMVS

Égo faxo referétur.

MATRONA

Ex re túa, ut opinor, féceris:
Nám domum necúmquam intro ibis, níſi feres pallám simul.
Éo domum.

PENICVLVS

Quid míhi futurumſt, quí tibi hanc operám dedi?

MATRONA

Ópera reddetúr, quando quid tíbi erit ſurruptúm domo.

PENICVLVS

Íd quidem edepol númquam erit: nam níhil eſt, quod perdám, domi. 665
Quá uirum qua uxórem di uos pérdant. properabo ád forum:
Nam éx hac familiá me plane éxcidiſſe intéllego.

MENAECHMVS

Mále mihi uxor ſé fecisse cénſet, quom exclusít foras:
Quási non habeam, quo íntromittar, álium meliorém locum.
Sí tibi displiceó, patiundum: at plácuero huic Erótio, 670

---

659. Cuiquam utendum *libri* equum eſt ueſtimentum *FZ*. aequo meſ tueſ timentum *BaDa* (*corr. Db et c*). aequom eſt ueſ timentũ *Bb*. aequo meſtueſ timentũ *C* 660. quiⁿ *Da* deferſ *F* 662. necumquam *Bergkius Opusc. I p. 678*. numquam *libri* introibiſ *BC D* ſemul *F* (*) 663. Eo domum. PE. quid *Bothius, Bentleius*. ME Ego domum? PE quid *BFZ et sine pers. notis CD* eſt (ẽ) *libri* (*) 664. ME *praem. B* Operam *BaCD* (m *exp. Bb*) ſubruptum *FZ* (*) 666. Qua uirum qua uxorem *Fleckeisenus*. Cum uiro cum uxore *libri* di uoſ *BbDc*. diuoſ *BaCDa*. ME. dii uoſ *FZ* (*) 667. familiam eplane *C*. familiã eplane *Da* (*corr. Dc*). familia me ſane *F* intelligo *DFZ* (*) 668. ME *B. om. FZ* ſe *Pylades*. ſeſe *libri* quom *FZ* quam *D* (ᵛ *Db*). qum *C*. cum *B* excluſit *BCDF*. excludit *Z* (*) 669. intromittar *ras. ex* intromittatur *C*. intromittam *F* 670. patiundum *libri* at placuero *FZ*. atplacuero *BbCDc*. adplacuero *BaDa* (*)

Quaé me non exclúdet ab se, séd apud se occludét domi.
Núnc ibo: orabo út mihi pallam réddat, quam dudúm dedi.
Áliam illi redimám meliorem. heus, écquis hic est iánitor?
Áperite atque Erótium aliquis éuocate ante óstium.

EROTIVM. MENAECHMVS I

EROTIVM

Quís hic me quaerit?

MENAECHMVS

Síbi inimicus mágis quist quam aetatí tuae.

EROTIVM

Meí Menaechme, cúr ante aedis ástas? sequere intró.

MENAECHMVS

Mane.
Scín quid est, quod ego ád te uenio?

EROTIVM

Scío: ut tibi ex me sít uolup.

MENAECHMVS

Ímmo edepol pallam íllam, amabo té, quam tibi dudúm dedi,
Míhi eam redde: uxór resciuit rem ómnem, ut factumst, órdine.

---

671. Que *B, sed* ę *minio* Qeme *D* non non *F* abſte *Ba* ſ᷑ aput *pro* ſed apud *D* occludit *B et ante corr. C* 672. reddo adquã *Ba.* reddo adquam *Bb* 673. heuſ *F, Camerarius.* eiuſ *BCD. om. Z* ecquiſ *BbFZ.* & quiſ *CD.* hec quiſ *Ba* 674. erotium, e *ex corr. Bb* aliqui *B* hoſtium *BDFZ* Erotiŭ menaechm̃ *in fine v. erasa B*

Act. IV Sc. 3 EROCIVM MERETRIX . MENECHM̃ ADOL. *B.* EROCIVM. ME. menechm̃ *Db* (*et rubr.*). *unius v. spat. CDa* Erotium Menęchinuſ *FZ* 675. E. *Db* querit *BaD* (ę *Bb*) ME *B. om. reliqui* inimiciaſ *D.* inimiciciaſ *F.* inimicitiaſ *Z* quist *R. om. libri* ſuae *FZ* (*) 676. ER. *Camerarius. om. libri* Mei *Ba.* Mi *BbC Dc. om. DaFZ* curante ediſ *BDa* aſtaſ *BaDZ.* aſſtaſ *C.* adſtaſ *F.* haſ ſtaſ *Bb* M. *Db* 677. Sin *Ba: corr. Bb* E. *Db* uolup *Pylades.* uoluptaſ *libri* (*) 678. M. *Db* pallã illũ *C* 679. Mihi, h *ex corr. Bb* uxore ſciuit *Da* (*copul. Dc*) eſt *libri* (*)

Égo tibi redimám bis tanto plúris pallam, quóm uoles.

EROTIVM

Tíbi dedi equidem illam, ád phrygionem ut férres, pauxilló prius,
Ét illud spinter, út ad aurificem férres, ut fierét nouom.

MENAECHMVS

Míhi tu ut dederis pállam et spinter? númquam factum réperies.
Nam égo quidem postquam íllam dudum tíbi dedi, atque abii ád forum:
Núnc redeo, nunc té postillac uídeo —

EROTIVM

Video, quám rem agis:
Quaé commisi, ut mé defrudes, ád eam rem adfectás uiam.

MENAECHMVS

Néque edepol te défrudandi caúsa posco. quín tibi
Díco uxorem résciuisse.

---

683. *Priscianus inst. V 15 p. 151, 11 H.:* iter quoque uel itiner uetuste neutri sunt generis et spinter quod *ἀνροχέριον* aut fibulam in umeris aut armillam significat. Plautus in Menaechmis . . . (*cf. v. 527*) idem in eadem: 'mihi tu . . . . reperies'

---

680. tantā *Bb* quom *Brixius.* quam *libri* (*) 681. dedie quidem *C* phrigionem *CD* feref *F* pauxillo prius *Spengelius Philol. XXIII p. 561.* paulo priuſ *FZ.* paulo uiſ *Ba* (uiſ *lincola minio del. et* ante *suprascr. Bb*) *CD* (*) 682. ſpinther *CDF: item v. 683* nouom *B.* nouum *reliqui* 683. Mihi tu ut *CDF.* Mihi ut tu *B.* Mihi tu *Z cum Prisciano* (*nisi quod* tu ſi *R*, tum *AD*) pallam ſpinter *Prisciani RAH* nunquã *C* reperieſ *Z cum Prisciano* (*nisi quod* repperieſ *RAH*). relecerif *Ba.* relegerif *CDF.* relecerif *Bb* (*) 684. abii, *ult. litt. e corr. Bb* 685. poſtillac uideo. *R cum Bb* (*ubi* uideo — ℞). poſt illac uideo *FZ.* doſt illac uideo *CD.* doſt illa cuideo *Ba* EROT *hoc loco BCDa* (*) 686. ERO *ab initio erasum B* Quae *Bothius.* Quia *libri* commiſi *C.* commiſi *ceteri* defraudeſ *F.* defrudeſ *etiam Lambini codd.* adeam *BD* adfectaſ *B.* affectaſ *CD* 687. M. *Db* aedepol *C* defrudandi *ex* defrudanti *Da.* defraudandi *F* quiⁿ *Da* 688. resciuisse. ER. nec te *Pylades.* reſciuiſ ſenecte *Ba.* reſciuiſſe necte *Bb.* reſciuiſſe nec te *CDFZ*

EROTIVM

Néc te ultro orauí út dares:
Túte ultro ad me détulisti. dédisti eam donó mihi:
Eándem nunc repóscis. patiar: tíbi habe: abi, aufer: útere
Vél tu uel tua úxor, uel etiam ín loculos conpíngite.
Tu húc post hunc diém pedem intro nón feres, ne frústra sis:
[Quándo tu me béne merentem tíbi habes despicátui,
Nísi feres argéntum, frustra's: mé ductare nón potes.]
Áliam posthac ínuenito, quám habeas frustrátui.

MENAECHMVS

Nímis hercle iracúnde tandem, heús tu, tibi dicó, mane.
Rédi. etiamne astás? etiam audes meá reuorti grátia?
Ábiit intro, occlúsit aedis. núnc ego sum exclusíssumus:
Néque domi neque ápud amicam míhi iam quidquam créditur.
Íbo et consulam hánc rem amicos, quíd faciundum cénseant.

693. despicatui habentibus *hinc habere videtur Fronto p. 205, 17 N.*

---

dareſ *B.* dareſ oraui ut dareſ *C.* dareſ erotium *DFZ* 689. *Erotii pers.* (ERO *B.* E. *Db.* EROTIŨ [*in fine v.*] *C.* ER. *FZ*) *praemittunt libri: hic del. Pylades* (*) 690. tunc *Z* habe: abi ℭ. habe *libri* (*) 691. loculos *Balbachius p. 27 sq.* oculoſ *libri* conpingite *B.* compingite *CD* 692. ferreſ *B.* fereſ, f *ex* q, *C* ne frustra sis *Pylades.* ne fruſtraſſiſ *CDcFZ.* ne fruſtraſ ſiſ *Da.* neferuſtaſiſ *Bb* (*) 693 *sq. Ex alia comoedia hos versus illatos esse Sonnenburgius vidit p. 24 sq.* deſpica tui *Da* (*copul. Dc*) 694. frustra's: me ductare *R.* frustra.ᵐ eductare *B.* fruſtra me ductare *reliqui* poteſt *Bb* (*) 695. poſt hac *C.* poſtac *D* inuenito quam *BbDZ.* inuenit oquã *Ba.* inuento quam *F.* inuenito quam tu *C* fruſtra tui *Da* (*copul. Dc*) 696. M. *Db* hercle iracunde *Seyffertus Stud. Pl. p. 5 adn. 4.* iracunde (iraconde *Z*) hercle (ercle *D*) *libri* *post* tandem *distinxit Acidalius, ante quem* tandem heus *coniungebant* (*) 697. Rediet iam ne aſtaſ & iam *Ba* (Redi etiam *minio corr.*). Redi & iamne aſtaſ & iam *C et, nisi quod* neaſſtaſ, *D: quae recte distinxit Acidalius.* Redi. ER. etiamne aſtaſ. etiam *Z et, nisi quod* adſtaſ, *F* gra *B* (*) 698. Abiitᵗ *Bb.* Ábi *CD.* ME. Abiit *FZ* occlusit aedis *Camerarius cum Bb* (ocluſit ꝯdiſ). octuſ .taedif *c. ras. Ba.* octuſ iraedif *C.* octuſ itaedif *D ante ras.* ociuſ ita edif *D ex ras. FZ.* ociuſ in aedif *'ant. exemplaria' Pii* excluſiſſimuſ *libri* 699. amicã *ex* amicũ *Da* domine que *Ba* quicquã *B.* quic quã *D* 700. faciendum *libri* cenſeãt *C*

ACTVS IV

MENAECHMVS II. MATRONA

MENAECHMVS

Nimis stúlte dudum féci, quom marsúppium
Messénioni cum árgento concrédidi.
Inmérsit aliquo sése credo in gáneum.

MATRONA

Prouísam, quam mox uír meus redeát domum:
Sed éccum uideo: sálua sum, pallám refert. 705

MENAECHMVS

Demíror ubi nunc ámbulet Messénio.

MATRONA

Adíbo atque hominem accípiam quibus dictís meret.

---

707. *Nonius p. 468, 14 M.:* meret pro meretur. Plautus in Menaechmis . . . . (*cf. v. 359*) idem in eadem: 'adibo . . . . meret'*: cf. Reblinius p. 53, Caesar p. 39. 72*

Act. V Sc. 1 Cf. ad v. 559 Post Erotiũ Menechmuſ *erasa* MATRONA · MENECHM' ALTER . *B.* MeSOS Me *rubr. in D post crasa* Ero MeSoS*, quae scr. Db. unius v. spat. CDa.* Menęchinuſ Aduena. Mulier *FZ Ceterum in hac scaena et proxima personarum nomina, omissa in Da, pleraque addidit Db: de quo plerumque tacemus* (*) 701. MENAECH. *praem. C* Mulier *quod praescr. Db erasa* N *init. scr. rubr.* qum *B.* cum *reliqui* marſuppium *CD.* marſupium *BFZ* 702. credidi *F* 703. Inmerſit *BC.* immerſit *DFZ* 704. MA, *non* Mv, *B constanter per hanc scaenam et proximam.* Muli (*dein* Mu) *Db* uer meuſ *C.* . . rameuſ *Ba.* uir meuſ *Bb* 705. Sed et cum *C* 706. MENECH. *C.* MEN. *D* demiro rubi nc̄ ambulat *C* (*) 707. dictiſ quibuſ *Nonius* meret *idem, codd. Pii.* aer& *BaCD.* m aer& *Bb.* hęret *Z.* heret *F*

Non té pudet prodíre in conspectúm meum,
Flagítium hominis, cum ístoc ornatú?

MENAECHMVS

Quid est?
Quae té res agitat, múlier?

MATRONA

Etiamne, ínpudens,
Muttíre uerbum unum aúdes aut mecúm loqui?

MENAECHMVS

Quid tándem admisi in me, út loqui non aúdeam?

MATRONA

Rogás me? o hominis ínpudentem audáciam.

MENAECHMVS

Non tú scis, mulier, Hécubam quaproptér canem
Graii ésse praedicábant?

MATRONA

Non equidém scio.

MENAECHMVS

Quia idém faciebat Hécuba, quod tu núnc facis.
Omnía mala ingerébat, quemquem aspéxerat:
Itaque ádeo iure coépta appellaríst Canes.

MATRONA

Non égo istaec tua flagítia possum pérpeti:

---

708. Mu. *praescr. Db* 709. *Cf. ad v. 489* iſto cor natu *Ba.* iſtoc or natu *Bb* MEN. *CD* 710. Quae te res *Brixius coll. Curc. 92.* Quę reſ te *BbFZ.* Queref te *BaCD* agit ad *Ba: corr. Bb* MEN *suprascr. CDa, sed in D ead. m., ut vid.,* EN̄ *er.* ut *corr.* etiam ne *BC* impudenſ *FZ* (*) 711. Mittire *CDa* (*corr. Db*). Mutire *FZ* uerbum unum *BCD.* unum uerbum *FZ* 712. MEN. *C suprascr. D* inme *B.* in te *FZ* 713. o *Pylades. om libri* inpudentem audatiam *BCD* (*) 714. heccubám *DF.* hec cumbam *C* quam ꝑpter *Ba:* m *exp. Bb* 715. Grai ieſſe *BCDa* (*alt.* i *del. Dc*). Greci eſſe *FZ* p̄dicabant *BC.* predicabant *D* 716. ME *om. B* Qui aidem *C* 717. quemquem *BC.* quem quę̊m *D* (. *Dc*). quenque *FZ* (*)

718. cę̊pta *Db* appellari ē *Bb.* appellare eſt *BaCD.* appellari *FZ* caneſ *BaCDa.* caniſ *BbDbFZ* 719. ME *Ba* (*erasum*) ego istaec tua *R, item Fleckeisenus.* ego iſtęc *FZ.* ego iſta hęc *Ba* (h *exp. Bb*). ego iſta hec *CD* (*)

Nam méd aetatem uíduam exigere máuelim
Quam istaéc flagitia túa pati, quae tú facis.

MENAECHMVS

Quid id ád me, tun te núptam possis pérpeti,
An sís abitura a tuó uiro? an mos híc itast,
Peregríno ut aduenién̄ti narrent fábulas?

MATRONA

Quas fábulas? non, ínquam, patiar praéterhac,
Quin uídua uiuam, quám tuos mores pérferam.

MENAECHMVS

Meá quidem hercle caúsa uidua uíuito
Vel úsque dum regnum óptinebit Iúppiter.
* * * * * * * *

MATRONA

At míhi negabas dúdum surrupuísse te,
Nunc eándem ante oculos áttines * *
* * * * * * non té pudet?

720. Nam med aetatem uiduam *Gruterus*. Nam me da &atẽ uiduam *Ba* (me⌣d a&·ate *Bb*) nam meda &ate miuduam *C*. nãmeda & ate muiduã *Da*. nãmedã & atẽ muiduã *Db* (ẽ m *lincola copul. Dc*). nam me iam etatem uiduam *F*. nã me iã ętatẽ uiduã *Z* exigere mauelim ℭ. eſſe mauelim *BbF*. eſſem auelim *BaC*. eſſẽ auelim *Da*. eſſẽ[m] auelim *Db*. eſſe mane licet *Z* (*) 721. iſta hec *BaC* (h *exp. Bb*). iſta ẽc *D* que *Ba*. quę *Bb* (*) 722. tun te *Bothius*. tute *BCD*. tu te *FZ* 723. habitura *D* adtuo *BaCD* (d *exp. Bb*) an mos hic ita est *Bothius* (*praeeunte* an mos est ita hic *Camerario cum Bb*). annoſ ita eſt hoc *BaCD* (h̄ *D*). an non. ita eſt. hęc *FZ* 724. peregrino, gr *ex* ge, *Da* aduenient inarrent *Ba*. aduenienti narrent *Bb c. ras.* narrænt *D*. narrat *FZ* 725. ME *B. om. Db* p̄ter hac *B*. pret̄ hac *CD* 726. (*) 727. MEN *C supra scr. D* me quidẽ *C* uidua uictita *FZ* 728. Veluſq; *D* (*separ. Db*) optinebit *B*. obtinebit *CD*. optinet *F*. obtinet *Z* iupiter *FZ*

Post hunc versum et inter v. 730 *lacunas signavit* ℭ *ad hoc exemplum explendas* (*cf. v. 649–657*):

MA. Verbúm sat est. da pállam. ME. Quid dem quaé meast? *et mox* ⟨non uís tamen Fatéri quae ante fássus es?⟩ non t. p.? (*) 729. Mu *in spat. Db* *ante* Surupuiſ ſete *erasum* Men *Db*. ſubrupuiſſe te *Z*. ſubripuiſſe *F* (*) 730. *V. supra* minc, c *ex* b, *ut vid., ras. D* eadem *BCD* non te *BCDF*. num te *Z*. nunc tandem *cod. Schobingeri*

MENAECHMVS

Heu hércle, mulier, múltum et audax ét mala's.
Tun tíbi hanc surruptam dícere audes, quám mihi
Dedit ália mulier, út concinnandám darem?

MATRONA

Ne istúc mecastor iám patrem accersám meum,
Atque eí narrabo túa flagitia quaé facis.
Ei, Décio, quaere meúm patrem, tecúm simul
Vt uéniat ad me cíto: ita rem esse dícito.
Iam ego áperiam istaec túa flagitia.

MENAECHMVS

Sánan es?
Quae méa flagitia?

MATRONA

Pállam atque aurum meúm domo
Suppílas: surrupís tuae uxori ét tuae
Degéris amicae. sátin haec recte fábulor?

MENAECHMVS

Quaeso hércle, mulier, sí scis, monstra quód bibam,
Tuám qui possim pérpeti petulántiam.
Quem tú hominem arbitrére arguere, néscio:
Ego té simitu nóui cum Portháone.

---

731. MENEC *C.* Mu *Db* ercle *D incohata* el *pro* er, *ut vid.* mal. ſ *Ba.* mala eſ *BbCDFZ* (*) 732. ſurreptam *BCD.* ſubreptam *FZ* (*) 733. concinnadã *Z* 734. me caſtor *BC* accerſam *omnes* (*) 735. einarrabo *Bb.* inarrabo *Ba.* e narrabo *C.* enarrabo *D FZ* que *BaD.* quę *Bb* 736. Ei *B.* ei *CD.* hei *FZ* deceo *BCD* quaere *BbFZ.* quare *Ba* (*ras. supra* ar) *CD* (*) 737. me cito: ita ℭ. me ita *libri* itarem *Da: separ. Dc* (*) 738. iſtaec *Bb.* iſta hec *Ba.* iſtec *CD* MENEC. *C* ſananeſ *BC.* Saneſ? *D* 739. Que *BD* domo *quod in proximi versus initio habent libri huc traxit Pylades* (*) 740. (domo) Suppilas: surrupis ℭ. (Domo) ſuppilaſ *libri* tue *D* (*) 741. Dederiſ *ex* Degeriſ *Bb* amice *Ba* (ę *Bb*) ſatin *rasura ex* ſtatin *B* hec *BD* recte *rasura ex* recite *B* 742. MENEC. *C* Queſo *BD* ercle *D* (*) 744. arbitrere arguere ℭ. arbitrare *libri* (*pro prima* r *incohata* b, *ut vid., D*) MV. neſcio (ego te.) *FZ* (*) 745. simitu noui *Camerarius.* ſi me tu noui *B.* ſime ũtu noui *CD.* ME. ſciſ me. MV. non te noui *FZ* cum porthaone. ‖ MA Si me *B.* cumporthaone ſime *C.* cũ p̊ thaoneſ me *D.* ME. Cum pthaoneſ me *F.* cũ pthaoneſ me *Z* (*)

MATRONA

Si mé derides, át pol illum nón potes,
Patrém meum, qui huc áduenit. quin réspicis?
Nouístin tu illum?

MENAECHMVS

Nóui cum Calchá simul:
Eodém die illum uídi quo te ante húnc diem.

MATRONA

Negás nouisse? mé negas et meúm patrem? 750

MENAECHMVS

Idem hércle dicam, sí auom uis addúcere.

MATRONA

Ecástor pariter hóc atque alias rés soles.

---

748. *Priscianus inst. VI 53 p. 239, 10 H.:* in os autem terminantia faciunt genetiuum latinum, ut *Κάλχας Κάλχαντος*, hic Calchas Calchantis — quamuis hic Calchas huius Calchae antiqui declinabant. Plautus in Menaechmis 'nouistin . . . . . simul'. *Charisius inst. I p. 66, 22 K.:* inueniuntur tamen quaedam peregrina quae cum incremento syllabae declinantur, ut Calchas Pallas Atlas Gigas. faciunt enim Calchantis Pallantis Atlantis Gigantis. quamuis antiqui, ut Plautus et Pacuuius, Calcham dicant, non Calchantem (*ubi* Calcham *R Proleg. Trin. p. XXXVII.* calchan *cod. Neap.*)

---

746. at pol illum *Z.* ad polillũ *BaDF.* ac polillũ *Bb.* apolillũ *C* 747. M *praem. Db,* Mv. *F* huc qui *FZ* qui^{n} reſpiciſ *Db.* qui . nreſpiciſ (*erasa* i) *C.* quin reſpiſciſ *B* 748. Nouiſtin tu illum *BbDFZ.* Nouiſti intu illum *Ba.* nonuiſtintu illum *C.* nouiſtin illum *Priscianus* (nouiſti nullum *GLK*) calcha *Priscianus, Charisius.* chalca *Z.* calchante *C et ex* chante *D.* calcanteſ *Ba.* calcante *F et ex ras. B* ſemul *F* 749. illũ uidi *B.* uidi illum *reliqui* ante *suprascr. Da.* MA ante *B* 750. Mu (*ex* Me, *ut vid., ut v.* 748 Me *ex* Mu) *Db. hic om. B: cf. ad v. 749* et meum patrem ℌ (*simul* nouisse? me *pro* nouisse mo? *distinguens*). patrem meum *libri* (*) 751. ercle *D* ſi auõ *B, sed* uõ *in lit. Bb.* Siauum *C.* Si auũ *DF.* ſanum *Z* 752. ſoleſ *C ex corr. et cum ras.* (*fuit* ſoli eſt, *ut vid.*) *In fine versus* menaechmuſ *erasum in B*

SENEX. MATRONA. MENAECHMVS II

SENEX

Vt aétas meást atque ut hóc usus fáctost,
Gradúm proferám, progredíri properábo.
Sed íd quam mihí facile sít, haud sum fálsus.
Nam pérnicitás deserít: consitús sum
Senéctute: onústum geró corpus: uíres
Relíquere. ut aétas mala érgo malást mers.
Nam rés plurumás pessumás, quom aduenít, fert.
Curás si autumem ómnis, nimís longus sérmost.
Sed haéc res mihi ín pectore ét corde cúraest:
Quídnam hoc sit negótí quod filiá

756—758. *Nonius p. 1, 7 M.:* nam aetatem malam senectutem ueteres dixerunt. Plautus Menaechmis: 'consitus .... mala est ergo'. *idem p. 192, 18 M.:* aetas feminini est generis. Plautus Menaechmis 'ut aetas .... mala est ergo'

Act. V Sc. 2 Post rasuram 7 litterarum mai. SENEX · MENECHM̓ ADOL̃. *B.* SENeX ꝏeNecꝧm̓ *rubr. in D erasis* ſenex *ante* S *et* menechm̓ *infra* ꝏ *quae scripserat Db. unius v. spat. C.* Senex. Mulier. Menęchinuſ *FZ Versuum discriptionem accurate servavit B, nisi quod v. 774 superiori continuat* (*cf. ad v.* 762) · 753. MES *erasum B* Et ętaſ *D* (E *rubr.*). tętaſ *c. sp. init. C* mea eſ *C.* mea eſt *B FZ.* meaẽ *D* hic *FZ* facto eſ *C.* facto eſt *BZ.* facto ẽ *D.* facto *F* (*)
754. progrediri *Bothius.* progredi *libri Verba* properabo .... falſuſ, *a principio omissa in pagina versa, in superiore marg. suppl. Da*
755. facile ſit mihi *libri: traiecit Bothius* (*) 756. conſituſ *Z cum Nonio.* conſcituſ *BaCDF.* conſciuſ *Bb* 758. ut ętaſ, t ę *e corr. Bb* mala ergo malast mers 𝔖. mala eſt merſ mala eſt ergo *Nonius utroque loco.* mala eſt (malaẽ *CD*) merx mala ergoſt *BCDF, sed* merx *ex* mer . . . *Bb.* mala ẽ morſ. mala ẽ ergo *Z* (*) 759. plurimaſ peſſimaſ *B.* plurimaſ peſſumaſ *FZ* quom *BbF.* quam *Ba.* cum *CDZ* aduenit, e *e corr. Bb* fert *Ba.* affert *BbCZ.* adfert *DF*
760. Curas si 𝔖. Quaſſi *B.* quaſſi *C.* quaſ ſi *DFZ* autumen *B* nimi iſ *Da.* nimi^{s} iſ *Dc* ſermoſt *B.* ſermo eſt *reliqui* (*)
761. hec *CDcF.* ec *Da.* eo *Z post* reſ *erasum* ẽ, *ut vid., C* corda *CDa* (*corr. Dc*) cura eſt *Ba* curae eſt *Bb.* dura eſt *reliqui* (*)
762 *sq. Sic constituit* 𝔖 (*v.* 763a *cum Bergkio*), *ubi B habet:*

Quid nam hoc ſit negotii quod filia ſic
Repente expetit me ut adſeſe irem.
Nec quid idſit mihi certiuſ facit
Quid uelit quid me accerſit.

Sic repente expetit mé ut ad sese eám
Nec, quid id sít, mihi certius facít.
Quid uélit? quid med accérsit?
Verúm propemodúm iam sció, quid siét rei:
Credó cum uiró litigí natum esse áliquid.
Ita ístaec solént, quae uirós subseruíre
Sibí postulánt, dote frétae, feróces.
Et íllí quoque haúd abstinént saepe cúlpa.
Verúmst modus tamén, quoad pati úxorem opórtet.
Nec pól filia úmquam patrem áccersit ád se,
Nisi aút quid commíssi aut uití iurgist caúsa.
Sed íd quicquidést, iam sciam. átque eccam eámpse
Ante aédis et éius uirúm uideo trístem.
Idést, quod suspicábar.
Áppellabo hanc.

MATRONA

Íbo aduorsum. sálue multum, mí pater.

SENEX

Sálua sis. saluén aduenio? sáluen accersí iubes?

---

itemque reliqui, nisi quod negoti *CDc.* nõ.ti *Da.* negocii *FZ,* expedit *D ante corr.* (*) 764. ꝑpe modũ *BD, sed* ꝑbe *B ante corr.* ſciet rei *Z.* fierrci *Da, ut vid.: corr. Db itemque suprascr. Dc* 765. litigi *et* aliquid *Spengelius 'Ref.' p. 243. 271. 274 adn.* litigium *et* aliquod *libri* (*) 766. ita iſtec *D.* Iſta iſtęc *Z.* ita haec iſtaec *C* que *BD* quaeuir oſ, ir *ex* ol, *C* 767. dotae frete *B* docte *F* 768. quoque *BCDF, codd. Pyladis.* quo *Z.* quoi *codd. Pii* ſ. pe *B CD* 769. eſt *BFZ.* ẽ *CD* tumen *C* quoad pati *Lambinus.* quo adpati *Ba.* quo id pati *BbFZ itemque ex corr. C.* quod pati *C ante corr. Da.* quot pati *Db* 770. necpol (n *ex* ie, *ut vid., corr.*) *C* unquã *CD* &acerſit *D, ubi & exp. Dbc* 771. aut qd *C.* aut qđ *D.* aliquid *FZ* commiſſi *BbCDZ.* commiſi *BaF* aut uiti iurgist causa ℭ. aut iurgii ẽ cauſa *Bb.* aut uigiſ ẽ cauſa *Ba.* aut uirgi ẽ cauſa *C.* adiurgii eſt cauſa *D* (ad *exp. Dc*) *F.* aduirgii ẽ cã *Z* (*) 772. id quicquid est *Bothius.* quicquid id eſt *libri* (idẽ *B*) eampſe *BaCDa.* eam ipſe *BbDbF.* eam : ipsam *Z* 773. uirum uideo tristem *Brixius.* triſtem uirum uideo *libri* (*) 774. idẽ quod *B haec prioribus adiungens* ſuſpicabor *C, ut vid., ante corr.* (*) 775. Mv. ibo *Gulielmus.* ibo *libri* aduorsum *Pylades.* uorſum *libri, post quam vocem* MA *B,* Mu. *DbFZ inserunt: del. Gulielmus* Salue, Sa *ex* Su *D* 776. ſaluen aduenio ſaluen *B.* ſaluen ad uetuo? Saluen *C.* ſaluen adtuo? Saluen *D.* ſed cur ab tuo ſeruo *FZ* iubeṣ? *C*(*)

Quíd tu tristis és? quid ille autem ábs te iratus déstitit?
Néscioquid uos uélitati éstis inter nós duos.
Lóquere, uter meruístis culpam, paúcis: non longós logos.

MATRONA

Núsquam equidem quicquám deliqui: hoc prímum te absoluó, pater.
Vérum uiuere híc non possum néque durare ullo modo:
Proín tu me hinc abdúcas.

SENEX

Quid istuc aútemst?

MATRONA

Ludibrió, pater,
Hábeor.

SENEX

Vnde?

MATRONA

Ab íllo, quoi me mándauisti, meó uiro.

SENEX

Ecce autem litígium. quotiens tándem ego edixí tibi,
Vt caueres, neúter ad me irétis cum querimónia?

MATRONA

Quí ego istuc, mi páter, cauere póssum?

---

778. *Nonius p. 3, 5 M.:* uelitatio dicitur leuis contentio, [dicta] ex congressione uelitum. Plautus Asinaria . . . idem Menaechmis 'nescio quid . . . . duo'. *Festus Pauli p. 369, 7 M.:* uelitatio dicta est ultro citroque probrorum obiectatio ab exemplo uelitaris pugnae. Plautus 'nescio quid . . . . uos'. *Cf. Leidolphus p. 245, Reblinius p. 10. 53, Caesar p. 30. 39*

---

777. tu *om. F* ef triftis *Z* aut *D* (*) 778. Neſcio quid *omnes* uos *om. Paulus* uelitati *FZ cum Nonio Pauloque.* ueliati *Ba.* uelati *BbCD* duoſ *libri.* duo *Nonius. om. Paulus* (*) 779. cupam *Da: corr. Dc* pauciſ *FZ.* pauci *BCDa.* pauca *Dc* logoſ *DcZ.* λόγους logoſ *F.* locos *BCDa* 780. abſolue *B* 781. hic uiuere *B* (*) 782. autem eſt *libri* 783. Se. *om. FZ* quí *Bb.* cui *reliqui* 784. Se. *om. F* litigiŏ *D* ego edixi *R.* edixi *libri* (*) 786. ego *om. C*

SENEX

Men intérrogas?

* * * * * * *

Nísi non uis. quotiéns monstraui tíbi, uiro ut morém geras?
Quíd ille faciat, né id obserues, quó eat, quid rerúm gerat.

MATRONA

Át enim ille hinc amát meretricem ex próxumo.

SENEX

Sané sapit:
Átque ob istanc indústriam etiam fáxo amabit ámplius.

MATRONA

Átque ibi potat.

SENEX

Tuá quidem ille caúsa potabít minus,
Sí illic, siue alibí lubebit? quae haéc, malum, inpudéntiast?
Vna opera prohibére, ad cenam né promittat, póstules,
Néue quemquam accípiat alienum ápud se. seruirín tibi
Póstulas uirós? curare una ópera pensum póstules,
Ínter ancillás sedere iúbeas, lanam cárere.

MATRONA

Nón equidem mihi te áduocatum, páter, adduxi, séd uiro:
Hínc stas, illim caúsam dicis.

---

797. *Varro de lingua lat. VII 54:* in Menaechmis 'inter.... carere' .... carere a carendo, quod eam tum purgant ac deducunt, ut careat spurcitia — ex quo carminari dicitur tum lana —, cum ex ea carunt [*sic Neukirchius.* carent *F*] quod in ea haeret neque est lana.

---

meninterrogaſ *D* (*separ. Dc*). me interrogaſ *FZ* (*) 787. *Excidisse talem fere versiculum sensit R:*
Pól si sapias, sátis tu pro te, quíd opus sit factó, scias:
788. (*) 789. fatiat *B.* faciet *Z* qđ *Da.* q̣d *Dc* 790. Ad *Ba.* At *Bb* hạnc *Da* ex ꝓximo *BD.* e proxumo *F* 791. Atque *om. Z* (*) 792. At *Ba.* Atq᷑ *Bb* tua quid cauſa *F.* tuã quid c̃a *Z* potebit *C* (*) 793. Si *Bothius.* Siue *libri* libebit *BZ.* lib-&bit? *Da.* liebit *C.* licebit *F* que hec *BaD* (quę *Bb*) inpudentia ſt *B.* impudentia eſt *CDFZ* 794. cęnam *C* 795. Neque *B* se *Acidalius.* te *libri* ſeruirin *BCD.* ſeruiren *F.* ſeruirem *Z* 796. poſtulaſ? uiroſ *CDa* curare ℜ. dare *libri* pinſum *B* (*) 797. iubeſ *Varronis cod. Flor.* carere *Z, Varro.* carpere *BCDF* 798. quidem *CDZ* mihi te *B.* mittit *CDa.* mihi *DcFZ* ſ᷑ *D* 799. Huic *F* illim *BaCDa.* illin *F.* illinc *BbZ.* illiuſ *Dc* *Verba*

SENEX

Sí ille quid delíquerit,
Múlto tanto illum áccusabo, quám te accusaui, ámplius.
Quándo te auratam ét uestitam béne habet, ancillás, penum
Récte praehibet, méliust sanam, múlier, mentem súmere.

MATRONA

Át ille suppilát mihi aurum et pállas ex arcís domo:
Mé despoliat, mea órnamenta clam ád meretrices dégerit.

SENEX

Mále facit, si istúc facit: si nón facit, tu mále facis,
Quae ínsontem insimulés.

MATRONA

Quin etiam núnc habet pallám, pater,
Ét spinter, quod ad hánc detulerat: núnc, quia resciuí, refert.

SENEX

Iám ego ex hoc, ut fáctumst, scibo: adíbo ad hominem atque ádloquar.

(ill)im cauſã dicit ſi ille *in ras. scripsit C* (*er.* [ill]um accuſabo quã te, *ut vid.*) caoſam (v *ex* o *vel* n, *ut vid.*) *D* diciſſi ille *et mox* SE Multo *BFZ. Correxit Camerarius* 800. tanta *BCD* acuſaui *Z* (*) 801. ancillas, penum *codd. antiqui' Pyladis.* ///anpillaſpen *B.* anpilla ſpen *C* (n *ex* m *incohata*) *et D.* ampulla ſpem *Z.* ampillaſthen *F* (*) 802. Mu. *praem. DbF* phib& *Ba.* phib& *Bb.* phibent *reliqui* meliust sanam *R.* meliuſ ſanam (ſamnam *BCDa*) eſt *libri* (*) 803. ſuppillat *Z* pallaſ ex *DcFZ.* palla ſex *CDa.* pallaſ ſex *Ba.* pallam ex *Bb* artif *CDa: corr. Dc* domo *Gulielmus Verisim. II 13.* modo *libri* (*) 804. clam *Acidalius.* iam *B.* etiã *FZ.* tiam me *C* (ornamentatiam me, rn *ex* rc *incohata*). iã me *D, sed* ornamen[tac] ///iã me *Da erasa* t, *ubi* i *in* t *corr. expunctis* tac *et* me *Dc* (*) 805. faciſ *ex* facit *C* 806. Quę *Db.* Que *BCDa.* Qui *F* inſemuleſ *C.* ĩſemuleſ *Da.* ĩſimuleſ *Db.* adſimuleſ *Z* pallã ‖ Pater ſpinter *B.* pallam pater ſpinther *CD* (*sed* ſpinter[h] *C*)*: ubi* Et *initio v.* 807 *suppl. FZ* reſ ciui *Da: copul. Dc* refer *Ba.* refert *Bb* 808. ut *om. Ba, suprascr. Bb* factumst, scibo: adibo ad hominem *R praecunte* scibo: hominem adibo *Saraceno,* scibo, ibo ad hominem *Camerario.* factũ è ſibo adhominẽ *BaDa* (ibo *ras. ex* ſibo *B*). factum eſt ſibo ad hominem *C.* factum eſt ſcibo ad hominem *DbFZ* atque alloquar *Saracenus.* adquemloquar *BaC.* atque loquar *Bb.* adquem loquar *supra* quem *eraso* atq' at, *ut vid., D.* atque eloquar *FZ* (*)

Díc mi istuc, Menaéchme, quid uos díssertatis, út sciam.
Quíd tu tristis és? quid illa autem írata abs te déstitit? 810

MENAECHMVS

Quísquis es, quicquíd tibi nomen ést, senex: summúm Iouem
Deósque do testís —

SENEX

Qua de re aut quóius rei rerum ómnium?

MENAECHMVS

Mé neque isti mále fecisse múlieri, quae me árguit
Háuc domo ab se súrrupuisse atque ábstulisse, —

MATRONA

Péierat. 814

MENAECHMVS

Sí ego intra aedis húius umquam, ubi hábitat, penetrauí pedem, 816
Ómnium hominum exópto ut fiam míserorum misérrumus.

SENEX

Sánun es, qui istúc exoptes, aút neges te umquám pedem
Ín eas aedis íntulisse ubi hábitas, insaníssume?

---

809. mihi *libri* menechme *B* quid *Boxhornius.* quod *libri* differtatiſ *BCDc.* diſ ſertatiſ *Da.* diſcertatiſ *DbF.* deſertatiſ *Z* (*) 810. Qui *CDa: corr. Dc* tu triſtiſ eſ *FZ.* tutrix eſ *BC, sed* triſtiſ *Bb marg.* tu trix^{tiſ} eſ *Db* quo^{i}d *Bb* illa *CDa.* illã *BDcFZ* irata abs te destitit *Dousa.* iratã abſte deſtituiſ *BFZ.* iratam abſte dediſtituſ *C.* iratam abſteſ dediſti tuſ *Da.* iratam abſte dediſti tuiſ *Dc, eraso* abſ, *ut vid., supra* tu (*) 812. Deoſ que *BCDa* do testes *Gruterus.* deteſteſ *B itemque ex* deteſtiſ *C.* de teſteſ *Da* (quede). de teſtor *Db.* deteſtor *BbDcFZ* SE. *Pylades. om. libri, sine sp. B* quadere *BC* cuius *libri* (*) 813. ME. *Pylades. om. libri* ma^{v}lieri *Da* quę *Bb.* que *BaC* *post* queme *vacuum spatium C* arruit *CDa: corr. Db* 814. dono *Ba.* do^{m}no *Bb* ſurripuiſſe *F.* ſubripuiſſe *Z* atque abſtulisse — MA. peierat. ME. ℭ (*ut dicturum 'neque intra aedis eius umquam penetravisse pedem' interrumpat mulier*). atq' abſtuliſſe delurat *libri, nisi quod* deiurat *corr. Bb,* delirat *DcFZ* (*) 816. ędiſ *BbDZ.* hediſ *BaC.* ędeſ *Dc.* ediſ *F* unquam *CD* pedem *Pylades. om. libri* 817. miſerrimuſ *libri* 818. ex optęſ *C* negeſ te unquam *FZ.* neçẽ umquã *Ba* neçẽ^{ut}. umquã *Bb.* nec eſt eumquã *C.* nec ẽ eũ quã *Da.* nec ẽ eũ quã$^{\text{tu inquã}}$ *Dc* 819. eaſ ędiſ *Bb.* ca ſediſ^{eriſ} *Ba CDa.* eaſ ędeſ *DcFZ* intuliſſe *FZ.* intuliſ *BaCD.* intuliſ^{ſ} *Bb* infaniſſime *libri*

MENAECHMVS

Tún, senex, aís habitare méd in illisce aédibus? 820

SENEX

Tún negas?

MENAECHMVS

Nego hércle uero.

SENEX

Immo hércle id haud ueré negas:
Nísi quo nocte hac éxmigrasti.— tú concede huc fília.
Quíd tu ais? num hinc éxmigrastis?

MATRONA

Quem ín locum aut quam ob rem, óbsecro?

SENEX

Nón edepol sció.

MATRONA

Profecto lúdit te hic. non tú tenes?

SENEX

Iám uero, Menaéchme, satis iocátu's: nunc hanc rém gere. 825

---

820. Tun *BbFZ.* Tunc *BaCD* (tc̃) aif *BbFZ.* ait *BaCD* abitare *D* med in *Gruterus.* medin *Da.* m&din *C.* me in *BDcFZ* *Verba* ait habitare m&din illif ceaedib; *suppl. in marg. C* edib; *D* (*) 821. Tun *Bothius.* Tu *libri* nego *BbFZ.* neo . . *Ba.* neq; *CD* SE. *Acidalius.* MA *B. om. reliqui* inmo *B* hercle id haud uere ℌ (hercle *cum Vahleno Mus. Rhen. XVI p. 638*). hec eludere *BCD.* hec cludere *F.* occludere *Z.* fin haec eludere *codd. Pyladis* negaf *B.* neg& *CDF, codd. Pyladis.* negem *Z* (*) 822. quo̲ *Bb.* q̲ (*h. e.* quam) *Z* hac *Camerarius cum BbDc.* ac *BaCDa* (⊦ *suprascr. Bb,* h *Dc*). *om. FZ* exmigrasti. tu ℌ. migrafti *BCD.* emigrafti *FZ* concede *B, Dd* (*man. Camer.?*), *Scutarius.* conce *reliqui* huc *Camerarius.* hac *libri* (*) 823. SE. *praemittunt FZ* (*del. Acidalius*) aif *B ex ras., Beroaldus.* agif *Ba cum reliquis* e(x)migrastis ℜ *cum Acidalio.* ex migrafti *B.* exaigrafti *CD.* emigrafti *FZ* MV. *Z, Acidalius.* ME. *F, Saracenus. om. B sine spatio* aut quam ob rem *Beroaldus.* aut obrem *CDFZ.* aut rẽ *B* obseoro *D* 824. SE. *Pylades.* MA *B. om. DbFZ* ſcio ꝑfecto *B* tu *Muellerus Add. ad Pros. p. 129.* tu te *C.* tu te *BFZ.* tute *D* (*) 825. SE. *FZ. om. B Db* me nec me *BaC: copul. Bb* iocatuſ *BbDcFZ.* locatuſ *BaCDa* hanc rem gere *Spengelius Philologi XXIII p. 178 sq. et Studemundus Annal. phil. XCIII p. 51.* ac rem agere *Ba.* acrema gere *C.* acremagere *Da, ubi* ⊦ ac n *corr. Bb,* hanc *suprascr. Dc et* rem agere (*c. ras. supra* [age]re) *separ. Dc.* ad rem age redi *FZ* (*)

MENAECHMVS

Quaéso, quid mihi técumst? unde aut quís tu homo's? noceón tibi
Aút adeo isti, quaé mihi moléstiaest quoquó modo?

MATRONA

Víden tu illic oculós liuere? ut uíridis exoritúr colos
Éx temporibus átque fronte: ut óculi scintillánt, uide.

MENAECHMVS

Quíd mihi meliust quam út, quando illi me ínsanire praédicant,
Égo med adsimulem ínsanire, ut íllos a me apstérream?

MATRONA

Vt pandiculans óscitatur. quíd nunc faciam, mí pater?

SENEX

Cóncede huc, mea gnáta, ab istoc quám potest longíssume.

MENAECHMVS

Eúhan, euhoe, Brómie, quo me in síluam uenatúm uocas?

---

834. *Huc respicere Festus Pauli p. 220 M. videtur:* pandiculari dicuntur qui toto corpore oscitantes extenduntur, eo quod pandi fiunt: *cf. Woelfflinus in Archio lexicogr. lat. I p. 341 et [Philoxenus] p. 140, 9 G. (CGL II):* oscitatur: χασμᾶται

---

826. ME. *FZ. om. BDb* Queſo *BCD* tecum eſt *libri* unde *suprascr. Cb* tu homo's? noceon tibi ‖ Aut S. tu homo (homo tu *FZ*) eſ ‖ Tibi aut *libri* (*) 827. quę *Bb.* que *BaCD* molestiaest S *coll. Asin. 571. Curc. 561. Poen. 35.* moleſta eſt *libri* quo quomodo *BC* (*) 828. MV. *FZ. om. BDb* illic R (*ut 304. 842*). illi *libri* liuere: ut uiridis R. iure reutuiridiſ (ſi *ex* uſ) *C.* iurereu tui ridiſ *Da.* urere ut uiridiſ *DcF.* uire . . uiridiſ *c. ras. Ba.* uirere.uiridiſ *Bb: unde* uirere? ut uiridis *Camerarius: idemque in suis codd. Lambinus esse scribit.* ueſtre. ut uiridiſ *Z* color *DbFZ* (*)

829. *Hunc v. in marg v. 826—828 suppl. C* ſintillant *CDa: corr. Dc* (*) 832. meliuſ eſt *libri* quam *om. FZ* ut R. *om. libri* p̄dicant *BCD* 833. med *Bothius.* me *libri* apſterream *C.* abſterream *BDFZ* (*) 834. MV. *praemittunt DbFZ,* MA *ante* quid *habet B* pandiculaſ *BC m. eal.* fatiam *BC* (*) 835. nata *libri* eſ quam poteſt *Ba.* eſ quam poteſ *Bb.* quam poteſ *CDFZ* longiſſime *BCDZ* (*) 836. Euhan, euhoe, Bromie S. Eum atq' heubromie *B, sed* Eum *Bb.* Eubi (Euhi *D.* Euboe *Z*) atq' heu bromie *C DZ.* Heuboae atq; eubromie *F* ſyluam *F* (*)

Aúdio, sed nón abire póssum ab his regiónibus:
Íta illa me ab laeuá rabiosa fémina adseruát canis:
Póste autem illic hírcus squalus, quí saepe aetate ín sua
Pérdidit ciuem ínnocentem fálso testimónio.

SENEX

Vaé capiti tuo.

MENAECHMVS

Écce, Apollo, tú mi ex oraclo ímperas,
Vt ego illic oculós exuram lámpadis ardéntibus.

MATRONA

Périi, mi patér: minatur míhi oculos exúrere.

(MENAECHMVS

Eí mihi, insaníre me aiunt, ultro quom ipsi insániunt.)

SENEX

Fília, heus.

MATRONA

Quid ést? quid agimus?

SENEX

Quíd, si ego huc seruós cito?
Íbo, adducam qui húnc hinc tollant ét domi deuínciant,
Príus quam turbarúm quid faciat ámplius.

MATRONA

Enim cénseo.

---

837. habire *C et ante ras. B* ſ› *D* 838. me *rasura ex* met *B* leua *libri: atque* leuar abioſa *BaCDa* abſeruat *F.* obſeruat *Z* 839. Poste *R.* Poſt te *BCD.* Poſtete *F.* Poſt *Z* aurem *C ante corr.* illic hircus squalus *S* (illic hircus *cum Beroaldo*). illi circo ſaluſ *BCDZ.* illi chircoſaluſ *F* ſepe *CD.* ſeſe *B* ętate *Bb.* etate *BaC* (*) 841. SE. *om. B* Ve *libri* ME. *om. B* (*sine sp.*) *Db* appollo *BCD* tu mi *S.* mihi *libri* exoraculo *BZ* imperas *Langenus Symb. p. 7.* imperat *libri* (*) 842. illic *R, item Fleckeisenus: ut. v. 304. 828.* illi *libri* exuram *BDbFZ.* exurati *CDa* lampadis *Geppertus.* lamphadib; *Da.* lampadibuſ *BCDcFZ* (*) 843. Perii *B.* Peri *CDFZ* mi *FZ.* mihi *Bb.* mihi *BaCD* (i̇m) exurere *BC et* (x *ex* a *inter scribendum*) *D.* eruere *FZ* 831. *Cf. append. ad v. 829 sq.* Hei *FZ* alunt *C et BD ante ras.* ultro cum *BCDZ.* cum ultro *F* ipſe *BaCDa* 844. heus MV. quid *Acidalius.* heuſ quid *BCD.* MV. heuſ quid *FZ* SE. *om. B* (*sine sp.*) *Db* ſeruoſ cito *BbDcFZ.* ſeruo ſcito *CD.* ſeruo ſciṭo *Ba* (*) 845. abducam *FZ* 846. amplius. MA. enim censeo.

MENAECHMVS

Ni óccupo aliquod míhi consilium, hí domum me ad se aúferent.
Púgnis me uotás in huius óre quicquam párcere,
Ni éx meis oculís abscedat. ín, mala, in magnám crucem?
Fáciam quod iubés, Apollo.

SENEX

Fúge domum quantúm potest: 850
Ne híc te obtundat.

MATRONA

Fúgio. amabo, adsérua tu istunc, mí pater,
Né quo hinc abeat. súmne ego mulier mísera, quae illaec aúdio?

MENAECHMVS

Haúd male illanc ámoui. abigam núnc hunc inpuríssumum,
Bárbatum, tremulúm Tithonum, quí cluet Cucinó patre.

---

854. *Priscianus inst. VI 25 p. 216, 14 H.: Τιτᾶν Τιτᾶνος* hic Titanus huius Titani Plautus in Menaechmis 'barbatum . . . . patre'

ME. Ni occupo S. ampliuſ enim ereo ‖ Ni occupo *Da* et, *nisi quod* Niocupo, *C: itemque FZ, nisi quod* hereo *cum Dc et* ME. *ante* ampliuſ *cum Db.* ampliuſ enim ‖ Ni occupo *Ba: quo* uero *post* enim *addidit Bb* (*) 847. aliquod *DcF, Beroaldus, Lambinus.* aliquid *B CDaZ* adſeſ *Ba,* ſ *alt. erasa* (*) 848. me uotaſ in *B* (inhuiuſore). meuota ſin *C.* me uota ſin *D.* me notaſ in *F.* MV. notaſ in *Z post* parcere *lenius distinxit R, vulgo* ? *ponunt* (*) 849. Ni (Nei) ex meis *Muellerus Add. ad Pros. p. 61 praecunte* Ni iam ex meis *Camerario.* Ne iam meiſ *Ba,* (m$^{h.}$ iſ *h. e.*) Ne iam hiſ *BbF.* Nei amiiſ *C.* Negemuſ *Da,* Neg^{ia}. m. iſ (*h. e.* Ne iam iſ) *Db.* SE. Nę iam hiſ *Z* occuliſ *CD* abscedat. in (*i. e.* isne), mala, in S. abſcedat in malam *libri, nisi quod* abſcedaſ *F* (*) 850. ME. *erasum B.* Mu *Db, quod in* Men *corr. Dc* Mul *ante* fuge *suprascr.* Fatiam *CD* poteſt *B.* poteſ *reliqui* 851. adſeruo *C ante corr.* obſerua *FZ* tu *Muellerus Add. ad Pros. p. 89 coll. v. 959. om. libri* (*) 852. Nequo *B.* Neq; *CD* abeat *DcFZ.* habeat *BCDa* ſumne *ex ras. BD.* ſumme *C et ante ras. BD* illa hec *CDa* (h *exp. Dc*). illa hęc *Ba,* h *erasa* audio *BbFZ.* audeo *BaCD* 853. ME *B. om. DbFZ: cf. ad v. 855* Aut *FZ* illunc *FZ* amoui. abigam nunc S. amoui. nunc *B.* amo uinum *CDa.* amo uirum *DbFZ* inpuriſſimum *BCD.* ĩpuriſſumum *F.* impuriſſimum *Z* pũtamẽ, *ut vid., in marg. Dd* (*) 854. Tithonum *Meursius.* titanum *libri, codd. Pyladis cum Prisciano.* tritauũ *Dc marg.* qui cluet Cucino *R Opusc. II*

Íta mihi imperás, ut ego huius mémbra atque ossa atque
ártua 855
Cómminuam illo scípione, quem ípse habet.

SENEX

Dabitúr malum,
Mé quidem si attígeris aut si própius ad me accésseris.

MENAECHMVS

Fáciam quod iubés: securim cápiam ancipitem atque húnc
senem —:
Ósse fini dédolabo ássulatim uíscera.

---

855. *Priscianus inst. VI 77 p. 262, 5 H.:* similiter artus. hoc enim quoque cum neutro etiam genere hoc artu ueteres proferebant, bene secundum quartam declinatur. omnia enim masculina, quae neutra quoque in u desinentia inueniuntur, eiusdem sunt declinationis, ut hic tonitrus hoc tonitru, hic cornus hoc cornu. ergo similiter hic artus hoc artu. Plautus in Menaechmis 'ita mihi . . . . comminuam.' *Nonius p. 191, 10 M.:* Artua neutro genere Plautus Menaechmis 'ita . . . . artua': *cf. Reblinius p. 69 (om. Vahlenus cum R)* 859. *Nonius p. 72, 28 M.:* assulatim ut minutatim . . . . Plautus Menaechmis 'nisi dedolabo assulatim uiscera': *ubi* fini *Nonium voluisse Vahlenus affirmat, quod si verum esset, certe non hoc vocabulum primum posuisset. Cf. Reblinius p. 57, Caesar p. 28. Praeterea* assulatim *hinc habet glossarium Plautinum: cf. R Opusc. II p. 252*

---

p. 479, cluet *cum Scaligero et Palmerio.* qui lucet cygno *Z ex Prisciano (nisi quod* lucit *K,* cyno *KR.* cycno *H.* CYC·NO *B.* cicno *G.* cigno *ADL).* cycno prognatum *BCD, nisi quod* cicno *ex* ciuno *Da.* cigno *Dc* (cycno *Dd marg.) et* ꝓgnatum *Ba, erasis* ro *litteris.* cygno prognatum *codd. Pyladis.* moſco prognatum *F: cf. v. 408. 1078* (*) 855. ME. *praemittunt FZ (corr. Camerarius ex B)* inperaſ *Nonius* ego *ex* enif *vel* eiuſ, *ut vid., Da: unde* ego *suprascr. Dc* cuiuſ *Nonius* menbra *BC.* m̃bra *D* atque *ante* artua *om. Prisciani GLK* artuſ *B, sed* uſ *in litura Bb: cf. testim.* 856. SE. *om. Db, versui* 857 *praemittunt FZ* 857. ꝓpiif (if *ex* u) *C* accerſerif *Da: corr. Dc* 858. ME. *om. Db* Fatiam *BC* ſecurī *Dc.* ſecuri *BCDa* capiam *ex* cupiam *Bb* *Post* senem (*quod duce Camerario in hunc versum adhibuerunt: cf. ad v. 859) anacoluthon statuit Gronovius: scilicet caedendi verbum gestu Menaechmus poppysmoque supplet* 859. *Cf. ad v. 858* Senemoſſe fini dedolabo *B: item, nisi quod* Sene moſſe *CDa, ubi* Senem oſſe *corr. Dc,* decolabo *Db.* Senem oſſe fini decollabo *F.* Senem exoſſem niſi dedolabo *Z.* niſi dedolabo *Nonius* (*)

SENEX

Énimuero illud praécauendumst átque adcurandúm mihi.
Sáne ego illum metuo, út minatur, né quid male faxít mihi.

MENAECHMVS

Múlta mi imperás, Apollo. núnc equos iunctós iubes
Cápere me indomitós, ferocis, átque in currum inscéndere,
Vt ego hunc proterám leonem uétulum, olentem, edéntulum.
Iam ádstiti in currúm: iam lora téneo, iam stimulum ín manu.
Ágite equi, facitóte sonitus úngularum appáreat:
Cúrsu celeri fácite inflexa sít pedum pernícitas.

SENEX

Míhin equis iunctís minare?

MENAECHMVS

Écce Apollo dénuo
Mé iubes facere ínpetum in eum, quí stat, atque occídere.
Séd quis hic est, qui mé capillo hínc de curru déripit?
Ímperium tuóm demutat átque edictum Apóllinis.

---

860. p̄cauendũ *B* eſt atque accurandum *FZ.* ẽ atq' adcura dum ſi *Ba* (adcura^{n}dum *Bb*). eſt atq' adcurã dumſi *C.* ẽ atq' adcurã dũ ſi *Da* (dũ ^{e}ſt *Dc,* accurandũ *Dd marg.*) 861. Mu *praem. Db* nequid *B* 862 mihi *libri* uinctoſ *Z* 863. feroceſ *FZ* in *om. DFZ* inſcendere *ex* incendere *C* 864. uetulum *Gulielmus.* &ulũ *C.* & ulum *B.* g&ulum *ex* &tulum *Db.* getulum *F.* gętulum *Z* olentẽ *ex* olentũ *Da* edentulum *Pius, Beroaldus.* edentuiſ *D.* edentiuſ *BCFZ* 865. adſtiti *BC ex ras. Da.* adſtitu *C ante ras.* adſtito *Db.* aſſiſto *Dc.* aſcendo *FZ* in *om. F* manu *Brixius.* manuſt *BCD.* manumſt *F.* manu eſt *Z* (*) 866. ęqui *D* facito te *CDa: copul. Dc* appareat ℞ (*ex BC, ut putabat*) *idem post hanc vocem distinguens, cui* Cursu celeri *vulgo adiungebant.* apparent *BCD.* appareant *FZ* 867. facite *B.* facito te *C.* facitote *DFZ* inflexa *Dousa Explan. III 6.* inflexu *libri* ſit *BbFZ.* ſint *CD.* ſunt *Ba.* (ſu̱ṉt *Bb*) 868. SE. *et mox* ME. *Camerarius. utrumque om. libri* Mihin equiſ *BbDcFZ.* Mihi nequiſ *BaCDa* minare *Camerarius ex Bb.* manare *BaCD.* manere *FZ* æcce *Db.* acce *CDa* appollo denuo· *C* (*) 869. atq' atq' *Da: prius del. Db* (*) 870. (*) 871. SE. *praemittunt FZ* tuum *libri* edictum *FZ.* dictum *BC et rasura ex* dicitum *D* apolloniſ *CDa: corr. Dc* (*)

SENEX

Heu hércle, morbum acrem ác durum. * * *
* * * * * * di, uostrám fidem:
Vel híc, qui insanit, quám ualuit pauló prius.
Ei dérepente tántus morbus íncidit.
Eibo átque accersam médicum iam quantúm potest.

MENAECHMVS

Iamne ísti abierunt quaéso ex conspectú meo,
Qui mé ui cogunt, uálidus ut uesániam?
Quid césso abire ad náuem, dum saluó licet?
* * * * * * *
Vosque ómnis quaeso, sí senex reuénerit,
Ni me índicetis, quá platea hinc aufúgerim.

---

874. derepente *hinc habet glossarium Plautinum: cf.* ℞ *Opusc. II p. 252*

---

872. SE. *om. DbFZ: cf. ad v. 871* Heu *FZ.* Eu *BD.* Eo *C* ercle *D* acrem *ras. ex* aerem *D* ac *BCD.* atque *F.* et *Z* *Sic locum constituit* 𝔖 *cum lacuna ad hoc exemplum explenda:*

Heu hércle, morbum acrem ác durum. ⟨exanimís cubat.
Vt incérta salus est hóminum,⟩ di uostrám fidem:

dii ueſtram *Z* fide *C* (*) 874. Et *FZ* 875. Eibo *CD.* Ibo *BFZ*

Act. V Sc. 3 Singulari in versu Menechmuſ idem *habet B,* Menęchmuſ idem *C* (*uno praeterea vacuo*), Menechm̃ quidẽ *Da, sed erasis* qu *litteris. Vna autem scaena, quae hinc incipit, comprehenduntur in libris v. 876—888, nisi quod signo* 9 *v. 882 separavit Da. Quam* MENECHMVS IDEM . SENEX IDEM *inscribit B,* Menechinuſ Sacereuſ ſeruuſ *F,* Menęchinuſ. Sacєruſ ſeruuſ *Z. Recte v. 876—881 huic scaenae, proximae v. 882—888 Bothius post R. Warnerum tribuit novumque adeo actum a v. 882 exorsus est* 876. Iam neiſti *B* abieř *D.* abiere *FZ* queſo *D* conſpectũ eo *CDa: corr. Dc* (*) 877. ualiduſ ut uesaniam *Bothius.* ut ualiduſ inſaniam *libri, cum spatio ante* inſaniam *C* (*) 879. *Intercidisse talem fere versiculum sensit* ℞:

Facesso hercle ex his turbis iam quantum potest

880. omniſ *libri* (omĩſ *B*) queſo *D* 881. Nime *B.* nime *CDa.* ne me *DcFZ* hinc *om. FZ* (*)

ACTVS V

SENEX

Lumbí sedendo, óculi spectandó dolent,
Manéndo medicum, dúm se ex opere récipiat.
Odiósus tandem uíx ab aegrotís uenit.
Ait se óbligasse crús fractum Aesculápio,
Apóllini autem bráchium. nunc cógito,
Vtrúm me dicam dúcere medicum án fabrum.
Atque éccum incedit. móue formicinúm gradum.

882 *sq. Ausonius Lud. sept. sapient. v. 131 sq.* (*Chilon. 1 sq.*): 'Lumbi . . . . dolent Manendo Solonem quoad ad se se recipiat' (*cf. Ter. Phorm. 462*): *ubi* oculique *pro* oculi *olim ediderunt, ex Camerariana scilicet, quod mox* '*ex Ausonio*' *Plauto reddebat Geppertus in Act. gymn. Berol. a 1865 p. 903 Bergkiusque Opusc. I p. 678, ipsius Ausonii emendationem habebant* R *Nov. exc. I p. 72 adn., Goetzius Act. soc. phil. Lips. IV p. 355, Vssingius: cf. Hauptius Opusc. III p. 520 et Schenkelius Stud. Pl. p. 57 [665] adn.* 888. *Priscianus inst. I 59 p. 79, 18 H.:* item i seruant omnia quae a nominibus mutorum animalium cuiuscumque sint declinationis, deriuantur in hanc formam: aper aprinus, caper caprinus, ceruus ceruinus, porcus porcinus, taurus taurinus, ferus uel fera ferinus, canis caninus, lepus leporis leporinus, lupus lupinus, formica formicinus — Plautus in Menaechmis: 'atque eccum . . . . gradum' — hirundo hirundininus *e. q. s.*

882. *De scaenarum distinctione vide ad v. 875* Se *praemittunt BZ,* Sac. *F* oculi fpectando *DcF, Saracenus cum Ausonio.* oculi exfpectando *BC.* oculi expectando *DZ* (*) 884. egrotif *BCD* 885. abligaſſe *F* cruꝰ *Da.* cru^{s} *Dc* factum *F* 886. autẽ autẽ *B* nuncgito *CDa: corr. Db* 887. medicam *C.* me dicã *ex* medicã *Dc* (*) 888. moue *libri cum Prisciani omnibus Hertzianis, ubi* mouet *cum Pylade et Putschiana Halberst. m. sec. teste Hertzbergio* (*) *Sequuntur in B singulari versu perscripta* Adulefcenf meffenio

MEDICVS. SENEX

MEDICVS

Quid illi ésse morbi díxeras? narrá, senex.
Num láruatust aút cerritus? fác sciam.
Num eúm ueternus aút aqua intercús tenet?

SENEX

Quin eá te causa dúco, ut id dicás mihi
Atque íllum ut sanum fácias.

MEDICVS

Perfacile íd quidemst.
Sanúm futurum, méa ego id promittó fide.

SENEX

Magná cum cura ego íllum curarí uolo.

MEDICVS

Quin súspirabo plús sescenta 'oe' ín die:
Ita mágna ego illum cum cúra curabó tibi.

SENEX

Atque éccum eumpse hominem: ópseruemus, quám rem agat.

Act. V Sc. 4 MEDICVS . SENEX . *B (cf. ad v. 888).* MEMECHM' MESSENIO · SACEREVS SERVVS *rubr. in D erasis eisdem nominibus a Db scriptis. unius v. spat. DaC.* Senex. Medicuſ *FZ* 889. illi esse *R: item Fleckeisenus.* eſſe illi *F, Pius.* eſſet illi *BC D* (e&) *Z* dixeraſ *ex* duxeraſ *D inter scribendum* Me. narra *FZ* (*) 890. laruatust *R.* laruatuſ *libri* cerituſ *Z* fac ut ſciam *Dc* (*) 891. cum *Z* r uetenuſ *BbDb.* uetenuſ *BaCDa* aq̃ inter cuſ *D* 892. id *om. Ba. add. Bb* 893. quidem eſt *FZ.* quidē . ſt *Bb.* quid aſt *Ba.* quidęa eſt *C.* quid ea ẽ *D* 894. mea ego id *DcFZ.* me aeco id (*sic*) *B m. ead.* me acoid *C.* meaeco *Da* (*) 896. Me *om. B: cf. ad v. 897* plů *D* sescenta oc in die S (*cf. ad v. 282*), in die *cum Lambino.* ſeſcenta indieſ *BDa.* ſeſentia in dieſ *C.* ſexcenta in dieſ *Dc.* ſexcentum dieſ *FZ* (*) 897. Me. *praem. B* Ita magna ego illum cum cura S. Ita ego illum cum cura magna *libri* (*) 898. eumpse *Muellerus Pros. p. 651.* ipſum *libri* opſeruemuſ *C.* obſeruemuſ *BDFZ* rem gerat *Z* (*)

MENAECHMVS I. SENEX. MEDICVS

MENAECHMVS

Édepol ne hic diés peruorsus átque aduorsus mi óptigit.
Quaé me clam ratús sum facere, ea ómnia hic fecít palam
Párasitus, qui mé conpleuit flágiti et formídinis:
Méus Vlixes, suó qui regi tántum conciuít mali.
Quem égo hominem, siquidém uiuo, oppido é uita euoluám sua.
Séd ego stultus súm, qui illius ésse dico, quaé meast.
Meó cibo et sumptu éducatust: ánima priuabó uirum.
Cóndigne autem haec méretrix fecit, út mos est meretrícius:
Quía rogo, palla út referatur rúrsum ad uxorém meam,
Míhi se ait dedísse. heu, edepol né ego homo uiuó miser.

SENEX

Aúdin quae loquitúr?

MEDICVS

Se miserum praédicat.

SENEX

Adeás uelim.

Act. V Sc. 5 MENECHMVS ADOL. SENEX . MEDICVS. *BFZ. unius v. spat. C.* MENECHM' ADOLESC *D in v. 898, nullo vacuo relicto* 899. *Sic libri, nisi quod* m̄ *BD.* mihi *CFZ et* obtigit *FZ* 900. Quę me clam *BbDbFZ.* Quem eclam *Ba.* Quaemedam *C.* Quemeclam *Da* hic *Muellerus Pros. p. 12. 578. om. libri* (*) 901. Pafituf *CDa: corr. Db* conplebit *CD.* compleḃit *Bb.* cõpleuit *FZ* flagitii *libri* 902. ulyffef *Z* regitantantum *CDa* (*prius* tan *exp. Dc*) concinit *C* 903. fiquidem *B.* fi quidem *CD* uiuo, oppido e uita euoluam S. uiuo nitae uoluam *BaC.* uiuo uita euoluã *Bb.* uiuo nite uoluam *Da.* uiuo uita uoluam *Db.* uiuo uita foluam *FZ* (*) 904. quę *Bb.* que *BaCD* mea est *Camerarius.* mea fit *libri* 905. cibo *ex* ciuo *Bb* educatuf eft *libri: correxit Bentleius* (*) 906. hec *D* meretricibuf *B* 907. palla *BCDa.* pallam *Db FZ: corr. Abraham Stud. Pl. p. 233 adn.* referratur *Z* 908. heu *FZ.* ⊦eu *Bb.* eu *BaCD* ędepol *Z* ne ego *Dd et vai Dd marg.* 909. Me. *praem. Db* quę *Bb.* que *BaDZ* S *ex* M *in spat. Db. spat. B.* fed *BaCDa.* fe *DcFZ* p̄dicat *BD.* predicat *C* SE. *om. BDb sine spat.* adeaf, d *in* t *mutavit Bb* (*)

MEDICVS

Sáluos sis, Menaéchme. quaeso, cúr apertas bráchium?
Nón tu scis, quantum ísti morbo núnc tuo faciás mali?

MENAECHMVS

Quín tu te suspéndis?

MEDICVS

Ecquid séntis?

SENEX

Quidni séntiam?

MEDICVS

Nón potest haec rés ellebori iúmento optinérier.
Séd quid ais, Menaéchme?

MENAECHMVS

Quid uis?

MEDICVS

Díc mihi hoc quod té rogo:
Álbum an atrum uínum potas?

MENAECHMVS

Quín tu is in malám crucem?

MEDICVS

Iam hércle occeptat ínsanire prímulum.

---

910. MED. *om. BDb* saluuſ ſiſ menaechme *B*. Saluuſiſ menechme *C*. saluũ ſiſ menechme *D* queſo *BCD* aptaſ *D*. aptaſ *Z* 911. mo͛bo *C* tuo *BC*. tuto *Da*. tut͛o *Dc*. tu te *FZ* mali? *R*. mali. *vulgo* 912. MEN. *om. BDb* Quintu te *B*. Quintute *CD* MED *BFZ*. Me *Db in sp.* ec quid *BCDFZ* SE. ℌ. MEN *BFZ. spat. D* quid ni *BFZ*. quid mi *C* (*) 913. MED. *om. Db* hec *BCD* hellebori *F*. elebori *Z* iumento ℌ *coll. Amph. 327 sq. (Gell. N. A. XX 1, 28) et Platonis Euthyd. p. 299 B* (ἑλλεβόρου ἅμαξαν). iungere *BaCD*. iungę͛re *Bb*. ungere *F*. iugere *Z* obtinerier *FZ* (*) 914—917 *suo in loco, quem vacuum reliquerat Da, addidit Db* 914. menachme *B*. menechme *C*. menae chine *D* MEN. *et* MED. *om. BCD sine spatiis, sed* ME *suprascr. Db*, MED. *Dc* dic *in marg. Bb* (*locum ante* mihi *designans*) te *om. B* 915. Albumanatrũ *Ba*. Albv (v *ex* a *inter scribendum*) ma na trũ *D, ubi* ma *separ. Db, reliqua corr. Dc: cf. ad v. 916 sq.* MEN *suprascr. Dc* tuiſ *Ba* 916. MED. *Acidalius*. SE. *FZ. om. BDb* occeptat *BbF*. occepta *BaCDb*. occepta[s] *Dc*. hoc ceptat *Z* *Post* primulum

SENEX

* * * *

Quíd tibi quaesito ópus est?

MEDICVS

* *

MENAECHMVS

Quin tu me intérrogas,
Púrpureum panem án puniceum sóleam ego esse an lúteum?
Sóleamne esse auís squamossas, píscis pennatós?

SENEX

Papae,
Aúdin tu, ut delíramenta lóquitur? quid cessás dare
Pótionis áliquid, priusquam pércipit insánia?

MEDICVS

Máne modo: etiam pércontabor ália.

SENEX

Occidis fábulans.

MEDICVS

Díc mihi hoc: solént tibi umquam óculi duri fíeri?

MENAECHMVS

Quíd? tu me lucústam censes ésse, homo ignauíssume?

---

libri statim habent turbato metro Menaechmi verba Quin tu me interrogaſ*: ubi ducibus R et Vahleno adhibita hac notatione, quam a manu saec. XIV iudice Hinckio, XIII/XIV iudice Loewio B Fol. 51r marg. Curculionis versibus 243 sq. ascriptam habet:*

albũ anatrũ uinũ potaſ
quđ tibi queſito oꝑ eſt

lacunam signavit ℔ *ad hoc exemplum explendam:*
MED. Iam hercle occeptat insanire primulum. ⟨SE. Quin fac tuom. Quid tibi quaesito opus est? MED. Quin tu dic.⟩ MEN. Quin tu m. i.

(*) 918. puniceum *BCZ.* puniceu *D.* pumiceum *F.* poeniceum *'nonnulli libri' Lambini: ut Pseud. 229* 919. ſquamoſaſ *DcFZ.* quamoſaſ *CD* (*ubi* ſaſ *a* piſ *separ. Db*). quam oſſaſ *Bb.* quam oſſa *Ba* pape *B* 920. Sen *praem. Dc* Audin tu *BbDbF.* Auditu *BaCDa.* Audin *Z* delira menta *C.* deliramenta, ra *ex* ru *Da* ceſ ſaſ *D* 921. priuſ quam *BC* peribit *F* (*) 922. MED *BDc Z.* MED. Faciam *F* modo]nero *FZ* percunctabor *Z* alia. SE. *FZ.* ME alia *B.* alia *CD* occipiſ *ex* occidiſ *Bb* fabulans *Acidalius.* fabulam *B.* falam *CD.* fac iam *Z. om. F* (*) 923. 924. *Huc spectant quae Curculionis versibus 222. 223 eadem qua supra* (*vide ad v. 916 sq.*) *manu eodem folio in B marg. adscripta sunt:*

MEDICVS

Díc mihi, en umquam íntestina tíbi crepant, quod séntias?

MENAECHMVS

Vbi satur sum, núlla crepitant: quándo esurio, túm crepant.

MEDICVS

Hóc quidem edepol haú pro insano uérbum respondít mihi.
Pérdormiscin tu úsque ad lucem? fácilin tu obdormís cubans?

MENAECHMVS

Pérdormisco [sí * * * * *:
Óbdormisco] sí resolui argéntum, quoii débeo.

MEDICVS

* * * * * * *
* * * * * * *

MENAECHMVS

Quí te Iuppitér dique omnes, pércontator, pérduint.

---

folent ī tbi oculi duri fieri
cenſeſne locuſtã ēē

(*) 924. ME *Db, cui* n *adscr. Dc* lucuſtam *BaCD.* lacuſtam *Bb.* locuſtam *FZ: v. s.* ignauiſſime *libri* (*) 925. MED. *Dc* mihi en unquam *Z ex Nonio.* me hi . numquã *Ba.* me hie numquam *CDa.* mihi anumquã *Bb.* me hie numquam (*h. e.* mihi numquid) *Dc.* mi hoc nunquam *F* tibi *om. Nonius* (*) 926. ME *Db* tum *om. Z.* tunc *F, Nonius* 927. MED. *Dc* hau pro *BaCDa.* haud pro *BbDcFZ* 928. Perdormiscin tu usque *R.* Perdormiſcin uſque *Z.* Perdormiſtin uſque *F.* Pdormiſcaniuſ que *Ba.* Pdormiſcan · uſ que *Bb.* Perdormiſ caniuſ que *CDa.* Perdormiſcam uſque *Dc* facilin *CD.* ME facilin *B* (e *Bb*). MEN. facilin *FZ* obdormiſ cubans *R ducibus Acidalio et Scioppio.* dormiſ curanſ *libri* (*) 929. 930. *Duos versus flagitare sententiarum rationem et concinnitatem sermonum iudicabat R, velut hoc exemplo:*

Perdormisco, ⟨si me flore satis compleui Liberi:
Obdormisco,⟩ si resolui a. q. d.

Quorum mediis elapsis unus in libris hic restat, cui MED *praemittit B:*

Perdormiſco ſi reſolui argentum cui debeo

nisi quod Perdormiſ coſ ire ſolui *disiungunt CDa (recte et in contextu et in marg. iungit Dd):* quoii *corr. Brixius* (*) 931. 932. *'Desunt duo nisi fallor versus, quorum prior simili sententia fuerit oportet atque v. 927, altero denuo Menaechmum percontabatur Medicus' R* 933. ME *praemittunt BDbFZ* Qui *BC.* Cui *D (ubi ? adscr. Dd).* Quin

MEDICVS

Núnc homo insaníre occeptat. de íllis uerbis cáue tibi.

SENEX

Ímmo Nestor núnc quidemst de uérbis, praeut dudúm fuit:
Nám dudum uxorém suam esse aiébat rabiosám canem.

MENAECHMVS

Quíd ego dixi?

SENEX

Insánus, inquam, —

MENAECHMVS

Égone?

SENEX

Tu istic, quí mihi
Étiam me iunctís quadrigis mínitatu's prostérnere.

MENAECHMVS

* * * * * * *

SENEX

Égomet haec te uídi facere: égomet haec ted árguo.

MENAECHMVS

Át ego te sacrám coronam súrrupuisse Ióui scio:

FZ iupiter *FZ* diique *F* om̄ſ *BD* perduint *Pius.* perdunt *BaCDa.* perdu^{i}nt *Bb.* perdu^{i}nt *Dd.* perdiunt *FZ* 934. MED *B.* SE. *FZ* illiſ *ex* illoſ *Da* 935. SE *BDc. om. FZ* Immo neſtor *D: cf. Spengelius T. M. P. p. 12.* Immoneſtor *B.* Immoneſter *C.* Modeſtior *FZ* eſt *libri* deū biſ *Da: corr. Dc.* de uebiſ *C* prae ut *B* p̄ ut *D.* prout *F* (*) 936. aiebat *DcFZ et B ex ras.* alebat *CDa et B ante ras.* ca mem *Da: corr. Dc* 937. Quid . . . . iſtuc *uni Menaechmo tribuit B, nec in CD spatia relicta sunt, ubi personas suprascr. Dc* inſanuſ *BCD.* inſaniſ *FZ* *Interruptam post* inquam *orationem significavit* 𝔖 (*dicturus est 'ut dudum eras, uxorem aiebas rabiosam canem'*) Ego ne tuiſtic *D.* Ego necuſtic *C.* Ego ne iſtuc SE *B* (*) 938. Et iam me *B.* Etiam ne *C* minitatuſ *B ex ras. DcZ.* miniſtatuſ *Da.* miniſ ſtatuſ *BaC.* minitatuſ ẽ *F* prorſternere *C* (*) 939. '*Menaechmi responsum hic interciderit necesse est*' 𝔑 (*) 940. SE *om. B* hec te *BCDc.* ecte *Da.* ecce *FZ* (*corr. Camerarius*) uide *BaCDa: corr. Dc* haec ted *Guieto duce Bothius.* hec te *BCD.* ecce *FZ* (*) 941. Men. *Dc* te] tam *F* ſurrupuiſ ſe *D.* ſurripuiſſe *Z.* ſubripuiſſe *F* Ioui scio *Camerarius praeeunte* Iouis scio *Pylade.* iouiſ *BDcFZ.* lo iouiſ *CDa* (*)

Ét ob eam rem in cárcerem ted ésse conpactúm scio:
Ét postquam es emíssus, caesum uírgis sub furcá scio:
Túm patrem occidísse et matrem uéndidisse etiám scio.
Sátin haec pro sanó male dicta mále dictis respóndeo?

SENEX

Óbsecro hercle, médice, propere, quídquid facturú's, face.
Nón uides hominem ínsanire?

MEDICVS

Scín quid facias óptumum?
Ád me face uti déferatur.

SENEX

Ítane censes?

MEDICVS

Quíppini?
Íbi meo arbitrátu potero cúrare hominem.

SENEX

Age, út lubet.

MEDICVS

Élleborum potábis faxo hosce áliquos uigintí dies.

MENAECHMVS

Át ego te pendéntem fodiam stímulis trigintá dies.

---

942. Et obeatã *B, ubi* at *exp. Bb* ted esse *Camerarius.* te deesse *Ba.* te d esse *B ex ras.* teb deesse *C.* tebde e͠e *D.* te esse *FZ* conpactum *B.* cōpactum *CD* (*) 943. Et] E *CD* es emissus, es e *in ras. B m. ead.* ese missus *C* cesum *libri* sub furca *BbDcFZ.* suffurca *Ba.* sufurca *CD* 944. Tum] tuum *'alibi scriptum' Pius narrat* 945. Satim *Z* hec *BC* maledicta maledictis *BC* respondeo *BbDcFZ.* rescondeo *CDa.* res condeo *Ba* (*) 946. ercle *Da: corr. Dc* medice *BbDcFZ.* maledice *BaDa et, cum ras. ex* male dicte, *C* quidquid *BC.* quid quid *Da.* quicquid *DcFZ* facturus *BCD: corr. Lambinus.* sis facturus *F.* scis facturus *Z* (*) 947. scin *DcFZ.* sin *BaCDa* optumum *F.* optimum *Z.* optimum es *BaC* (est *Bb*). opti mumes *Da.* optume *Dc* 948. uti deferatur *Dc, Acidalius.* ut id eferatur *CDa.* ut deferatur *B, Camerarius.* ut efferatur *FZ* itane *Bb, Acidalius.* itana *BaCDa.* itan *DcFZ* quippini *BCD.* quidni *FZ* 950. 951 *hoc ordine Camerarius: inverso libri, sed ut in BC* 2 *et* 1 *numeri praepositi sint m. rec.* 950. MED *om. B* Helleborum *DcF.* Eleborum *Z.* Helles borum *BaCDa.* Helles forum *Bb* hosce *praeter libros add. Brixius praeeunte* hos *Muellero Annal. phil. LXXXIII p. 264* aliquos *i. e.* alios *Bb* (*) 951. At ego, t ego *e corr. B m. ead.*

MEDICVS

I, árcesse homines, qui íllunc ad me déferant.

SENEX

Quot súnt satis?

MEDICVS

Proínde ut insaníre uideo, quáttuor, nihiló minus.

SENEX

Iam híc erunt. adsérua tu istunc, médice.

MEDICVS

Immo ibó domum,
Vt parentur, quíbus paratis ópus est. tu seruós iube
Húnc ad me feránt.

SENEX

Iam ego illic fáxo erit.

MEDICVS

Abeó

SENEX

Vale.

MENAECHMVS

Abiit socerus, ábiit medicus: sólus sum. pro Iúppiter,
Quíd illuc est, quod me hí nunc homines ínsanire praédicant?
Nam équidem, postquam gnátus sum, numquam aégrotaui
unúm diem.

---

952. MED *B. om. FZ* I arcesse *Pareus.* Larceſſe *BaC.* A arceſſe *Da.* arceſſe *B ex ras. Dc.* Accerſe *FZ* illunc *Camerarius.* illum *libri* defferant *Z* qđ *i. e.* quot *ex* quod *D* 953. MEN. *FZ* Proin de *F* ut *B, Pius.* ui *reliqui, quod exp. Dc* uideo *B ex ras.* uideor *BaCDFZ* quatuor *B.* MED. quatuor *FZ* nihilo minuſ *DcF.* nihilominuſ *BbZ.* nihil hominuſ *BaCDa* 954. tu iſtunc *BbDcF.* tuiſ tunc *BaC et* (tc̃) *Da.* tu iſtuc *Z* immo ibo *etiam B* (*) 955. opuſt *F* tu *DcFZ.* tuſ *CDa.* tuoſ *B* lube *CD* hunc || Ad *libri: corr. Lambinus* (*) 956. erit abeo uale *B* (*) 957. ſocruſ *F* habiit *C et,* h *expuncta, Da* solus *Guietus, Bentleius.* nunc ſoluſ *libri* ꝑh *Dc* iupiter *FZ* (*) 958. me hi nunc ☞: *cf. ad v. 957.* me hic *BCD.* me hii *Z.* me hi *F* p̄dicant *BD.* predicant *C* (*) 959. *Hunc solus B servavit, sed ut ei* 2, *proximo* 1 *praescriptum sit m. rec.* egrotaui *B*

Néque ego insanió neque pugnas néque ego litis coépio.
Sáluos saluos álios uideo: nóscito homines, ádloquor.
Án illi perperam ínsanire me áiunt, quom ipsi insániunt?
Quíd ego nunc faciám? domum ire cúpio: at uxor nón sinit,
Húc autem nemo íntromittit. nímis prouentumst néquiter.
Híc ero usque: ad nóctem saltem, crédo, intromittár domum.

MESSENIO. (MENAECHMVS I)

Spectámen bonó seruo id ést, qui rem erílem
Procúrat uidét, collocát cogitátque,
Vt ábsente eró tam rem erí diligénter
Tutétur, quam si ípse adsit, aút rectiús.
Tergúm quam gulám, crura quám uentrem opórtet
Potióra esse, quoí cor modéste sitúmst.

960. *Nonius p. 89, 16 M.:* coepere incipere . . . . Plautus Menaechmis 'neque ego . . . . coepio': *cf. Caesar p. 38, 39*

960. Neque inſanio *D* neque ego *BCDF.* ne *Nonius.* ue *Z* litiſ *libri cum Nonio* coepio *codd. Pyladis cum Nonio.* cepio *FZ.* cupio *BCD* (*) 961. Saluuſ ſaluoſ *BCDc.* Saliniſ ſaluoſ *Da.* Sanoſ ſaluoſ *Z.* Sacroſ ſaluoſ *F* noſcito ℭ. noui *libri* (*) 962. An *Dc* perperam *Dc.* perderam *BDa.* ꝑderã, ã *ex* e *corr., C* me aiunt *in litura BbDc.* mea lunt *Da.* mealunt *C.* me uolunt *FZ* quom ℭ *coll. v. 831. om. libri* ipſ///i (*erasa* o, *ut vid.*) *D* (*) 963. fatiam *B* at *Camerarius. om. libri* (*) 964. prouentum eſt *libri* nequitur *Bb* 965. ero usque: ad noctem saltem *Bothius cum Pio post* noctem *distinguente.* ergo uſque ad noctem ſaltem *libri, nisi quod* uſce *BaCDa.* uſque *Dc. in marg.* uſce i. uſq' *Dd* intromittat *Z* (*)

Act. V Sc. 6 SERVVS *B et, in v. 965 sine sp., D.* Meſſenio ſeruuſ *FZ. om. C versu in fine pag. anteced. vacuo. Mutam personam* MENAECHMVM *add. R Eadem est in B discriptio versuum, nisi ubi contrarium testati sumus* (*) 966. feruid *Ba.* ſeruo id *Bb cum reliquis* quirẽ erilem *Bb.* quire e . ilem *c. ras. Ba.* qui rem herilẽm *CDFZ* 967. ℘curat· uidet · collocat · cogitatq' *B* (*) 968. ero, o *in ras. Bb.* hero *DcFZ* tam rem eri *Vssingius praeeunte* rem eri tam *R.* re . . eri *c. ras. Ba.* rẽ eri *BbCD* (erorẽ). rem heri *FZ* (*) 969. quam ſi ipſe adſit *B ex ras.* Quã ſiipſeaſſit *CD.* quam ipſi ipſe adſcit *Ba* (*) 971. cui *libri* modeſteſitũ *B* eſt *libri* (*)

Réccordetur íd, qui nihili súnt quid eis pretí
Détur ab eris suís ignauis ímprobis uirís.
Vérbera, compedés,
Mágna crux, molaé,
Lássitudó, fames,
Frígus durum.
Haec prétia sunt ignáuiae:
Id ego malum metuó male.
Própterea bonum ésse certumst pótius quam malúm.
Nám eo exemplo séruio,
Térgo ut in rem esse árbitror.
Magis múlto patior fácilius ego uérba, uerbera ódi,
Nimióque edo lubéntius molitúm quam molitum praehíbeo.
Proptérea eri imperium éxsequor, bene ét sedate séruo id:
Atque íd mihi prodest: álii sese hilarént, ita ut in rem esse dúcunt sint:
Ego íta ero ut me esse opórtet.

---

972. Reccordetur ℰ. Recorde cordeť *B.* recordeť *CDFZ* iiſ *BDZ.* uiſ *C.* hiſ *F* p̄tii *B.* pretii *Dc.* precii *DaFZ.* precu (precudetur) *C* (*) 973. eris suis ℰ ſuiſ eriſ *libri, nisi quod* ereiſ, *ut vid., B ante ras.*, heriſ *FZ* ſignauiſ *B ante ras.* (*) 974—977. *Sic constituit* ℰ (*v. 977 cum Bergkio*) *duce B, qui habet:*

Verbera . compedeſ . Mole magna (gna . *e corr. Bb*)
Laſcituto . fames . friguſ durū . Hęc p̄tia ſunt ignauię.
Id ego male malū metuo . ꝑpterea bonū ee certū ſt potiuſ quā malū.

itemque ceteri, nisi quod Molę *Z,* laſſitudo *CDFZ cum Bb,* Hęo *CDa* (Hęc *Dc*), precia *CFZ.* p̃cia *Da.* p̃tia *Dc,* id ergo *C.* Ideo ego *F,* certū̃ſt *CDZ.* certum eſt *F,* pocius *C*

Post v. 977 hunc habent libri:

Nam magiſ multo patior faciliuſ uerba uerbera ego odi,

nisi quod pacior *Da* (*corr. Dc*), ūba *B,* egodi *Ba* (*corr. Bb*): *ubi* ego *traiecit* ℜ *deleto* Nam*: quo servato huc transposuit* ℰ (*post v. 980* ℜ) *quem ante v. 986 libri exhibent versum:*

Ego exemplo ſeruio tergo ut in rem eſſe arbitror,

ubi pro Ego *Gruterus* Eo, tergo *B solus.* terge *CDF.* tergi *Z,* arbitor *Da* (*) 980. libentiuſ *CD* (*non B*) molitum Quā mollitum *CD* p̃hibeo *Ba.* ꝑhibeo *BbCD.* perhibeo *FZ.* praebeo *Saraccnus* (*)

981. exſecor *Bb.* exequor *CDFZ* ſeruo id *BbCDFZ.* ſeru . *Ba* *Ceterum v.* 981—983 *sic B:*

Ꝑpterea eri imperiū exſecor bene & ſedate . ſeruo id atq; mihiid ꝑdē
Aliiſ ee ita ut inrem ee ducunt ſint. ego ita ero ut me ee oport&.

ubi v. 982 id atque (*ex* adq; *Da*) id mihi prodeſt *CDFZ,* alii sese hila-

Metum id míhi adhibeam, culpam ábstineam a me, ero ut ómnibus in locis sím praesto. 984
[Seruí qui quom culpá carent metuont, eí solent esse eris útibiles:
Nam illí qui nil metuónt, postquam malum prómeriti, tum aequé metuont.]
Metuam haúd multum: propest quándo erus, sic si fáciam, pretium exsóluet. 985
Postquam ín tabernam uása et seruos cónlocaui, ut iússerat,
Ita uénio aduorsum. núnc foris pultábo, adesse ut mé sciat.

---

rent, ita ut 𝔖. aliiſ ee ita ut *cum Ba* (ſ *erasum*) *DFZ.* aliiſ ita eſſe ut *C.* alii ſe eſſe ita ut *codd. Lambini,* eſſe ducunt. ſin ego *CD, sed* ſint *D ante ras.* eſſe dicunt. ſin ego *FZ* (ducunt *codd. Pylades*), *v.* 983 ita *om. CDFZ* (*) 984. mecum *FZ* (metum *etiam codd. Pyladis*) Adhibeam, d *ex* u, *ut vid., Db* culpam *C.* culpã *BaD.* culpa *BbFZ* a me 𝔖. *om. libri* (*inter* am e) ſim preſto *libri, nisi quod* ſĩ. preſto *ex* inpreſto *Bb* *Post hanc vocem duos hos exhibet Ba:*

Serui qui cum culparent & metuo ni ſolent ee eriſ ut ibileſ
Nam illi qui nihil metuunt. poſtquã malũ ꝓmeritũ que ei metuunt.

ubi cum *om. reliqui,* culpa carent metuunt ⊢i ſolent *Bb.* culpa carent et metuunt ſolent *reliqui* (ſolen^{t} *D*) *[quo adsciscendum* ei *in alt. v. iuxta* metuunt *excurrens],* utibileſ *BbCDFZ,* poſtquã *cum CD etiam codd. Pyladis.* priuſquam *Z.* poſt *F,* ꝓmeritũq; ei metuunt *etiam CD.* promeritum eſt metuunt *Z.* promeritumſt metuant *F.* promeriti tum aeque metuont 𝔖 (promeriti sunt tunc m. *Pylades*). *Quos versus perperam huc translatos esse e Mostellariae act. IV initio* (*v. 858 sqq.*) *Hermannus vidit Elem. doctr. metr. p. 310, ubi sic habet B:*

Serui qui quo$^{\cdot m}$culpa carint . tamen malum metuunt.
Hii ſolent////////////// eſſe eriſ utibileſ
Nam illi qui nihil metu$^{\cdot u}$nt poſtquam ſunt malum meriti
(Stulta ſibi expetunt conſilia),

ubi quom *CD,* carent *Dc,* Hu *C* (Hi *FZ*), ſolent eſſe *sine spat.* (*ex ras.*) *et* metuunt *CD* (*) 985. Metuam haud *Pylade duce* (*qui* metuam *ex 'codd. ant.' sumpsit*) *Gruterus.* Metum aut *BCD.* Metum haud *F.* Mecum haud *Z* prope eſt *CDFZ.* ꝓpe eſ *B* quando erus, sic si faciam 𝔖. quando ceruſo faciam *libri* (*etiam Pyladis*), *nisi quod* fatiam *B* p̄tium *B.* p̄ciũ *C.* precium *FZ* (*non D*) exſolu& *B.* exoluet *CDFZ* *De versu qui sequitur in libris cf. ad v. 977 sq.* (*) 986. poſtqua *C* tab̄nam *B* uaſa et *FZ cum B corr.* uaſa-ſ̣ed$^{\&}$ *B.* uaſ ſed *CD* collocaui *CDFZ* (*non B*) 987. aduerſum *B CDF* meſciat *B ex corr. D.* miſceat *B ante corr.* *Ante versum* 988 *lacunam signavit* 𝔖 *ad hoc exemplum explendam:*

* * * * * * * *
Néque uirum ex hoc sáltu damni sáluom ut educám foras.
Séd metuo ne séro ueniam dépugnato proélio.

SENEX. MENAECHMVS I. LORARII. MESSENIO

SENEX

Pér ego uobis deós atque homines díco, ut imperiúm meum
Sápienter habeátis curae, quae ímperaui atque ímpero.
Fácite illic homo iam ín medicinam ablátus sublimén siet,
Nísi quidem uos uóstra crura aut látera nihili pénditis.
Cáue quisquam, quod illíc minitetur, uóstrum flocci fécerit.
Quid státis? quid dubitátis? iam sublímen raptum opórtuit.
Ego íbo ad medicum: praésto ero illi, quóm uenietis.

MENAECHMVS

Óccidi.
Quid hoc ést negoti? quíd illisce homines ád me currunt, ópsecro?

Néqueo facile cómminisci ut hánc deludam múlierem
988. uirum *Bothius.* utrum *BCD.* meum *FZ* ſaluom *B.* ſaluum *CD.* alium *FZ* ut educam foras *Pareus.* ute duo anfora *BCD, nisi quod* ut eduo *C,* uteduo *D.* eluo anfora *Z.* eluo amphora *F* (*)
989. ſero *rasura ex* ſeruo *B, ex* ſerb, *ut vid., D* proelio *Z et,* r *ex* ſ, *ut vid., inter scribendum, D.* p̄lio *B.* prelio *CF* (*)
Act. V Sc. 7 SENEX MENECMVS ADOLESCENS. LORARII. MESSENIO SERVVS *B ita ut initio* SER *erasum mox* MEN *super* AD., MES. *super* SERV. *scriptum sit.* SENEX · ADOLESCENS · LORARII · SERVVS *rubr. in D ex eisdem nominibus a Db scriptis. unius v. spat. C.* Senex. Menechinuſ. Lorarii. Meſſenio *F et, addito* ſeruuſ, *Z*
991. curę quę *B.* cureq; *C.* curęq᷑ *Da.* cur ęq᷑ *Dc.* ut que *F.* utq᷑ *Z.* curae: quaeque *codd. Pyladis* 992. facile *Z* ſublimen *BF.* ſublimem *CDaZ.* ſublime *Dc.* ſublimiſ *codd. Pyladis* ſ. & *c. ras. Ba.* ſi& *Bb.* 993. uŕa *BCD.* ueſtra *FZ* nihil *B.* nihilli *Z* penditi *Ba: corr. Bb* 994. Cauete *FZ* uoſtrum *omnes* 995. Qui *C* ſtatiſ *BbDbFZ.* ſatiſ *BaCDa* ſublimen *BCF.* ſublimem *DZ* oportum *CDa: corr. Dc* 996. p̄ſto *B.* preſto *CD* illi cum *BCD.* illic ut *FZ* AD *B.* Adoleſcenſ *Db sine spat.* 997. negotii *BZ.* negocii *reliqui* illisce *Brixius.* illic *libri* opſecro *CDa.* obſecro *BDcFZ* (*)

Quid uóltis uos? quid quaéritatis? quíd me circumsístitis?
Quo rápitis me? quo fértis me? perii. ópsecro uostrám fidem,
Epidámnienses súbuenite cíues. quin me míttitis?

MESSENIO

Pro di ímmortales, óbsecro, quid ego óculis aspició meis?
Erúm meum indigníssume nescíoqui sublimén ferunt.

MENAECHMVS

Ecquís mihi suppétias audet férre?

MESSENIO

Ego, ere, audacíssume.
O fácinus indignum ét malum,
Epidámnii ciués, erum
Meum híc in pacato óppido
Lucí deripier ín uia,
Qui líber ad uos uénerit.
Mitti ístunc * *

---

998. uoltiſ uoſ *D ex ras. FZ.* uoltiſ quoſ *BCD ante ras.* queritatiſ *BCD* circumſiſtitiſ *Dd marg. FZ.* circumſtitiſ *BaCD.* circumſtatiſ *Bb* 999. raptiſ *Da: corr. Dc* opſecro *Da.* obſecro *BCDcFZ* ueſtrã *BC.* urãm *D* 1000. Epidam nienſeſ *C.* Epidã menſeſ *B.* Epidannenſeſ *F.* Epidannienſeſ *Z* quin *BCDF,* '*membr. exempl.*' *Pii.* quid *Z* mit titiſ *D* 1001. MES. *FZ.* SER *B: et sic constanter.* Sacerenif *Db: del. Dc, ut vid.* ꝑ di immortaleſ *B.* Produm mortaleſ *C.* Prodummor taleſ *Da.* Pro^{h} dii ĩmortaleſ *Dc.* Pro dii immortaleſ *FZ* aſpitio *BC* 1002. indigniſſime *BCDcFZ.* indigitiſ ſime *Da.* indigniſ ſime *Db* quid *FZ* ſublimen *BCDaF.* ſublimem *DbZ* 1003. MEN.] AD *B: et sic constanter* mihi suppetias S. ſuppetiaſ mihi *libri, nisi quod* ſubpetiaſ *D,* ſuppeciaſ *C* audet ferre *BbDc.* aut et ferre *BaC.* aut etferre *Da.* audet afferre *FZ* ego] eo *Z* audaciſſime *BCDbFZ.* audaciſ ſime *Da* (*) 1004—1006. *Dimetris discripsit Geppertus, quos sic habet Ba:*

O facinuſ indignũ & malũ epidam nii . ciueſ · erum
Meũ hic inpacato opido lucideri pierin uia qui liberat uoſ uenerit

ubi v. 1004 indignũ *ex* indignuſ *c. ras. C, v.* 1005 epidamnii ciueſ *Bb Dc.* epidam nuciueſ *CDa.* epidamnii ciueſ *FZ,* paccato oppido *Z.* pacato opido *etiam CDF, v.* 1006 luci deripier in uia *FZ.* lucideri pierinuia *etiam CDa.* lucide rapier in uia *Bb.* lucide eripi et cum ui *Dc,* liber ad *BbDcFZ.* liberat *etiam CDa* (*) 1007. Mitti istunc (*cum lacuna exempli gratia per* actutum uolo *explenda*) ||

MENAECHMVS

Ópsecro te, quísquis es, aduléscens, operam mi út duis
Neú sinas in me ínsignite fíeri tantam iniúriam. 1008

MESSENIO

Ímmo operam dabo ét defendam et súbuenibo sédulo.
Númquam te patiár perire: mé perirest aéquius. 1010
Éripe oculum istí, te ab humero quí tenet, ere, te óbsecro.
Hísce ego iam seméntem in ore fáciam pugnosque óbseram.
Máxumo hercle hodié malo uostro ístunc fertis. míttite.

MENAECHMVS

Téneo ego huic oculúm.

MESSENIO

Face ut oculi lócus in capite appáreat.
Vós scelesti, uós rapacis, uós praedones.

LORARII

Périimus. 1015
Óbsecro hercle.

MEN. Opsecro 𝔖 *duce A, in quo* OP̣ṢẸ*RỌṬẸ *apparuit ab initio versus (noni paginae usque ad hunc locum prorsus detritae), ubi voci* obſecro *praemittunt* Mittitiſ tunc *BaC.* Mitti iſtunc *B ex rasura et lineola minio ducta.* Mittitiſtunc *D, ubi* A *praemisit Db,* Mittite iſtunc *corr. Dc.* Mittitiſ. ME. nunc *FZ* (Mittite iſtunc. MEN. *Gruterus*) quisquis es, adulescens 𝔖 (*cf. 1021. 1065. Pseud. 1141: facile hoc loco* ADOL. *ut personae nota omitti potuit*). quiſquiſ eſ *CFZ.* quiſ quiſ eſ *D.* quiſquiſ *B* mi ut duis *R.* mihi ut deſ *BbFZ.* mihi uideſ *BaCD* (*) 1008. NE——— *A* 1009. Sa *praem. Db* ỊṂṂỌ——— *A* operam *Guietus.* et operam *libri* ſubueniẹbo *Bb* (*) 1010. Ṇ——— *A* potiar *D ante corr.* me perire est aequius *Camerarius* (perire *cum Saraceno*). me derireſ tecuiuſ *CD.* me derideres te cuiuſ *B.* me deriſ te citiuſ *F.* mederi te cuiuſ *Z* 1011. ẸṚ——— *A* isti, te *Bothius.* iſti *libri* ⊢umero *B m. ead.* umero *CD* tenete rete *BC Da* (tenet *separ. Db,* ere *copul. Dc*). tenet here te *FZ* (*) 1012. ***CEEG——— *A* Hiſce, H *in ras. C* ſementẽ *ex* ſemet ne *D* fatiã (c) *B* (*contra* t *ex* c *D*) 1013. ———ITE *A* Maximo *libri* hercle hodie malo *Bothius olim.* hodie malo hercle *BFZ.* hodiemalum hercle *C ante corr.* hodi malo hercle *C ex ras. et corr.* hodimaloher de *Da* (hercle *corr. Dc*) uoſtro *ex* uoſtru *D* (*) 1014. TENEOEG———RE** *A* A *praemittit Db,* AD *ante* Face (*non ab initio*) *habet B* 1015. ***S**L——— *A* Sa *praem. Db* ſceleſti . uoſ, *erasa* ſ, *C* rapaciſ *BCDc.* rapatiſ *Da.* rapaceſ *FZ* p̄doneſ *B.* predoneſ *Z* Lora. *F.* lora *Z. om. B(CD) sine spat.* perimuſ *libri: corr. Camerarius* (*) 1016. *ḄṢ*C——— *A* hercli *C*

MESSENIO

Míttite ergo.

MENAECHMVS

Quíd me uobis táctiost?
Pécte pugnis.

MESSENIO

Ágite abite: fúgite hinc in malám crucem.
Ém tibi etiam: quía postremus cédis, hoc praemí feres.
Nímis bene ora cómmutaui atque éx mea senténtia.
Édepol, ere, ne tíbi suppetias témperi aduení modo.

MENAECHMVS

Át tibi di sempér, adulescens, quísquis es, faciánt bene.
Nam ábsque te esset, hódie numquam ad sólem occasum uíuerem.

MESSENIO

Érgo edepol, si récte facias, ére, med emittás manu.

MENAECHMVS

Líberem ego te?

Personas om. B(CD) sine spat. uobiſ] uoltiſ *F* tactioſt *B Dc.* tactioſi *CFZ.* tactio ſi (*vel* ſ᷑) *Da* 1017. ∗EC∗EPUGNIS♯AGITEABITEFUGITEKINCIN——— *A* Plecte *FZ* pugniſ agite *om. pers. B* habite *BaCDa: corr. Dc* 1018. Em *Ribbeckius de partic. p. 33.* En *BCD* '*notabili exemplo*'. Hem *FZ* p̄mi *B.* premi *CD.* premii *FZ* 1019. Nimis *Bothius.* Nimiſ aut *BCD.* Nimiſ haud *FZ* hora *BCD* commutaui '*sunt qui legant*': *Pius* (*cf. Amph. 317 et* aut *antea excurrens, fortasse ex* ut *vel* aſ ut *olim suprascripto*). commetaui *BaC.* cõmeta ui *D.* commẽtaui *Bb.* commentaui *FZ* ſententia *C.* ſentencia *D* (*) 1020. Sa *praem. Db* temperi *R.* tempore *libri* 1021. At *BC, Scioppius Susp. lect. V 1.* Et *DFZ* aduleſcenſ *B.* adoleſcenſ *ceteri, cum rasura* (r *litt., ut vid.*) *inter* ſc *C* eſ, ſ *in ras. Bb* faẗiant *B.* faciant *ex* facie . . *c. ras. C.* faciunt *Z* 1022. Namq; (*sic*) abſque *B.* Nam ſi abſque *Z* te eſſet *Lambinus.* te ee . *Ba.* te e͠em *Bb.* te eſſem *FZ.* tede͠et *C.* tede& *D* A *ante* Hodie nũquam *Db* aſolẽ *C.* ad ſoliſ *B, sed* ſ *a Bb* occauſum *C* uiuere *Ba* (*) 1023. ——————————NU *A* Sa *Db. spat. CDa* Ego *Z* hedepol *B* fatiaſ ere *B.* faciaſ ore *C.* faciaſ habere *Z* med *Bothius.* me *libri* emittaſ *C* (aſ *in ras. ex* eſ *ut vid.*) *DFZ.* mittaſ *B* 1024. ——————————I♯Q∗∗∗∗ST *A* A *Db. spat. CDa* Liberẽ *BaDcZ.* Liberũ *Bb.* libertẽ *CDaF* te Sa *Db.* te♯ *C.* ♯*Da*

MESSENIO

Vérum: quando equidem, ére, te seruauí.

MENAECHMVS

Quid est?
Ádulescens, errás.

MESSENIO

Quid, erro?

MENAECHMVS

Pér Iouem adiuró patrem,
Méd erum tuóm non esse.

MESSENIO

Nón taces?

MENAECHMVS

Non méntior:
Néc meus seruos númquam tale fécit quale tú mihi.

MESSENIO

Síc sine igitur, sí negas tuom me ésse, abire líberum.

MENAECHMVS

Meá quidem hercle caúsa liber ésto atque ito quó uoles.

MESSENIO

Némpe iubes?

---

post uerũ *suprascr.* e *Bb* quando equidem *Muellerus Pros. p. 935 sq.* quando quidem *BC (cf. Bb antea).* quandoquidem *DFZ* A *ante* quid eſt *Db, spatium post* quid eſt *C* quidẽ *B* (*) 1025. ——————UR****RẼ *A* Aduleſcenſ *B.* adoleſcenſ *CDFZ* eraſ ‖ Quid ero (r) ꝑ *Da.* eraſ (r) ‖ Sa Quid ero (r A) ꝑ *Db* iouẽ, i *ras. ex* t, *ut vid., D,* ioı *ex* uen, *ut vid., c. ras. corr. C* 1026. ——————ỊỌR *A* Med *Bothius.* Me *libri* tuum *libri* eſſe ñtaceſ. *D.* eſſe netaceſ *C: cf. ad v. 1027* ñmencior *Da* (mentior *Dc*) (*) 1027. ——————ẸṬUṂỊḲỊ *A* Nec meuſ ſeruuſ *BD* (ſer uuſ) *FZ.* Neconſeruuſ meuſ (/.) *C* numquã *B.* umquam *CFZ.* unquam *D* talẽ fecit qualẽ (˜˜ *er.*) *Ba* (*) 1028. Sa *praem. Db* ——————LỊḂẸṚŨ *A* si negas tuum me esse *Brixius olim.* ſi tuum negaſ me eſſe *BCD* (*uncis verba haec incl. Da*) *Z.* ſi ſic negaſ me eſſe *F* (*) *Post v. 1028 sequuntur in BCDZ versus 1037—1043 suo loco redeuntes. Omisit h. l. et A et Z, nisi quod versui 1028 post* liberũ *etiam adhaerent* cũ uiatico *verba* 1029. ME. *Z. om. BF* ——————ỌḶẸṢ *A* herde (cl) *C* atq; ito *Bb.* at quito *Ba.* atque abito *Z*

MENAECHMVS

Iubeo hércle, si quid ímperist in té mihi.

MESSENIO

Sálue, mi patróne. — 'quom tu líber es, Messénio,
Gaúdeo.' — credo hércle uobis. — séd, patrone, te ópsecro,
Né minus imperés mihi umquam, quám quom tuos seruós fui.
Ápud ted habitabo ét, quando ibis, úna tecum ibó domum.

MENAECHMVS

Mínume.

MESSENIO

Nunc ibo ín tabernam, uása atque argentúm tibi
Réferam. rectest óbsignatum in uídulo marsúppium
Cúm uiatico: íd tibi iam huc ádferam.

MENAECHMVS

Adfer strénue.

MESSENIO

Sáluom tibi ita, ut míhi dedisti, réddibo: hic me máne modo.

1038. *Nonius p. 476, 25 M.:* reddibo pro reddam. Plautus . . . .

1030. ——————ṆṬẸṂỊḲỊ *A* Sa *praem. et mox* A *suprascr. Db* ſiquid *B* imperii eſt *BCZ.* imperiiẽ *D.* imperii eſ *F* 1031. *Nihil apparuit in A* cum *libri* libereſ *BCZ* (*) 1032. ——————ṆẸṬẸỌP——— *A, ubi personarum spatia spatium non admittit* gaudeo ‖ Credo *CD.* Gaudeo SER credo *B.* gaudeo MES. credo *FZ* ercle uoƀ, *alt.* e *ex* o, *C* obſecro *BCD FZ* (*) 1033. ——————ḲỤỊ *A, qui ceteris certe non auctior fuisse videtur* Neminuſ *B* mihi umquam quam quom 𝔖. mihi quam cum *libri* (cũ *D et,* ˜ *evanida, C*) tuuſ ſeruuſ *libri* (*) 1034. ——————IBỌḌỌMU (˜ *in fine non apparuit*) *A* apud *ex* adud *C, ex* aput *D* ted *Guietus.* te *libri* 1035. ——— ḂỌ***ẠḂẸRNAUASAATQ·ARGENTUMTIBI *A* (*vix* TABERNÃ) Sa *Db in spat.* Minime *libri spat. ante* nunc *C* (*non D*) uaſſa *Bb* atque *B cum A.* at *C.* ad *D.* et *FZ* ibi *Z* (*) 1036. Ṛ**ẸṚ——— ——— *A* recte eſt *libri, nisi quod* A *praem. Db s. sp.* obſignanũ *C* marſupium *BFZ* *Sequitur in BCDFZ versus 1044, suo loco iteratus, hic deletus a Pylade. In A quoque duo versus inter v. 1036 et 1038 sunt, quorum nihil legi potuit: ubi tamen etiam de versu 1037 bipartito cogitari potest. Versuum 1037 sqq. in priore loco (cf. ad v. 1028) scripturam additis circulis signavimus* 1037. Quom *(B)* uiatio *C.* iuatico *(D)* id *CDa (F):* Sa *praem. Db s. sp.* SER id *B.* AD id *(B).* MES. id *FZ* iam huc *B (BCD).* huc *CF et, in ras. paulo longiore, D.* iam nunc *(F)Z* adferam *B (B).* afferam *reliqui* MEN. *F(F)Z.* AD *B.* SER *(B).* A *Db (Db). spat. (CD)* adfer *B (B).* affer *reliqui, nisi quod* affert *(C)* 1038. ṢẠḶ——— *A* SER *B. om. (B)* Saluom *B(B).* Saluum *reliqui cum Nonio* tibi ita

MENAECHMVS

[Nímia mira míhi quidem hodie exórta sunt mirís modis.]
[Alii me negánt eum esse quí sum atque excludúnt foras.]
Étiam hic seruom esse sé meum aibat, quem égo modo emisí manu
* * * * * * * *
Ís ait se mihi állaturum cum árgento marsúppium:
Íd si attulerit, dícam ut a med ábeat liber quó uolet,
Né tum, quando sánus factus sít, a me argentúm petat.
Sócer et medicus me ínsanire * * * *

---

idem in Menaechmis 'saluum .... reddibo': *cf. Reblinius p. 53, Caesar p. 39*

BCD, Nonius. tibi itē *(B).* itē tibi *(CDF).* tibi *FZ* reddibo *Nonius.* reddebo *(B) et, cum lacunula post eam vocem, (C).* redhibeo *C et margo (C) F(F)Z.* red.hibeo *(eraso ', ut vid.) D.* redhibeo^{t} reddebo *(D): alt. exp. (Dc).* ſed habeo *B* hic me mane modo ℌ. hic me mane *(CDF)Z.* hic mame *(Ba).* hic mane *(Bb).* hic (*nihil praeterea*) *BCF et, cum spat. in fine v., D* (*) *Post hunc versum in A sequitur in quo* AI. *apparuit initio (ut v.* 1039 *aut non habuerit aut alio loco habuerit A, ut vid.) ac dein (ante v.* 1046*, ut vid.) octo versus, in quibus nihil apparuit* 1039. AD̄ *(B).* A *Da* Nimia *ex* Nimii *B m. ead.* hode^{i} *B. om. (BCDF)* mirif *(BCDF).* multif *BCDFZ* (*) 1040. *Hunc versum del. Kayserus cens. p. 417 sq.* eū *D(D). om. FZ* qui ſumat que *(Ba).* quiſum atque *(Bb)* excluſum$^{\dagger\ dunt}$ *B b* (*) 1041 *sq. Sic constituit* ℌ *(cum eiusmodi supplemento:*

Quamquam nusquam ante hunc diem uidi: certo non sanust satis)

quorum haec est scriptura in (BCDF):

Vel ille qui ſe petere modo argentū . modo qui ſeruom ſe meū
Eſſe aiebat . quem ego modo emiſi manu,

nisi quod v. 1041 quiſepe te reargentū *(Ba).* qui ſe petere' argentum *et in marg.* ' modo *(Bb) et* ſeruū *(CDF), v.* 1042 alebat *(Ba) et* modo ego *(F). Pro his autem duobus versibus unum hunc BCDFZ exhibent:*

Etiam hic ſeruom eſſe ſe meum aiebat quē ego emiſi manu

ubi ſeruum *CD* (*) 1043. mihi *B(B). om. reliqui* allatorū^{v} *(Bb)* cum] aṛcū *Bb.* c̄ *(C)* marſoppium *C.* marſopiū *(B).* marſupium *BF(F)Z* (*) 1044. *Recte hic redit, qui iam post v. 1036 scriptus erat in libris* AD *praem. (B),* MEN *(F)* Ipſe^{fi} adtulerit *Bb, non (B)* med *Bothius.* me *libri* abeat *D ex ras. FZ(BbCDF).* labeat *D ante ras.* habeat *BC(Ba)Z* lib *C(C)* 1045. Ne tum *Lambinus.* Nec dum *B.* Nedum *reliqui* a me *om. Z* 1046. *Sic constituit* ℌ *cum lacuna ad hoc exemplum explenda:*

Socer et medicus me insanire ⟨praedicabant nec tamen

* * * * * dicébant quid sit. míra sunt:
Haéc nihilo esse míhi uidentur sétius quam sómnia.
Núnc ibo intro ad hánc meretricem, quámquam suscensét mihi:
Seí possum exoráre, ut pallam réddat, quam referám domum.

1047. *Gellius N. A. XVIII 9, 4 sq.* (Insecenda quid esset quaeri coeptum . . . .). Alter autem ille eruditior nihil mendum, sed recte atque integre scriptum esse perseuerabat et Velio Longo, non homini indocto, fidem esse habendam, qui in commentario quod fecisset de usu antiquae lectionis scripserit non ‘inseque’ apud Ennium legendum sed ‘insece’: ideoque a ueteribus quas narrationes dicimus ‘insectiones’ esse appellatas. Varronem quoque uersum hunc Plauti de Menaechmis ‘nihilo minus esse uidetur sectius quam somnia’ sic enarrasse ‘nihilo magis narranda esse quam si ea essent somnia’. Haec illi inter se certabant. Ego arbitror et a M. Catone ‘insecenda’ et a Q. Ennio ‘insece’ scriptum sine u littera. . . . . Nam quod in uersu Plautino est ‘sectius quam somnia’ nihil in alteras partes argumenti habet. *Cf. R Prol. Trin. p. LXXV, Bergkius ‘Beiträge’ p. 158 sq., Nettleshipius ‘Journ. of phil.’ XI p. 109 (= ‘Lect. and Ess.’ ed. Oxon. a. 1885 p. 369): qui mire excogitavit* Haec nihilo est mage ut uidetur sectio (*vel* H. n. magę u. u. sectiost) quam somnia *et mox* quod in uersu Plautino est ‘sectio (est) quam somnia’*: quod neque cum Varronis explicatione neque cum ipso loco concinit (quaenam enim est narratio apud Plautum?). Varronem per* nihilo magis *reddere* nihilo setius (*eodemque spectare* minus *apud Gellium interpolatum*) *luce clarius est — etsi Vahlenus negat omnino* setius *illum legisse — videturque Gellius obiter inspecto Velii loco ad* se(c)tius *traxisse quae ad aliquam ‘secendi’ formam in eodem versu a Varrone lectam pertinerent. Fuit fortasse velut* mira sunt Et nihilo haec (*vel* sunt. Nihilo haec mihi) uidentur sectu setius quam somnia*, ubi ‘sectu (esse)’ coll. ‘usu (esse)’ potuit Varro enarrare per ‘narranda esse’, cum rectius ‘sectu’ = dictu scil. ‘mira esse’ enarrasset.*

Quor pro insano haberent me› dicebant quid sit. mira sunt quid ſi *F iungens* quid ſi mira ſunt haec *In A sub finem alterius supra v. 1048 versus* UNT *litterarum ligatura apparere visa est, nihil versu sequenti* (*) 1047. Hęc *BCD. om. Gellius* eſſe mihi uidentur *BCD.* mihi eſſe uidentur *FZ.* minuſ eſſe uidetur *Gellius* ſetiuſ quam *CDZ.* ſed uſquam *Ba.* ſecuſ quam *Bb.* ſeciuſ quam *F.* ſectiuſ quam *Gellius* ſomna *B.* ſomnia *Z Cf. testim.* (*) 1048. ĄṬṆ**Ç ——— *A, qui fortasse* At nunc ibo ad *habuit pro* Nunc ibo intro ad quan quã *CD* ſuſcenſ et *BaC.* ſuſcenſed *Da.* ſuccenſet *BbDcZ.* ſuccenſerit *F* 1049. SEIPO——— ———OMUM (MUM *per ligaturam*) *A* Si *BCDFZ* reddet *C ante corr.*

MENAECHMVS II. MESSENIO

MENAECHMVS

Mén hodie usquam cónuenisse te, aúdax, audes dícere,
Póstquam aduorsum mi ímperaui ut húc uenires?

MESSENIO

Quín modo
Éripui, homines quóm ferebant té sublimen quáttuor,
Ápud hasce aedis. tú clamabas deúm fidem atque hominum ómnium:
Quóm ego accurro téque eripio uí pugnando, ingrátiis.
Ób eam rem, quia té seruaui, me ámisisti líberum.
Quom árgentum dixí me petere et uása, tu quantúm potest
Praécucurristi óbuiam: ut quae fécisti, infitiás eas.

MENAECHMVS

Líberum ego te iússi abire?

MESSENIO

Cérto.

Act. V Sc. 8 Ṃ———ṲS———— *A* (MENAECKMUS, *ut vid., ab initio versus*). Menaechm̓ meſſenio *versu singulari ac dein* MENECHM' ADOL̃. MESSENIO. SOSICLES· *B.* MENECHM' SOSICLES MESSENIO SERVVS *rubr. in D erasis eisdem nominibus a Db scriptis itemque, sed* Menęchinuſ Soſideſ, *Z.* Menechinuſ. Meſſenio *F. unius v. spat. C* 1050. ṬUṂẸḲỌ*****QUAM*Ọ*ṲẸ*ỊṢ***Ụ*****ḌẸṢḌỊC̣—— *A* te *B. om. reliqui cum A, ut. vid.* (*) *Quartum ab hoc versum cum medium inter quattuor quorum legi nihil potuit habere videatur A ante v. 1056, aut ordo aut ipse contextus horum versuum alius fuerit oportet neque improbabile est v. 1053 sq. inversos illum exhibuisse* 1051. aduorſum mihi *libri* (Aduor ſum *D*) MESSEN. *CDa in spat. om. Z* quọiṇmodo *B* 1052. quom *R.* qui *libri* ferebant te *Gruterus.* te ferebant *libri* ſublimen *BF.* ſuplimem *C.* ſublimem *D Z* quatuor *libri* (*) 1053. haſcę *D.* haſ ce *C* ediſ *CF.* hędiſ *Da.* haedeſ *Dd* 1054. ————————IS *A: vide ad v. 1050* Qum *BD.* Quin *CZ.* qn *F* te q . . *c. ras. Ba.* te q; *Bb.* tequę *D* ui pugnando *Camerarius.* uel inpugnando *B.* oppugnando *reliqui* ingraciiſ *C.* ingratiſ *FZ* 1055. Obeatam rẽ *Ba:* at *exp. Bb* mea miſiſti *D:* a *exp. Dc* 1056. Cum *BCD* argento *B* poteſt *BaDaFZ.* poteſ *B ex ras. CDc cum A, ut vid., in quo* S *in fine versus apparuit* (*) 1057. ————————S *A* p̄cucurriſti *D.* pręcucurriſti *C.* Precucurriſti *B.* percurriſti *FZ* utq' *BCD* infitiaſ *BD.* inficiaſ *CFZ* 1058. ————————ṆC̣ẸṚ*******SṬ *A* Sos *B.* SUSICLES *CD in spat.* abire certo cui *BCD, ubi personas*

MENAECHMVS

Quin certíssumumst
Mépte potius fíeri seruom, quám te umquam emittám manu.

MENAECHMVS I. MESSENIO. MENAECHMVS II

MENAECHMVS I

Si uóltis per oculós iurare, níhilo hercle ea causá magis
Faciétis ut ego hinc hódie abstulerim pállam et spinter, péssumae.

MESSENIO

Pro di ímmortales, quíd ego uideo?

MENAECHMVS II

Quíd uides?

MESSENIO

Speculúm tuom.

---

inser. FZ, quin *corr. Saracenus cum A, ut vid.* certiſſimũ ſt *B itemque ex* tertiſſimũſt *Dc.* certiſſimumſt *CZ.* certiſſimum eſt *F* (*) 1059. ——————ṆṲ *A* Mepte, *sed* p *corr. ex* n, *B.* meapte *CD.* Me a te *FZ* ſeruom *B.* ſeruum *ceteri, nisi quod* ſeruũ *rasura ex* ſeruiſ, *ut vid., D* unquã *CD* emit amanu *Ba.* emittãmanu *Bb.* emitteam manu *C*

Act. V Sc. 9 ——————————ḳṂṲṢ, *ut vid.* (MU *per ligaturam*) *A.* . . . . . Menaechm̃ Meſſenio *singulari versu et mox* MENECHM' ⁊ FRAT̃ EIVS. MESSENIO SERVVS *B.* MENECHM' MESSENIO *rubr. in D delens initio* Me *et* Mes *adhibens a Db scripta.* Menęchinuſ. Meſſenio. Soſideſ Menęchinuſ *Z et, nisi quod* Soſicleſ, *F. unius v. spat. C. In ipsis sermonibus utrumque fratrem BZ eadem nota* (Me *B.* Me. *vel* Men. *Z*) *significant: in F alter* Mene. *alter* Mene. (*sic*) *scribitur: de CD vide singulos locos et ad v. 1102. Ex editoribus primus distinxit Camerarius* Me. Sv(*rreptum*) *et* Me. So(*siclem*) 1060. ——————— ạgis *A* M *Db* (*del.*) occuloſ *C* uira re *D* hercle *C* (*) 1061. Fatietiſ *B* hinc hodie *R in adn.* hodie *BCDFZ: in A versus* (*post* SPINTER, *ut vid.*) *bipartitus fuit: unde probabile est ceteris eum auctiorem fuisse. Sed legi praeter incertas vocis* SPINTER *reliquias nihil potuit* abſtulerẹ̄m *C* ſpinther *BCDF, cui voci* ? *adscr. Db* pesmae *Bb.* peſſume *F.* peſſime *DZ.* poſſime *C* 1062. ——————————ṲḶṲMTṲ̃Ũ (UM *et* UU *per ligaturam*) *A* Proh *Dc* diimmortaliſ *CDa: separ. Dc.* dii immortaleſ *BFZ* ♯quid *CD* uideſ ſpeculum *s. sp. CD* tuum *libri cum A* (*)

MENAECHMVS II

Quíd negotist?

MESSENIO

Tuást imago: tám consimilest quám potest.

MENAECHMVS II

Pól profecto haud ést dissimilis, meám quom formam nóscito.

* * * * * * * *

MENAECHMVS I

O adulescens, sálue, qui me séruauisti, quísquis es. 1065

MESSENIO

Ádulescens, quaeso hércle, eloquere tuóm mihi nomen, nísi piget.

MENAECHMVS I

Nón edepol ita prómeruisti dé me, ut pigeat óbsequi
Quaé uelis. mihíst Menaechmo nómen.

1063. negoti *D.* negoci *C.* negotii *B.* negocii *FZ* eſt *libri* (*om. sp. CD*) tua eſt *FZ.* tumſt *D et* (tum ſtimago) *B.* tumeſt *C* inmago *D* consimilest ☙ (*cf. ad Truc. 505. 507, Amph. 537, al.*). conſiliaeſt *CD.* conſi! ..... *Ba.* conſimiliſ ÷ *Bb itemque, sed* eſt, *FZ.* consimilis, *ut vid., A, in quo apparuit* ——————LIṢQU****Ṭ*ṢṬ

1064. ME. *om. F* havdeſt *C* (v *in ras. paulo maiore ex* de, *ut vid.*). haud *Z* mea *CD* quom formam *Acidalius praeeunte* formam quum *Pylade.* quã formã *CD.* quam formã *Ba* (qᵘụam *Bb*). formam *FZ* noſ ſcito *Ba: corr. Bb* (*) *Inter versuum 1063 et 1065 reliquias tres versus sunt in A, in quibus nihil nisi* M *sub medii finem legi potuit: unde patet praeter v. 1064 in A duos alios exstitisse aut unum bipartitum. In ipso autem versu* 1065 ———Q————Q*** QṲIṢ———— *ita apparuit, ut ante primam et alteram* Q *ceterorum scriptura paulo excedere spatium videatur et aliquid post* quisquis es *exstitisse. Quae conformatio illustretur velut hoc exemplo:*

MES. Est lubido adire hominem. MEN. II. Adeas. MES. Salue multum, ‖ quisquis es.

MEN. I. Et tu edepol, qui me seruasti, quisquis es, saluos sies.

1065. ME *del.* SoS *Db* aduleſcenſ *B: non item proximo v.* adoleſcenſ *utroque reliqui* ſeruauiſti *B.* ſeruaſti *CDZ.* ſaluaſti *F: de A vide antea* 1066. MES *Db* quęſo *Z.* queſo *BDbF.* queſ *Da.* quiſ *C* ercle *C, ante quam vocem* M, *ut vid., erasum* eloquere *Fleckeisenus.* loquere *libri* tuum *libri* piget *DF.* pigeṭ *Bb.* pier *C.* pigeſ *Z* (*corr. Scutarius*) 1067 *sq.* edepol ita *Bb, Camerarius.* me depolita *Bb.* me edepol ita *reliqui* obsequi ‖ Quae uelis. mihi ☙ *coll. Ter. Phorm. 79 praeeunte* quae uelis ‖ Obsequi. mihi *Vahleno.* quae uelif ‖ Mihi *libri* (que *Ba*) eſt *libri* menęc h mo *C.* menechmo *BD ante*

MENAECHMVS II

Immo edepól mihi.

MENAECHMVS I

Sículus sum Surácusanus.

MENAECHMVS II

Ét mihi illi patriást domus.

MENAECHMVS I

Quíd ego ex te audio?

MENAECHMVS II

Hóc quod res est.

MESSENIO

Nóui equidem hunc: erus ést meus.
Égo quidem huius séruos sum, sed méd esse huius crédidi.
Égo hunc censebam téd esse: huic etiam éxhibui negótium.
Quaéso ignoscas, sí quid stulte díxi atque inprudéns tibi.

MENAECHMVS II

Délirare míhi uidere. nón commeministí semul
Té hodie mecum éxire ex naui?

MESSENIO

Énimuero aequom póstulas.
Tú erus es: tu séruom quaere. tú salueto: tú uale.
Húnc ego esse aió Menaechmum.

---

ras. menaechm̃ *Db.* menęchinuſ *FZ* ME *Db in spat.* mi *C c. spat. in fine v.* (*) 1069. Si c . . duſ *c. ras. Ba.* Si culuſ *Bb.* Syculuſ *D* ſiracuſanuſ *BCDZ* et mihi illi patriast domus ☙. ea domuſ et patria eſt mihi *libri* (*) 1070. ME *Db, mox* SoS *et* MESSENIO *CDa* noui *B, Pylades.* noui ‖ Noui *CDFZ* meuſ, euſ *e corr. Bb* 1071. ſeruuſ *libri* med *Pareus.* me *libri* (*) 1072. ẽſebam *C* ted esse *Pareus.* te eſſe *BCDF.* eſſe te *Z* hunc *C* exibui *Ba Da:* ⌞*suprascr. Bb,* h *Dc* negocium *FZ* (*) 1073. Queſo *BCD* ſiquid *B* inprudenſ *BC.* imprudenſ *DF, codd. Pyladis.* imprudenter *Z* 1074. SoS *CDa* cõminuiſti, nui *ex* niv, *ut vid., corr., C* ſemul *B.* ſimul *CDFZ* 1075. e naui *Z* M *Db.*♯*CDa* enimuero aequom *B.* equũ *CF.* æ quũ *D.* ęquum *Z* poſtulaſ *C in ras.* (*) 1076. eſtu *Ba.* eſ♯tu *BbCDa, ubi* S *Db* ſeruom *BF.* ſeruũ *CDZ* quere *B.* quaere♯*D.* quę re♯*C* tu ſalueto tu *Bb.* tu ſalue totu *Ba.* ſalueto tu. tu *reliqui, nisi quod* tuuale *in ras. C,* ♯tu uale *D* 1077. MeS *praem. Db* aio eſſe *F*

MENAECHMVS I

At ego me.

MENAECHMVS II

Quae haec fábulast?

Tú's Menaechmus?

MENAECHMVS I

Mé esse dico, Móscho prognatúm patre.

MENAECHMVS II

Tún meo patré's prognatus?

MENAECHMVS I

Ímmo equidem, adulescéns, meo.

Tuóm tibi neque óccupare néque praeripere póstulo. 1080

MESSENIO

Di ímmortales, spem ínsperatam dáte mihi, quam súspicor.

Nám nisi me animus fállit, hi sunt géminei germaní duo:

Nam ét patriam et patrém commemorant páriter qui fuerínt sibi.

Séuocabo erúm. Menaechme.

MENAECHMI AMBO

Quíd uis?

MESSENIO

Non ambós uolo.

Séd uter uostrorúmst aduectus mécum naui?

---

menec hum·at ego *B*. menaechmum♯at ego *CDa, ubi* SoS *Db* me quae *CD, ubi* Meſ *suprascr. Db* que hec *Ba* (quę *Bb*) fabulaſt *B*. fabulaẽ *CD* (*) 1078. So *Db* Tueſ *BCD* menechm̀ *B*. mę̀nechmuſ *C* Me *Db*.♯*om. CD* moſco *F*. meſco *C* 1079. S *Db* Tun meo *Pylades*. Tun ameo *B*. Tuñameo *C*. Tuna meo *DFZ* patre eſ *libri* MeS *er*. S *Db*.♯*CD* adoleſcenſ *B CD* meo *CD ante ras. om. B*. nec *D ex ras FZ proximis iunctum* 1080. Tuum *libri* tibi nec *F* pripere *B* (*) 1081. Mes *CDa* Dũ mortaleſ *CD*. Dii immortaleſ *BFZ* ſuſpico *BaCDa* (*) 1082. geminei *Ba*. gemini *BbDFZ*. gemui *C* 1083. patriam et patrem *Lipsius Epistol. quaest. IV 6*. patrem et matrem *libri* commorant *C* quę̀ *Bb* fuerunt *DFZ* (*) 1084. Seuocabo *BC Da*. Sed uocabo *DbFZ* . . menechme, *eraso* Me, *B* Men. Ambo *Camerarius*. Me *BDbZ*.♯*CDa. om. F* Messen *CD* ñamboſ *Da*. nãboſ *C* 1085. uostrorumst *Gruterus*. uoſtrũ eſt *BC et, ex* ueſtro *corr., D*. ueſtrum eſt *FZ* naui mecum *Z* Men *CD* (*)

MENAECHMVS I

Nón ego.

MENAECHMVS II

Át ego.

MESSENIO

Te uolo ígitur. huc concéde.

MENAECHMVS II

Concessí. quid est?

MESSENIO

Íllic homo aut merus súcophanta aut géminus est fratér tuos.
Nam égo hominem hominis símiliorem númquam uidi usquam álterum,
Néque aqua aquae neque láctest lactis, créde mi, usquam símilius,
Quam híc tuist tuque húius autem. póst eandem patriam ác patrem
Mémorat. meliust nós adire átque hunc percontárier.

MENAECHMVS II

Hércle qui tu me ádmonuisti récte et habeo grátiam.

1089. *Priscianus inst. VI 20 p. 212, 6 H.:* in c duo sunt generis neutri 'lac lactis' — quod antiquissimi etiam 'hoc lacte' protulisse inueniuntur teste Capro, apud quem exempla inuenis (Plautus in Menaechmis: 'neque aqua . . . . similius') — et allec allecis*: cf. ad Bacch. v. 19*

1086. ME At ego MES te *B.* MES at ego te *reliqui* hunc *C* SoS *CD* conceſſi *ras. ex* conceſſeſt, *ut vid., D a* 1087. aut *om. C* merus sucophanta 𝔖. ſicophanta *B.* ſycophanta *CDFZ* tuuſ *libri* (*) 1088. hominis *Wesenbergius Emend. Cic. Tusc. I p. 27.* homini *libri* nunquã *CD* usquam *Onions 'Journ. of philol.' XIV p. 53 sq. coll. Most 905. om. libri* (*) 1089. MES *CD* Neque *B, Priscianus.* Nec *CDFZ* aque *Ba* neque *Priscianus.* nec *BCDFZ* lacte (e *ex corr. BbC*) eſt *BCD, Priscianus.* lacte *FZ* lactis ℞. lacti *libri cum Prisciano* mihi *omnes* (*) 1090. tuiſt *D ante corr.* tui eſt *D ex corr. cum ceteris* tuque huius autem. post *Bothius.* tuqueuiuſ autẽ poſtea *Ba.* tuq' ⊢uiuſ autẽ. poſtea *c. ras. Bb.* tuq' huiuſ (huiſ *C*). aut̃ poſtea *CD.* tuque huiuſ. poſtea autem *FZ* (*) 1091. meliuſ ẽ *B.* meliuſ *reliqui* percunctarier *Z* (*) 1092. SoS *CD* qui *Ba, Fleckeisenus.* quin *BbCDFZ*

Pérge operam dare, ópsecro hercle. líber esto, si ínuenis
Húnc meum fratrem ésse.

MESSENIO

Spero.

MENAECHMVS II

Et égo itidem speró fore.

MESSENIO

Quíd ais tu? Menaéchmum opinor té uocari díxeras.

MENAECHMVS I

Íta uero.

MESSENIO

Huic itém Menaechmo nómen est. in Sícilia
Té Suracusís natum esse díxti: et hic natúst ibi.
Móschum tibi patrém fuisse díxti: et huic itidém fuit.
(Núnc operam potéstis ambo míhi dare et uobís simul.

MENAECHMVS I

Prómeruisti ut né quid ores, quód uelis, quin ímpetres.
Tám quasi me emerís argento, líber seruibó tibi.

1093. opſecro *C.* obſecro *BCDFZ* lib *C, ut saepius* eſtoſi *et in marg.* ˝ hodie *Dc.* e · oſi *c. ras. Ba* inuentuſ *DaZ et (supra-scr.) Dc.* inueniſ *ex* inuent *non deleto in fine* uſ *Db.* inuentum *F* 1094. fratrem meum *FZ* eſſe ſpero·& *(sic) B.* eſſe ſpero. MES. et *CDFZ: corr. Lambinus* itidem *Bothius.* idem *libri* ˝fore ſpḗro *F* (*) 1095. MES. *Lambinus. om. libri* Quid agiſ *Ba.* QuiAiſ *D,* A *ex incohata* I, *ut vid., corr., unde* Qui diſ *FZ* menechmum *BC* dixeraſ, r *ex* x, *ut vid., corr., C* 1096. MEN. *CD FZ. om. B* MES *DZ. om. BCF* menechmo *BC* nomenẽ. in *CDb.* nominẽ in *Da* ſycilia *C.* ſicylia *D* 1097. Te *om. FZ* ˝ ſiracuſiſ *BCD.* ſyracuſiſ *FZ* dixti: et *Seyffertus Stud. Pl. p. 13.* dixiſti *libri* natuſ eſt ibi *BDZ.* natuſ ẽ tibi *F.* natuſ ibi *C, sed* ibi *in ras. ex* eſt (*) 1098. Moſcum *FZ* dixti: et *Seyffertus.* dixti *DFZ.* dixit *BaC.* dixſti *Bb* MES. huic *F* utidẽ *C* (*) 1099—1110. *Hos versus alterius esse recensionis Goetzius demonstravit Mus. Rhen. XXXV p. 487* 1099. *Ante* poteſtiſ *unam litteram,* q *ut vid., erasam C* 1100. MEN *CD.* Mene *F* Ut neq; qđ oreſ qđ ueliſ *C* nequid *B* 1101. MES. *hic praemittunt libri, non v. 1102: corr. Camerarius* Tam quaſi *BCDa.* Tãnquã ſi *Db.* Tamquam ſi *FZ* me emeriſ *C ex corr. FZ.* me ęmeriſ *Bb.* meę meriſ *Ba.* me emeraſ *D* (*)

MESSENIO

Spés mihist, uos ínuenturum frátres germanós duos
Géminos, una mátre natos ét patre uno unó die.

MENAECHMVS I

Míra memoras. útinam efficere quód pollicitu's póssies.

MESSENIO

Póssum. sed nunc ágite uterque id quód rogabo dícite.

MENAECHMVS I

Vbi lubet, roga: réspondebo. níl reticebo quód sciam.

MESSENIO

Ést tibi nomén Menaechmo?

MENAECHMVS I

Fáteor.

MESSENIO

Est itidém tibi?

MENAECHMVS II

Ést.

MESSENIO

Patrem fuísse Moschum tíbi ais?

MENAECHMVS I

Ita uero.

MENAECHMVS II

Ét mihi.

MESSENIO

Ésne tu Surácusanus?

1102. *Cf. ad v. 1101* *Inde ab hoc versu personas* (MEN, MES, SOS) *habent CD recte, nisi contrarium testamur* eſt *libri* inuenturum *Lambinus, Scaliger.* inuenturoſ *libri* 1103. notoſ *C* 1104. memoreſ *C* pollioitus *C.* policituſ *F.* pollicituſ *BDZ: corr. Lambinus* poſſiſ *libri: corr. Camerarius* 1105. nunc agite *CDFZ.* nunc co·ite *rasura ex* cogite *B* id quod] iquod *C* 1106. iubet *Da: corr. Db* rogare ſpondebo *Ba* nihil *libri* 1107. menęchmo *Da.* menechmo *B.* menechimo *C.* menechmọ *Db.* menechinuſ *FZ* MEN.] *spatium F* MES.] MEN. (*iterum*) *C* idem *FZ* (*) 1108. moſcum *F* MEN ita ůoet mihi *CD* 1109. Eſt ne *Ba* tu ſiracuſanuſ *BD.* tu ſyracuſanuſ *FZ.* tuſ yracuſanuſ *C*

MENAECHMVS I

Cérto.

MESSENIO

Quid tu?

MENAECHMVS II

Quíppini?

MESSENIO

Óptume usque adhúc conueniunt sígna. porro operám date.)

Quíd longissumé meministi, díc mihi, in patriá tua?

MENAECHMVS I

Cúm patre ut abií Tarentum ád mercatum: póstea
Ínter homines mé deerrare á patre atque inde áuehi.

MENAECHMVS II

Iúppiter supréme, serua mé.

MESSENIO

Quid clamas? quín taces?
Quót eras annos gnátus, secum quóm pater a patria áuehit?

MENAECHMVS I

Séptuennis: nám tum dentes míhi cadebant prímulum.
Néque patrem postíllac umquam uídi.

ME. SV. certo. MES. quid tu? ME. SO. quippini *Camerarius cum F.* SOS. certo. MES. quid tu? MEN. quippini *CD.* ME certo. MES quid tu ſcilic&. ME quippini *B, ubi* ſcilicet *ex interpretatione* quippini *vocis repetit* ℜ (*ex* ſoſict *nota Bothius*) quippeni *Db.* quippin *FZ*

1110. Optime *BCDZ* adhuc·con·ueniunt *Da* date, e *ex* i *minio B* 1111. longiſſime *BCFZ.* logiſſime *D* in *rasura ex* ut *D* 1112. ut abii tarentum *Db FZ.* utabutarentũ *Da.* ut apiit arentum *C.* ut habitarem. tum *B, punctum minio: cf. ad v. 1113* (*) 1113. dęerrare *Z.* de errare *F* auehi *CDFZ.* abiit *Ba.* abii *B ex ras.: cf. ad v. 1112* (*) 1114. SOS. *om. C* iupiter *FZ* ſup̄me *BC* MES *et ante* quid *et post* taceſ *in fine versus CD* 1115. anno *C* gnatuſ *BZ.* gnatoſ *D.* natoſ *C.* nataſ *F* secum quom S. quãte *B.* cũ te *CDFZ* paſ a *CD.* patera *Ba* patia uehit *Bb* (*) 1116. nam tum *Z.* nam tunc *DF.* nam tuno *C.* iam nunc *B* mihi *om. DFZ* 1117. poſtillac umquam ℜ. umquã puſilla *Ba.* um-

MESSENIO

Quid? uos túm patri
Fílii quot erátis?

MENAECHMVS I

Vt nunc máxume meminí, duo.

MESSENIO

Vter eratis, tún an ille, máior?

MENAECHMVS I

Aeque ambó pares.

MESSENIO

Qui íd potest?

MENAECHMVS I

Gemini ámbo eramus.

MENAECHMVS II

Dí me seruatúm uolunt.

MESSENIO

Si ínterpellas, égo tacebo pótius.

MENAECHMVS II

Taceo.

MESSENIO

Díc mihi:
Vno nomine ámbo eratis?

MENAECHMVS I

Mínume: nam mihi hóc erat,

---

quã p̃ illa^{c} *Bb.* unquã poſtilli, nq *ex* m *corr.*, *C.* unq̃ poſt illa *D itemque, sed* ũquam, *FZ* qid̃ *D* uos tum *Colvius in Appul. Metam. XI p. 768 a Oud., Scaliger.* uoſtrum *libri* (*) 1118. filī *Bb* quot *B ex ras.* quod *BaC* erratiſ *Ba* ut *BC. & D.* et *FZ* nuno *C* maxime *libri* maxi·memini *Bb* 1119. Vt e·ratiſ *c. ras.* r *litt. B.* ///re Vteratiſ *D*, re *suprascr. Db erasa* e, *ut vid.* an] aut *Z* ME maiore que *Ba.* maior,e——que *Bb* ęquę *D* 1120. id *om. FZ* MEN *om. B* gemini *BbDFZ.* gemino *Ba.* germini *C* erramuſ *Ba* dii *FZ* 1121. taceo *Ba.* tacebo *BbCDFZ, cui voci* potius *adiunxit* ℭ, *quod cum* taceo *iungunt libri* (*) 1122. amberatiſ *F* Minine *C.* minime *reliqui* hoc *B. om. reliqui*

Quód nunc est, Menaéchmo, illum autem túm uocabant Sósiclem.

MENAECHMVS II

Sígna adgnoui: cóntineri quín conplectar nón queo.
Mí germane gémine frater, sálue: is ego sum Sósicles.

MENAECHMVS I

Quómodo igitur póst Menaechmo nómen est factúm tibi?

MENAECHMVS II

Póstquam ad nos renúntiatumst te * * * *
* * * * * * ét patrem esse mórtuom,
Áuos noster mutáuit: quod tibi nómen est, fecít mihi.

MENAECHMVS I

Crédo ita esse fáctum ut dicis. séd mi hoc respondé.

MENAECHMVS II

Roga.

MENAECHMVS I

Quíd erat nomen nóstrae matri?

MENAECHMVS II

Teúximarchae.

1123. menechmo *BCDa.* menęchmuſ *DbFZ* illum autem tum *Muellerus Add. ad Pros. p. 130 sq.* illum tum *BCDZ.* illum tamen *F* ſoſiclen *BD.* ſoſidem *Z* (*) 1124. SOSICLES *CD* adgnoui *BC.* agnoui *DF.* cognoui *Z* conplectar *B.* cõplectar *CDZ.* amplectar *F* nonqueo *B* 1125. Mihi *BCD* salue: is ℌ. ſalui *C.* ſalue *BDFZ* (*) 1126. ///ẽ factũ tibi?, *erasa* e, *ut vid., D.* ẽ factũ ẽ tibi *B* 1127 *sq. Vnum versum habent libri hunc:* ME (SOS) Poſtquã adnoſ renuntiatũ ẽ te & patrẽ ẽẽ mortuum, *nisi quod* morarũ *B: quem ex duobus coaluisse duce Is. Pontano intellexit* ℜ [*velut* renuntiatumst te ⟨et deerrauisse a patre Et per praedonem aliquem ablatum esse⟩ et] (*) 1129. Auuſ *BCDF* noſter mutauit quod tibi *libri, nisi quod* nĩ *C,* qđ *CD.* quid *Ba: corr. Bb* nominẽ fecit *C* (*) 1130. Hercle ita *FZ* eſſe factum *B.* Factũ *CDF.* factum eſt *Z* diciſ; ſed *CDF.* diciff& *Ba.* dicif f& *Bb.* dicit MES. ſed *Z* mihi *libri* reſponde *BC.* reſpondere *D.* reſpondeto *FZ* SOS. *om. CD sine spat.* 1131. MEN. *FZ. om. BCD* Quid *BaCDZ.* Quod *BbF* erat ueſtrę *Z* (erat nomen noſtrae *Pylades ex 'codd. ant.'*) SOS. *om. C* Teuximarchae ℜ. teuxi inarce *D* (*copul. Dc*). teuxinarce *BC.* theuſinarcae *F.* theuſimarce *Z*

MENAECHMVS I

Cónuenit.

Ó salue, insperáte, multis ánnis post quem cónspicor.

MENAECHMVS II

Fráter, et tu, quém ego multeis míserieis labóribus
Vsque adhuc quaesíui quemque ego ésse inuentum gaúdeo.

MESSENIO

Hóc erat, quod haéc te meretrix huíus uocabat nómine: 1135
Húnc censebat té esse, credo, quóm uocat te ad prándium.

MENAECHMVS I

Námque edepol iussi híc mihi hodie prándium adparárier
Clám meam uxorem, ouáns, quia pallam súrrupui dudúm domo:
Eám dedi huic.

MENAECHMVS II

Hanc dícis, frater, pállam, quam ego habeo?

MEN. *post* conuenit *demum habent CDZ* (*) 1132. O *om. F* inſpiratio *Da: ubi* io *corr. Db,* ir *Dc* anniſ multiſ *B solus* post quem *Gulielmus Verisim. III 20, Acidalius.* poſtquẽ *B.* poſtquã *C.* Poſt quã *D.* poſtquam *FZ cum A, in quo* ——— POSTQUAMCONSPICOR *ita apparuit, ut ceteroqui reliquorum scriptura neque cum spatio neque cum litterarum reliquiis sane prorsus obscuratis conveniat:* INSP**ATETEN *ab ipso versus initio dispicere mihi visus sum et* EST *ante* POSTQUAM*: sed et haec incerta et prorsus dubiae (c. 10?) quae intercedunt litterae* 1133. **ATERETTUQUEMEGOMULTEISMISERIEISLABORIBUS *A* Sos. Frater (fr̃ *CD*) et tu *CDFZ cum A, ut vid.* Frater ME et tu *B* ego *BC cum A. om. DFZ* multis miseriis *Bothius cum A, ut vid.* multiſ miſeriſ *BCDFZ* (*) 1134. **Q·ADKUCQUAESIUIQUEMQ·EGOINUENTUMESSEGAUDEO *A* queſiui *B* quenque *F* 1135. KOCERATQUODKAECTEMERETRIXKUIUSUO ——— *A* Hoc, c *ex* ſ, *ut vid., C* hęc *ex* hoc *C* meritrix *C* 1136. KUNCCENSEBATTEESSE****QQUOMTEUO ——— *A* quom *B cum A, ut vid.* cũ *C DFZ* 1137. NA*Q·EDEPOL ——— RARIER *A* nanq; *C* ędepol *CD* iussi hic mihi hodie ℰ. hic mihi hodie iuſſi *libri* (iuſſit *B ante ras.*) prandium appararier *Camerarius cum A, ut vid., praeunte* apparari prandium *Pylade.* prandiũ paraui *Bb.* prandium adprandiũ *C.* prandium adparandum *D et* (app.) *FZ* (*) 1138. CLAMMEAMUXO ——— DUDUMDOMO *A* ouans, quia ℰ. quia *Ba CDFZ.* quia *Bb* ſurrupui *C et, ras. ex* ſurrupuit, *B.* ſurripui *D.* ſubripui *FZ* (*) 1139. EAMDEDEIKUIC#KA ——— QUAMEGOKABEO ‖ K——ST *A* dedi^{t} *Db* (*fortasse etiam A*) habeo.

MENAECHMVS I

Haéc east.

Quómodo haec ad té peruenit?

MENAECHMVS II

Méretrix, quae huc ad prándium 1140
Me ábduxit, me síbi dedisse aiébat. prandi pérbene,
Pótaui atque accúbui scortum: pállam et aurum hoc ábstuli. 1142

MENAECHMVS I

Gaúdeo edepol, sí quid propter mé tibi euenít boni: 1144
Nám illa quom te ad sé uocabat, mémet esse crédidit. 1145

MESSENIO

Númquid me moráre, quin ego líber, ut iustí, siem?

MENAECHMVS I

Óptumum atque aequíssumum orat, fráter: fac causá mea.

MENAECHMVS II

Líber esto.

MENAECHMVS I

Quóm tu's liber, gaúdeo, Messénio.

MEN. Haec east *Vahlenus* (*in A siquidem* K——ST *perdubiae revera exstant,* KAECEST *fere locum habere visum est*). habeo MEN. *BCDFZ* (*) 1140. QVOMODOKAECADTEPER——————DIVM *A* (*et* MER *in fragmento*) hec *Ba.* hęc *Bb. om. Z* Meritrix *C* quae huc *R.* huc *BCD.* hęc *FZ* 1141. MEABDVXITMESI——————NE *A* adduxit *CZ* me *ex* mihi, *ut vid., corr. C* ſib (*sic*) *suprascr. Db* dediſti *ante corr. C* alebat *B ante ras.* aebat *C* 1142. POTAVIATQ——————— *A* potaui *DcFZ cum A.* Dotaui *B Da.* dodaui *C* aurũ *ex* aurã *C* abstuli *Onions l. s. s. p. 74. om. libri* (*) 1144. G**DEOEDEPOLS*Q——————————IT**NI *A* MEN. *om. F* edepol *D* pter *C.* 1145. NA*****QU——————CREDIDIT cum *BCDFZ* (*non A, ut vid.*) memet *R.* me *libri* (*) 1146. NUMQUID********QUIN***LEIBER*****TISIE* *A* MESSEN. *CDFZ* nunquid *Da.* nunquiđ *Db* memorare *BCZ* quin ego *Bb.* cum ego *Ba.* Qua nego *C* iuſti ſiem *Dc cum A, ut vid.* iuſtiſ eam *BCDa.* iuſti eam *FZ* 1147. OPTV***ATQ·AE******* UM*********RFACC***AMEA *A* Optimum *BCDFZ* aequiſſimum *DZ.* equiſſimum *BCF* erat *D* 1148. LIBERESTO#QU******** BERGA*DEOMESSENIO *A* So. *Z: et sic in proximis* ME *suprascr. Db* quõ *Ba.* quo^{m} *Bb.* cum *CDFZ* tueſ *BCD*

MESSENIO

Séd meliorest ópus auspicio, ut líber perpetuó siem.

* * * * * * * 1150

MENAECHMVS II

Quóniam haec euenérunt, frater, nóbis ex senténtia,
Ín patriam redeámus ambo.

MENAECHMVS I

Fráter, faciam ut tú uoles.
Aúctionem hic fáciam et uendam quídquid est. nunc ínterim
Eámus intro, fráter.

MENAECHMVS II

Fiat.

MESSENIO

Scítin quid ego uós rogo?

MENAECHMVS I

Quíd?

MESSENIO

Praeconiúm mi ut detis.

MENAECHMVS I

Dábitur.

1149. SED*******ESTOPU**USPICIOUTLIBERPERPETUOSIEM *A* MES. *BD.* SoS. (*omissa hac nota ante v. 1151*) *FZ. om. C* Sed me *in ras. Da* melior ẽ *Ba.* meliore ẽ *BbCDFZ* auſpitio *CD* ſiet *F.* ut ſiet *Z* 1150. *Aliquid responsum esse Messenioni cum prorsus credibile sit, lacunam signavit R* 1151. QUONIAMKAECEUENERUNT——
———RA———TENTIA *A* Qm̃ (*h. e.* Quoniam) *BC.* quõ *Da.* quoniã *DbFZ* hec *Ba.* hęc *Bb* MEN *ante* Euenerunt *erasum D* fr̃ *C* nobis ex sententia *Camerarius.* noſtra (nr̃a *C*) ex ſententia *libri cum As* (*) 1152. INPATRIAMREDEAMUS*******TER#FACIAMUTUOLES *A* ME *ante* frater *Db cum reliquis* fatiã *D* ut tu *B.* ut *reliqui cum A* (*) 1153. *Sic A* (INTERI) uendem *C* quid quid *B.* quicquid *reliqui cum A* nunc *B cum A. om. reliqui* interi *C* 1154. *Sic A, nisi quod* #FIATSCITINQUID *spat. om., ubi* fiat MEN. ſciam Quid *C.* fiat MES. ſcit inquid (*ex* inquit *corr.*) *Ba: copul. Bb* ſcitiſne *suprascr. Dc* 1155. QUIDPRAECONIUMMIKIUTDETISDABITURERGONUNCIAM *A, ubi* MES. praeconium (preconium *C*) mihi (i m̃ *D*) ut detiſ *CDF.* MES. i m̃ p̄coniũ uidetiſ *Ba* (ut detiſ *Bb*). MES. Prẹconiũ ut mihi detiſ *Z,* dabitur ergo *etiam BCDZ.* dabitur i *F*

MESSENIO

Ergo núnciam

Vís conclamari aúctionem fóre?

MENAECHMVS II

Equidem die séptimi.

MESSENIO

Aúctio fiét Menaechmi máne sane séptimi.
Vénibunt seruí, suppellex, fúndi et aedes. ómnia
Vénibunt quiquí licebunt, praésenti pecúnia.
Vénibit — uxór quoque etiam, sí quis emptor uénerit.
Víx credo auctióne tota cápiet quinquagési *
* * * * * * * * is aes.
Núnc spectatorés ualete et nóbis clare plaúdite.

(MES. *interposuit Camerarius*), nuntiã *Ba.* nũtiam *C* (*) 1156. ME *praem. B,* MES. *FZ: hic del. Camerarius* UISCONC******AUCTIONEMFOREQUIDEMDIESEPTIMI *A* MEN. equidem *Bergkius Symb. I p. 144.* quidem *D cum A.* quidẽ *B.* quid eſt *C.* MEN. quidem *FZ* ſeptimi? (*non* ſeptimi & *ante ras.*) *D* (*) 1157. AUCTIOF————————P TIMI *A* MES. *Camerarius. om. libri* menechmi *BCD.* MES. menęchine. MEN. *FZ* ſeptimi, o *minio, B* 1158. UENIBUNTS———————SOMNIA *A* Veni·bunt *cum ras. B* (*et mox* Veniębunt *et* Veniębit *Bb*) ſuppellex *BCDaZ: corr. Dc* fundi et aedes *Muellerus Pros. p. 681 sq.* fundi aedes *libri cum Ar, nisi quod* ędeſ *BbC.* . edeſ *cum ras. Ba* (*) 1159. UENIBUNTQUIQ————SĘNTIPECUNIA *A supra* quiqui *scripsit* i. q° q° *Dd* p̄ſenti *BD* 1160. UENIBITUXORQU————SIQUISEMPTORUENERIT *A* ueuerit *Z* (*) 1161. auctione tota *Bothius cum A, ut vid., in quo* UIXCREDOAUCTIO——— *apparuit.* tota auctione *BCDFZ* caput *C* ————QUINQUAGESISAES *A.* quinquageſeaeſ *CD.* quinquageſief *BaFZ.* quinquagęſiief (*h. i.* quinquagieſ) *Bb, ubi lacunam signavit* ⁊ *ad hoc exemplum explendam:*

Vix credo auctione tota capiet quinquagesi⟨mam
Aeris quod meret: habebis uili rem, si habessi⟩s aes.

(*) 1162. ualete *ex* ualere *D* ————CLAREPLAUDITE *A.* clare dare plaudite *B.* clare applaudite *CDFZ* PLAUTI MENECHMVS EXPLICIT. *B: de subscriptione in A cf. praef.*

APPENDIX CRITICA

Arg. v. 2. clam altero *Pylades.* illorum altero *R.* altero ilico *Muellerus Pros. p. 497 sq.* — Eorum surrupto altero mortem oppetit *Opitzius in Stud. Lips. VI p. 253 sq. 273 male adhibens 'cod. Flor.' apud Osannum scripturam* Ex illis s. a. mortem oppetit (*sic Lambinus*). — *Cf. v. 34 sqq. et Trucul. v. 624, Hor. c. II 3, 26 sq.*

Arg. v. 3. surrepti illius illi indit *Pylades.* surrepticii indit illi (*cf. prol. v. 42*) *Camerarius non improbante Muellero Pros. p. 490* [surreptici illi indit *Vahlenus prave usus falso de B testimonio* surreptiti*: cf. Woelfflinus in Archio V (a. 1888) p. 421, ubi id ipsum exposuit quod 'phil. Rundsch.' a. 1882 p. 723 significaveram non recipiente Vahleno Hermae XVII p. 620*]. surrepti illic indit *Spengelius T. M. P. p. 192.* surrupti ibi indit illi *R in edit., ubi pro* ibi *Brixius* tum*, Opitzius p. 272* cum *proponebant.* surrupti pueri illi indit *R Opusc. II p. 416 sq. Ceterum cf. Hecyrae per. v. 5:* Profectus d e i n in Imbrum. — *V.* 4 facít *notabat R addens in praef. p. IX nihil ab antiquitate alienius esse quam admissum talem anapaestum* paternŭs făcĭt*: at cf. Muellerus Pros. p. 110, Opitzius p. 263.*

Arg. v. 6. Ante Camerarium hunc versum adiecerat Beroaldus: Cunctas per oras in epidamnum uenit. *Pro* post Epidamnum deuenit *Bergkius Opusc. I p. 678 dubitanter* postremo Epidamnum uenit*: cf. Brixii adnot.*

Arg. v. 7. Hic (Huc *Meursius*) fuerat auectus *Beroaldus.* Hic fuerat auctus *Camerarius.* Huc fuerat ductus *Acidalius, quod recipiens R 'non male'* alitus (altus *Pareus*) *corrigi addidit: cf. Opitzius p. 248. De v.* 8 *cf. Muellerus Pros. p. 514. 694.*

Arg. v. 10. Ibi se cognoscunt *R cum Bothio. Ceterum cf. Ottius Annal. phil. CIX (a. 1874) p. 863 adn.*

PROLOGVS. *'E disparibus partibus hunc, qualis nunc habetur, prologum conflatum esse viderunt Osannus Anal. p. 178 sq. et Ladewigius Philologi I p. 278 sqq. Cuius prologi ineptias plurimas patienter tolerare praestabit quam vel emendando vel resecando tollere' R. Ob v. 6 cum v. 14 sqq. repugnantiam apertam cum iam Wolffius 'de prol. Pl.' (Guben. a. 1812) v. 1—12 reiecerit, rectius post Osannum v. 7—16 continuos a v. 1—6 segregarunt (cuius rei rationem non satis respexit Dombartus 'Bl. f. b. Gymn.' XVII, 1881, p. 34). Iam cum Brixius Vahlenusque Mus. Rhen. XXVII p. 173 sqq. reliqua cum alterius exordii versibus continuari posse opinentur, latius patere dittographiam ex parte certissimam intellexerunt cum Teuffelius 'Stud. u. Char.' p. 263 sqq. Lorenziusque 'Goetting. gel. anz.' a. 1868 p. 1208 sq. tum Langenus Ind. lect. Monast. a. 1873 et Dziatzko Annal. phil. CVII, a. 1873, p. 833 sqq. Cf. ad v. 19. 22 sq. 36b. 38 sq. 43 sqq. 58 sq. 63 sqq. 72 sqq.*

7—12. *Sic hos versus constituit R:*

Atque ádeo hoc arguméntum graecissát: tamen 11
Non átticissat: uérum sicelissát [tamen]. 12
Atqui hóc poetae fáciunt in comoédiis: 7
Omnís res gestas ésse Athenis aútumant,
Quo uóbis illut graécum uideatúr magis.
Ego núsquam dicam, nísi ubi factum dícitur. 10

Vbi v. 11 *sq. ante v.* 7 *traiectos improbarunt Brixius, Vahlenus l. s., Braunius* ‘*Observ. gramm. et crit.*’ *p. 27, alii. — V.* 7 [9 *R*] Alii *pro* Atque (Atqui) *Muellerus* ‘*Nachtr.*’ *p. 128: at cf. Schwabius Annal. phil. CV, a. 1872, p. 403 sq. — V.* 9 [11] Quo graecum uobis illud *Bothius.* Quo illuc rei uobis graecum *S. — Ad illustrandum v.* 10 [12], *de quo multa inania protulerunt, adhibeas proverbium* ‘*factum, non fabula*’. *— V.* 12 [8] uerum sycilicissat *Scutarius et* (sicil.) *Beroaldus, Scaliger.* sicelissitat *Lambinus sic ceteris perversis cum Mureto Var. lect. III 13:* graecissat tamen: Verum non atticissat, at sic. *Transponi Ladewigius l. s. s. p. 280 iussit:* Atque adeo hoc argumentum sicelissitat (*sic*), Non atticissat, uerum graecissat tamen. *Duce Festo* uerum sicelissat tamen *R monstrum verbi* sicilissitat *male a Sibero* (*apud Taubmannum*) *aliisque defensitatum merito improbans* (*cf. Opusc. phil. II p. 434 et adde Funckium in Woelfflini Archio III, a. 1886, p. 412 sq.*). *At nequaquam* σικελίζειν *graecum impedit quominus hominem Romanum ob* Siciliam *vocalem immutasse sumamus, in qua cum libris sinceriora Pauli Consentiique testimonia consentiunt* (sicelissitat *etiam Vssingius*). *De* uerum *pro* sed *substituto cf. Leidolphus* ‘*de Festi et Pauli locis Plautinis*’ *p. 249 Baierusque* ‘*de Pl. fabul. rec. A et P*’ *p. 75.*

13. *Vt insiticium hunc v. om. Pylades assentiente Osanno. Ceterum cf. Rostium Opusc. p. 93 sqq. Ante* hoc fuit (*ubi* fuat *Dousa*) quoddam *inserebat Mureto auctore Lambinus,* quidem *auctore Scaligero* (*ad Ausonium*) *Taubmannus;* fabulae *ante* argumento *R* (Hoc fabulae argumento antelogium fuit *Brixius.* Hoc igitur a. a. fuit *Bergkius Opusc. I p. 678*): *at apud Ausonium* fabularum *ipsi voci* argumento *respondet, cum* interim *potius ad verba Plautina pertinere videatur versui aptissimum eodem loco, quo etiam versus antecedens labem tulit. Ceterum vix recte huc revocaveris* anteloquium *Symmachi epist. 8. 23: contra certissime Fulgentii contin. Verg. p. 148 M.:* omisso ergo antelogii circuitu coepti operis aggediamur exordium*: unde simul aliquid ponderis accedit versui 36 b, quem eidem prologo eodem teste per se sane levissimo vindicavimus.*

16. Tanta ‘*prisca exemplaria*’ *Pii, Muretus, R:* Tantum *etiam Pyladis codices omnes, quod apte defendas collato Asin. v. 8* (*non recte def. Vssingius*). *Contra* argumentum *abesse a* ‘*priscis exemplaribus*’ *Pylades dicit* uestra adest *substituens, ubi* adest nobis *Guietus,* nostra adest *cum Bothio R* (argumentum est *Camerarius*). *Mil. v. 79 sq. abusus duos versus effecit Onions* ‘*Journ. of. philol.*’ *XIV p. 53 sq. priorem pessime per* ádest mihi comitas *concludens. Sane vel* ádĕst benignitas *hoc versus loco suspectum* (*cf. etiam Merc. 11*)*: an fuit* dandum (*cf. v. 14*) *pro* narrandum*? — V.* 17 syracusius *alibi legi Pius ait.*

19 *sq. Propter Nonium de transponendis* mater ut *dubitabat R, de*

forma pueris *prologistae tribuenda non dubitat L. Muellerus ad Nonium. Ob* mater sua *nutricisque notionem singularem mox verba* quae mammam dabat Neque adeo mater ipsa *amplificatori tribuit Dziatzko l. s. s. p. 836 sq., vix recte ob ipsam singularitatem.*

26. alterum geminum in nauem *Pylades.* in nauim alterum geminum *Bothius olim.* geminorum alterum in nauem *R cum Hermanno apud Beckerum Quaest. p. 107, ubi* filium alterum *Wagnerus,* geminum hunc alterum *male Onions l. s. s. p. 54: cf. ad v. 40.*

31. aberrauit inter homines *Acidalius.* deerrauit inter homines *Fleckeisenus coll. v. 1113.* inter homines exerrauit S.

33. in Epidamnumque auehit *Acidalius.* atque in Epidamnum auehit *R.* auehitque Epídaminum *Hasperus Annal. phil. CXXXI p. 314* (*item* Epidaminensis *v.* 32. 57. 1000) *praeter rationem.*

35. *Pro* eaque is *Saracenus* atque is, atque ea *codd. Pyladis,* eaque in *Pareus.*

37. *Interpretis esse urbis nomen Fleckeisenus quoque suspicatus proposuit* In patriam postquam. *Correptam vocalem alienis exemplis defendebant Brixius, Wagnerus Mus. Rhen. XXII p. 427, Vssingius. Cf. Muellerus Pros. p. 137. 278, Dziatzko l. s. s. p. 836.*

39. pueri [in itinere] esse *R.* pueri eius ēsse Tarenti *Fleckeisenus obloquente Engero in progr. Ostrow. a. 1852 p. XIV.* pueri esse ibi Tarenti *Muellerus Pros. p. 521 (cf. p. 278).* pueri | esse Tarenti *Vssingius. An:* pueri amentia esse? *Cf. Bergkius Opusc. I p. 379.* Tārenti *qui defendunt cum Teuffelio l. s. s.* (*etiam Birtius Mus. Rhen. XL p. 524*) *velim etiam* āberrauit *v. 31 aliaque defendant.*

40. nomen huic auos gemino *Pylades. Cf. Prol. Trin. p. CLXXIII.* nomen auos illi gemino *Fleckeisenus.* nomen auos huic geminorum *Wagnerus.* nomen auos abhinc gemino S (*cf. Lachmannus in Lucr. p. 196 similisque usus* dehinc *adverbii ad* postquam *relati*): *utique in pronomine recte haesit Fleckeisenus.*

41—48. *Sic hos versus constituit R:*

Ita illúm dilexit, quí subruptust, álterum:
Illíus nomen índit ille ei quí domist. 42
Ne móx erretis, iám nunc praedicó prius: 47
Idémst ambobus nómen geminis frátribus. 48
Menaéchmo idem quod álteri nomén facit: 43
Et ípsus eodemst áuos uocatus nómine. 44
Proptérea illius nómen memini fácilius, 45
Quia illúm clamore uídi flagitárier. 46

Qua ex transpositione (*simul* facit *pro* fuit *inducto*) *Brixius olim v.* 43 [45 *R*] *delebat, Teuffelius v.* 41. 42. 47. 48 [41—44] *alteri recensioni tribuebat. Oblocuti sunt Vahlenus Schwabiusque l. s. s. Cf. Langenus et Dziatzkio l. s. s. Ceterum v.* 44 Etenim ipsus *corr. Schwabius,* eodem auos est *Camerarius, v.* 46 clamore audiui *Bergkius Opusc. I p. 678: at cf. Georges s. v.* uidere *II A A. 2.*

51 *sq.* sibi uolt Audacter *Pylades e 'codd. antiquis, in quibus* epidāni *plane legitur.'* sibi Velit, is audacter *Camerarius.* — in Epidamnum (Epidaminum *om.* in *Hasperus l. s. s.*) curarier Sibi uelit *Spengelius Philol. XXXVII p. 419. Pro* uelit *corr.* uolet (*provocans ad Pyladis codd.!*) *Brugmannus de part. NI p. 15.* Epidamnum (*vel* in E.)

qui defendunt neglegunt non tam per se offensioni fuisse accusativum (quamquam curare aliquid aliquo non dicitur, mandare sic dici potest) quam versu 53 respui. Possis Epidamni a me curarier Sibi uolt. *Cf. Poen. v. 79—82 ibique adnotata.*

55. *Ex* Nam nisi *male repetito (cf. Bergkius Opusc. I p. 178)* Nisi quod *efficiens* nugas *del. R, ut cum Pylade omnes editores in gemino versu Poenuli 82: ubi item rectius initio* Verum *aut deleveris (servato* magis maiores nugas*) aut ad v. 83 initium pro* Sed *adhibueris (cf. supra ad v. 12).*

57. ille quem ante dixeram *Lambinus in adnot.* illic quem dudum d. *Engerus l. s. s. p. XVIII.* ille ut dudum d. *Muellerus Pros. p. 336 sq.* ille quem ad modum d. *Langenus l. s. s.* ille quem modo d. *Dziatzko l. s. s. Cf. Brandtius de gen. p. 9. Fortasse antequam locus versibus 43 sqq. 58 sq. additis dilataretur fuit velut* quem dudum aluerat. — *V.* 62 qua *cum B b et mox* die *pro* diem *Camerarius, ubi* quom *et* diem *restit. Acidalius.*

63 *sqq.* pluuerat *R cum Aldo atque Bentleio in Hor. Serm. I 5, 15. At praeter Consentium cf. Varro de l. l. IX 104 ibique Muellerus. Mox (ubi* Ingressum *Faernus in Ter. Heaut. II 2, 10 inscienter, ut vid.)* Ingressust *(et v.* 65 fluuius *pro* pueri, *ubi* pueri is *R) Bergkius Opusc. I p. 159 sq.,* Ingresso *Dziatzko l. s. s.: quibus mutationibus cum anacoluthon ex verborum lusu ortum evitetur, molestiores fiunt enuntiationes. Ceterum* haud longiter *malebat Lambinus.*

67. Ita illi diuitiae euenerunt *Pylades.* Illi tum diuitiae (diuitiae tum *Guietus*) euenere *Camerarius.* Illo illi diuitiae e. *Bothius.* Illi diuitiae ita e. *R obloquente Braunio l. s. s. p. 21.* Illi diuitiae prouenerunt *Spengelius l. s. s. p. 435. Prologistae tribuere possis* Illi dum diuitiae *(cf. ad v. 85). Priorum vero commenta neglegunt apertam inter* maxumam crucem *et* diuitiae maxumae *oppositionem: unde etiam Dziatzkonis opinio amplificanda erat. — Ad* ueniet *v.* 70 *repositum cf. praeter v. 230 Poen. 124, Amph. 140.*

75. Modo enim fit leno *Camerarius (ubi* enim *del. Bentleius).* Modo hic agitat leno *Gruterus, quem recte scripturam interpretatum esse ratus* Modo leno hic agitat *trai. R 'nisi* Modo agitat leno hic *vel* Modo enim hic leno agitat *males' (cf. Muellerus Pros. p. 397).* Modo hic adstat leno *Bothius.* Modo huc aditat leno *Onions l. s. s. p. 55. Quas omnes scripturas respuit sententia* (agitat *etiam linguae usus): neque recte* familiae *v. 74 ab omnibus dicuntur histrionum (unde Brixius vel* hic *v. 75 histrionem significare voluit!), quasi pro catervis diversis diversae comoediarum urbes fingantur. Nostram scripturam confirmat Trucul. v. 10—12. Adde Pompon. v. 111 R., al.*

77 *sq. Ex alio parasiti monologo hos versus derivat Sonnenburgius 'de Men. Pl. retract.' ed. Bonnae a. 1882 p. 2 assentiente Ribbeckio Mus. Rhen. XXXVII p. 532, obloquente Langeno Stud. Pl. p. 296. Hiatum inter v.* 78 *et* 79 *quem senserunt cum Ritschelio (cf. praef.) inde revocare possis, quod insequens potius oratio ex alia fabula Menaechmis accommodata sit. At melius lacunam ad hoc exemplum expleveris:* Sunt uéro item alii, quí me Pendiculúm uocant, Ideó quia cena ubíst quasi uinctus péndeo *(cf. testim. ad v. 391).*

82 *sq. Hos versus secl. Vssingius itemque Ribbeckius refutante Lan-*

geno p. 40. — Namque homini *cum Camerario R.* Nam homoni *Bergkius Opusc. I p. 148.* nimis *inter* (homi)ni mis(ero) *fuit qui insereret* (*alia Muellerus olim Pros. p. 745*); *at* hoc *confirmat inter alia exempla Bacch. 424 neque quidquam insulsius Belowio, qui 'de hiatu' p. 18 hoc certum hiatus post* Nam *exemplum habet, v. 96 (p. 19) incertum 'quoniam non minus recte (!) in alia v. sede hiatus statuitur.' Ceterum* accedit *Bothius (Bentleiusque) reduxit* (accidit *vulg. c. Camerario*).

85. Cum *Lorenzius 'Goett. gel. anz.' a. 1868 p. 1211.* Tam (*i.* Tamen *vix sic collocatum*) *Ribbeckius l. s.* Dum *Langeno, L. Muellero, aliis probatum, sed alias a Plauto non sic usurpatum, etsi retinui, aptius puto versuum 84 sq. principia* Nam *et* Tum *inter se permutari.* — compeditis *Brixius in adn.* — ianuam *frustra def. Turnebus Adv. XX 27.* lamnam *Gulielmius.* annulum *Colvius in Appul. Met. VI p. 661b Oud.* anum *vindic. cum Salmasio Gruterus Susp. lect. II 1.* ei anum *coll. CD Langenus Philol. XXXIII p. 708* (*Stud. Pl. l. s. s.*). autem anum *Vahlenus,* tum — autem *huic loco non aptius quam in editione in Herm. XVII p. 620 sq. defendens ex Pers. 462 sqq.* (*ubi ex ordine quo procedunt primum Sagaristio tum autem Virgo describuntur: cf.* Poste autem *v. 839*): *refutavit etiam Ribbeckius.* — proterunt *Saracenus.* perterunt *Beroaldus* (praeterunt *Pius, Salmasius, alii*).

86. naugae *R Opusc. II p. 425 abusus rasura in B.* — sunt merae *Pylades.*

89. mensas plenas *coll. v. 101 Muellerus 'Nachtr.' p. 81.* — tu hominis *R.* tu homini *Fleckeisenus.* homoni *Brixius contra Bergkii sententiam Opusc. I p. 149 sane perversam. At ne* tu *quidem spatio in A sufficit.* hamo *vero praeter supplementi lenitatem et* rostrum deliges *commendat et Curc. 431, Truc. 42.* — hominem rostro *Guietus.*

91. *Hunc v. del. Geppertus Stud. Pl. II p. 64 perversa ratiocinatione ab A abesse contendens.* — arbitratu et affatim *Camerarius.* arbitratud ad fatim *post Buechelerum de decl. lat. p. 47 sq. Christiumque Mus. Rhen. XXIII p. 564 R 'N. Pl. Exc.' I p. 72. Cf. Muellerus Pros. p. 490.*

92 *sq. De* hercle: edepol *cf. adn. in Bacch.*[2] *595 ibique excitatos. In* effugiet, *quod A tuetur cum Nonio* (*itemque fortasse* te fugiet *ad* ecfugiet *revocandum*), *haerendum non esse contra Brixium demonstrarunt Caesar Rebliniusque l. s. s. Quod vero v.* 93 *Langenus contra Ribbeckium l. s. s. vindicare studuit propter* uincla escaria *sic demum recte adiuncta, non minus recte haec referentur ad v. 87—89.*

94. *De delendo* Ita *cogitabat Fleckeisenus: at cf. Langenus 'Beitr.' p. 233, 339.* Ea enim nimi' lenta *L. Muellerus ex Nonio, perperam.*

95. Quo magis *Fleckeisenus: quod Ritschelius fuit cum verum haberet: at cf. Langenus 'Beitr.' p. 289 sq.* — intendas *Camerarius, contra quem Scioppius dixit Susp. lect. II 19.*

96. nunc *etiam R.* hunc nunc *Muellerus Pros. p. 505, 'Nachtr.' p. 81. Cf. Seyffertus Stud. Pl. p. 20.* huc nunc *practuli coll. Merc. v. 555 cum propter* quo (*ubi* quoi *denuo suasit Langenus Philol. XXXIII p. 709, Stud. Pl. p. 296: at cf. praeter alia v. 124 'aliquo') tum propter v. 98 facillime iam emendandum* (*cf. Mil. 21 sq., al.*). *Ceterum de* adiudicatus *cogitabat Langenus: at cf. testim.* — ultro ego *Geppertus.*

98. *Inde ab hoc versu novam recensionem statuit Sonnenburgius p. 2 sq.: at cf. Ribbeckius Langenusque p. 41. 296* (*addasque ad* medicinam facit *in quo haesit ille Curc. 160*). *In* illīc homo *nihil vitii Bentleius suspicatus est in Hor. Serm. I 3, 11.* hercle *post* homo *inseruit R* (*quod post* Nam *saltem ponendum fuisse Kellerhoffius* 'de colloc. verb. Pl.' *p. 24 monuit coll. Seyfferto Stud. Pl. p. 21*), homones *suasit Bergkius Opusc. I p. 148,* Namque illic *vel* Nam ille quidem *Abraham* 'philol. Wochenschr.' *a. 1885 p. 270. Cf. ad v. 96.*

102. Et tantas struices *Bothius imperite.*

105. Domi sum domitus usque *Pylades.* Domi domitus fui usque *Camerarius* (*cf. Kaercherus* 'Prosod.' *p. 22*). Domi simitu fui *Dissaldeus.* Domi dum dominus sum usque *R.* Domi domītus sum usque *Brixius olim.* Domi dum inuitus sum usque *Madvigius Advers. II p. 7.* Domi dominatus (*i. e.* conuiuatus) sum usque *Vahlenus (cf. Ind. lect. aest. Berol. a. 1880 p. 6 sq.).* Domi dum intus sum *(!) Vsingius. At reputandum erat primum* Domi dómitus *quamvis versui sensuique minime satisfaciat, per se non offendere (cf. Lucr. V 1333), sed lusum continere Plautinissimum tam sono quam sensu, quippe cum contra ponatur foris vincto; deinde v. 107 per se optimum non habere quo referatur (unde aut plus minus violenter mutarunt aut inepte argutati sunt): quare utriusque versus incommodo uno neque eo violentiore supplemento succurrendum erat. Caros suos in ius vocat (cf. Varro r. r. III 9), unde cum mox deficiant, non habet qui ventrem impleat.*

107. Id quoque iam, cari qui instruuntur, deserit *Palmerius: ubi* instruantur *Scaliger.* Ii quoque iam cari qui instruxerunt, deserunt *Pylades.* I quoque iam cari qui instruuntur, deserunt *Salmasius.* Id quoniam, cari qui instruuntur, deserit *Acidalius.* Sed quoniam cari, quom instruontur, deserunt *R ponens* 'quod saltem construi posset, aliorum acumini satis obscura verba commendans', *ut olim Camerarius in annot. Exempla alienissima comparans* (*velut Amph. prol. 81, Bacch. 546, al.*) *post* Id quoque *vel* Id quoque iam *distinxit Vahlenus l. s. s. et Ind. lect. hibern. a. 1882 p. 4 sq. Cf. ad v. 105 carosque qui instruuntur et deserunt illustres ex Capt. v. 155—164.*

110 *sqq.* 'In numerorum discriptione nec Bothianum exemplum nec Hermannianum Elem. doctr. metr. p. 221 sq. potui in omnibus sequi' *R. Adde Studemundum de cant. p. 10. 12. 76. 86, Crainium* 'd. Comp. d. Pl. Cant.' *p. 9 sq., Winterum* 'd. metr. Reconstr. d. Pl. Cant.' *p. 62, Spengelium* 'Ref.' *p. 372 sq., passim, alios. Versum* 110 *cum mere choriambicum esse Bothius aliique voluerint* (*cf. Leo Mus. Rhen. XL p. 198*), *alii creticum* (*relicto* sis) *probarunt* (*ut olim Spengelius de cret. p. 21, iam Seyffertus* 'Jahresber.' *a. 1881/2 p. 43: atque vel insequentem v. Crainius creticum habuit admisso inter alia* odío): *alii anapaesticos esse et hunc et sequentem esse crediderunt, quos non minus male in tres dispescuit Muellerus Pros. p. 184* (*admisso* sĭs) *quam* (*recepto* sies) *trimetros acatalectum cum catalectico Spengelius admisit per se improbabilissimos pessimosque* (*cf. Christius* 'metr. Bem.' *p. 45, aliter iudicans* 'Metr.' *p. 394 ed. alt.*).

111. *Liberius Hermannus:* Quód uiro odió uides, túte item tíbi habeas, *Ritschelius:* Quód uiro odio uídeas esse, túte tibi habeás item, *Wagnerus:* Quód uiro esse uídeas odio, ódio tute habeás tibi. *Bergkius*

Opusc. I p. 166 adn. sotadeum et hunc et v. 114 *habuit* uiro tuo *scribens. Fortasse melius* uideas odio esse uiro *traieceris, haec pars versus ut concinat cum v. 114 sequente ithyphallico. Ceterum si v.* 110 *cum A in duos dispescas, magis etiam idem et hoc v. et v.* 114 (*cum Wagnero*) *statuendum erit. Cf. ad v. 110 sqq.*

113. uises *Madvigius Opusc. alt. p. 78. De* pos hunc *scriptura quae antecedit cf. R Opusc. II p. 549. 551.*

114. *Dactylicos catal. agnoverunt* (*admisso* forās) *Wagnerus, Winterus, Leo.* foras *delens et* me *pro* reuocas *sribens hunc versui 110 adaequabat Bentleius coll. Merc. v. 221. Item* foras *del. dimetro cret. dimetrum anap. catal. subiunxerat Hermannus. Totum anapaesticum esse voluerunt Muellerus, Brixius* (*dimetros catal. discribentes*), *Spengelius* (*hic* retrahis *post* retines *adiecto octonarium complens cum caesura post* iré uolo, me). *Septen. troch.* (rogas *corr.*) *constituit Koepkius, octon. Ritschelius* ego ire uolo *scribens, ubi* uolo ire *Bothius,* abire uolo *Crainius,* exire uolo *Vahlenus. Cf. ad v. 111.*

116. egerim, *quod Bb non minus inepte correxit quam* dedam, *post Brixium obstinate defendit Vahlenus Herm. XVII p. 612 et nunc vel contra vestigium melioris scripturae in A defendat. Ferri non posse intellexit Hauptius* foras egeram *coni. Opusc. III p. 519* (degeram *Schwabius l. s s. p. 407*) *melius saltem quam* foris re(i) geram (*post* negoti geram!) *Onions l. s. s. p. 56. Proxime ad verum accessit Vssingius* pegerim *proponens duce BaCD, quo tamen* pepigerim *praestat tam ob spatium in A quam ob ipsam formam. Ad* foris pepigerim *cf. v. 124* aliquo condicam foras *et Asin. 864 sqq.*

118. necessum est loqui *Bentleius.* necesse eloqui *Hermannus.*

119. Nimium ego habui *Hermannus p. 208, Bentleius.* Nimis te ego habui *Fleckeisenus.* Nimium te habui *R addens 'Bentleium de clausula* (Te delicatam) *cogitantem in Andr. IV 1, 12 non intellego'. — Ceterum cf. Brixius in progr. a. 1854 p. 4, Ribbeckius in trag. fragm.² p. XXI, Olsenus p. 25, Baierus l. s. s. p. 44.*

120—122. *'Subiungere dimetrum tetrametris malui cum Bothio quam praemittere cum B: quamquam qui volet poterit etiam quinque dimetros continuare' R. Dimetros confidentius suaserunt Brixius cum Kiesslingio Anal. Pl. p. 6 sq., al. neque audiendi qui duce AB versiculos trochaicos* (*admisso* egō tibi *in prioris exitu*) *suadent Winterus Schererusque de* QVANDO *partic. p. 24: neque recte cogitaveris de versiculis ad hoc exemplum supplendis:* Quando égo tibi ⟨quibus úsus est⟩ Ancíllas ⟨pedisequós⟩ penum *coll. Pseud. 182, Aul. 501. Contra in versu sequenti exquisitum illud* linum lanam *in Servii testimonio quamvis neglegenti non tantum A confirmat, sed etiam ipsius loci ratio: nam* uestem — *quam quod stragulam esse voluit Brixius cum per se minus probari potest tum verborum collocatione excluditur — et* aurum *iuxta* purpuram *male coniungi permulti loci docent (cf. Aul. 500; Most. 286. 288; fragm. v. 22 W.; Cato ap. Gellium XI 18, 18; Accius v. 517 R.; Lucr. V 1421; Hor. c. II 16, 7 sq. — Curc. 344. 348. 435. 488.; Epid. 222; Men. 734. 801; Mil. 1099. 1302; Most. 282; Pseud. 182; Caecilius v. 104 R.; Ter. Heaut. 248. 482: adde Trucul. v. 535 sqq. et 946 adn.): neque contra facit Aul. v. 168 aperte corruptus neque recte adhuc expeditus — nam* eburata *unice verum —, ubi fortasse* pallas *delen-*

dum et aurata *ante* eburata *inserendum coll. Stichi v. 377. — Ceterum v.* 123 iam ob industriam *Gruterus.*

124. atque ad cenam aliquo *cum Palmerio R.* atque alicui coenam *Guictus.* ad coenamque aliquo *Bothius. Cf. Brixius Annal. phil. CXXIII, a. 1881, p. 54 adn.*

127. iurgio hercle uxorem tandem *R in editione de* iurgiod uxorem tandem *duce Varrone cogitans 'N. Pl. Exc.' p. 67* (iurgio uoxorem t. *poterat Kochius*). *Ceterum quod apud Varronem sequitur* ut apud Ennium 'hehae' (*cf. trag. fragm. 333 R.*) *non* Hahae *corrigendum cum Spengelio, sed* (h)euhoe *coll. Prisc. XV 17 p. 73 H., Cledon. p. 64 ed. Bertsch.*

128 *sqq.* amatores sunt *trai. Camerarius, quem secutus v.* 129 congratantes *corr. R* (qui *dein praeferens*), *ubi* gratulantes *Pylades, Bentleius obloquente cum aliis Studemundo de cant. p. 86. Contra v.* 130 *quoque iambicum fecit Bergkius Opusc. I p. 678* Hanc quam modo *praeeunte* Hanc modo quam *R in adn. — V.* 131 *pro* Sic hoc (*de quo post Geppertum recte iudicavit Vahlenus Hermae XVII p. 608*) Sic *Pylades,* Sic huic *R cum Colvio in Appul. Metam. I p. 72b Oud. — V.* 132 lepidum (*om.* est) *Camerarius. — V.* 133 quod *post* Meo *add. R, post* hoc (*non* abstuli) *dist. Brixius* (*ad pallam pronomen trahens, quod cum* ad *coniunctum* = huc *est*), *idem* ad amicam *corr., ubi* ad dominam *Dissaldeus* (domnam *Leo Mus. Rhen. XXXVIII p. 3 adn.*) *obloquente Vahleno* (hinc *post* deferetur *add. Geppertus*). *Idem Brixius cum v.* 130 *ut dittographiam v. 133 secluserit, longius progressus Sonnenburgius p. 3 v.* 128. 129. 134 *pro dittographia v.* 130—133 *habuit; eosdem sic trai. Ribbeckius p. 533 sq.:* 127. 131 (*non recte* dare uerba *de iurgio interpretatus, cum ad fraudem pertineant*). 130. 133. 132. *Miro iudicio Langenus Stud. Pl. p. 296 sqq. v.* 134, *quocum artissime v. 135 coniungitur, ante v.* 130 *collocat recte v.* 133 *cum Goetzio damnans, quem ironice dictum Ribbeckius opinabatur: artificiosius, praesertim cum furtum nesciat illa; praeterea* a mala *non potuit ex illius sententia dicere,* Meo malo (*et* damnum) *non ex sua.*

135. praemi mihi *duce Pylade Pareus et Gulielmius, quod recepit R tam a litteris lenius quam deterius a lingua.*

137. 'homo es *alibi legi Pius dicit: fortasse vere' R. Ceterum rectius scribi* Commoditas, Opportunitas (*item v.* 138 Genium) *qui loci suadeant* (*imprimis Pseud. 669. Mil. 1134*) *satis in propatulo est. Cf. Schusterus 'quom. Pl. Att. exempl. transt.' p. 32 sqq. 56 sqq. — V.* 138 agis *vindicarunt Dousa Expl. III 5, Lomanus p. 55. — V.* 141 qui *pro* quis *cum Bothio R.*

142. At sciam *Rittershusius.* — reliquias ubi *R cum Bothio: at cf. Stichi v. 496, al.*

143 *sqq.* numqua *probavit Taubmannus,* numquid *Camerarius,* numquam *Salmasius Handiusque Turs. IV p. 319* (*quod non debuit recipere Vahlenus neglecto Ausonii testimonio a Seyfferto, Goetzio Act. soc. phil. IV p. 355, aliis allato*), num quam *R. Ceterum cf. O. Iahnius 'arch. Beitr.' p. 12 sqq, Helbigius Mus. Rhen. XXV p. 218, Keseberg-ius Qu. Pl. et Ter. p. 36, alii. Neque tamen intellego quomodo inde a Lambino usque ad Brixium Vssingiumque (cf. etiam Ribbeckius l. s. s.) interpretes omnes dixerint Menaechmum sese palla indutum adsimilare*

Catamito aut Adonio, cum his raptis pallam raptam aperte adsimulet manibus protrahens quasi delicatam. Eodem aliisque erroribus ductus v. 143—146 *aliam recensionem versuum* 147—153. 158—170 *Sonnenburgius habebat praeter v.* 154—157 *etiam v.* 173—175 *eiciens obloquente Ribbeckio p. 534 Langenoque p. 298.*

146. ‘*Mirer ni* adsimulo adsimiliter *scripserit Plautus.* simulter *suadet Fleckeisenus*’ *R. De* a, similiter *parasito tribuendo cogitat Ribbeckius. Duce Ba possis* Équid adsimulo símiliter (*cf. Ribbeckius fragm. trag.*² *p. LI*) *et mox* quist istic ornatus tuos, *ubi* qui istic ornatus tuus *Guietus itemque, sed* tuust *cum Bothio, R.* qui iste est o. t. *Muellerus* ‘*Nachtr.*’ *p. 44 adn. coll. v. 391, al. assentiente Luchsio de gen. p. 47.*

147. esse me. ⟦ubinam *Camerarius.* esse med. ⟦ubinam *Guietus et sine* nam *Bothius, Ritschelius N. exc. Pl. p. 50, Bergkius Opusc. I p. 678* (*idem de* cubi *cogitans* ‘*Beitr.*’ *p. 119*). med esse. ⟦ubi *Fleckeisenus.* esse me. ⟦dic ubi *Geppertus.* esse me. ⟦ubi nos *R in edit.* esse me. ⟦ubi hodie *Muellerus Pros. p. 635. Cf. sis Vmpfenbachium melet. Plaut. p. 19. Ceterum* lepidissumum *se dici volt Menaechmus neque ob prandium offerendum* (*Brixius*) *neque ob pallae ornatum* (*Dombartus l. s. s. p. 36, alii*), *sed ob furtum* (*cf. v. 131 sq. et quae modo monuimus ad v. 143 sqq.*).

150. Perge porro *Pylades.* Perge, perge *etiam Lachmannus.* Euge, perge *Weidnerus Advers. p. 18.* — hercle ego *Camerarius.* hercule ego *Bothius olim.* hercle uero *idem postea* (*cf. Brixius progr. a. 1847 p. 3*), *R, Ladewigius Philol. I p. 291.* — *V.* 151 Litigium est tibi *Camerarius.*

151—157. *Sic hos versus constituit R:*

Lítigium tibíst cum uxore: eo mi ábs te caueo caútius. 151

MENAECHMVS

Té morare míhi quom obloquere.

PENICVLVS

Óculum ecfodito † persolum 156

Míhi Menaechme, si úllum uerbum fáxo, nisi quod iússeris. 157

MENAECHMVS

* * * clam uxoremst, úbi sepulcrum habébimus, 152

155 * * * * atque húnc comburamús diem. 153

PENICVLVS

Age sane igitur, quándo aequom oras, quám mox incendó rogum? 154

Dĭes quidem iam ad úmbilicum dímidiatus mórtuost. 155

‘*Versus* 156 *sq. ante v.* 152—154 *collocavit Bothius. Vulgatum ordinem tutatus Ladewigius integrum versum excidisse post v.* 151 *suspicabatur. Mihi duorum reliquiae coaluisse in unum visae sunt, quos exempli causa sic redintegro:*

[Magis sapis nunc. nam] clam uxoremst, ubi sepulcrum habebimus,
[Vbi polluceamus lepide] atque hunc comburamus diem.

Primum versum sic Guyetus: Clam uxorem age sepultum habeamus et hunc c. d. (et hunc *male cum Camerario, ubi* habemus ut hunc c. d.

Bothius)' R. Totum locum secl. Weisius (v. 154—157 *Sonnenburgius: v. s.). Brixius cum olim in progr. a. 1847 p. 2 sq. v.* 154 *post v.* 151 *collocans Menaechmo cum v.* 152 *continuaverit (deleto* atque *ante* hunc), *postea cum Teuffelio assensus est Ladewigio. Transpositionem etiam Buggius impugnavit 'Tidskr.' VI p. 2 sq. (cf. Philol. XXVIII p. 358) pro* sepulcrum *coni.* bustum, *ubi* Clam uxoremst ubi sepulcrum habeam *temptavit Vahlenus leni sane mutatione tria vitia foediora inferens,* Clam uxoremst ubi pulcre habeamus *Vssingius,* Clam uxorem ubi sepulcrum habeamus, ibi c. d. *Onions p. 57. Ex quibus unus Vssingius recte sensit* sepulcrum habere *minime comparari posse cum 'funus facere' v. 492: neque tamen hoc removendum mutatione prorsus improbabili, sed explicandum aliter ex eis exemplis quae tetigit Lorenzius ad Pseud. v. 412 R. admissa lacuna quam ipsi libri produnt.* atque *post Brixium delebant Fleckeisenus Annal. phil. LXI p. 19 Lorenziusque, quod item prava verborum explicatione nititur.* Vxorem *in versus initio iterato possis* atque hunc uramus *(coll. Leg. XII tab. fragm. XI 9, al.).* Vbi sepulcrum habeamus atque comburamus hunc diem *Goetzius.*

155. dimidiatus mortuost *cum Gellio R. Libros secutus sum non propter ea quae disputavit Vahlenus Herm. XVII p. 617 sq. (de Gellio falsa referens), sed quia* est *cum* dimidiatus *coniungendum propter sententiam,* mortuos *cum* dies. *Cf. Trin. 494.*

156. obloqueris *Bothius: cf. Muellerus Pros. p. 579 sq.* — 'per ſolum *monstrum scripturae quod perdomare nescii' R: neque perdomuere Buechelerus Mus. Rhen. XII p. 132 sq.* semorum *ex glossa commendans aut Lentzius Var. Lect. (Regiom. a. 1852) p. 25* pessulo *corr. ante Madvigium Adv. II p. 7 Hoppiumque Annal. phil. CVII p. 244 (adde ibidem Fleckeisenum Hertziumque CIX p. 250 et Buggium Opusc. ad Madvig. miss. p. 152) aut Kayserus de* peruolim *cogitans in censura Annal. Heidelberg. XLVII (a. 1854) p. 419 (nedum Crainius* et cor simul *proponens Act. gymn. Berol. XX p. 476). Spengelii explicationem Philol. XXVII p. 340 ex Poen. v. 571 haustam cum merito explosissent Fleckeisenus Muellerusque, amplexi sunt Brixius Wagnerusque. Rectius quam de solo cum radicibus everso (Vssingius) de ipsorum oculorum solo simul perfosso cogitabis coll. v. 1014 et Stat. Theb. I 55. Ceterum* pessulo *ne Titinii quidem v. 30 recte defendi poterit.*

159 *sq.* ab lenonio cauo *Pareus. Mox post* Eu *(de quo cf. Fleckeisenus Philologi II p. 88) dist. Bothius (vulgo post* edepol*): quod 'Menaechmo continuari rectius' Vahlenus opinatur. At cf. Langenus 'Beitr.' p. 198.*

164 *sq. Verba* captum sit collegium *Peniculo tribuit Lipsius Ant. lect. II 13, ubi* augurum *in fine adi. Pylades,* si siet *corr. cum Bothio R de v.* 165 *addens 'sententiae summa dubitari nequit quin haec fuerit: non melius coniecturum quam memet puto.'* fuat *pro* siet *Muellerus 'Nachtr.' p. 83. Vssingius temptavit:* Pe. Cape sis augurum collegium Coniecturam qui meliorem faciat non inueneris. *Leo l. s. s. p. 21:* id unde captum sit. Pe. Collegium ‖ Conuocassis hariolorum, certiorem haud fecerint. *At duorum versuum partes conflatas esse aberrante librario a* cui sit *ad* captum sit, *ipsa res docet et confirmant vestigia Ambrosiani (ex quo minus recte* FACERECOᴖT———— *et* CUO·.·.·S··ATA————

notaverat R, non meliora Geppertus). Agi de 'coniectorum' collegio conexus monstrat (de conregium *hariolatus est Palmerius Spicil. p. 251, de collegio 'parasitico' Gruterus), nisi fuit velut* ⟨Pe. Odoratur meum⟩ Cito res nasum, ⟨uatum quasi si⟩ c. s. c. — *V.* 166 quid olere abstines? *Lipsius.*

167. me olfactare oportet *Camerarius, Brixius Quaest. p. 36.* uolfactare oportet *Kochius Em. Pl. p. X.* olfactare omne oportet S.

168. *De* spurcatur *ne dubites duce A cf. Lucilium XXVIII 60 M.* spurcare *Colvius.* — inlucido *def. Scioppius.* illaetabili *Lipsius Elect. I 21.* insubido *Pareus* (*et* madore). mucido *Colvius: optime, nisi in* inlu *libri consentirent cum Nonio.*

169. dic facta '*prisca lectio*' *Pius idemque* haec (*pro* hinc) '*alibi codicum*'. — lepide. ut *distinctionem ex Mil. v. 763 def. Vahlenus l. s. s. p. 607 sq.: rectius idem* decet *def., ubi* licet *R cum Acidalio* (*qui etiam* cedo *proponebat*), olet *Seyffertus Philol. XXVII p. 452. Quae exempla attulit Vahlenus Poen. 861, Mil. 315 sq. tam* decet *firmant quam distinctionem Vahlenianam reprobant. Neque ipsum fastidium decet parasitum prodere, sed lepidum tantum. Fortasse tamen* ut *non transponendum, sed delendum ut adscriptum olim ad efficiendum* lepide fastidis, ut decet.

171 *sq. Non recte alterum tantum novorum versuum Menaechmo tribuit R, pravissime Vahlenus cum aliis utrumque Periculo continuavit: nam aperte trium verborum vaticinium et collaudat et pluribus exsequitur Menaechmus: ut igitur v. 173 sq.* scortum, prandium *illustrant, ita priora ad* furtum *pertinuisse ipsum subiectum v. 173 deficiens demonstrat: unde simul Sonnenburgii de his versibus dubitationes aptius refutantur quam Langeni verbis p. 298.*

175 *sqq. Post* poterimus *Menaechmi verba interrumpi a parasito Loewius volebat. Rectius potandi gestu orationem compleri dicemus: cf. ad v. 858. Neque haerendum erit in hac diiambi forma. Vix recte* poti erimus *correxeris coll. Gellio II 25. Neque* poterimus *neque prius* Eu *detegens alterum post v.* 175 *seorsum scripsit R, ubi* Eŭ ĕxpedite *alii admiserunt.* — fabulatus *om.* es *Olsenus p. 30. Ceterum* ferio foris, feri *post Luchsium Studem. Stud. I p. 54 aliosque (adde Baierum p. 163. 170) praetulit Vahlenus!* — Vae *pro* Vel *Gronovius: cf. Muellerus Annal. phil. LXXXIII p. 266, Langenus 'Beitr.' p. 69.* — Millepassum (*ὑφέν*) *Camerarius et Turnebus Advers. XVIII 14.* — commoratus *om.* es *Olsenus p. 30. — Ad supplementum nostrum cf. Bacch. 200 sq., Capt. 89, al.*

180. obsecro te hercle *Lambinus.* — ab se (*cf. R Nov. exc. Pl. I p. 52 adn.*) *defendi posse visum Hermanno in Iahni Annal. philol. nov. XXXV p. 195 post Meursium Handiumque Tursell. I p. 24.* apse *Ribbeckius tragic. fragm.*[2] *p. XXXVIII sq.* — uides *sublata interpunctione retinuit R: at cf. Beckerus in Studem. Stud. I p. 293, Baierus l. s. s. p. 53, alii. V.* 181 occaecatur *Vssingius, vix recte: cf. Trucul. v. 353 sq.:* occaecatus *om.* est *def. Olsenus p. 83.*

182 *sqq. Post v. 182 excidisse Periculi responsum opinabatur R versum sequentem* (*184*) '*nec posse Erotii esse versum 182 continuantis*' [*ut praeunte Saraceno voluerat Acidalius* Idem istuc *mutans in* Item ut] *statuens* '*nec ullo modo Periculi, sed Erotii sua superbia laesum eamque conquestum parasitum placantis et consolantis*': *idque confirmare*

studuit computatione de A instituta, quam reliquiae accuratius indagatae refutarunt. Recte autem Brixius aliique Peniculum ipsum his verbis non magni facere Erotii superbiam sumpserunt. Ceterum alias *pro* aliis *Scaliger. De exitu v.* 184 *'prave Beckerus Quaest. p. 13 iudicat: recte Kampmannus de re milit. p. 9'.*

185 *sqq. Versui 185* P *praescr. Bentleius quo nescio an verba insequentia potius spectaverit.* Ergo isti ac mi hodie *Acidalius: cf. R N. exc. Pl. I p. 91 (ubi de* Ego istic mi hodied *cogitat). — Idem Acidalius* iussim *(sic R) vel* iusso, *Brixius a. 1847 p. 18* iube sis *(ceteroqui cum Acidalio faciens): cf. Cramerus de perf. coni. usu potent. ed. Marburgi a. 1886 p. 10. Deinde* prandium *Scaliger, Salmasius (at cf. Ribbeckius p. 534 sq.), ubi* proilium *auctore Mureto Var. L. VI 4 Lambinus, ut v.* 186 *(ubi* pro Ilio *Camerarius) cum iisdem ex libris Ciacconius, Popma, Lipsius, alii (etiam Fleckeisenus Annal. philol. CVII p. 411 adn.). Praeterea* Hodie id feci. nae *cod. Pyladis.* Hodie ut fieret. in eo *Camerarius construens cum superioribus. Verba* in eo — noctem sies *Peniculo tribuebat (post Bentleium?) Vssingius assentiente Ribbeckio, qui* certabimus *pro* potabimus. *At quomodocumque verba aut corrigimus aut distribuimus neque cum personis neque cum reliqua scaenae parte congruunt. Post v.* 188 *intercidisse unum Langenus putat, cum novam recensionem inde a v.* 189 *usque ad v.* 208 *sqq. statuat Sonnenburgius p. 5 sq. At Peniculus cum salutem interruperit recte Menaechmus ipso statim v.* 189 *salutat meretricem: versus autem* 185—188 *rectius fortasse locum parallelum habebis propter v. 182 sq. adscriptum quam scaenicae retractationi tribuas. Versu* 188 *desperato* Tua legio est *e codd. ant. affert Pylades.* Tua haec est legio: adiudicato *Pareus.* Tu tua ex lege (Ex tua lege *Geppertus*) adiudicato *Gruterus.* Eum leges: tu iudicato *R dubitanter.* Tua erit legio: iudicato *Kayserus l. s. s. p. 419.* Tuus est: legito ac iudicato *Vahlenus Mus. Rhen. XVI p. 631.* Tuomst eligere ac iudicare *Wagnerus.* Tu selegito ac iudicato *Vssingius.* Tuost: legioni adiudicato *Ribbeckius.* — cum utrone *R cum Fleckeiseno.* cum utro tu *idem olim.* cum utrod *idem N. exc. Pl. I p. 64.* tu cum utro *Kayserus.* te, cum utro *Beckerus in Studem. Stud. I p. 188 adn. At praeter hiatum (quem fuit qui* istanc *scripto removeret) ipsum pronomen offendit pugnatque cum verbis* uter — cantharo *(quam offensionem augent ex parte conamina priora, velut Vahleni). Ceterum v.* 191 exuuiae erosa *inde a Scutario edebatur, ubi* orosa *pro* erosa *'in codd. defecatis scriptum esse' Pius dicit.*

192. imperat *'alibi legi' Pius dicit: et sic Scaliger.* imperant *Vssingius. Cf. Martialis XI 41, 2. At optime* impetrant *consentit cum verborum negare, facere, solere, sim. usu erotico. Mox* tantisper perblanditur *Camerarius.*

195. *'Inter v. 193 et 195 excidisse versum cum sententia arguit tum Ambrosianus docuit, in cuius pagina 409 suprema duorum versuum spatia apparuerunt pro eo qui vulgo est 195. Legi autem nihil potuit' R. Vnde olim Vssingius temptabat* ER. Falso tu te amare ais, qui maledicentem sic feras: Nam *e. q. s.! Item hariolatur Reblinius l. s. s., cum recte Geppertus Stud. II p. 65 sq. iudicaverit (nisi quod* UIDET *ex versu 193 legi dicit in primo paginae versu, ubi nihil legitur, exstitit autem* ATUIDET *potius). V.* 195 *duce Nonio* iam dudum oportet

L. Muellerus (*cui* Nam si amas *praecesserit*) *valde incerta ratione. De* nassum *scriptura cf. Baierus l. s. s. p. 99. V.* 196 quod suaue est uolo *Pius e v. c.*: quasi Ioui uolo *Meursius e v. c.* (*unde* pacere *corr.*).

200 *sqq.* PE. *hoc loco inserere malui quam* ME. *v.* 202 *delere cum ceteris, quia et ipsa sententia et forma voce 'periculo' repetita ad aliam personam eamque parasiticam provocant: quo aptius eidem iam v.* 203 *sq. continuantur cum libris aliter ad spectatores dicenti* (*ubi artificiosius priorem Menaechmo continuavit Gruterus, Erotio tribuit Bothius, quod probarunt Ladewigius Philol. I p. 293, R, alii*): *itemque optime huic rationi v. 205 sq. respondent. Quod vero tacita iam donum accipere meretrix videtur, non mirum, melius cum gratias agere voltu suavioque quam verbis possit. Ceterum v.* 201 Haud Herculeus aeque *Kochius Mus. Rhen. XXV p. 618,* Haud Herecoles (*vel* Hericules) aeque *Bergkius Mon. Anc. p. 51 adn.,* Haud Hercles adaeque *Brixius in adn.* (*cf. Birtius Mus. Rhen. XXXIV p. 16 sq.*) *neque Festi testimonium respicientes quod a Muellero aliisque recte huc tractum omiserat Ritschelius neque rationem grammaticam, quae* haud *ut traiciamus suadet. At ne* umquam *quidem exemplis huic loco prorsus accommodatis explicatur, quo libentius Festum sequar aliorsum ducentem. De* mieis *scriptura v.* 202 *cf. Schwabius p. 407 sq., Thurneyssenus Kuhni Act. XXX p. 499 sqq.*

205. *De* ego istanc anno emi *cogitabat R in adn. assentiente Muellero 'Nachtr.' p. 49.* ego emi istam annod *idem N. exc. Pl. I p. 66.* emi ego istanc anno iam *Bentleius. Nescio an optime* emi *inter* uxori *et* meae *collocetur, ubi facillime aut propter litteras* ime *omitti aut propter disiunctionem traici potuit.*

207. uolo te *cum A R,* uolo ted *cum eodem N. exc. Pl. I p. 37 Wagnerus: at cf. Baierus l. s. s. p. 150, Kaempfius de pron. pers. p. 4, alii. Pro* scio *Acidalius* si scio *ad sententiam requirebat,* hauscio: set *R,* cedo *Brixius laudante Muellero Pros. p. 734,* ubi scio *Vssingius:* scio *coll. v. 187 post Lorenzium def. Wagnerus, melius coll. v. 677 Sonnenburgius. Mox* igitur nobis (*del.* tribus) *Bothius.*

209 *sqq. Versus* 210—212 *Peniculo dedit Bothius itemque una cum v.* 209 *Ribbeckius: ubi novae personae nulla probabilitas est. Sane prorsus parasitica sunt, sed aliunde illata, id quod praeter alia* Atque actutum *demonstrat v. 213 artius cum v. 208 coniungendum. — V.* 209 sit omentorum *Pylades,* sis amentorum (*vel* om.) *Meursius. — V.* 210 *'mira scitamentorum nomina satius duxi intacta relinquere' R, ubi* glandulam *codd. Pyladis,* glandionidem suillam *Salmasius,* Glandium, callum, suillum *Scaliger;* aut *in hoc versu ab uno A traditum ante* laridum *trai. R, quem secuti Vssingius post Gruterum patronymica substantivis* suilla *et* laridum *adici voluit, Schwabius p. 408 sqq. adiectiva* suillum *et* laridum *patronymicis: utrumque contra usum ipsamque probabilitatem, cum patronymica iocose ficta cum aliis substantivis coniungantur, velut Trin. 1022, Mostell. 356. Cum A faciens* laridam *corr. Langenus Philol. XXXIII p. 709, ante* suillam *iterabat* aut *Weidnerus Advers. p. 14. Deinde* peronidem aut ‖ Sinciput aut polimenta *Camerarius, ubi pro* peronidem *Lambinus* pernam, pedem, *Scaliger* parotidem *vel* petiminem (*sic*); *pro* aut polimenta (*quod e Festo petitum*) aut omenta *Bothius.*

212. *Cf. Turnebus Advers. XVIII 15* (Madecta *Meursius!*). — in mensa *Lambinus probantibus omnibus: fortasse recte, sed minime*

necessario, quamquam alibi apud Plautum inmensus *non extat.* — *Pro* miluinam (MULUINAM *Ar*) bulimam *coni. Bernaysius, unde* quae anteposita in mensa mihi bulimam suggerant *R Opusc. II p. 599,* quae mi adposita in mensa suggerant bulimiam *Onions l. s. s. p. 57* (*aut* bulimiam *aut* bulimum *Scaliger ad Festum*). *Recte illi dubitarunt de* miluina *scil.* '*fame*': *vix probabilius* miluina *accipiatur coll. piscina, al. de loco ubi miluos* (*i. e. fames*) *habitet, i. e. de ventre avido. At certe* miluinam *ipsa singularitas tutatur. Facilius admiserim* inmensam *ad* miluinam *adscriptum depulisse velut* essuriem.

214 *sq. V. 214 Peniculo dedit Bothius, eidem verba* dum c. i. p. *et mox* propera modo *Ribbeckius p. 335 dubitanter* (propera modo *etiam Lachmannus*).

216. tute *Bothius olim: de* tu hac me *cogitabat R* (*immo* hac tu me*: cf. ad Trin.*[3] *v. 1109*). *Cf. Muellerus Pros. p. 635.* — tete seruabo et sequar *vel* te(d) seruabo et te sequar *Bergkius* '*Beitr.*' *p. 40, gravius tamen mendum et* tis *formam suspicans* (te insequar *idem Opusc. I p. 678*). te seruabo usque et sequar *Brixius in adn.* te et seruabo et consequar *Weidnerus l. s. s.* te et seruabo et insequar *Vssingius. At* sequar *unice verum et propter usum et propter allitterationem. Duce A* Sequere tu. ⟦Ego uero te seruabo sincere et sequar *vel* ⟦Ego uero sedulo et seruabo te et sequar 𝔖.

217. deum *ex B cum notaverit R,* dium diuitias *Kochius Ann. phil. CI (a. 1870) p. 284,* diuom diuitias 𝔖 '*phil. Rundsch.*' *a. 1882 p. 724 adn. et Leo Mus. Rhen. XXXVIII (a. 1883) p. 3 corr. Sed quamvis lubenter hunc lusum Plauto tribuas, tamen non recte inferas hoc loco, cum Aulul. 166. Trin. 490 ne possis quidem inferre.*

219 *sq.* argentum. tris eccos *Geppertus.* argentum. en eccos tris *Lachmannus.* argentum hoc. eccos tris *Muellerus Pros. p. 555.* — '*an* habe *potius pro* habes*?*' *R. Mox* uide tribus *pro* tribus uide *R: cf. Muellerus Pros. 218.*

221. quoiusmodi ei homines *R.* quoimodi eis homines (eis *cum Vsenero*) *Brandtius de gen. p. 48.*

222. Ego, Menaechmus et parasitus *del. priore* et *R cum Brixio in progr. a. 1847 p. 4.*

223. octo munus hominum *R cum Murcto Var. lect. VIII 11.* hominum munus octo *Guietus.* octo homonum munus *Bergkius Opusc. I p. 148.* octo hominum una munus *Lachmannus.* octo hominum unus munus *Muellerus* '*Nachtr.*' *p. 97 ante Palmerum Hermath. XI p. 32: at primum quidem eiusmodi soni lusum non sine verborum ipsorum concentu adhibet Plautus, deinde prorsus improbabile est* munus *in A in* nunc *abiisse: quare cum utraque recensio hiscat, eo rectius* nunc *adhibemus, quo facetius οἷοι νῦν βροτοί* (*cf. Pers. 385. Trin. 1032*) *hoc loco dicuntur non aliter ac μεγάλους adiecit Eubulus in fragm. inc. 1* (*ἕνα γὰρ ἐκεῖνον ὄντα δύο λογίζομαι | μεγάλους, μᾶλλον δὲ τρεῖς*).

224. cura tu haec '*in priscis exemplaribus*' *esse Pius dicit.* cura. ⟦ilicet *Buechelerus Mus. Rhen. XII p. 133 improbante Vssingio.*

227. quam aliquam quom ex *Muellerus* '*Nachtr.*' *p. 128,* quam si quam ex *Brixius, languidissime. Cf. Schererus de* QVANDO *partic. p. 26 adn., Baierus l. s. s. p. 169, qui quod v.* 226 Nullast uoluptas *praeferre videntur, ob allitterationem hoc loco valde conspicuam alterum*

cum plerisque retinui: eadem non minus quam linguae usus exquisitior v. 228 prospiciunt (procul) *Placidi* (*cf. eundem v. 229 — ubi possis* [con]spicias *pro* uideas *— ipsumque eius lemma*) *commendat.*

229. Quom aduenienes *Bothius.* — fuat *dubitanter Acidalius.*

230. nunc Epidaminum *Hasperus* (*cf. ad v. 33*). huc in Epidamnum *Goerbigius* '*nominum quibus loca significantur us. Pl.*' *ed. Hal. a. 1883 p. 34. — Cf. Langenus Stud. Pl. p. 149 et praef. Mox* circuimus *R cum Z: cf. Fleckeisenus Ann. phil. LXI p. 24, Spengelius T. M. P. p. 216.*

234. sextus *om.* est *Camerarius cum A: cf. R Opusc. II p. 610, Seyffertus Stud. Pl. p. 25 adn.* (*ubi* sextus est *def., recte* ei rei *monosyllaba esse debere inculcans*)*: omisit hunc locum Olsenus p. 94.*

235. Istros *et* Ilurios *R addens* Ilurios *prima syllaba brevi dixisse Plautum videri,* HILURICA *autem etiam Trin. 852 esse in A, ubi cum Fleckeiseno Epist. p. IX, Cens. p. 29 sq. fecit in ed. alt.* Histros *ante* Hilurios *trai. Schwabius l. s. s. p. 412 obloquente Brixio. —* Illures *Scaliger.*

236. omne superum *Bothius olim.* superum iam omne *R.* superumque omne *fuit qui suaderet probante Kochio Em. Pl. p. IX, refutante censore* '*phil. Anz.*' *V p. 253. Cf. Spengelius T. M. P. p. 234, Darnmannus p. 16.*

239. inuenisses: appareret *del.* si *Spengelius Philol. XXIII p. 559 refutante Muellero Pros. p. 514 adn.* (*post quem acta egit Vahlenus Mus. Rhen. XXVII p. 175 sq.*). *Cf. Blasius de mod. temp. permutat. p. 9 (65).*

242. istunc *cum Bb contra ABaCD Hasperus* '*phil. Anz.*' *XIII p. 32 sq. itemque* istum, *servato* (qui) id, *Weidnerus Advers. p. 14: cf. Beckerus in Studem. Stud. I p. 310 adn.*

243. '*Profectus esse ab interprete videtur*' *R. Oblocutus est Kayserus l. s. s. p. 417 et rectius iudicans Brixius.*

244. *Versum eiecit Ladewigius Philol. XVII p. 463 offensus in* praeterea *voce* (*cf. Handius Tursell. p. 547*) *pro qua* postidea *Bentleius. At v. Lorenzius ad Most. 75. Longius progressus v.* 240 – 246 *alii recensioni tribuit Sonnenburgius p. 6 sq.: at cf. Langenus Stud. Pl. p. 42.*

245. uiuum numquam *Dousa fil.* uiuos numquam eum *R in adn. dubitanter. Cf. ad v. 244. — V.* 246 carus sit cordi *cum A R, alii: at vide Baierum l. s. s. p. 165.* cordi carus sit *Geppertus, fortasse recte. De v.* 247 *cf. sis Fischerum de Ter. sectat. Pl. p. 43 et Luebeckium* '*Hieronymus quos noverit scriptores*' *p. 108. Hieronymum vero proverbium* '*iuxta comicum*' *exhibentem non ad Plautum, sed ad Terentium (And. 941) respicere inde concludo, quod Comm. in Zachar. II 8 t. VI B p. 851 et Dial. c. Pelag. II 30 t. II B p. 780* nodum in scirpo, *non* in scirpo nodum, *habet: neque in contrariam partem valet Contra Ioh. Hierosol. c. 3 t. II A p. 409:* qui inimicus est etiam in scirpo nodum quaerit.

249. facessas et discaneas *Saracenus.* facessas doctum et discaneas *R cum Camerario* '*quo tamen poetae manus restituta esse credi nequit*'. facessas atque tibi caneas *Kayserus l. s. s. p. 419.* hau facessas doctum, si caneas *Brixius dubitanter* (*ubi* si, *non* hau, *probat*

Lorenzius l. s. s. p. 1211). fac teneas: aluom edis, caueas *(!) Gertzius apud Vssingium* (Dictis si abstineas eiusmodi, c. *Vssingius olim!*). facessas, dātum edis, c. *Leo Hermae XVIII p. 576* (edis datum *commemorans et post* malo *gravius, lenius ante* non *distinguens*). facessas, datum edis, si c. *Onions p. 58 sq. post v. 249 lacunam statuens* (*e. g.:* MES. Tute hinc domum facessas, si c. m.) *sine ulla ratione. Cum* facessas, *in quo consentiunt plerique* (*inducti locutione* hinc facessere *prorsus aliter comparata*), *apte defendi nequeat,* edis *in quo consentiunt libri explices ex Amph. 309, Ter. Phorm. 318. De* sis caueas *cogit. Neumannus de compos. a* DI(S) *incip.* (*ed. Ienae a. 1885*), *quod* caue sis *esse debere monuit Seyffertus.*

250 *sq.* Hem *post alios def. Langenus* 'Beitr.' *p. 264.* Em ílloc *in proximi v. initio scr. Brixius* (*cf. progr. a. 1854 p. 15 sq.*) *assentiente Ribbeckio de partic. p. 30 Wagneroque, ubi* enim *non admittentes* uerbo iam ℜ *in ed.,* uerbo tuum *Fleckeisenus,* ex (*vel* de) uerbo *Muellerus Pros. p. 487,* uerbod ℜ *Nov. exc. Pl. p. 74: cf. Luchsius de gen. p. 52,* uerbo, ere, ℭ.

258 *sq.* Nam ita est haec hominum natio hic Epidamnia *Camerarius* 'quod *fraudi fuit Fleckeiseno Philol. II p. 81*'. Nam ita istaec hominum natio est Epidamnia *Bothius itemque, sed* Epídamini *Hasperus l. s. s. Hiatum* natio Epidamnia *defenderant Kampmannus Annot. p. 3 et Lachmannus in Lucr. VI 734 p. 388.* natio: ipsi Epidamnieis (*nomin.*) *Vahlenus Mus. Rhen. XXVII p. 176, ubi* ipsi *neque A capit neque sententia* (*comparat v. 100, ubi dominus cenae opponitur invitatis!*). natio quae Epidamni habet *Vssingius* 'ad *sensum*'*!*

265. *De* huc *hoc v. et antecedente collocando cf. Baierus l. s. s. p. 74. 170. Mox verba* iam . . . . metuis *casu absunt ab ed. Camer. De* duas *vel* duis *v.* 267 *cf. Wagnerus ad Aulul. 236: illud praetulit Brixius.*

268. Magnus tu amator ℜ *cum Bothio.* Tu amator magnus *Fleckeisenus recipiente Brixio.* Tu magis amator *Weidnerus Advers. p. 15.* Tu magnu's amator (*om.* es *post* mulierum) *Bergkius Opusc. I p. 678, qui debuit saltem et fortasse voluit* Magnú's amator. *De* Tu magnus moechus (*coll. Mil. 775*) *vel* molitor (*coll. Auson. epigr. XC 3*) *cogitaveram ante cognitum A. Non displiceret* Tu magnus meiles mulierum *coll. v. 183 sqq., Trucul. 230, Persa 232 sq., al. Ad* tritor *cf. Pers. 420. 795 cum Capt. 888. Vitium def. Vahlenus Herm. XVII p. 604: cf. praef.*

269. animi perciti *Lipsius Ant. lect. II 13 probante cum aliis Brixio* (*qui de B errat cum Grutero*)*: fortasse recte, etsi* animi perditi *defendi poterit coll.* animum despondit *v. 35 aliisque locis: ac solent facilius irasci qui animum desponderunt* (*ut Hegio in Captivis*). *De v.* 270 *cf. Muellerus Ann. phil. XCI p. 560.*

271. Tu ne ℜ*: cf. Schererus de* QVANDO *partic. p. 32, Kaempfius de pron. p. 41.*

273. sententia Bonum *construendo iunxit Gruterus. Cf. v. 1019, Trucul. 964, al.*

275. uideon? au tergo *Acidalius: at cf. Ribbeckius fragm. com.*[2] *p. LXVI.*

276. *De* inambulant *praeterea cogitabat* ℜ, deambulant *Onions l. s. s. p. 59: at recte* obambulant *et Muellerus praetulit Pros. p. 487*

coll. Capt. v. 491 et Brixius (in adnotatione et Priús iam conuiuae ambulant *et* Prius iám conuiuas ambulant *commemorans).* — *V.* 277 obsonatus *Pylades,* colloquar *Aldina.*

278 *sqq.* 'MES. di te ament, scis quis ego sum? *Camerarius. Proximi v. initio* Noui *pro* Non *Acidalius. Quo ascito Bothius alio tempore* MEN. di te amabunt: scin quis sum, *alio* M. di te amabunt. quis ego sum, *alio* M. di te amabunt quisquis sum. *Verum inter illos duos versus, quorum nunc principia tantum servata sunt, novum A interpositum habet, cuius nihil nisi quinto loco* Q *littera apparuit. Vnde talem fere fuisse sermonum rationem confidenter conicias:*

CY. Menaéchme, salue. MEN. dí te amabunt quís[quis es.
Tun húnc scis qui sit, quí sciat] quis égo siem?
MES. Non hércle uero. CY. ubi [súnt] conuiuae céteri?

Similem viam Fleckeisenus ingressus hoc exemplum proponit:

CY. Menaéchme salue. MEN. dí te amabunt quísquis [es.
Set nímis demiror quí tu noris, quís] ego sim.
CY. Noui hércle uero: sét ubi conuiuaé tui?' *R.*

V. 280 *totum cum Fleckeiseno Cylindro dabat Lorenzius l. s. s. V.* 278 quisquis es. ⟦Ego sum hercle uero *Bentleius adscripserat. Ceteroqui cum Ritschelio faciens pro altero versu Vssingius male fingebat:* Tun huic Messenio dixisti quis ego sim?, *ubi propius ad veram sententiam accedens Sonnenburgius coco tribuit* Non me nouisti aut nescis quis ego sim? *De* Quid quaeris f — *duce A in huius v. in. cogitaverat Loewius. V.* 280 sunt *cum R suppl. Muellerus Pros. p. 650, cum ille postea N. exc. Pl. I p. 86* uerod, *Bergkius 'Beitr.' p. 119* cubi *adhibuerit. Cf. Brixius in progr. a. 1854 p. 12, Olsenus l. s. s. p. 71. Ad* ubí *cf. Trucul. v. 360 (praef. p.* XXXIV).

282. *De* oe *interiectione ex A recepta cf. Donatus ad Phorm. IV 4, 28:* unde et uocem eiusmodi dabant [*scil.* harioli] quae est OE: quod OE sonus exhalandi uim praestat. *Adde glossam cod. Sang. 912 apud Warrenum 'on Lat. gloss.' p. 171, 92:* Oe compellatio personae. — certo *R: at cf. Langenus 'Beitr.' p. 25. Mox* Dixtin *vitium Aldinae.*

285 *sqq.* '*Pro versu 286 duos A habet quorum prior his litteris* UBI****SMEUS *terminatur. Vnde consentaneum est sic fere scripsisse Plautum:*

CY. Peníclum. [MEN. quis is Penículust aut] ubi is ést meus?
MES. Peníclum túum eccum in uídulo saluóm fero'.

Sic R, quem de A fefellisse opinionem teste Loewio iam Goetzius monuit Mus. Rhen. XXXV p. 483 (cf. v. 283 sqq.) neglegente Vahleno in editione, cum Ribbeckius l. s. s. p. 536 versum deperditum ex parte saltem Menaechmo tribuere videatur mox Peniculum — eccum *Messenioni continuans cum hiatu defendendo. Pro* Meum Peniculum (*FZ*) Tuum Peniculum *Saracenus; pro* (tuum) eccum *Geppertus* eccum hunc, *Schenkelius Stud. Plaut. p. 623* ecillum *proposuerunt,* indu uidulo *Birtius Mus. Rhen. XL p. 545 sq. Mox* fero, Menaechme. CY. *commendavi 'phil. Rundsch.' II p. 721 adn., coll. v. 297 sq. 382 sq. (facilius enim v. 278 allocutionem neglegere potuit Menaechmus nondum excitatus), cui mutationi A non favet, sed B fortasse,* CY. *in v. in. omittens et spatium inter corruptas sane primas voces exhibens. Ceterum* menehme num uero *in 'reverendae vetustatis exemplaribus' esse Pius testatur. Cf. ad*

v. 317 sq. De v. 287 *per ironiam explicando hariolatur Rostius Opusc. I p. 193 sq. — V.* 288 MEN. Nunc obsonator adeo responde mihi *Alciatus parerg. iur. X 14.*

290. Sacri *Scutarius,* Sacres *Saracenus, Pius.* — sinceri, nummos eos a me *Camerarius.* sinceri? CY. nummo. MEN. eum a me *Lipsius Ant. lect. II 13.* sinceri? CY. nummo uno. MEN. en a me *Pylade duce Acidalius.* sinceri? CY. numo. MEN. numum a me *Bothius. Nihil profecit Brixius Quaest. p. 35.* sinceri? CY. nummis. MEN. quinque a me *Bentleius, ut vid.*

292 *sqq.* Nam | equidem insanum *Fleckeisenus Annal. philol. LXI p. 51 obloquente Luchsio Hermae VI p. 267 sq. adn.* (*simul Spengelium T. M. P. p. 193 refutans*). Nam equidem edepol insanum *R obloquente ex A Studemundo Annal. phil. XCIII p. 62, ex usu sermonis Luchsio Hermae XIII p. 499 sq.* Nam equidem insanum insanum *Seyffertus Stud. Pl. p. 21 sq., ubi* insane insanum *Lorenzius ad Pseud. v. 1045 Hasperusque* 'phil. Anz.' *XIII p. 32 sq.* (*cf. Raebelius de usu adnomin. ed. Hal. a. 1882, ad Amph. v. 813*), insanissimum *(!) Weidnerus Adv. p. 45 et Onions l. s. s. p. 39. Mox* molestus *om.* es *def. Olsenus p. 33. — V.* 294 nomen nouistin meum *Weidnerus p. 31. Post v.* 293 *sic ordinavit Brixius:* 297—301. 294—296. 302 *sqq., v.* 302 *olim a* Non nosti *vel* Non tu scis (*v. i.*) *incepisse coniciens. Qua opinione recte reprobata Sonnenburgius v. 8 sqq. v.* 297—316 *in suspicionem vocat: cf. ad v. 317 sqq.*

295. Seu tu Culindru's *R, ubi* Seu *aliud agens ipse reliquit* (*cf. Opusc. II p. 631*), *vel ab aliis monitus tenuit Vahlenus* (Si *Wagnerus,* Sei *Brixius duce R post Muellerum*): — u's *vero alteri potius nomini adhibendum esse Brixius monuit Ann. phil. CXXIII p. 53 adn. (neutri Olsenus l. s. s. p. 42). Pro* coriendruf *coniecerunt* Caliendrus *Scaliger recipiente R,* Coliendrus *Lambinus,* (Colindrus *Schwabius l. s. s. p. 413 insulsam Salmasii explicationem de* 'culo' *et* 'cole' *recoquens.* Colandrus *Onions l. s. s. p. 59*), Cicilendrus *Dousa,* Culiendrus *Guietus,* Coriandrus *Bothius: idque unum recensioni Palatinae cum aliqua probabilitate tribui potest* (*cf. etiam Kiesslingius Mus. Rhen. XXIII p. 423*) *facileque inde, si recte conieci de A, ipsa recensionis discrepantia explicari potest* (*de* cunĭla *cf. Trin. 935*). *Sed cogitari multa possunt: velut non inepte anquiras figurae nomen* 'cylindro' *opponendum.*

297 *sq.* Hem (*scriptum olim* Em) tibi Menaechmo nomen tamen est *R praeeunte* tamen *Pistori, pro quo* tandem *Bothius. Ceterum* tantumst *R in gemino Mercatoris v. 642 assentiente Goetzio, ubi* est *non minus recte omittitur quam alias in responsionibus maxime. Mox* sane *vitium Camerariae, corr. a Lipsio l. s. s.* — cum me appelles *Camerarius.*

299. Sed ubi nouisti tu me *R cum Pylade, postea* nouisti med *commendans N. exc. Pl. p. 50, cum Bergkius* cubi *praetulerit* 'Beitr.' *p. 119. Iam apparet quam recte Brixius* tu *tenuerit: cf. imprimis Pseud. 619, qui versus eandem cum A collocationem verborum habet.*

300. Qui amicam eram meam habeas (*pro quo licebat etiam* Qui habeas amicam e. m.) *R praeeunte* Amicam qui habeas heram meam *Pareo. Hiatum perperam def. Geppertus* 'Ztschr. *f. G. W.' XX p. 212. Ceterum v.* 300—302 *secl. olim Vssingius.*

301. Neque hercule habeo *Bothius itemque alio tempore Bentleius.* — quis sis homo *Camerarius: de* qui(s) *cf. Baierus l. s. s. p. 95.*

302. Non tu scis *Kochius Annal. phil. CVII p. 241, Brixius in Addendis antea suadens* Non nosti*: cf. ad v. 292 sqq.* — tibimet qui *R: cf. Studemundus Annal. phil. XCIII p. 54, Kaempfius l. s. s. p. 34.*

304. quicum illi homini *Pylades.* illi qui homini *Camerarius.* qui homini illi *Bothius.* qui illi homoni *Bergkius Opusc. I p. 149. De* illic *dativo cum R faciunt Buechelerus de decl. p. 59 Brixiusque (cf. ad Mil. v. 352), cum Vssingio dubitat Belowius de hiatu Pl. p. 41. — V.* 306 *noli* ueni neque uidi *pro* uidi neque ueni*: cf. v. 500 sq., al.*

308. *Servato* Habitas *Bothius:* di illos, qui illi habitant, homines, *R:* qui di illos qui illic habitant *'quamquam etiam* qui di homines qui illic *potueram' (illud admitti non potuisse Langenus demonstravit Mus. Rhen. XII p. 430, hoc Seyffertus), Fleckeisenus Ann. phil. LXI p. 51:* di | homines, qui illic habitant*, Bentleius:* di eos homines q. i. h.*, Spengelius Philol. XXIII p. 560:* di illum hominem qui illic habitat*, Onions l. s. s. p. 60:* di illum omnes qui illic habitat (illum — habitat *a Spengelio sumens,* omnes *a Seyfferto). Cum Seyfferto faciunt Brixius, Vahlenus Ind. lect. aest. a. 1880 p. 13, Belowius p. 12.*

309. *Vide Proleg. Trin. p. LVIII.* Insanit equidem *Ribbeckius de partic. p. 41 refragante Luchsio. Vt dittographiam v. 312 del. Sonnenburgius: cf. ad v. 312 sq.*

311 *sqq.* pollicitus *om.* es *itemque* sanus (*ubi* sanu's *etiam Bentleius in Phorm. I 3, 12*) *def. Olsenus p. 38. 7. De* mihi quem dudum pollicitu's *cogit. R. Versus* 312 *sq. versui* 314 *cum Camerario et plerisque subiecit R coniungens* Nummum illum . . . dare, Iubeas . . . adferri tibi (*unde* Nummo illo *Dousa corr. offensus in attractione), eosdem per parenthesin exhibuit Geppertus, seclusit vero olim Vahlenus Mus. Rhen. XVI p. 635 et nuper Vssingius: quas suspiciones partim alia tollunt* (*cf. post Brixium Langenus Stud. Pl. p. 43*) *partim* si me consulas — si sapias *male in unam enuntiationem iuncta. Quare cum nemo facile de lacuna cogitaverit,* dare *mutandum erat* (*cf. Ter. Hecyr. 786, al.*)*, pro quo vix* pares *praestabit.*

316. Tu hercle insanus homo es multum (et odiosus mihi) *Pylades.* Heu hercle hominem molestum *Camerarius et post eum Lomanus p. 50 Wagnerusque, unde* Heu *retinerunt omnes, nisi quod* Eu *Fleckeisenus tutatus est Philol. II p. 84 mirante R iterumque Spengelius Philol. XXIII p. 179* (*adde lect. Pl. p. 3 et ad Trucul. III 2, 27*) *mirante Langeno 'Beitr.' p. 199* (*cf. etiam Muellerus Pros. p. 716*). Heu ‖ Hercle hominem ineptum multum *R.* Heu hercule hominem multum *Bentleius.* Heu hercle homonem mulum *Bergkius Opusc. I p. 148* (*mox* multum *def. p. 156, 6*). Heu hercle hominem insulsum *Vssingius. De* inuisum *pro* multum *cogitabat Riesius ad Catulli c. 112, de* stultum *Lachmannus. Possis* Heu edepol (*cf. v. 92 adn.*) hominem multum *vel ex altera parte* Heu hercle hominem olidum multum *vel simlia: sed multo probabilius in versus initio sine dubio corrupto unam corruptelae sedem quaeres* tu *non in* Heu *mutans, sed pro adiectivi velut* Ineptum, Molestum, *sim. exitu habens.*

317 *sq. Hos versus post v.* 286 *reiecit ex parte Sonnenburgio ad-*

stipulatus Ribbeckius, qui tamen improbat quod ille, ut v. 297—308 [309]. 310—316, ita v. 319—325 *alii recensioni tribuit: extremum vero horum versuum Messenioni cum F Ribbeckius Vssingiusque dant: cf. Langenus Stud. Pl. p. 42.*

319. Men. Quid ais tu? quid uis *Bothius olim.* — Quid uis, nequam? *R.* Quid uis. Cy. dicam *Vssingius.* Quid uis, inque *Goetzius.* Quid uis, inquam *exemplis tam inter se quam ab hoc loco dissimillimis def. Vahlenus Herm. XVII p. 619 sq. sic iocari statuens Menaechmum, quasi omnino hoc loco ille faciat quod eum facere v. 317 sq. cocus opinatur! Cf. ad v. 317 sq.*

320. Tribus opsonatumst an etiam opsono amplius *R: at cf. Muellerus Pros. p. 365, Christius Mus. Rhen. XXIII p. 570, Vahlenus Ind. lect. aest. a. 1880 p. 17 sq.* (*inutiliter* an opsono amplius *disiungens*).

321. Tibi et párasito et mulíeri? ⟦Quas tu *def. Vahlenus coll. Pseud. v. 1185* (*at cf. Curc. v. 613*). Tibi et múlieri et parasíto. ⟦Quas tu Ƨ. *De v.* 325 *cf. ad v. 317 sq.*

326. ego *cum Acidalio R itemque Bentleius.* ergo *seclusis v. 319—325 def. Sonnenburgius: sed non minus bene defenditur, siquidem misso Messenione ad ea quae v. 319—321 incohaverat redit cocus. De* morabitur *cf. Langenus* 'Beitr.' *p. 177 sq.*

327. ne longius quo abeas ab *Bothius obloquente Kampmanno Annot. p. 7.* ne hinc abeas longius quo ab *R addens* 'de ne quo abeas longius hinc *cave cogites*' (longius hic *Geppertus*). ne quo abeas longius ab his *inter alia Muellerus Pros. p. 56.* longiũs *def. Fleckeisenus Annal. phil. LXI p. 44, Buechelerus de decl. p. 4, Ribbeckius fragm. com.*[2] *p. XXXVII, Christius* 'Metr.'[2] *p. 23: neque in prosodia ipsa offensio esset, si* ab aedibus *sufficeret.* ne quo abeas longule hisce ab Ƨ. *Mox* maxumam in *retinuit R dubitans de* maxumam, *quod probabat etiam Bentleius in Phorm. V 8, 37. Cf. Capt. v. 469, al.*

329. Te ire hercle meliust intro iam *R* (*cf. Opusc. II p. 266 adn.*) *praeeunte* te intro *Dissaldeo cum Z. Noli* Ire hercle meliust te intero*: nam recte v. 214 comparavit Vahlenus: neque aptum est per* Te ire *haec verba opponi verbis* ut eas m. m. c., *cum iam cocus Menaechmi iocosam ut putat simulationem non curans placide cum eo agat.*

330. Volcani ad uiolentiam *R cum Bothio. Cf. Ribbeckius* 'Alazon' *p. 21. 25 Schusterusque* 'Quom. Pl. att. exempl. transt.' *p. 30.*

333. abiit? abiit *R cum Grutero* 'nisi ille hinc abiit *males*'. abiit. Mes. abiit. Men. *Vssingius: at cf. v. 550, al.*

336. qui abiit hinc modo *R.*

338. mirumst *R refragante Brixio Olsenoque p. 74, qui mire de hoc loco errat hiatum nescioquem excusans. V.* 340 Si quã *def. Muellerus* 'Ztschr. f. Gymnw.' *XXI p. 559. De* postilla *v.* 342 *adde Opusc. II p. 545.*

344. Nunc portu istoc stat *Kaercherus* 'Prosod.' *p. 16.* Nunc in statu stat *(!) Muellerus Pros. p. 473 adn.* Nunc instat portu(m) *Vssingius. De* stat manus praedatoria *fuit qui cogitaret: at cf. v. 442. Sane* nau(i)s *nullo modo defendi potest ex Bacch. v. 797* 'Bene náuis agit*[at]*ur.'

350. si ultis *Kochius Annal. phil. CI p. 283.* — naualis pedes

Postgatius in soc. philol. Cantabrig. a. 1883. Ceterum ex coniunctis Nonii locis p. 461, 31 et 381, 14 facile compilatoris confusio explicatur, quam non plane expediverunt Reblinius p. 94 et Caesar p. 21.

351 *sqq.* '*Canticum hoc Hermannus Elem. doctr. metr. p. 394 sq. ita tractavit, ut vix invenerim in quo discedendum esse videretur*' *R. Praeterea tractarunt quorum sententias singulis locis adscripsimus Studemundus, Spengelius, Crainius, Bergkius, Brixius, Muellerus, Christius, alii: qui plerumque in eo errarunt quod nihil nisi iambos anapaestosque admiserunt non libris ducibus sed mutationibus ex parte vitiosis. V.* 351 Sine forís *Christius* '*Metr.*'[2] *p. 246 permiro iudicio, haerens in* fórís. *Cf. Muellerus Pros. p. 186.* — opperiri *Saracenus: quo recepto R cum Hermanno dimetro cretico* Síne foris síc abi *subiunxit senarium* Nolo . . . . . uide, *per* nolo te opperiri *creticotroch. effecit Geppertus, in anapaestis* ŏpperiri *defenderunt Crainius de compos. p. 41 et* '*Zschr. f. Gymnw.*' *XX p. 472* (*ex v. 351 sq. septenarium vitiosum efficiens*) *et Christius* '*Metr.*' *p. 269. Oblocuti sunt olim Lambinus et Dousa, nuper cum Bergkio Studemundus de cant. p. 22, Brixius* (*olim* '*de Pl. et Ter. pros.*' *ed. a. 1841 p. 54 per* nolo ego operiri *cret. tetr. cat. claudens vitiosis baccheis praemissum*), *Spengelius* '*Ref.*' *p. 67* (*aliter olim iudicans de cret. p. 9. 26 et ad Trucul. I 2, 95*), *alii.* — *V.* 352 cura: uide, Quod opust fiat *distinxit Brixius assentiente Fuhrmanno Annal. phil. CV p. 824* (*praeeunte* opus est ut fiat *Camerario*), *quae distinctio cum Varronis sententiae tum rationi adversatur.* — *V.* 353—355 Quod opúst fiat. sterníte lectos, Incéndite odores múnditi es, Inlécebra animost ⟨ea⟩ amantum *cum Hermanno R, ubi deletis* fiat *et* amantum (*una cum v. 356*) *septen. anapaest. Crainius effecit, syllabas* (odo-)res. Munditia inlecebra animost amantium *pro senario vendidit Studemundus de cant. p. 59,* ⟨Laetos⟩ incendite odores: Munditia illecebrast animo amanti amantium *Bergkio placuit Opusc. I p. 678* (*cf.* '*Beitr.*' *p. 159*), *pro* animost ea *Hermanni* animo sit *suasit Buechelerus de decl. p. 41 probante Muellero Pros. p. 69 sq., 418 et olim Brixio Annal. phil. XCI p. 66, qui postea iambicam mensuram admisso* In|lécebra ani|móst amántium *praetulit. At ante sententiam generalem de munditia prolatam praeceptum requiritur de aedibus nitidandis* (*cf. Pseud. 161, Stich. 347—355, Bacch. 10*). — *V.* 356 *in duas trip. dispescit Studemundus p. 22,* Malost amanti amoenitas *trai. Spengelius. Ceterum cf. Langenus Stud. Pl. p. 43.*

357 *sq. Recepto* ait esse *pro* esse ait *v.* 357 *duobus dimetris Hermannus dispescuit, septen. anap. cum R probarunt fere omnes (unde simul de versibus sequentibus perturbatum est iudicium), nisi quod Christius* '*metr. Bem.*' *p. 80* (*cf. Mus. Rhen. XXIII p. 562 sq. 578*) qui *ex v. sq. huc trahens octonario adiunxit* '*paroemiacum*' Mist úsui et plurumum pródest. *Vbi creticam mensuram* '*inter iambos et anapaestos*' *improbantes anapaestos alii aliter constituerunt. Atque Crainius* Qui mi úsuíst . . . . ut mereat (*sic*) *septenarium esse voluit, ceteri dimetrum aut* usu et *post Bothium corrigentes aut* usúi ĕt *admittentes itemque* plurúmu(m), *nisi quod ne a* plŭrumúm *quidem abhorruit Muellerus Pros. p. 413: cf. post Bergkium, Studemundum, Brixium Spengelius* '*Ref.*' *p. 45 sq. Recte versus* 357 *sq.* (*mire v.* 352. 359. 361) *constit. Winterus p. 63.*

359 *sq.* huic *R cum FZ, ubi* hinc *def. Vssingius, alii. Iambi-*

cum octonarium cum paroemiaco Hermannus constituit meret: potíssimust nostraé domi *corr., ubi* meret potissimus nostrae uti domi sit *Bothius,* meret potíssumus nostrae ut sít domi *R addens:* 'huic fit ultro uti *nescio an praestet. Nisi potius e proximo v.* ultro *irrepsit, Plauti autem fuit* huice fit ut. *Alia horum descriptio Fleckeiseno placuit:* Ítidem huic ultro fít ut meret, ut nostrae domi potíssumus sit. Núnc eum adibo ⟨atque⟩ ádloquar ultro' (atque adloquar *iam Pylades*). potíssumus nostrae dómuist *dubitanter Ribbeckius Annal. phil. LXXXVII p. 337. De* potissumus nostrae domist *cogitavit Brixius, etsi* potísumus (*pro* pótisumus) *defendit.* domi ut sit nostrae pótĭsumus *Langenus Philol. XXXIII p. 709.* Item . . . . potissumus *senarium esse voluit Bergkius Opusc. I p. 164 alterum subiungens* Nostrae ut domi sit: nunc eum adibo ultro adloquar, *ubi* Nunc ⟨ád⟩ eum adibo ultro adloquar *Langenus 'Beitr.' p. 102 sq.: cf. Brixius Annal. phil. CXXIII p. 53 sq. V.* 359 *teste L. Muellero et probante Caesar 'de Pl. mem. apud Non. serv.' p. 48. 19 sq. (?) dicit olim graviorem corruptelam traxisse. At nodum in scirpo quaesiverunt homines docti trochaeos optimos in quibus libri cum A et Nonio consentiunt spernentes, cum optime concinant cum creticis v. 358, ad quos iam probabiliter et v. deperditum revocamus, quem tam A prodit quam* Item *sententiae v. 358 minus recte adplicatum, et v.* 360 *ubi trimeter catalecticus et per se minus probabilis et propter* eum *pro* ad eum *traditum. Cf. Asin. 714, al.*

364 *sqq.* Omne paratumst prandium *'quidam libri' Lambini.* Omne paratumst *monometrum (cum Hermanno et R) def. olim Spengelius T. M. P. 135 itemque cum Christio 'Metr.'*[2] *p. 268 sq. Leo Mus. Rhen. XL p. 168: iam recte improbat Spengelius 'Ref.' p. 333, minus recte de delendis verbis* ut iussisti atque *cogitat: neque melius aut Studemundus p. 22* Omné paratumst ut iússisti | Atque út uoluisti néque tibist (*iamb.*) Vllá mora intus *dispescebat aut Muellerus Pros. p. 63* Omné paratumst, ut iússisti atque ut uóluisti, neque tíbi mora intust *comprehendebat. V.* 366 tibi est ulla mora *Camerarius.* tibi iamst ulla mora *R cum Hermanno,* tibist neculla mora *Bergkius,* tibist haud ulla mora *Vahlenus,* tibi nulla morast *Spengelius 'Ref.' p. 329,* tibi fit ulla mora *Leo: ubi cur plerique in loco aperte lacunoso paroemiacum agnoverint inter dimetros, non intellego. Trochaeos Bergkius esse voluit Opusc. I p. 678.*

367 *sq. Dittographiae suspicionem obiter olim ab Vssingio motam refutat cum Brixio Langenus Stud. p. 43. Mire* Prandíum ŭt *Spengelius, alii, atque adeo* Prăndium út *Muellerus Pros. p. 418 maluerunt quam* Prandjum út. *Pro* iussisti *Bothius* iusti *scripsit octonarium trochaicum cum proceleusmatico* úbi lubet *constituens, quod recoxit Vahlenus itemque Bergkius, nisi quod dimetros dispescuit trochaicos, ut anapaesticos cum Hermanno R confirmante A. V.* 368 *catalecticum admisso* ăccubitum *Hermannus Spengeliusque 'Ref.' p. 321 fecerunt, correcto* lubet, licet ire *R,* lubet ilicet *Brixius, acatalectum admisso* licēt *Muellerus Pros. p. 63, correcto* lúbet ⟨intro⟩ ilicet *Fleckeisenus. Mutantibus formulae constantiam obiecerunt Muellerus Pros. p. 418 et Bergkius 'Beitr.' p. 159 coll. Varrone apud Nonium p. 106, 11 M. (Ταφὴ Μενίππου fragm. VII R. VI B.):* 'ubi lubet ire licet accubitum'. † ac-

cedo strenuo sussilimus quod esurigo findebat costas: *ubi per formulam ab Acidalio primo adnotatam hunc versum respici Fleckeisenus censuit apud Vahlenum p. 222: neque tamen minus gravis est consensus ad memoriam stabiliendam, si non ex Plauto, sed ex communi consuetudine verba addhibuit Varro.*

371. neque id *Pylades.* atque id haud *Camerarius.*

376. 'tum *nescio an delendum sit' R: recte servavit Brixius colon pro commate ponens.*

379. Vbi tute hunc *cum Bothio R obloquente Muellero Pros. p. 580* (*ibid. p. 29 sq.* primum *inserente post* hominem), *Brixio* (*olim* Vbi tu istunc, *postea* Dic *vel* Cedo ubi hunc *proponente,* me ⟨nouit⟩ *recipiente*), *Belowio de hiatu p. 15.*

380. In Épidamno autem? qui huc *Fleckeisenus.* In Épidamno? quin huc *Muellerus Pros. p. 553 adn.* Ain? ín Epidamno? qui huc S.

382. *Post* Menaechme (*non post* facis) *cum prioribus distinxit R.* — hic tu eris rectius *Langenus 'Beitr.' p. 134.*

384. miror quid hoc negoti est *Bothius.* miror quid hoc est negoti *R.* demiror quid hoc negotist *Muellerus Pros. p. 580. At cf. Beckerus in Studem. Stud. I p. 228. Vix recte* obuoluit *scriptura — quam def. Kochius Em. Pl. p. X* (*cf. v. 167*) *— usus correxeris velut* uah, oluit (*cf. Aulul. 216*).

387. iam *Camerarius.* tam *coll. Festo p. 360 vindicavit Gulielmius. Vide ad Stich. 472 et adde Ribbeckium de partic. p. 28, Corssenum 'Krit. Beitr.' p. 272 sqq., Lorenzium ad Pseud. v. 692, alios. Ceterum inde ab hoc versu alteram recensionem statuit Sonnenburgius p. 12 sqq., cui v.* 387—405. 415. 416. 438—441 *tribuit, cum tertiae adeo v.* 418—432. 435—437 *adscribat, primae ut v.* 369—386. 407—413. 433. 442—445 *relinquantur. Cf. ad v. 404 et vide refragantem Langenum Stud. Pl. p. 300 sq.*

389. tibi tu et *R. aut sic aut* tu tibi et *Muellerus Pros. p. 708.* et (*del.* tibi *et* mihi *post* Egone te *inserto*) *Vssingius in adn.* (*!*). tibique et *Fleckeisenus assentiente Mahlero de pron. p. 20 et Schradero de -ne partic. p. 12 adn.* tibi | et *coll.* tibi | aut *in v. lacunoso 826 sq. def. Vahlenus!- At certius etiam quam* me *in versu antecedenti post idem pronomen excurrens* mi *additum firmant v. 174. 208. 220. 222. 320 sq. Mox verba* certe haec mulier . . . satis *Messenioni tribuit Ribbeckius. Cf. Langenus Stud. p. 43.*

391. qui istic est *Bothius. — Verba* qui extergentur baxeae? *Messenioni tribuit Ribbeckius. —* buxeae, *cum B suprascr., Camerarius.*

395. Mes. *praemittit Ribbeckius, fortasse recte.* mulier cantharino ritu astans *Scutarius.* mulier canterino ritu hic astans *Camerarius.* canterino ritu mulier astans *R in edit.* '*quamquam licet etiam sic transponere:* mulier canterino | astans ritu' *postea* ritud *cum Bothio suasit Nov. exc. I p. 64. Ad* restans *cf. Caecilius v. 273 sq. R.:* '*quid enim oscitans hietansque restas*', *al. Ceterum cf. Turnebus Advers. XVIII 15.*

397. quom fecerim *R refutante Brixio: cf. Luebbertus Stud. gramm. II p. 127, 253.*

399. uxorem ⟨hic⟩ habui *Guietus.* ⟨ullam⟩ uxorem habui *Muellerus Pros. p. 555.* ⟨haud⟩ uxorem habui S. *Vide praef. — V.* 400 pede '*quidam*' *apud Lambinum refragante ipso.*

401 *sqq.* egressus sum *editiones inde a Camerario: unde erravit Spengelius T. M. P. p. 4 adn.* — ⟨hic⟩ te conueni *Wagnerus.* — *De v.* 402 *cf. Scipio Gentilis Parerg. I 28. Verba* Ligneam . . . . proxumust *Messenioni tribuit Ribbeckius, qui olim tragicam aliquam parodiam latere in v. 403 suspicabatur.* fissam *pro* fixam *et cum Scaligero* excusam *pro* excussam *corr. R refragante Vssingio. De* excussam *cf. Loewius Act. soc. phil. Lips. VI p. 349 et Onions l. s. s. p. 60.*

404 *sqq.* pellionis *om.* est *def. Olsenus p. 101. Post versum* 404 *cum prioribus Messenioni tributum v.* 406 *sqq. insequi iussit Ribbeckius p. 537 sq. v.* 405 *inculcans ante v.* 415 *et mox v.* 438 *sq. ante v.* 418 *ita traiciens, ut quo loco in libris exstent fortasse lacuna statuenda sit. Cf. ad v. 387 et ad v. 407.*

405. Iam⟨iam⟩, amabo, desine *Camerarius.* Iam ⟨me⟩, amabo, desine *cum Grutero R* (*cf. Parerg. p. 428 sq.*). *De* de(si)ne *pronuntiando hariolatur Crainius Stud. Plaut. ed. a. 1858 p. 7 adn. Cf. Muellerus Pros. p. 556. Vide ad v. 404 sqq.*

407. Nam nescio quem *R simul excidisse aliquid ante hunc versum ex librorum scriptura sic contaminata concludens refragantibus Kaysero cens. p. 418 et Brixio.* Nescio quem tu *Fleckeisenus probante Studemundo apud Beckerum Stud. I p. 230 adn. et Brixio, nisi quod hic etiam de* Nescio pol quem *coll. Aulul. 71. Epid. 61 cogitat neque improbat quod praeterea* alium hinc hominem *Muellerus Pros. p. 555 proposuit simul* alium homonem *commemorans* (forte *olim inser. Pareus,* alium tu hominem *noluit R in praef.*). Nesciōquem *Vahlenus perperam coll. v. 530 def. At reputandum erat praeter metri defectum offendere* Non ego te noui *non recte ad* non me quaeritas *adplicatum. Quae incommoda simul tollit scriptura facile ex hac memoria derivanda* Nescio quem mulier quem nosti alium h. n. m. q.

410. *De* Vbi Agathocoles rex regnator *cogitat R Opusc. II p. 488 sq.* — 'Pythia *Hermolaus, Lambinus* (*lidem mox* Olympia *pro* Liparo). Panthia *Camerarius.* Plinthias *Petitus.* Phintia *Gronovius, prope ad veritatem. Ceterum de mira hac regum successione disputarunt quos in Pauli Encycl. reali t. III p. 1301 Haakhius attulit commemoratus a Ladewigio Philol. I p. 276.' Adde Meierum Opusc. acad. II p. 335 sq., Stiefelium 'Bl. f. bayer. Gymn.' XV (a. 1879) p. 309 sq., Holmium 'Gesch. Siciliens i. Alterth.' II p. 286, 490. Cf. praef.*

413. Num *vindic. Dousa III 6. Post hunc v. lacunam statuit R cum Ladewigio p. 296 assentientibus cum aliis Brixio et Vssingio, qui de altera lacuna post v. 416 dubitans hoc loco supplet* Vnde unde est, bene inuitanti aduorsari uix decet, *quae ne quadrant quidem ante* Hercle opinor. *At nihil omnino desideratur, modo recte explices* pernegari *ex eis quae dixi Anal. Plaut. p. 24 adn. 49* (*cf.* impetrant *v. 192*).

416. Periisti *corr. Guietus, Bentleius.* — tu *om. Camerarius: cf. Lingius de hiatu p. 35. Cf. ad v. 387, 404 sqq., 413, 432 sqq.* — *Mox v.* 418 assentibor *Lambinus* (*item v. 483*).

419. possim *Lambinus.* — mulier, iamdudum tibi *Bothius. De* dudum *cf. Langenus 'Beitr.' p. 42, de* ni meae *v.* 420 *cf. ad v. 881. Deinde* Vxori iret nuntiare *et* Vxori haec renuntiaret *Bothius temptabat.*

422. intro camus *Guietus.* camus hinc intro *Muellerus Pros. p. 580.* eamus intro huc *Brixius in append. coll. Epid. 157.*

426. ad phrygionem una deferas *Scaliger.*

428 *sq.* eadem ea *R.* eadem opera *cum Weisio Fleckeisenus.* et eadem *Brixius improbante Vahleno, qui item vitiose* eadem enim *proposuit.* eadem ita *Thomas 'Rev. de l'instr. publ. en Belg.' XIX p. 259 sqq. cum* ignorabitur *coniungens* te habere, *ubi olim* Ne uxor agnoscat, te habere si *interpungi Acidalius iubebat, transponi* Ne te habere uxor cognoscat, si *Fleckeisenus. At omnino non coit* ignorabitur, ne cognoscat *facileque* dignorabitur (*de quo cf. Paulus p. 72, 16 M., Corp. gloss. lat. II p. 49, 31, al.*) *et per se corrumpi potuit et collato v. 468, ubi in eadem voce iniuria haerebat Ribbeckius* (*cf. Ter. Phorm. 931*).

431. I : iam *Wagnerus, cui Aulul. 802 opposuit Brixius.* — *'Fortasse fuit* te : nam hunc' *R* ted *amplexus Nov. exc. Pl. I p. 45, ubi* sed *Muellerus Pros. p. 35.*

432 *sqq.* ⟨ad me⟩ accede huc *R addens 'de transponendis* huc accede *cogitare noli'.* — Quid est negoti *Bothius.* — *Pro monstro scripturae* fuffciri *Menaechmo tribuit* scire uis? *Camerarius et* st! *ante* scire *inserens Palmerius.* subsili *Bothius, 'mire' iudice R, 'perapte' iudice Vahleno, qui ad Varronis locum provocat ad v. 368 adscriptum, ubi scilicet de subselliis subsiliunt petituri triclinium! De* sciscita *cogitabat Scioppius Susp. lect. V 24, de* suspice *Vssingius, de* fascini (*scil. 'negotiumst'*) *Ribbeckius* (*?*), *de* tus fer, i (*!*) *Palmerus Hermath. X p. 63, ubi* suscipe *R coll. v. 349: 'nisi* suscipe hoc *potius scripsit poeta'. Mox* Mes. Quid ergo opust? Men. opus est. Mes. scio ut mendices. Men. tanto nequior es *Camerarius, alii alia ac nuper* opus est scitum me dicas *Vssingius,* opust Iouem ut me dicas *Palmerus* (*!*): *ubi* Quid eo opust? Men. opust. scio ut me dices. Mes. tanto nequior *R, 'eo sumens a Pylade,* dices *et* nequior *ab Acidalio. Fortasse tamen inter* opust *et* scio *duo hemistichia interciderunt'. Assenserunt de hac lacuna Vahlenus Mus. Rhen. XVI p. 631 sq. et Beckerus in Studem. Stud. I p. 257, cum Kayserus cens. p. 418 Brixiusque post eum rectius ante v. 433 lacunam agnoverint. At simul reputandum erat neque* Opust. scio ut me dices *uno tenore eundem dicere potuisse et ipsa verba* scio ut me dices *aliam antea requirere sententiam, qualem vel reliquiae corruptae* fuffciri *indicant sine ulla adhuc probabilitate temptata. Praeterea post v.* 433 *iudice R 'necesse est talis versus interciderit, quo et intrandi consilium suum Menaechmus aperiret* (*coll. v. 437*) *et tacere servum iuberet* (*coll. v. 438*). *Quare* Tace *posui in principio. Absque quo esset, illud quidem potuerat etiam post v. 436 dici atque ita* tu *servari v.* 437'. *Quo loco* tu *pronomini* istos *v. 436 oppositum recte servavit Vahlenus Mus. Rhen. XXVII p. 176. De intrandi vero consilio vix erat quod disertis verbis Menaechmus diceret, praesertim si post v. 416 exempli gratia dixerit:* Procul a me recede: nam ego iam istam tangam aliquo modo. *Sed vel v. 415 sq. sufficiunt (v. s.). Denique* tace (*v. ad 438*) *in superiore lacuna locum habere potuisse exemplo demonstravi, nisi forte ex* (nequior)e(m) — *unde initio v.* 435 En (habeo) *Gronovius,* Enim (habeo) *Bothius eruebat* — St! habeo [e = ẽ = (e)st] *effeceris, quod hiatum in caesura hoc loco minus probabilem probabilius saltem tollat quam* inceptaui operis *vel* incepi hoc operis *vel* incepi

facinus *Muelleri Pros. p. 556* (*ubi* incepi hic operis *praeibat R in praef.*). *Ibidem pro* et (ei) *Camerarius* tu, *R* i et *posuit: at cf. Kiesslingius Annal. phil. XCVII p. 629.* — potes *def. Wagnerus. Mox* Abduce *pro* Abduc *R.* — diuersorium *Scipio Gentilis Parerg. I 37: cf. Trucul. 697.*

437. Tum *R cum Lambino: v. s.* — ante solis occasum aduorsum ut uenias mihi *fuit qui temptaret: at cf. v. 1022. Epid. 144.*

438. Non . . . ere? *R distinxit cum vulgata, ubi melius interrogationem post Koepkium sustulerunt Vssingius Ribbeckiusque.* — tacē *vel* tu tace, nequam *olim Vahlenus* (*ut R v. 319*) *Mus. Rhen. XVI p. 631 sq. sic impugnans lacunam quam post v. 433 statuerat R.* — *In fine* nunc iam *addebat Camerarius,* tace *bis ponebat Gruterus et ter adeo Bothius inutiliter.* atque hinc abi *R,* et caue malo *Brixius,* uerbero *Palmerus Hermath. XI p. 410,* et fac tuum *Vahlenus* (*olim* atque abi)*: quae non quadrant ante* Mihi dolebit, non tibi, *denique* ac mitte me *Ribbeckius, quod erus servo dicere non potest.* quid paues? ℭ. *Ceterum cf. ad v. 387, 404 sqq., 432 sqq. Mox* tibi, ⟨hic⟩ si quid ego *R.* non tibi, egomet si quid *Fleckeisenus.*

441. hinc *pro* hic *R refutante Brixio.* — perii *utroque loco Lambinus,* periit *priore Guietus.*

442. lembulum dierectum *Bothius commendante Kochio Mus. Rhen. XXXII p. 99.* lembum iam dierectum *R* '*nisi* lembum eccum *magis placuerit*'. lembum directum illa *Fleckeisenus.* lembum dierectum eccum *Onions l. s. s. p. 63. Cf. Palmerus Hermath. X p. 65 sq.*

443. inscitus, qui pro me hero *Camerarius.* inscitus, qui me hero meo *Lambinus.* inscitus, quin' hero me *Bentleius.* inscitus qui domino me *Bothius, quod commendat Vahlenus, ars non commendat.* inscitus sum qui ero me *R* (*de quo perperam iudicantem Olsenum p. 9. 61 refutavit Seyffertus* '*Jahresber.*' *1883/5 p. 53 sq. adn.*). inscitior qui ero me *Fleckeisenus coll. Trin. 936, Amph. 56. Non neglegendum ab hoc loco dubio si recesseris* moderari *nunquam coniungi cum dativo personae* (*cf. Langenus* '*Beitr.*' *p. 231*). *Cogitaveram de* qui dromoni p. m.*: sed tum* ille *pro* me *scribendum esset v. 444.*

446. *Tertium actum non hoc loco sed a v. 559 incipere voluit Spengelius* '*die Acteinth.*' *p. 20 sq., ut intra versuum 442—465 spatium Menaechmus pransus sit, potaverit, scortum accubuerit: quod etsi excludi praefracte nequit, tamen neque necessarium est neque probabile.*

446. annis triginta natus sum quando *Camerarius* (annos *Lambinus*). triginta natus annis ego sum quom (natus annis *cum Grutero.* sum quom ego *Pylades*) *R.* trigintad annis natus sum quom *Buechelerus de decl. p. 48.* triginta iam sum natus annis quom *Muellerus. Male* uerum *pro* quom *Geppertus* '*Zschr. f. Gymnw.*' *XIX p. 901. De* quicquam *v.* 447 *cf. Neuius* '*Formenl.*' *II p. 245.*

449. inhio *praeter* hieto *Palmerius.* haereo *Camerarius. de* hittio *hariolabatur Gruterus.* inhieto *Bentleius. De* abi(i)t *v.* 450 *cf. Menradius in Woelfflini Archio IV p. 469.*

451. '*Mutilum versum addito* male *supplevi, sic turbatum Bothius olim dedit:* Qui illum di deaeque omnes perdant, qui commentus primus est (*quo peritius Lomanus p. 51:* primus qui commentus est)*, sic autem nuper:* Qui illum perduint di omnes *e. q. s.*' *R. Emendationem Bothio-Lomanianam occupaverat Bentleius, probavit Luchsius in Studem.*

Stud. I p. 31, cum Vssingius qui primus id (*vel* sibi) commentus est *itemque, sed* hoc, *praetulerit Vahlenus Ind. lect. Berol. a. 1880 p. 11, Herm. XVII p. 608 sq. Quibus omnibus propius ad verum accedere rationem supplendi etiam a Weisio adhibitam iam apparet.*

452. habere, quae *cum Pylade R, ubi* qui *vindicavit Langenus Philol. XXXIII p. 710* (*Onions l. s. s. p. 54*) *de* occupet *pro* occupat *inferendo dubitans.*

453 *sqq.* Nam ad eam rem '*vetus lectio*' *Pii.* Non ad eancce rem *Camerarius in ann.* Non ad eam rem hercle *R quo peritius* Non hercle ad eam rem *Muellerus Pros. p. 758: cf. Seyffertus Stud. Pl. p. 17.* Non saltem ad eam rem *Vahlenus.* Vnos ad eam rem (*praecunte* Solos *Vssingio*) *Gertzius.* Non ad eam rem, ni *Onions l. s. s. inscite.* — homones decuit otiosos deligi *Langenus Stud. p. 44. Possis* decuit homines otiosos deligi*: sed* decuit deligi *cum aegre divellas, augere malui alliterationem insignem* desidiosos *pro* otiosos *adhibito.* — *V.* 454 censu careant *Gronovius.* census capiant (*scil.* censores*!*) *explicare studuit Turnebus Advers. XVIII 15.* census capiat (*scil.* otiosos) *explicandum* = *censio* (*multa*) *capiat coll. Rud. 1273. Brixium qui rationibus falsis usus v.* 453 *sq. secludebat optime refutavit Langenus, cum Sonnenburgius p. 15 v.* 453—456 *et* 457—459 *pro locis parrallelis habeat* (*cf. Ribbeckius p. 538*), *Baierus vero miro iudicio p. 126 v.* 455 *sq. secludat improbans quae non noverit. Ceterum si uno tantum versu A auctior fuerit — de quo Loewius cogitabat — necessario propter spatium de aliqua in eo dittographia cogitandum: id quod sane admittunt vestigia a Ritschelio indicata.*

457. Adfatim hominumst *R.* — esculas edunt *Acidalius. Cf. Vahlenus Mus. Rhen. XXVII p. 176 sq. Vide ad v. 453 sqq.*

461. *Traditam scripturam* '*nec sententia nec numeris ferendam*' *iudice vel Vssingio Vahlenus defendit obloquente Seyfferto* '*Jahresber.*' *1881/2 p. 84.* Quoi tam credideram insoluisse (*h. e.* insueuisse) *R quanquam dubitanter.* Quoi tam credo deum uoluisse *Bothius, contra quem Balbachius Obs. p. 25 dixit. At similiter Brixius* Quod tam credo deos uoluisse *sensu a parasito prorsus alieno.* Quoi tam certo eram aduocatus (*!*) *Kayserus cens. p. 420.* Quoi tam credo funus factum *ad sententiam Brixius in adn., in contextu Wagnerus.* Quod tam credo letum obiisse *Kochius Mus. Rhen XXIV p. 633.* Quoi t. c. ratum hoc fuisse *Kanius Mnemos. n. s. IX p. 344.* Quod t. c. datum nunc esse *Rothius Quaest. II p. 12 adn.* Quod t. cr. eum uoluisse *Onions p. 64.* Quoi t. cr. datum oluisse *Spengelius Philol. XXIII p. 178 sq. intellegens prandium Menaechmo datum, quod ille dedit potius. Nihilo minus vix dubito quin* oluisse *verum sit* (*cf. etiam* ob[u]oluit *scripturam v. 384*), *si modo ea vi accipias perfectum, qua mortuus* '*uixisse*' *dicitur et amator* '*fuisse*'. *Talis enim sensus requiritur e verbis oppositis* '*quam me uideo uiuere*' *atque optime sic reliquiarum mentio odore iam carentium se adplicat. Quod si verum est iam pro* Quoi (*scil.* prandio) tam credo datum *requiritur velut* credo odorem *vel* credo *ἀτμόν, quibus paululum praestare* halatum *visum est.*

463. Sed quid ego? uideo Menaechmum? *Bothius.* Set quid ego hic uideo Menaechmum? (*nisi males* Set quid uideo? eccum Menaechmum) *R obloquente Kaempfio de pron. p. 14. Cf. Muellerus Pros. p. 35.*

466. sic ego 'quidam libri' *Lipsii Ant. lect. II 13.* *De* potine ut *cf. Schraderus de* —NE *partic. p. 32* (*in B* ut *ante* ut *erasum testans* 'ut vid.'). *de exordio scaenae in quo mire haeserunt Brixius, Wagnerus, Sonnenburgius vide Seyffertum* 'Jahresber.' *1881/2 p. 84 adn. et Langenum Stud. Pl. p. 150 sq.* — *V.* 466—473 *Sonnenburgius p. 16 seclusit.*

468. esse eam dices faxo *cum Bothio* R *obloquente Brixio.* — ita integrabitur *Ribbeckius p. 538: cf. ad v. 428 et 478 sq.* — *V.* 470 foris *Lambinus.*

471. *De* Nehercle is sim qui sum *cogitabat Lambinus. Cf. Victorius Var. lect. VII 20.* — Non hercule *Bothius, Bentleius.* Non edepol *fuit qui corrigeret: cf. v. 92.* — nisi *Camerarius.* ni ego S *coll. Bacch. 505. Trucul. 307. Amph. 673, al. Post* ni (*non post* hercle) *hiatum admittit Vssingius neque melius iudicat Belowius de hiatu p. 14. Cf.* 'phil. Anz.' *XVII, a 1887, p. 45.*

472. 'In *verbis* observa quid dabo *duorum versuum reliquias investigasse videor, qui tales esse potuerunt:*

Meque últus pulcre fúero. observa[tóst opus
Prius étiam: post huic édepol mali ali]quíd dabo.

Interpolatorum librorum turbae cum Acidalio fraudi fuere tum Bothio et Lomano p. 65' R. observa quid dabo *optime vindicavit Langenus* 'Beitr.' *p. 217. Cf. ad v. 466.* — *De* sperauerit *v.* 475 *cf. Cramerus de perf. coni. ed. Marburgi a. 1886 p. 18 et Wirtzfeldius de consec. temp. Pl. et Ter. ed. Siegburg. a. 1888 p. 21.*

476. 'tum apstuli *vel* item apstuli *scribat, qui hiatum tolerare nolet.* atque abstuli *Fleckeisenus suadet*' R. ei *vel* inde abstuli *Muellerus Pros. p. 687.* hanc apstuli (Pallam quoius) *Wagnerus. Possis* scortumque accubui *coll. v. 1141 sq. Ceterum traiectionis in archetypo P causa* PRODI *et* PRANDI *initia fuisse videntur.*

478 *sq.* PEN. [Satín nunc loquitur dé me et de partí mea?] Nequeó, quae loquitur, éxaudire. MEN. Clánculum R, Satin *pro* Satur *cum Bothio scribens et addens:* 'sic *inter se transposui, priorem quidem uncis inclusum, ut qui ab A absit. Qui si Plautinus est, fortasse locum habuit ante v. 486 potius. Vulgatum ordinem servans Ladewigius p. 296 aliquid intercidisse inter v. 479 et 478 putabat, sic autem construi Acidalius volebat:* Nequeo quae loquitur exaudire. clanculum Satur nunc loquitur *e. q. s. Quae in B scripta sunt supra versum, rursum ea deleta manu prosteriore, non expedio.*' *Cum Acidalio distinxit Vssingius vitium tamen inesse putans, cum alii vel* loquitur clanculum *constructione coniunxerint, Brixius* 'clanculum' *significare ex occulto sumpserit. At cf. Asin. 881* (*clanculum exaudit qui non advertitur exaudiendo sive visu sive sonitu sive halatu*). — Saturne loquitur *Kayserus cens. p. 418.* Furtim nunc loquitur *et mox* deque arti mea *olim Vahlenus Mus. Rhen. XVI p. 632* arti *sensu cassum ex* t fallac(ia) *male lecto peiusque correcto* 'lucratus'. *Iam sine ratione versum defendit assentiente Baiero p. 127 adn., de quo item errabat Teuffelius* 'Stud. und Char.' *p. 267 magisque etiam Brixius post v. 468 traiciens, ubi prorsus turbat, errans de A mireque* de meo *proponens. Recte iudicarunt Sonnenburgius p. 16 adn. et Langenus Stud. Pl. p. 301.*

480. eam mihi meae *vel* meae mihi ℬ. *Cf. Luchsius in Studem. Stud. I p. 61.* — *V.* 483 assentiri *Lambinus, ut v. 418.*

484. multis quid uerbis opust *Bothius.* uerbis quid multis opust ℛ. *Pro* opust *possis etiam* moror (*ut Ter. Andr. 114*): *cf. ad v. 502.*

485. bene fuit (*sc.* mihi) *Ekius in ed. Captiv. a. 1853 p. 52. Cf. Langenus Anal. Pl. I p. 7. Vide ad v. 478 sq.*

487. aduersum it *cum Grutero amplexus* (*neglecta* sit *scriptura*) Sed *in versus initio addebat Brixius perperam adhibitis locis, ubi alia eiusdem actoris verba praecedunt.*

489. Flagitium tu hominis ℛ: *item Fleckeisenus.* Flagitium homonis *Bergkius Opusc. I p. 148.* Hominis flagitium *Wagnerus. Item v. 709* (*cf. Asin. 473, Cas. III 2, 22 [II 1, 8]*). *Fortasse in ore vulgi, unde profluit convicium, in unam vocem coaluit* flagitiũ hominis (uominis).

491 *sqq.* Quid . . . . foro? *Brixius distinguens cum* 'quibusdam' *apud Lambinum, qui* Vt = *postquam explicans* foro, fecisti *construendo iungebat. Quod recipiens Vahlenus etiam* prandio, Cur ausus facere, quoi *distinxit, unde Olsenus p. 18* prandio — Cur ausus facere —, quoi *dubitanter* (*sed* ausus *om.* es *sine dubitatione*). — *V.* 492 me absente *Beroaldus.* med absente *cum Bothio* (*et Bentleio*) ℛ *in edit.: at cf. Nov. exc. Pl. I p. 23.* absenti *item def. Vssingius* (*idem* absente prandio *ob diiambum legitimum improbans, qui v.* 480 eám meaé *reliquit!*) *et Vahlenus Herm. XVII p. 599 sqq., quamquam hoc loco propter ipsum vitium* meo *nihil libris tribuendum est.* — *V.* 493 quum ea qua tu eraſ eram *codd. Pyladis* (ea que eris eram 'cod. Cantabr.' *Salmasii*). quoi ego aeque atque haeres haeream *Lambinus.* quoi aeque ac eres (*i. erinaceus*) haeream *Iunius apud Lipsium.* heres eram *e vet. cod. etiam Scaliger adscripsit* quoi ego qua tu (h)eres eram *ad Festum coni. Nihil profecit Handius Turs. I p. 197.* quoi ego adaeque heres eram ℛ: *cf. Langenus* 'Beitr.' *p. 22.*

495. Qui mihi maldicas *Brixius in adn.* (*etiam de* Qui mi *cogitans*), *Ribbeckius.* Mihi qui maledicas *improbavit Kaempfius de pron. p. 34 ob allitterationem* (*quae sic minime cessat*) *pronomenque elatum, quod alia collocatione item effertur in simili sententia v. 374.* — homini hic ignoto insciens *cum Bb Camerarius.* homini ignoto insciens *Gruterus* (*probante Vahleno, qui ad formularum* 'solus soli' 'absens absentem' *similitudinem provocans* 'insciens' = *ignotus esse posse perperam sumpsit: debebat esse:* homini ignoto nescius *vel* homini hic nescio insciens). sic homini ignoto sciens ℛ. homini hic ignoto sciens *Brixius: cf. Muellerus Pros. p. 531.* sic homini ignoto insolens *Ribbeckius p. 539. Pro* hic noto *aut* hic ignoto *aut* hic nescio *scribendum esse neque ullo modo* hic *aut deleri aut mutari posse demonstrat v. 633 huc respiciens* ('*peregrinum aibas esse te*'): *quod non intellegens illo loco male de recensionis diversitate cogitavit Sonnenburgius. Quod ante* insciens *distinxi cf. Ter. Phorm. 59.*

497. (dari) Postea? Pe. eam.quidem *Camerarius.* (dari?) Posce. Pe. eam quidem *Bothius* (dari?) Pe. Pax: eam quidem ℛ *dubitanter.* Pe. Istam quidem *Vahlenus olim* (*probante et Brixio et Luchsio in Studem. Stud. I p. 7*), *iam servato* Post eam quidem (*sic etiam Bent-*

leius) *deinde* ante dédisse (*!*) *commendans.* Pe. Poscae eam quidem *Palmerus Hermath. XIV* (*a. 1888*) *p. 300.*

498. quid tibi nomen est *Camerarius, ubi* quod 'alii libri' *Lambini.*

499. quasi non nomen *Bothius, Bentleius. Mox* quoad *pro* quod *Geppertus Stud. Pl. II p. 66 abusus* quad *scriptura ex* qua(si) *eodem loco conspicuo in versu antecedenti repetenda.*

501. certe *pro* certo *Langenus Philol. XXXIII p. 709,* 'Beitr.' *p. 28.*

502. Aequom si facias *cum Camerario R.* Si te aequom facias *Muellerus Pros. p. 759. Dubitavit de his verbis Vssingius ex simili ratione, qua Brixius* non sies *pro* ne sies *reposuit. At hiatus indicio est potius initio versus aliquid intercidisse, ut v. 484 in fine. Mox* non rogem *pro* non negem 'alios scribere' *Pius dicit.*

506. Sanum esse, adulescens, sincipitium *R olim, ubi* sincipŭt intéllego *olim Fleckeisenus admisit,* sincipŭt intéllego *def. Vahlenus Herm. XVII p. 606. Cf. Bentleius in Ter. Phorm. II 3, 21, Muellerus Pros. p. 80.*

508. hoc die *Bothius olim.* hodied *R postea: cf. Muellerus* 'Nachtr.' *p. 118 adn. — Pro* atque ⟨eam⟩ dedisti (*cf. 561 A et 480*) eamque dedisti *Camerarius,* quam dedisti *Guietus,* ac detulisti *Muellerus Pros. p. 80 adn. et 506,* atque huic dedisti *Onions p. 65.*

510. *De* pallam dedi nec surrupui *cogitavit Brixius* (surpui *idem olim Quaest. p. 23*) *obloquente Vahleno ad v. 1073. Post verba* Satin sanus es *Peniculo tributa aliquid intercidisse cum Ladewigio p. 296 statuit R. Velut:* Profécto nisi illum ut cónfiteatur fécero, (Occisast haec res). *Contra ex diversis recensionibus v.* 507—510 *et v.* 512—517 *derivabat Sonnenburgius p. 17. At nulla omnino iam relinquitur offensio.*

514. quia tu es *def. Vssingius!* quia tu is es *Spengelius T. M. P. p. 136, Bergkius Opusc. I p. 678! Cf. Muellerus Pros. p. 763.*

515. me fuisse indutum pallam *Bentleius itemque Muellerus Pros. p. 80 adn.* pallam indutum me fuisse *praeferens turbata allitteratione.* me indutum exiuisse pallam *fuit qui praeferret.*

517. piari iube, *quod Lingius p. 56 defendit, nolui mutare coll. Trucul. 631. Most. 815, al.* piari iubes *Pylades.* iubes piari *cum Guieto R.* piari iuben *Bergkius Opusc. I p. 678. Mox* me quisquam *trai. Camerarius.*

519. iam, gesta ut sit *Pylades.* iam, uti sit gesta *Camerarius.* iam, ut sit gesta, ego *R. De* iam, ut siet gesta *Brixii dubitandum cum Muellero* 'Nachtr.' *p. 89.* actutum, ut sit gesta *Wagnerus.* iam, ut sit gesta, ita *Weidnerus Advers. p. 15.* iam iam, ut sit gesta *Hasperus Ann. phil. CXXVII p. 133. Fortasse pro* eloquar *admittendum* deloquar [*coll.* (*d*)*enuntiare,* (*d*)*enarrare, sim.*] *vel* traloquar *vel* delicem. *De proximo versu dubitavit Muellerus Pros. p. 228 sq. iniuria expectans* rēcident iniuriae. — *V.* 521 inultus *coll. Most. 1113,* inultum *coll. Ter. Andr. 610; Haut. 918 apte defenderis. Cf. Baierus p. 95. — V.* 522 ut quemquem (*B*) 'propter numeros' *def. Vssingius* (*cf. ad v. 492*), *omisit Prehnius Quaest. Pl. de pron. indef. ed. Argentor. a. 1887 p. 2 sq.*

524 *sqq. Quod versus huius scaenae tantum non omnes* (*exceptis v. 555—558*) *retractatori, v. 528—537 interpolatori tribuit Sonnenbur-*

gius p. 17 sq. merito explosit Ribbeckius p. 539. Adde Langenum Stud. p. 151. — *V.* 524 orare ait te *Saracenus.* amare te ait *cum Bothio R: cf. Muellerus Pros. p. 487.* amabit era te *vel* ted amabit *Langenus* 'Beitr.' *p. 290 sq., 339 refutante Brixio Annal. philol. CXXIII p. 55 sq.*

525. nunc una opera *Camerarius.* una opera sibi *Vssingius.* — ad aurificinam *Bentleius.* — iam *additum coll. Bacch. v. 1075 (B) def. Brixius.*

526. huic *pro* hu(n)c *Pylades.* — tu pondo *idem, ubi* pondod *cum Buechelero R Nov. exc. p. 64. Cf. Muellerus Pros. p. 531.*

530. quod hoc est *R: item Fleckeisenus. Cf. Beckerus in Studem. Stud. I p. 284, et de* quid *ex A recepto cf. v. 341. 497. 1131, al.*

533. au! non *Acidalius.* an non *post Lambinum Bothius.* noenu *Bergkius Opusc. I p. 678. Cf. Muellerus Pros. p. 531.*

534. ⟨Me. Minumé.⟩ An. redde igitur, si *del.* spinter *R. Obloquitur Brixius coll. Trin. v. 147, qui etsi et valde dubius est et longe aliter comparatus, tamen hoc loco quaestio apte ad praecedens responsum refertur, ex quo aliquid efficiatur.* — *V.* 535 quod ei dedi *Bothius.*

536. Istuc, ubi illae armillae sunt *Camerarius, itemque* (Istuc: ubi) *Vahlenus coll. Aristoph. Av. 648.* illae *delebat Bothius,* sunt *Brixius.* An. Istuc hercle. Me. Armillae ubi sunt *R addens:* 'sic *conformanda duxi quae in libris turbata sunt. Nisi tamen liberius corrigendum:* Me. Quid istúc? armillae hercle úbi sunt'. *De priore commento cf. Muellerum Pros. p. 355 adn.* (*cf. ad v. 453*). *At sane* illae *latere in* iclae *prorsus inprobabile et propter ipsam corruptelam et propter versum: quae litterae nescio an reliquiae sint nominis, ad quod* armillae *adscriptum sit postea, velut* ubi uiriolae sunt.

537. Nam pol ⟨cum⟩ hoc una dedi *R addens:* 'non pol has una dedi *Ladewigius p. 296 suspicabatur, rectius de lacuna post hunc v. cogitans.*' Non pol cum hoc una dedi *Ribbeckius p. 539.* Tam pol hoc quam illas dedi *Vssingius olim. Non est quod lacunam statuamus, si* una *ex priore versu repetitum probabiliter corrigimus. Mox* Dicam curassere (*non* dicito curassere) *Lambinus.*

540. referentur *Madvigius Opusc. alt. p. 78. Mox* in auris *Pylades.*

542. Faciundas *def. Vssingius.* — nummum duom *malit Muellerus Pros. p. 102.*

544 *sqq.* cedo aurum mi: ego *R.* cedo sis aurum: ego *Fleckeisenus.* cedo aurum: tum ego *quidam. At vix casui tribuendum quod, cum v. 546 recte* ego post *legatur, antea modo* ego *modo* post *exstat cum defectu versus. Ac v.* 545 post ego *iam Pylades correxit, quae invertit Spengelius T. M. P. p. 9 sq.* (*non recte simul* reddibo *suadens*) *assentiente Studemundo Annal. phil. XCIII p. 50 et R Nov. exc. I p. 49 adn.* poste, *quod idem Spengelius commemoravit, hoc loco amplexi sunt Bergkius* 'Beitr.' *p. 48 et Ribbeckius p. 539 sq., etiam v. 546 suasit Bergkius Opusc. I p. 678. De* postid *utroque loco cogitabat Muellerus Pros. p. 737.* 'V. 546—548 *diu est cum sic uti feci personis disposui. Nostram rationem Ladewigius p. 294 probat' R.* — *V.* 547 nunc (*vix* ego *vel* pol) *add. Muellerus p. 651: malim* At non habeo. ⟦At tu, *praesertim cum* AT *ante* N *facile intercidere potuerit* (*cf. A v. 1048*).

548. *De* me haec *traiciendo* (*servato* me uis, *ubi* uis *etiam Bentleius*) *perperam cogitavit Vahlenus.*

549. quanti possint *Lambinus.* quantum possim '*alii*' *apud Lambinum.* quantum possit *R cum FZ et Scioppio Susp. lect. I 3.* quantum possint *vindic. Wagnerus.* — quique liceat *Scioppius.* ''quique liceant *h. e.* '*quicunque*' *h. e.* '*quacunque ratione*' *h. e.* '*quanticunque*' *coll. Pers. IV 4, 41. 109: non quod Rostio Opusc. p. 127 visum est* '*cuique* (*emi*) *liceant*': *tametsi in Plautino versu apud Festum p. 306 M. est* cuique liceat ueneat, *ubi* quique *Scaliger*'' *R* (*idem* uaeneant).

550. intro? abiuit *Camerarius.* intro? abiit atque *Pareus.* intro haec? abiit *Fleckeisenus, ubi* intro illa *vel* hinc intro *Muellerus Pros. p. 685,* introd *R Nov. exc. p. 81.* abiit intero (*vel* intro et *et mox* operiuit) *Brugmannus de iamb. sen. p. 20.* intro? intro abiit S. *De* me [e]quidem *v.* 551 *cf. Prol. Trin. p. LXXVIII, Luchsius Quaest. pros. II p. 19.*

554. profer *Brixius cum Langeno Philol. XXXIII p. 710 sq. At* confer *defendi potest, cum de advorsitore cogitet* (*cf. 557 sq. 437. 457. 706. 1051*).

556. Vt qui sequantur, hac me abiisse *Pylades.* ut ‖ Si qui sequantur, hac me abiisse *Bothius, Bentleius* (*idem alias* Vt si qui sequitur . . . censeat). Si qui sequantur, hac me abiisse ut *Brixius in adn.* Vt si sequantur me, hac (*vel* hac me) abiisse *Caesar p. 56.* Vt siqui' sequatur me, hac abiisse *Vahlenus Herm. XVII p. 603 sq. Nonii scripturam, quam optime vindicavit Reblinius, multo exquisitiorem esse non magis intellegens quam* sequatur *formam cohaerere cum vitio* haec *in eisdem libris, denique contra rationem malum versum defendi ipsa memoria dissentiente ex locis non minus dubiis v. 268 et v. 601: cf. praef.*

557. Ibo, ut conueniam *Abraham Stud. Pl. p. 208: cf. Baierus p. 145. Neque tamen improbandum* Ibo et conueniam, *praesertim cum sequatur* Vt — sciat. *Cf. Poen. 794.*

558. bona di mihi danunt, ex me sciat *Bothius.* bona boni dant di mi, ex me sciat *Fleckeisenus.* bona dant di mihi, ex me resciat *Bentleius.* bona dant di mihi hic, ex me sciat *Vssingius.*

559. *Tertium actum hinc demum incipere vult Spengelius: cf. ad v. 446.* — ecmendicarim matrimonium *Bothius.* me patiar tali in matrimonio *Onions p. 65.* me patiar sperni in matrimonio S. *Sed cf. v. 514* (*D*), *515* (*CD*), *al.*

561. (domi) Est atque amicam *Bothius.* (domist) Atque hinc ad amicam *R.* Atque omne ad amicam (*vel* ad amicam omne) *Muellerus* '*Nachtr.*' *p. 128.*

563. corona hinc ebrius *Camerarius.* corona hic ebrius *R in edit.* coronad ebrius *idem Nov. exc. I p. 64 cum Buechelero.* corona eam (*ducibus CD!*) *Muellerus p. 531, certam medelam habens. Cf. Stich. 664, al.* — *V.* 563 *sq.* (*item v.* 568 *sq.*) *secl. Sonnenburgius p. 18 sq. rationibus usus plane ridiculis.*

565 *sq.* quam hábuit: numnam *R, item Fleckeisenus. Et mox* Hem ‖ Hac ábiit: *cf. Muellerus Pros. p. 391.*

567. eccum ipsum *Camerarius* (*an* eumpse?). eccum eccum *Gruterus.* eccum huc *R obloquente ex A Studemundo Annal. phil. XCIII*

p. 62. ecce eum *Schenkelius Stud. Pl. p. 694. — Cf. ad v. 653. — V.* 570 occupa *'alii' apud Lambinum.*

571—587. *De* DV *errore in D praescripto cf. R Opusc. III p. 19. 'Tractarunt hoc canticum, praecunte ex parte Bothio, Hermannus Elem. doctr. metr. p. 304 sq. ad eiusque exemplum pleraque conformans Brixius Quaest. p. 15. A quibus in hoc potissimum discessi, quod v. 571. 572. 575. feci hexametros' R (scilicet bacchiacum v. 571, creticos catal. v. 572. 575, mox Opusc. II p. 726 sq. del.* molestoque multum *et* maxumi *tetrametros v.* 571 *sq. efficiens et v.* 575 Quoímodi clueat *segregans* [quoismodi *Lorenzius Philol. XXXV p. 177*]*: cf. Spengelius 'Ref.' p. 79. 46). At quam sententiam iam Hermannus l. s. s. commemoravit improbando, bacchiacos continuatos esse v.* 571—577*, probarunt Studemundus de cant. p. 84, Brixius, Spengelius 'Ref.' p. 247, alii: unde iam concidunt, quod inter alia v.* 572 *olim* hunce *dedit R (cf. Muellerus 'Nachtr.' p. 131), cum cret. catal. defenderit Christius 'metr. Bem.' p. 59 (cf. Spengelius p. 62), v. autem* 574 nunc *in fine adiecit Bergkius Opusc. I p. 169 sq., cum bacch. catal. admiserit R (cf. Spengelius p. 74 adn., 253), denique v.* 576 *pro* Si est *(ubi hiatum def. Christius 'Metr.' p. 426: cf. Spengelius p. 204)* Si is est *Hermannus corr.,* Si quist *R. Ceterum v.* 571 *servato* morum *Meursius* honc utimur — morem — molestomque *suasit, v.* 572 maxume *firmavit Langenus Philol. XXXIII p. 711. — V.* 578—584 *sic dedit R cum Hermanno (nisi quod is initio* Qui nec *post Bothium: ubi* neque *etiam inter* aequum bonum *inserebat post Pyladem Acidalius):*

Quí neque legés neque aequóm bonum usquám colunt,
Sollícitos patrónos habént.
Datúm denegánt, quod datúmst:
Lítium plení, rapaces,
Virí fraudulénti:
Qui aut faénore aut periúriis
Habént rem parátam: mens ést in queréllis.

V. 580—582 *sic Bothius discripsit:*

Datúm denegánt quod datum ést litum pléni,
Rapáces, uirí fraudulénti,

ac similiter Leo Herm. XVIII p. 577 sq., cum Bergkius quod datumst *Opusc. I p. 116 adn. (cf. Studemundus de cant. p. 43), postea autem p. 170* Datum *deleverit, Spengelius vero p. 248 (cf. 226 sq. 286) antea de* Patrónos sollicitós habent (= *v. 583*) *cogitans bacchiacos continuet:* Neque léges neque aéquom bonum úsquam colúnt, ⟨i⟩ patrónos sollícitos habént: ⟨i⟩ datúm denegánt quod datúmst litum pléni, uirí fraudulénti.

584. partam *Camerarius.* — mens est in querellis *verba del. Christius 'Metr.' p. 426!* mens eis inquies est *Bergkius olim, mox* pensei ninquolam rem *hariolatus.* mens est in quo (*vel* qua) lis est *Leo l. s. s. ex* NQUOL *quod Ritschelius notaverat.*

585. Illis ubi *Lambinus.* His uiris ubi *Bergkius.* Quibus ubi *Leo. Cf. Raevardius ad l. XII T. c. IV.*

586. male quae *Camerarius.* quae mali male *Bergkius Opusc. I p. 171 sq. (quod recoxit Vahlenus) etiam* [Quippe] *commemorans, sed potius tetram. brachycatal. (p. 157) probans: similiter Studemundus de*

cant. p. 11; cf. Muellerus Pros. p. 436 et Spengelius 'Ref.' p. 290 admisso Quĭppe *senarium voluisse interpolatorem sumens.*

587. Ad pópulum aut in iúre aut aput aédilem rés est *R* (*ex A* AUT . . . . AEDILEM *notans*) *'ut aberraverit a vero Kampmannus de in praep. p. 13' cum Weisio scribens* Aut ád populum aut ín iure apúd iudicém rest, *ubi* aut ad iudicém rest (*vel* aut ad iudicem est res *cum Hermanno*) *Bergkius I p. 172* apud aedilem *interpolatori tribuens* (*cf. v. 590*) *confirmante Baiero p. 147. Cf. Huschkius 'Verf. d. Serv. Tull.' ed. a. 1838 p. 606 adn. De interpolatione consentiunt Spengelius p. 266. 330* (*anapaestos admisso* iudícem res est *statuens*) *et Langenus Stud. p. 302.*

588 *sq. Octonarios troch. fecit R, ubi Bergkius p. 160. 172 per* quidam habuit cliens neque *vitiosum septenarium conclusit, anapaestos cum Muellero Pros. p. 73 Spengelius 'Ref.' p. 183 sq.* (*cf. 320*) *aliique agnoverunt. — V.* 589 Agere quicquam licitum est *Pylades.* Agere aut quicum uolui, licitumst *R,* Agere aut quicum lubitumst, licitumst *Muellerus: at sententiam hae mutationes pessumdant, cum Menaechmus 'aliud agere', non 'cum alio agere' voluerit. Ad* hau queiquam *duce A repositum cf. Amph. 680. — De* ita me(d) attinuit, ita me detinuit *male cogit. Vahlenus. Et haec et sequentia pervertit Winterus p. 65.*

590. Aput aedilem *R* (*cf. v. 587 A*) *obloquente Bergkio p. 172 sq. Mox* Dixit *vitium Gronovianae. Cf. Bergkius p. 155 adn. 4.*

592 *sq. Sic R:*

Plús minus quam opus fúerat dicto díxeram, ut eam spónsio
Cóntrouorsiám finiret. quíd ille? quid? praedém dedit.

Plus minus *cum Pylade, ubi* Haut plus aut minus *Salmasius.* Haut plus haut minus *cum aliis Teuffelius 'Stud. u. Char.' p. 268 sqq., Studemundus, Brixius, quod nec lingua fert* (nec — nec *requirens*) *nec sententia, cum aut plus aut minus dicendo condiciones tortae efficiantur* (*male* confragosas aut p. a. m. q. o. e. *coniungebant Lambinus et Palmerius*). Vt plus aut minus *Bergkius I p. 156 sq.* — multo dixi in controuersiam *Lambinus.* mulctam dixeram in controuersiam *Palmerius Spicil. p. 48, quo duce* multae *Gronovius.* multo controuersiam Duxeram *Bothius et mox* ut ne *pro* ut (uti *Camerarius*), *quod rec. R in edit. min., Kayserus p. 420* dixi cum aduorsariis (*del.* dicto), Vt ne sponsio hodie fieret *temptans, Vahlenus Mus. Rhen. XVI p. 633* dicto dixi, eam controuersiam Vt ne sponsio di(f)ferret *commendans, cui oblocutus Bergkius p. 153 sqq.* dicto multus dixeram ut Sponsio fieret *del.* controuersiam (*similiter Vssingius* dicto dixi ut sponsio Fieret). dicto *etiam Teuffelius del. simul* dixeram *pro trochaeo admittens!* Dicto duxeram controuersiam, ut Sponsio fieret *Studemundus: cf. Karlowa 'Röm. Civilpr.' ed. a. 1872 p. 53. Cf. Rodenbuschius de temp. usu Pl. ed. Argentor. a. 1888 p. 29. Mox* quid ille? praeuidem dedit *Buechelerus Ann. phil. LXXXVII p. 783* (*de quo etiam Bergkius cogitaverat* [*non recte in fine septenarii*], *postea tetram. brachycatal. statuens*). quid ille ignauos? quid? praedem dedit *'vir doctus' apud Brixium. Male Vahlenus comparavit Ter. Andr. I 1, 61 ubi in verbis* quid Pamphilus? quid? *prius* quid *Simonis est, alterum advorsitoris! Ad totum locum praeter eos quos Bergkius, Teuffelius, Karlowa commemorant cf. Mommsenus 'Staatsr.' II p. 482 sqq.*

594. manufesto ego hominem *post Bothium Spengelius Philol. XXIII p. 560.* manufesto illo ego hominem *Muellerus Pros. p. 610 adn.*

manufestum homonem ego *Bergkius Opusc. I p. 173 dubitanter. Inter* umquam *et* ullum *duce A* (*?*) quam illum *inser. Spengelius* '*Ref.*' *p. 141 adn.* — uidi tenerier *Koepkius.*

596—603. '*Iambicos octonarios sex cum duobus anapaesticis septenariis descripsi. Minus recte haec tractasse Fleckeisenum puto Philologi II p. 78.* diem corrupi optimum, *in libris posita ante* iussi *delevi ut glossema*' *R praeterea v.* 596 corrupit *cum omnibus et v.* 597 inspexim meis *reponens obloquente Luebberto Stud. gramm. I p. 43. 45. Eodem versu* qui hocedie *Bergkius Opusc. I p. 173. Ex illis verbis* ita mi hunc optumum hodie *v.* 596 *corr. Brixius, cum suo loco* diem corrupi, opimum *Rittershusius apud Scioppium Susp. lect. II 19 Bentleiusque* (*unde* opimum iussi mi apparari prandium *Muellerus Pros. p. 617*), Diem corrupit optumum *Bothius* (*itemque Spengelius ita, ut* Diem corrupit . . . . prandium *in suspicionem vocet*), D. corrupi ego o. *Bergkius,* D. corrupi ita o. *Vahlenus.* — *V.* 598 *et* 599 *invertit Brixius. Dimetros post Geppertum Kiesslingius Anal. Pl. p. 6 suasit. V.* 601 Quam méae hodie uxori ábstuli atque détuli huic Erótio *R, ubi admisso exitu* détuli Erótio *non modo Bothius senarium constituit et olim Spengelius T. M. P. p. 11 sq.* (*iam* meae *cum R inserto et* Erotio *deleto vitium corrigens*), *sed etiam Vahlenus Herm. XVII p. 603 improbata interpolationis suspicione olim ab ipso mota et Brixio* (*olim Quaest. p. 54 proponente* Placabit palla quam abstuli | uxori atque ad eam detuli), *Bergkio, Spengelio, aliis probata, bene a Langeno Stud. p. 302 sq. refutata* (*ex parte etiam a Sonnenburgio p. 19* Quam meae hodie uxori abstuli *revocante: qui post Fleckeisenum recte monuit v.* 604 *aperte ad haec verba ab uxore exaudita referri*). hinc *pro* huic *inter alia Winterus p. 65. Cf. praef.* — *V.* 603. Men. Satis si sapiam *Kiesslingius Anal. Pl. II* (*ed. a. 1881*) *p. IV coll. Trin. 636, Most. 928: at cf. Pseud. 935 sq., Capt. 446, al. Vide etiam Bergkium Opusc. I p. 383. Ibidem* Mv. mane *etiam Sonnenburgius. Transpositio* potius erit *Camerarii est.*

604 *sqq.* '*Post versum 603 lacunam esse, in eis autem quae sequuntur pristinum versuum ordinem graviter turbatum Ladewigius p. 296 sqq. sensit, in longe tamen paucioribus ille transpositionibus acquiescens* [*scilicet* 606. 609—617. 604. 605. 618. 619. 607. 608. 620], *quam quibus opus esse nobis visum est. Qui quos versus, ratione ut putamus imperante, sic uti factum esse vides collocavimus ei in libris hoc se ordine excipiunt* [*ex numeris infra praescriptis*]: *626. 625. 614. 607. 608. 615—619. 639. 620—624. 609. 610. 604. 611—613. 605. 606. 627—638. 645. 640—645. Frustra mea sententia tralaticium ordinem prope totum Fleckeisenus defendit Philologi II p. 108 sqq.* [*v.* 619 *post v.* 606 *traiciens*]. *Intercidisse fere talia possunt:*

Quisnam hic loquitur? quid ego uideo? meo cum parasito simul
Vxor eccam ante aedis adstans mihi facit remeliginem*:*
quae iam excipiat v. 604 [*622*], *ubi* nugas agis *irrepsit e. v. 610* [*621*] *sqq. exturbans* set conloquar *(vel aliquid simile)*' *R. Sic igitur totus locus perhibebatur in proecdosi:*

Menaechmvs

* * * * * * * *

Trístis admodúmst: non mihi istuc sátis placet. [set cónloquar.] 622
605 Díc, mea uxor, quíd tibi aegrest?

PENICVLVS
Béllus blanditúr tibi. 626

MENAECHMVS
Pótin' ut mihi moléstus ne sis? núm te appello?

MATRONA
Aufér manum, 627
Aúfer hinc palpátiones. pérgin tu?

MENAECHMVS
Quid tú mihi*) 607
Trístis es?

MATRONA
Te scíre oportet.

PENICVLVS
Scít, sed dissimulát malus. 608

MENAECHMVS
Númquis seruorúm deliquit? num áncillae aut seruí tibi 620
Résponsant? elóquere: inpune nón erit.

MATRONA
610 Nugás agis. 621

MENAECHMVS
Cérte familiárium aliquoi írata's?

MATRONA
Nugás agis. 623

MENAECHMVS
Núm mihi's iráta saltem?

MATRONA
Núnc tu non nugás agis. 624

MENAECHMVS
Nón edepol delíqui quicquam.

MATRONA
Hem rúsum nunc nugás agis. 625

MENAECHMVS
Quíd illuc est, uxór, negoti?

MATRONA
Mén rogas?

MENAECHMVS
Vin húnc rogem? 606
Quíd negotist?

---

*) 'Fortasse sic potius personis haec distribuenda:
PE. Aufer hinc palpationes. ME. pergin [*pro* perge] tu? — quid tu mihi'.

MATRONA

Pállam

MENAECHMVS

Pallam?

MATRONA

Quídam pallam

PENICVLVS

Quíd panes? 609

MENAECHMVS

Níl equidem paueó — nisi unum: pálla pallorem íncutit. 610

PENICVLVS

At ego, tu ne clám comessis prándium. perge ín uirum. 611

MENAECHMVS

Nóu taces?

PENICVLVS

Non hércle uero táceo. nutat né loquar. 612

MENAECHMVS

Nón hercle ego quidem úsquam quicquam núto neque nictó tibi. 613

PENICVLVS

Níhil hoc confidéntiust: qui, quaé uides, ea pérnegat. 614

MENAECHMVS

Pér Iouem deosque ómnis adiuro, úxor: satin' hoc ést tibi? 615
Mé isti non nutásse.

PENICVLVS

Credit iám tibi de isto: illúc redi. 616

MENAECHMVS

Quó redeam?

PENICVLVS

Equidem ád phrygionem cénseo: i, pallám refer. 617

MENAECHMVS

Quaé istaec pallast?

PENICVLVS

Táceo iam: quando híc rem non meminít suam. 618

MATRONA

Clánculum te istaéc flagitia fácere censebás potis? 605
Né illam ecastor faénerato mi ábstulisti. síc datur. 604

PENICVLVS

Síc datur. properáto apsente mé comesse prándium: 628
Póst ante aedis cúm corona mé derideto ébrius. 629

MENAECHMVS

Néque edepol ego prándi neque hodie húc intro tetulí pedem. 630

PENICVLVS

Tún negas?

MENAECHMVS

Nego hércle uero.

PENICVLVS

Níhil hoc homine audáciust.
Nón ego te modo híc ante aedis cúm corona flórea
Vídi astare, quóm negabas míhi esse sanum síniciput
Ét negabas mé nouisse, péregrinum aibas ésse te?

MENAECHMVS

Quín ut dudum déuorti abs te, rédeo nunc demúm domum.

PENICVLVS

Nóui ego te. non míhi censebas ésse, qui te ulcíscerer:
Ómnia hercle uxóri dixi.

MENAECHMVS

Quíd dixisti?

PENICVLVS

Néscio.
Eampse roga.

MENAECHMVS

Quid hóc est, uxor? quídnam hic narrauít tibi?
Quíd id est? quid tacés? quin dicis quíd sit?

MATRONA

Quasi tu néscias.
Né ego ecastor múlier misera.

MENAECHMVS

Quí tu misera's? mi éxpedi.

MATRONA

Mé rogas?

MENAECHMVS

Pol haút rogem te, sí sciam.

PENICVLVS

O homineḿ malum:
Vt dissimulat. nón potes celáre: rem nouít probe:
Ómnia hercle ego édictaui. *e. q. s.*

Hunc igitur ordinem cum alii probarunt tum Ladewigius Philol. XVII p. 463, Brixius, Vahlenus, Langenus Stud. Pl. p. 45: cum in librorum memoria acquieverint Vssingius, Lorenzius 'Jahresber.' a. 1880 p. 74 sq., Dombartus 'Bl. f. bayer. Gymn.' XVII (a. 1881) p. 37, alii. Contra Kiesslingius Anal. Pl. II p. III—VIII priorem saenae partem v. 604—619 [626. 625. 614. 607. 608. 615—619. 639. 620—624 *R*] *alteri recensioni tribuit, quae pristino exordio substituta sit. Quam sententiam merito explosit Ribbeckius p. 540 sqq. ita cum Ritschelio faciens, ut praeter alias mutationes singulis locis mox adnotandas v.* 611—618. 605 [617—625 *R*] *secluderet ut dittographiam versuum 604. 628—635* [*627*

—635 R]. *Sonnenburgius vero p. 20 sqq.* (*cf. etiam p. 16) post versum* 604 [626 *R*], *quem totum Periculo tribuit, lacunam admittens subiunxit v.* 606. 609—611. 619. 640—644 [614—617. 639—644 *R*]. *Idem ab uno eodemque poeta negat proficisci potuisse v.* 607 sq., 612—618, 620 sq. 623—625, 639, 645 [607 sq., 618—624, 609 sq. 611—613, 638, 645 *R*] *et eiusdem recensionis initio adscribit* (622?), 626 sq., 628—638 [(604?), 605 sq., 627—637], *denique interpolatos habet v.* 646—648, 653 sq., 657 —660. *Quae sententiae cum omnes variis difficultatibus obnoxiae pleraeque etiam per se intricatiores sint, continuum versuum* 609—626. 640 —645 *dittographiam admisi, qui praeter initium**) (Quid negotist = *v.* 606) *versumque extremum* (645 = 639 b: *qui versus sane facillime per errorem repeti poterat ob similem versuum 639 a et 644 exitum*) *has continent repetitiones, quas ex parte iam Ladewigius aliique commemorarunt:* 611 (comesses prandium) = 628 (comesse prandium), 614 (tun negas? . . . nihil hoc confidentius) = 631 (nihil hoc homine audaciust qui . . . pernegat), 611 (perge in uirum) = 607 (perge tu), 615 (per Iouem . . . tibi?) = 655 (per Iouem . . . . tibi?), 619 (Ne ego ecastor) = 604 (Ne illam ecastor), 622 (tristis admodumst) = 608 (tristis es), 640 *sq.* (me rogas? . . . o hominem malum, ut dissimulat) = 606. 608 (men rogas? . . . scit sed dissimulat malus), 642 (omnia hercle ego edictaui) = 637 (omnia hercle uxori dixi). *Quae ut ex parte leviora sunt et singula**) quodammodo defendi possunt* (*cf. Langenus l. s. s.*), *ita coniuncta rem eo magis conficiunt, quod omnino nimium distracta est disputatio et in eisdem versibus cum palla ita commemoratur* (*v. 609. 617 sq.*), *ut non admittit v. 639 a. b, tum* nugas agis *ridiculariter et repetitum et immutatum tenorem ceteroqui servatum interrumpit.*

604. Pe., *non* Mv., *praemittit Sonnenburgius* (*v. s.*) *de versu statim post v.* 601 *inferendo cogitans.* — ecastor faeneratod *post Bothium R N. exc. Pl. p. 75.* faenerato ecastor (*vel* ecastor abstulisti faenerato) *Muellerus Pros. p. 556: at cf. Asin. 896.* ecastor faenerato detulisti *E*.

605. *Periculo continuavit Kiesslingius male* flagitia *de surrepta palla et prandio comesso accipiens: at cf. v. 790. 792. 803 (quamquam vel de uno flagitio pluralis adhiberi potuit generalis). Contra parasitum* flagitia *dicere posse negat Sonnenburgius p. 20: cf. v. 489, al. — De* potis (*sic R*), pote *cf. Kampmannus de Pl. reb. mil. p. 19 sq. et Muellerus 'Ztschr. f. Gymnw.' XXIX, a. 1875, p. 221 sq.*

607. *De* Pe. (*cum D b F Z, non B*) *praemittendo cogitarunt R in adn., Vssingius, alii: quibus Amph. 903 opposuit Sonnenburgius.* — pergin tu *R Matronae continuans* (*vel Menaechmo adiungens*): *improbarunt post Langenum Sonnenburgius Ribbeckiusque.*

609. Me. pallam? Mv. quidam pallam Pe. quid *cum Grutero R.*

---

*) *Vix credideris Sonnenburgium contendisse p. 21 non potuisse Menaechmum* quid negoti est? *interrogare 'nisi antea* quid illuc (*sive* quid hoc) negoti est? *dixerat': quem praeter alia exempla ex hac ipsa fabula v. 432. 1063 redarguunt. Sed omnino saepissime ille intellegendo facit, ut nihil intellegat.*

**) *Velut minime haerendum puto in eo, quod bis Menaechmus palpari mulieri temptat v.* 607 *et* 627 *et bis parasitus triumphans dicit* sic datur *v.* 604 *et* 628 *respiciens ad v. 472 et 518 sqq.*

Me. pallam? quidnam (*vel* quid [quam?] mihi) pallam? Pe. quid *Brixius.* Me. pallam? Ma. quid eam pallam? Me. quid *permire Muellerus Pros. p. 305 adn.* Me. pallam? Ma. quidam — Me. pallam? Pe. quid *Kiesslingius.* — Me. pallam? Pe. quidam pallam — quid paues? Me. Nil equidem paueo, nisi unum. Pe. palla pallorem incutit. At tu ne clam me commessis *Ribbeckius p. 542, ubi* nisi — uerum palla p. i. *vel* Pe. noui uirum: p. p. i. *Pistoris. Ceterum pallam propter vocis similitudinem pallorem efficere Vssingius explicat!*

611. At ego, tu ne clam comessis *R* (comessis *cum Bothio: cf. Luebbertus Stud. gramm. I p. 7 sq. 10 sqq. 43. 47): atque* At ego *plane necessarium habet Vahlenus, quamquam non pavet ille ne comessit, sed comesse eum putat se scire.* Vtine tu clam me comessis *Muellerus Pros. p. 223. Coniunctivum iussivum* comesses *habet Vssingius exempla adhibens prorsus aliena. At incohat* ni comesses (*scil.* 'iam non paueres') *mox se interrumpens, ut mulier potius invehatur in virum. Cf. ad v. 609.*

616. credit iam tibi de istis: huc *Vssingius.* credit iam de istis tibi: illuc *Vahlenus.* credit iam tibi: desiste, huc *Kiesslingius.* credit 'isti' (= *mihi*), non tibi: illuc *Ribbeckius.*

617. Quo redeam ego? Mv. Equidem ad *Bothius.* Quo redeam? Pe. Equidem ad *R.* Quo ego redeam? Pe. Ad *Fleckeisenus* (*mox de* Mv. i, p. r. *cogitans*). *Cf. Kumpfius de pron. p. 13.*

618. Me. Quae istaec pallast? Mv. Taceo iam quando hic *Camerarius* (*itemque sed* Pe. *pro* Mv. *R*). Ma. Quae istaec pallast? Me. Taceo iam quando haec *Vssingius Sonnenburgiusque (!). Cum Camerario facit Dombartus l. s. s.: v. infra. — V.* 619 quid *post Pareum Brixius coll. v. 644. 779. 811, al. Cf. ad v. 639 b.*

621 *sqq.* Pe. nugas agis *Pistoris: atque sic etiam v. 622—625 probante Dombarto* (*qui traditum ordinem sic defendit, ut muliere* 'iam' *tacente — scilicet ex versu 618 immutato — parasitus pro ea respondeat). Cum Pistori v.* 624 *sq., non v.* 621 *sq., Ribbeckius facit, cum tamen quaestiones Menaechmi continuatae plane postulent matronam, non parasitum, respondere: ut vituperari hic locus possit (v. s.), non corrigi. Versu autem* 622, *quem cum traiceret R simul* nugas agis *perperam irrepsisse sumpsit probantibus multis — vide supra — male Vssingius coniunxit* non mihi istuc satis placet 'Nugas agis.' *At optime a* non mihi istuc satis placet *incohantem maritum per* nugas agis *interrumpit mulier, cum si re vera displiceret quod miseram tristemque videt, non affecisset tristitia ipse. Ceterum v.* 623 Certe enim *Bothius in adn.* — familiarumne aliquoi irata's? *Muellerus Pros. p. 556* (*simul commemorans* aliquoii *ante Ribbeckium:* tu aliquoi *noluit R in praef.*), *ubi* irata's. *cum Spengelio Brixius coll. 395. Amph. 296. Cf. Langenus* 'Beitr.' *p. 24 sq.* — nunc nugas agis *Bentleius. Ad v.* 624 *cf. Aulul. 638.*

627. *Matronae totum versum continuat Ribbeckius* (*adiunctis* Aufer hinc palpationes *ex v. 607 cum R*), *cui repugnant verba* num te appello (*ubi* num *reduxit Scioppius Susp. lect. I 19*).

631. Tu negas *Bothius coll. v. 821 ab ipso correcto itemque Brixius obloquente Vahleno. Cf. Schaderus de -ne part. p. 6 adn.* — audaciust *R: at hoc loco in exclamatione om.* est *defendi potest, quod aegre desideres in enuntiatione qualem v. 614 habemus.*

634. aiebas peregrinum *Geppertus. Cf. ad v. 495.*

636. uolciscerer *formam admisso* ẽsse *coll. Ter. Phorm. 989 seruat Kochius Annal. phil. CI p. 284. Cf. v. 472, ubi* uultus *pro* ultus *exstat cum ruina metri.*

638. Ipsus eam roga *Bothius.* Eam roga ipsus *Guietus.* Eampse roga *R: item Fleckeisenus.* Eampsus roga *Muellerus de re metr. p. 304.* Eam ipsus, ei, roga *Schwabius l. s. s. p. 414 obloquente Brixio.* Eampse ipsus roga *Onions l. s. s. p. 68.* Eampse sis roga *etiam Leo Mus. Rhen. XXXVIII (a. 1883) p. 10.* — Quid hoc est? uxor, quidnam *dist. Seyffertus Stud. Pl. p. 29 refutante Brixio.*

639b. *Hunc versum hic delebat Acidalius ex proximis* Mv. Quasi tu nescias, Me rogas *construens assentiente Kiesslingio, refragante Ribbeckio. Atque inter haec ipsa verba v.* 619 *interposuit R: vide ad v. 604 sqq. Sonnenburgius vero p. 22 sq. totum versum* 638 *Peniculo tribuens eidem adiunxit* Pallast tibi domo surrupta *perversa omni actionis ratione. Ceterum ad v. 639b. 645 cf. Aulul. 634 sq., Pseud. 935, al.* — surrupta est mihi *etiam Bentleius:* tibi *defendentes nihil profecerunt Lambinus, Acidalius, alii.*

641. *Verba* non potes celare: rem noui probe *Angelius* (*et Gruterus*) *Mulieri tribuunt dubitante Acidalio: cum B facit post Pyladem aliosque Vssingius.* — non potest celari *Onions.*

643. prófiteri, audi atque ⟨húc⟩ ades *R postea* prōfiteri *probans Nov. exc. p. 54 cum aliis quos enumerat Schererus de* QVANDO *partic. p. 45 (non obsequente Kiesslingio). Ceterum* porfiteri (*C*) *scripturae non multum tribueris: cf. ad v. 938 (C).*

644. tristis *om.* sim *def. Olsenus p. 64 adn.* — scies *Madvigius Opusc. alt. p. 78. De v.* 645 *cf. ad v. 639b.*

646. Viden uti *Camerarius, Bentleius.* Viden tu ut *Gruterus.* Viden ted ut *R.* Viden te uti *idem Nov. exc. p. 46.* Viden tu ut te *Muellerus Pros. p. 150. 736.* — *V.* 647 salua non foret *perversius etiam quam Gronovius explicat Vssingius. Ad* periit (= *surrupta est*) *v.* 648 *cf. Dombartus l. s. s. p. 38.*

650. Pen. Menaechmus quidam *Ribbeckius.* — quidamst *vel* est quidam *Muellerus Pros. p. 580. Possis* heu edepol, f. n.

651. inquam es. Me. Egone *vel* inquam. Me. Egon autem *Muellerus p. 580, etiam de* egōne *cogitans p. 30 refutante Schradero de -ne partic. p. 11, 14. Cf. Proleg. p. CLXX. Proximos versus usque ad v.* 655 *melius abesse iudicat, nec tamen delet Langenus Stud. Pl. p. 152: ubi gravissimum incommodum v.* 653 *aliter distributo removetur* (*ut v.* 656 *mutata distinctione Sonnenburgii offensio dilabitur*).

653. Pe. tute istic, inquam. uin *Fleckeisenus Philol. II p. 93: atque Peniculi personam ante* tu, tu i. i. *etiam Goetzius retinet* inquam *trahens ad* Et ego *e. q. s.* Mv. tu, tu istic, inquam. uin *cum B Vssingius Vahlenusque. Ac sane* tu, tu istic, inquam *rectius tribuitur ei, quae antea* tu istic inquam . . . tu *dixerat et cui Menaechmus respondet v. 655. Sed ab eadem vel maxime abhorret cum* nos *pronomen tum ipse iocus de noctua, cum utrumque deceat parasitum: cf. ad v. 651.*

654. '*Praestat fortasse* tutu *scribere*' *R: cf. Palmerius Spicil. p. 148, Lipsius de recta pronunt. l. l. X, al.* — *Prius* nos *delebat Lambinus,*

alterum inter alios Gruterus, Bentleius, Bothius. At mirum in modum repetitum pronomen ioco de tutu *convenit, ut nescio an praeferendum sit* nos-nos, *deleto aut* tibi *aut* nam *aut* iam (*vix* [de]fessi).

656. *Cf. ad v. 651.* — uero nos, non falsum dicere [*scil* nos adiuramus, (nos) non f. d.] *distinxit Teuffelius* 'Stud. u. Char.' *p. 268 obtemperante Brixio permire alioqui* uerum *pro* falsum *exspectans. At Peniculus pro* non dedisse *innuit adiurantem dicere debuisse* nos (uos) non f. d. *Ceterum v.* 657 utendum *pro* utendam *Meursius.*

662. tu numquam intro *R olim,* numquam hodie intro *in ed. cum Fleckeiseno,* numquam introd *Nov. exc. I p. 81. De* ibis intro *coll. Pseud. 659 cogitat Brixius.*

663. Pe. Eho dum, quid *Acidalius.* Pe. Eho domum! quid *Gruterus.*

664. tibi quando quid *Bothius.*

666. Cum uirum, cum uxorem *Gruterus.* Quom uirum tum uxorem *R.* Cum uiro uxor *Vssingius* (*mox* ambo *inserens post* perdant). Qui uirum cum uxore *Onions p. 68. Cf. Muellerus Pros. p. 564,* 'Nachtr.' *p. 33 et Lorenzius ad Mostell. 1047.*

667. Namque ex hac familia me plane *Camerarius.* Nam ex hac familia me plane iam *Kampmannus de* ex *praepos. p. 13 adn.* (*quod noluit R in praef.*). *Vide Muellerum Pros. p. 556.*

668. Mále mi uxór sesé *recte improbabat Bothius: aut* se *cum Pylade aut* fexe *vel* facere *corr. Bentleius. Cf. Mahlerus de pron. p. 52* foras? *distinguens.* — exclusit foris *Lambinus.*

670. patiundumst *corrigentes del.* at *R et Kochius Em. Pl. p. XI* (si *ante* Erotio *inserens*): *quo servato* Si *del. Fleckeisenus,* huic *R in adn. Cf. Olsenus p. 97 cum Vahleno ad v. 756 provocans. Sane* patiundum *exclamativum esse potest. Ceterum v.* 672 amabo *pro* orabo *Scriverius.*

675. Quis me hic *R: at cf. Muellerus Pros. p. 394, Kaempfius de pron. p. 31.* — mágе quamde aetatí tuae *Bothius.* mágis quam aetati tuaé, rosa S *coll. v. 191.*

677. scio tibi ex me ut *R* (*cf. Opusc. II p. 451*), *olim Proleg. Trin. p. CLXIII* scio út tibi ex me (*non* scío út tibi ex me *cum Weisio*) *probans: cf. Kaempfius p. 37.*

679. rem omnem, ut facta est, *Lambinus.*

680. tanta *cum Ba nescio an revocandum sit coll. v. 800, ubi in* multo tanta . . . amplius *BCD consentiunt, et Rud. 521, ubi* multo tanta miserior *B ante corr. CD cum A. Adde* decem tanta te amo *apud Frontonem p. 91, 5. 7 N., sim.: sed cf. Lachmannus in Lucr. VI 459 p. 372. Ceterum mirum est* quam *illud ineptum* (*ubi debebat saltem* quam ualet) *non modo usque ad Brixium omnes tolerasse, sed vel post illum retinuisse Vahlenum: cf. idem mendum v. 62. 156. 363. 543. 1064. 1115 (B). 668 (Da). 759 (Ba), al.*

681. Dédi equidem illanc, ád phrygionem ut férres, tibi pauló prius *cum Bothio R: cf. praef.* Tíbi dedi equidem illam ád phrygionem ut déferres p. p. *Fleckeisenus. De tralaticia scriptura* (*non improbata Koehlero de septen. troch. Pl. p. 78*) *dubitationem suam Hermannus significabat Elem. doctr. metr. p. 88 itemque Muellerus Pros. p. 557.* pauxillo prius *Spengelius firmare poterat ex Afranio v. 296 R.*

(cf. 75). Ceterum v. 681—685 *secl. Sonnenburgius p. 24 sq. vanis usus rationibus.*

683. Mihidum *vel* Mihi si (*vel* nisi) tu, *vulgo autem* Nisi mihi tu *Priscianus olim ex interpolationibus.* Mihin tu ut *Muellerus* '*Nachtr.*' *p. 11, fortasse recte.* — *Pro* relegeris [reperies] *Gruterus* relege res, *Bothius* relege rem *vel* relege sis, *Boxhornius* ne dixeris, *Geppertus* dixeris, *R* repereris *obloquente Brixio, Pareus* reuiceris, *Fleckeisenus* euiceris '*ingeniose*' *iudice R. At certissimum* reperies (*cf. Poen. 762*) *neque haerendum in mira corruptela, cum saepius* p *et* c *inter se confundantur* (*cf.* refcondeo *945*, anpillaf *801, al.*) *et facile ex* receri(e)s *corrigi potuerit* relegeris.

685. *Ad* nunc te postillac uideo *requirit* primum *Vssingius assentiente Sonnenburgio, ubi male* nec te *Gertzius. Fortasse* uideo *corruptum* (*ante* Er. Video), *ut* nunc te postillac primum — *incohantem interrumpat mulier: nisi omnino sufficit, interruptam si admittimus orationem* (*scil.* uideo — primum atque alloquor). *Ceterum v.* 686 quia connisi (*a* conniueo*!*) *Scioppius Susp. lect. V 1.*

689. detulisti. dono mihi dedisti eam *R* (*aut sic aut* tetulisti et dedisti eam dono mihi '*Proleg. Trin. p. CXXVI*)*: at cf. Luchsius in Studem. Stud. I p. 27.*

690. habe tibi *Guietus* (*cf. Catull. I 8: ubi qui nuper negarunt ferri posse hanc collocationem cum alia neglexerunt tum Rud. 1121*). tibi habeto *R ut Trin. 266.* tibi eam habe *Fleckeisenus.* tibi habe eam *Weidnerus Advers. p. 15.* i, tibi habe *Muellerus Pros. p. 603, 687 obloquente Brixio.* tibi tu habe *Vssingius olim. Serò vidi* abi *post* habe *iam Vahlenum* (*coll. Mil. 761*) *commentum esse, non commendasse, Herm. XVII p. 621 adn.*

692. non feres pedem intro, ne frustra sies *Bothius olim* (*postea* ne te frustrassis), *cui* frustra sies *praeierat Beroaldus.* ne frustra sis, pedem intro non feres *R: cf. Spengelius T. M. P. p. 62.*

694. frustra me ductare *coniunxerunt Vahlenus et Seyffertus* '*Jahresber.*' *XLVII* (*a. 1883/5*) *p. 23* (*distinguentes* ne frustra sis, quando . . . . despicatui, nisi feres argentum: frustra) *neglecto et usu sermonis* (*cf. Woelfflinus Arch. II p. 3*) *et sensu — neque enim* frustra *est = gratiis — et graviore incommodo, de quo cf. etiam Langenus Stud. Pl. p. 303* (*vide eundem* '*Beitr.*' *p. 259 de v.* 695).

696. Nímis iracunde hércle tandem. heús *R cum Acidalio, ante quem* hercle. tandem heus *interpungebatur. De* hercle *traiciendo cf. etiam Brixius.* — heus tú tibí (*vel* tibi ego) *Muellerus Pros. p. 518, 720.* heus, heús tu tíbi S.

697. Redi. Er. Etiam astas? etiamne *Bothius.* Redi. etiam astas? etiamne *R post Acidalium, nisi quod is* etiamne *bis.*

701. *Quartum actum recte ab hoc versu incipit Spengelius assentiente Ribbeckio: cf. ad v. 446. 559.*

706. *Lacunam post hunc versum statuit Ribbeckius p. 544, cum Sonnenburgius v.* 704—706 *aliud scaenae exordium habeat mox in v* 707 *sqq. haerens: cf. Langenus Stud. Pl. p. 152 sq. Vide ad v. 720 sq. 728 sqq.* — *V.* 703 *post v.* 706 *traicit* S (Demíror ubi nunc ámbulet Messénio: Inmérsit *e. q. s.*), *pro v.* 701. 702 *dittographia habet Goetzius.*

710. Quae res agitat te *Camerarius.* Quae res ted agitat *R.*

Cf. Muellerus Pros. p. 734. Mox unum uerbum *non correctum a Bentleio in Ter. Eun. III 1, 35.*

713. Rogas med? hominis *Bothius.* Rogas me? hem, hominis *R.* Rogas me? homonis *Bergkius Opusc. I p. 148. Cf. Muellerus Pros. p. 678.* Rogas? heu, hominis *S. De proximis cf. Ostermeyerus de hist. fab. in com. Pl. p. 9 sq. et Langenus Stud. Pl. p. 153.*

717. 'quenque *FZ, haud scio an vere, quanquam* quemquem *Bentleius tuetur in Hec. I 1, 8' R: item Brixius tuetur coll. Poen. 483, Truc. 228, al.*

719. Non istaec ego *Pylades.* Non ergo istaec *Bothius.* Non pol ego istaec *S coll. Truc. 240. — Cf. ad v. 721.*

720. Nam me aetatem meam uiduam esse *Pylades 'ex codd. ant.'* Nam aetatem ecastor uiduam me esse *aut* Nam med aetatem uiduam uiuere *Fleckeisenus (ubi* uiduam uixe *Onions p. 68 contra sententiam,* uiduam hic esse *Brixius,* esse uiduam *'cum hiatu legitimo' Vssingius).* Nam meam med aetatem esse uiduam *R obloquentibus Brixio, Muellero Pros. p. 521 (de* multo *vel* nimio *addendo cogitante cum transpositione), Kaempfio de pron. p. 39, aliis. An:* Nam med aetatem uiduatam esse*? — Aliam ab hoc inde versu recensionem statuit Sonnenburgius p. 25 sq.* (720—728. 734. 736. 737). *Cf. ad v. 721.*

721. *'Haud dubie conflictus e v. 719. 730. 733' R. V.* 719 *potius del. Sonnenburgius (itemque mox v.* 735. 738—741 *inter alia). At cf. post Brixium Ribbeckius p. 544 et Langenus Stud. Pl. p. 46. — V.* 722 *de* tun te *dubitat Brixius. Ibid.* nupta *Scaliger. — V.* 724 gnarrent *Bergkius Opusc. I p. 678 abusus rasura in B.*

726. istos *R pro* tuos *'quae mala interpretatio est.'*

728 *sqq. Post v. 729 (ubi de lacuna iam Kayserus cogit.) auctore Ladewigio Philol. I p. 298 sq., suasore etiam Fleckeiseno Philol. II p. 79 hoc ordine versus transponendos esse duxit R assentiente Brixio cum aliis:*

MATRONA

Ne istúc mecastor iám patrem accersám meum 734
Atque ěi narrabo túa flagitia quaé facis. 735
I, Décio, quaere mĕum patrem, tecúm simul
Vt uéniat ad me: ita rém natam esse dícito.
Iam ego áperiam istaec túa flagitia.

MENAECHMVS

Sánane's?

Quae méa flagitia?

MATRONA

Pállam atque aurum quóm meum
Domó suppilas clám tuae uxori ét tuae 740
Degéris amicae? sátin' haec recte fábulor? 741

MENAECHMVS

Heu: hércle, mulier, múltum et audax ét mala's. 731
Tun tíbi surruptam hanc dícere audes, quám mihi 732
Dedit ália mulier, út concinnandám darem? 733

MATRONA

740 Haut míhi negabas dúdum surrupuísse te: 729
Nunc ĕandem ante oculos áttines? non té pudet? 730

V. 729 [740 *R*] Haut *pro* At *reposuit [at cf. v. 655 sqq.], ubi* Hanc *Bothius: quod probans (coll. v. 477. 480) traditum ordinem def. Vahlenus Mus. Rhen. XVI p. 636 sq. (melius Kayserus cens. p. 417). Etiam v.* 729—733 [737—741] *del. Sonnenburgius: cf. ad v. 721. — V.* 731 [737] Eu *Fleckeisenus l. s. s. p. 85: cf. Langenus 'Beitr.' p. 199. — V.* 732 [738] Tun hanc surreptam (*del.* tibi) *Guietus.* Tun tibi surreptam hanc *Bothius:* tíbi hănc *def. Brixius Vahlenusque coll. v. 1072. — Vide ad v. 720. — V.* 734 [729] isto *Muellerus Pros. p. 532.* istoc *Brixius in adn. coll. Mil. 851. — V.* 736 [731] I, Decio *Camerarius.* Epidice *R Opusc. III p. 308.* I, Decso *Fleckeisenus.* I, Decto *Vssingius. Sed defendi potest* Decio = Δεχίων (*cf.* Δεχάς *et* Δορκάς: Δορκίων, *sim.: a* Δεχ— *incipit nomen quaestoris CIA. I n. 159*). — quaese *Colvius in Appul. Metam. IV p. 261 b Oud.: cf. Langenus 'Beitr.' p. 291 sq. — V.* 737 [732] huc ad me: ita rem illi esse *Pylades.* ad me: ita rem mihi esse *Camerarius, ubi* natam *add. R* 'nisi rem esse natam *malueris.' — V.* 739 [734] *sq.* pallam atque aurum meum domo Quum suppilas tuae uxori atque illud tuae *Pylades.* cum pallam atque aurum meum Domo suppilas uxori tuae et tuae *Camerarius.* pallam atque aurum cum meum Domo suppilas clam tuae uxori et tuae *R,* clam *cum Fleckeiseno, addens: 'Ipse conieceram* Domo tŭae suppilas clánculum uxori et tuae. *Nisi males, ex parte duce Pylade:* pállam atque aurum mĕum domo Quom tŭae suppilas úxori et eandém tuae.' *In priore versu* pallas atque aurum meum *Vahlenus Mus. Rhen. XVI p. 635 sq. coll. v. 803* (*ubi* aurum et pallas *est sine pronomine*), *in altero* suppilas tu tuae uxori *Muellerus Pros. p. 532.* suppilas: tuae uxori aufers *Vahlenus, quod non plane probantem cum Hermae XVII p. 622 arguat non meminisse v. 133. 601, ipse non meminit v. 560 sq., Asin. 884 sq. Ceterum post v.* 733 [739] *Kayserus quaedam suppl. ad v. 426 sq. similitudinem.*

742. monstra quidpiam *Scaliger.*

744. tu hominem me esse arbitrare *Pylades.* tute hominem esse me arbitrare *Camerarius.* tu med hominem esse arbitrare *R, ubi* hominem med esse *Fleckeisenus,* esse hominem me *Bergkius Opusc. I p. 148,* hominem esse me *vel* tandem hominem me *Muellerus Pros. p. 506,* hominum hominem me *Onions p. 70.* tute hunc hominem esse arbitrare *Vmpfenbachius melet. Pl. p. 31.* — arbitrare? MA. Nescio. ME. *Pareus.* arbitrare? nescio *Fuhrmannus Annal. phil. CV p. 811.* arbitrere, nescio *Beckerus in Studem. Stud. I p. 240.*

745. cum Parthaone *Camerarius, R: at cf. Bergkius l. s. s. et Ostermeyerus l. s. s. p. 11. Mox de* edepol *pro* at pol *cogitabat R, cui v. 670 opposuit Vahlenus.*

750. Negas mé nouisse, négas nouisse meúm patrem? *Luchsius in Studem. Stud. I p. 61 sq.* Negás te me nouísse, negas meúm patrem? *Fleckeisenus Annal. phil. CXXI p. 124.* Negás nouisse mé? negas adeó patrem? *Brixius diiambum tamen defendens cum Vahleno Ind. lect. Berol. a. 1878 p. 10, 1880 p. 5: eo minus recte, quod ad diiambum*

accedit mala incisio. Totum versum del. Langenus Stud. Pl. p. 303 sq., cum Sonnenburgius una cum v. 748 *sq. et* 751 *sq. secluserit: at neque bene v. 751 a versu 750 divellitur et versui 749 simpliciter adplicatur neque recte vituperant* me *in v. 750, quod ad* quo te *v. 749 refertur. Ad* negas et *pro* negas *substitutum cf.* neget *pro* negas *v. 821. Mox* auom si *Geppertus.*

753. *'Reuvensii Collect. litt. c. 7 de hoc cantico disputatio nulli usui fuit' R.* — ut huic usus *Camerarius* (usu' *Bentleius et* corpu' *757*).

755. mihi facile siet *Bothius* (sit *Weisius, alii*). mihi non sit facile *R: at cf. Ter. Andr. 811. Duo cola iamb. def. Studemundus de cant. p. 54, post quem (p. 45) etiam antea servato* progredi *de penthem. iamb. cogitabat Brixius: at cf. Spengelius 'Ref.' p. 279. Possis* factu facile sit mi, h. s. f.

758. (Vt aetas) mala merx est ergo *Camerarius.* mala mala merx est ergo *Gulielmius.* mala merx mala est tergo *Turnebus Advers. XVII 21, Gruterus.* mala merx est tergo *Lipsius Ant. lect. II 13.* malast merces tergo *R: cf. Opusc. II p. 652 sqq.* mala mers est mala tergo *Brixius.* malast mers mala tergo *Reblinius p. 50.* malast mala merx ergost *Bentleius.* malast merx mala ergo *Bothius, Caesar p. 9 sq.* malast mers, male ergost *Spengelius p. 276 sq., quam scripturam Nonio invito intulit L. Muellerus addens* 'ut *causale est*'.

760. Quas si iam *cum Bothio R improbante Studemundo de cant. p. 22 sq. 47, quocum penthem. iamb. admittit Winterus p. 57.* Quas nunc si *Fleckeisenus.* Quas si hic *Wagnerus.* Eas si *Spengelius 'Ref.' p. 214 sq. cum Muellero Pros. p. 73 improbans quod* ad-Fert quas si *admiserunt Brixius Christiusque 'Metr.' p. 423, ubi* fert *etiam Bentleius: idem* sermost *(utrumque cum B), ubi* sermo sit *Camerarius.* sit sermo *Fleckeisenus.* sermo siet *Bergkius Opusc. I p. 164 adn. senarium constituens. Cf. Blasius de mod. temp. permutat. p. 45 sq.*

761. acris . . . cura est *Gulielmius Verisim. III 20, ubi* haec res . . . curae est *etiam Bentleius.*

762 *sq. Hexametros bacchiacos sic disposuit R (del.* sic *et* se *et cum Bothio Bentleioque* id, *add.* prius, *corr.* quod uelit quodue accersat: ue *cum Dousa et Bothio,* arcessat *cum Lambino):*

Quidnam hóc sit negóti, quod fília repente expetít me, ad se ut írem,
Nec quíd sit, mihí certiús prius facít, quod uelít quodue accérsat.

Vbi hos tetrametros Fleckeisenus effecit (expetiit *cum Bothio):*

Quidnam hóc sit negóti ⟨modó⟩ filia quód sic
Repéntino expétiit ⟨a⟩ me ád sese ut írem:
Nec quíd id sit, mi cértius facít quod uelít me,

hos autem Spengelius p. 212. 243. 279 (cf. 286):

Quidnam hóc sit negóti quod síc filia ád se
Me ut írem repénte expetít nec quid íd sit
Mi cértum facít quid uelít quid me accérsat.

Extrema sic conformabat Langenus Philol. XXXIII p. 711 (cf. 'Beitr.' p. 98. 338):

Nec quíd id sit mihí certiús fecit, quod me ‖ Velít, quod me accérsat.

Medium tetram. etiam Bentleius effecerat per Repénte expetít me ad

se ut [*ut R*] íiem nec quíd sit, *ubi Bergkius Opusc. I p. 110 adn.* med (*cum Bothio*) ut ád sese adirem *antea inter* filia *et* sic *aliquid intercidisse ratus* (*aliter apud Studemundum de cant p. 34*), *mox cret. dim. cum trip. troch. catal. agnoscens: cui in hoc obsecutus Brixius antea coll. Studemundo de cant. p. 44 sqq.* (quod fíliã sic *et* med | ut ád sese irem) *baccheos cum penthem. iamb. statuit, postea* Quód uelit, quod méd accersat *adiunxit, quae verba olim delebat Bergkius mox* Quíd uelit me, quíd me accersat *probans. Ceterum v.* 762 ad sese me ut *Camerarius.* me, ad sese a me ut *Gulielmius, Lingius de hiatu p. 31. — V.* 764 quid rei sit *Bothius.*

765. *De transpositione aliqua cogitat Seyffertus 'Jahresber.' a. 1881/2 p. 46 adn.*

768. abstinent saepe culpam *coll. v. 983 Freundius in Lex. s. v. 'abstineo'.*

771. Nisi aut quid commissumst *R 'quando* commissist *vix Plautinum. Fuit cum Bothio duce conicerem:* Nisi aút quid ille cómmisit aút iurgi caúsast.' *Scilicet Bothius olim scripserat* Nisi aut aliquid commisit aut iurgi causast, *postea* Nisi aut quid commisit aut est iurgi causa (aut est causa iurgi *R cum Lingio de hiatu p. 31, item Hermannus*): *atque ita Spengelius p. 208. 279* (*cf. 271 adn.*), *nisi quod* causa iurgi. *Contra* commisit uir *Muellerus Pros. p. 620 et* uir commisit *Seyffertus Philol. XXIX p. 395, quod miror et ipsis et aliis placuisse. Nam id ipsum quod 'vir commisit' est 'iurgi causa', ut iam 'aut — aut' locum non habeat. Cf. sis Studemundum p. 46. De v.* 772 (*ubi* id quicquid est *etiam Hermannus*) *adde Spengelium p. 283.*

773 *sq.* uirum tristem uideo *cum Bothio R, ubi v.* 774 *cum B adiungens pessimum octon. troch. Vahlenus statuit* uírum uideo *defendens Hermae XVII p. 613 adn. De* tristem *delendo cogitat Vssingius. — V.* 774 Id est quód suspicábar *R dedit: iambicam mensuram post Geppertum commendarunt Spengelius T. M. P. p. 142. 'Ref.' p. 197. 231, Brixius, Muellerus Pros. p. 308, alii. Ceterum notanda videtur summa in hoc cantico concinnitas, in quo v.* 753—760 (*2 : 4 : 2*) *accurate respondent v.* 764—771 (*2 : 4 : 2*) *sequentibus particulis a* Sed *incipientibus* 761—763, 772—774.

776. saluaene aduenio, sed cur *Camerarius.* saluaene? aduenio, sed cur *Lambinus.* saluaen' aduenio? saluaen? *Pareus.* saluaen' aduenio? saluan *Gronovius in Stich. I 1, 10 probante R: cf. ad Trin. 1177.* saluen *post Brissonium de formulis l. VIII, Gruterum, alios def. Brixius* (*cf. etiam Donatus ad Ter. Eun. V 5, 8*) *non plane persuadens Vahleno, qui de* aduenio *confert Epid. 627 sq.*

777. quid ille aútem | abs *Brixius,* quid ílle autem ábs *Muellerus Pros. p. 577. —* distitit *Lambinus. Cf. ad v. 810.*

778. uelitatin (*coll. Ter. Ad. 210*) *Muellerus Pros. p. 577 non improbante Leidolphio.* uelitatis *R Nov. exc. I p. 114 probante L. Muellero. —* fuistis *B. Ad* duo(s) *cf. Studemundus in Woelfflini Arch. III p. 551.*

784. edixi tandem tibi *Camerarius.* '*Minus placet* tandem id edixi tibi' *R.* antehac iam edixi tibi *Muellerus Pros. p. 603. Possis* tandem edixi tibi prius *coll. Trucul. 780. Ceterum cf. Rothius Quaest. gr. I p. 1 sqq. et Seyffertus 'Berl. phil. Wochenschr.' a. 1889 p. 691. — V.* 785 *noli* néuter: *cf. Rud. 854.*

786 *sqq.* ego *cum C om. R: def. Muellerus p. 129 Brixiusque. Mox verba* Nisi non uis (neuis *Bothius*), *quae Seni continuant libri, Mulieri Gruterus tribuit itemque Onions p. 70. Contra Sonnenburgius p. 27 quo loco lacunam statuit R novam recensionem agnoscit versuum* 788—791. 801—807 (*v.* 792—800 *interpolatos habet*), *ut v.* 786 *excipiat v.* 808 *perincommode. Cf. Ribbeckius p. 545.* — *V.* 789 Quod ille faciat *Wagnerus.*

790 *sq. Menaechmo verba* Sane . . . . amplius *tribuebat Ladewigius Philol. XVII p. 464 obloquente Sonnenburgio p. 28 adn.* 'Ceterum *talis potius sententia expectari videtur:* Hau sane sapit: Atqui ob istanc industriam etiam amabit facies amplius' *R.* — istam *Bothius.*

792. tuan *cum Pylade R:* tua *Brixius et, interrogationem delens, Vahlenus.* — *Cf. ad v. 786 sqq.* — *Mox* Siue *post Kaercherum* 'Prosod.' *p. 10 sq. 14 def. Vahlenus ex v 295! Ad* seruirin *v.* 796 *cf. R Opusc. II p. 560, cui repugnat Corssenus* 'Ausspr.' *I p. 323.*

796. una illi *Pylades.* illi una *R: cf. praef.* una eis *Fleckeisenus.* unad *Brixius.* una te *Wagnerus. Cf. Muellerus Pros. p. 578. Possis* dare una opera operam penso. *Vtique desideratur verbum, cui* uiros *subiectum sit neque quadrat* dare pensum (*scil.* te uiris). *Ceterum vel in* postules *certo consilio notaque figura repetito offendit Sonnenburgius: cf. ad v. 786 sqq. Ad v.* 799 *cf. R Opusc. II p. 454.*

800. *De* tanta *cf. ad v. 680.*

801. Quando curatam et uestitam bene habet te *R.* At quando ornatam et uestitam bene habet te *Kayserus cens. p. 420. At cf. append. ad v. 120 et Vahlenus Mus. Rhen. XVI p. 637.* — ampulosam 'prisca exemplaria' *Pii.* amplius ne postules *Saracenus: cf. ad v. 683.*

802. *Cf. ad v. 155.* meliust, mulier, mentèm sanam sumere *S.*

803. suppilauit mi aurum *servato* modo *Kampmannus de* EX *et* DE *praepos. p. 10.* — pallam ex *Camerarius.*

804. clam me *Gulielmius Gruterusque: unde* gerit *Bentleius.*

808. factum est scibo, hominem adibo *Pylades.* — ac conloquar *Weidnerus Advers. p. 16 refutante Seyfferto* 'Jahresber.' *a. 1881/2 p. 49.*

809. 'quod] *an* quid *potius?' R adstipulante Beckero in Studem. Stud. I p. 146.* — dissentatis *Meursius.* decertatis *Gulielmius.* disceptatis *Colvius.* discernatis *Boxhornius.* discertatis *cum Da, ut putabat, R propugnante Goetzio in Woelfflini Arch. II p. 347 ex glossarum memoria. At cf. Cato p. 58, 14 Iord.*

810. *Hunc v. coll. v. 777 del. Sonnenburgius p. 27 itemque Fleckeisenus.* quid tu trux es *cum Pareo Gruterus, quod recipiens* quid illam autem abs ted iratam destituis *Bothius: unde verborum collocatio* quid illa autem abs te irata destitit (*ut v. 777*) *remansit apud R omnesque post eum, nisi quod Vahlenus ex B* iratam destituis *saltem revocavit cum ruina versus* (*cf. Kampmannus de* AB *praepos. p. 22 adn.*), *cum libri ipsi demonstrent* destit *decurtatum turbas dedisse.*

812 *sqq.* Deosque testor testes *Weidnerus Advers. p. 16.* — rei? MEN. Rerum omnium Me nego isti . . . . surrupuisse atque abstulisse ad alterum *Sonnenburgius p. 29, ubi* surrupuisse, atque abstulisse deierat *Camerarius.* surrupuisse et abstulisse: deierat *Wagnerus. Lacunam signavit R* 'quam sic supplere licebit súrrupuisse ⟨pállam neque

eam umquam antidhac Fuisse illius, quám me sibimet⟩ abstulisse dé-ierat. *Aliter Teuffelius Annal. phil. XCIX p. 484* ⟨neque uidisse umquam antidhac Hanc, quae me sibi etiam spinter⟩*: ubi cum dudum notatum esset post Spengelium a Fleckeiseno* atque *non recte omissum, novum idque omnium languidissimum supplementum Vahlenus excogitavit. Qui quod omnes tulerunt vel potius intulerunt mulieris iusiurandum, id nusquam inveniri animadverterunt Sonnenburgius Vssingiusque, non animadverterunt Menaechmi iusiurandum aperte tangi.*

820. me hic in *Camerarius.* '*Totum versum haud scio an talem potius poeta fecerit:* Tún senex ⟨quaeso hércle⟩ habitare mé ais (*aut* me ais hábitare) in illisce aédibus' *R.*

821. Mv. nimio haec impudenter *Camerarius.* Se. nimio (*cum Acidalio*) hoc (*cum Bothio*) ludicre (*cum Pareo*) *R:* '*de quo tamen dubitatio non levis restat*'. Se. Immo ludis, si hoc *Kayserus cens. p. 419 sq.* Se. immo hercle ludicre *Vahlenus Mus. Rhen. XVI p. 638, ubi* ludibrio *Luchsius Studem. Stud. I p. 39 ibidemque* ridicule *Studemundus,* peiure *Seyffertus Stud. Pl. p. 22,* tu temere *Vssingius.*

822. exmigrasti *R, ubi* exmigrastis *Vahlenus desiderat: at recte singulari utitur adversus patrem familias.* — Se. concede *inde a Saraceno vulgabatur.* — huc sis *R cum Acidalio.* huc mea *Fleckeisenus. Probabilius visum uno loco eoque per se vitioso mutare: cf. Amph. 771.* — *V.* 823. quem in locum autem, obsecro *Dousa.*

824. ludit te hic profecto *Bothius* tu te *servans.* — tu technas *e* '*codd. ant.*' *Pius affert.* Se. (*sic Camerarius*) non te tenes *R.* Se. non tu tenes *Vahlenus* (tu tenes *in B exstare fingens*)*: quae verba Matronae dedit Muellerus* '*Nachtr.*' *p. 129* (*etiam* Se. non tu taces *commemorans, quod mox suasit Weidnerus*) *unaque cum antecedentibus Brixius mirante Vahleno: sed cf. Pseud. 216.*

825. iocatus es nunc hanc rem age *cum Camerario R. Cf. Pseud. 195.* iocatus *om.* es *def. Olsenus p. 29. Totum versum Matronae Brixius Wagnerusque dant refutantibus Lorenzio* '*Jahresber.*' *a. 1877/8 p 112 et Ribbeckio p. 545.*

826 *sq. Alii recensioni hos versus tribuit Sonnenburgius p. 29 sqq.* — tibi mecumst *pro* mihi tecumst *Luchsius Herm. XIII p. 498: at cf. v. 323 sq.* — quid nocui ‖ Tibi aut *Pylades.* quid feci ego ‖ Tibi aut *Camerarius probante Vahleno, qui hiatum* (*ex v. 389!*) *def. in versu omnino ἀμέτρῳ.* quid ego tibi ‖ Feci aut *Geppertus.* numquid tibi ‖ Feci ego aut *Langenus* '*Beitr.*' *p. 145.* sanan tibi ‖ Mens est aut *R.* quae mens tibi ‖ Aut *Ribbeckius p. 545.* — Aut isti adeo *Braunius Observ. gramm. p. 30, qui lacunam post hunc versum, non post v. 829, statuit: idemque sentit Ribbeckius.* — quae molestast mihi *cum Weisio R.* quae molesta fit mihi *Geppertus* (*itemque admisso* Ti(bi) aút *Leo Herm. XVIII p. 585!*). molesta quae mihi est *Vahlenus.* quae molestast dudum mihi *Ribbeckius.* — Sen. Quomodo? *Bothius.*

828. uiere *Scutarius.* urier *codd. Pyladis probante Elmenhorstio Observ. in Arnobium I.* uertere '*quidam codd.*' *Pii.* lurere *Meursius, quod* '*verbum ἀναλόγως factum*' *fortasse audendum etiam R visum est probavitque Onions p. 71 simul* maculas *pro* oculos *commendans.* lucere *Bothius.* rubere *Weidnerus p. 16.* turgere *S.* — et uiridis *Bothius idem* luridus *duce Meursio coniciens.*

829 *sqq. Post hunc versum Acidalius inseruit, qui in libris collocatur post v. 843: quod probans inter v.* 829 *et* 831 *lacunam signavit* R *(cf. ad v. 826 sq.): 'ubi enim* eum insanire*?' Vbi recte ad notas insaniae antea enumeratas provocarunt Rassowius (in thesi I dissertationi de subst. Pl. add.), Sonnenburgius, Vssingius. Versum illum, quem suo loco def. Vahlenus (simul improbans quod post* ultro*, non post* aiunt*, distinxit Vssingius coll. Auberto 'Tidskr. f. Phil.' I p. 112 sqq.), ut dittographiam (cf. v. 832. 962) secl. Sonnenburgius (assentiente Langeno Stud. Pl. p. 304) in eandem suspicionem trahens v.* 844—847. *De duobus praeterea versuum qui insecuntur paribus invertendis cum dubitanter cogitaverit Acidalius, hoc quoque recepit* R*: repugnant Langenus Philol. XXXIII p. 712, Vssingius, Brixius (de v. 831 assentientes), Sonnenburgius p. 30 adn. Sic igitur locus perhibebatur in proecdosi:*

ut óculi scintillánt uide.

830 * * * * * * *

Menaechmvs

Heí mihi, insaníre me aiunt, últro quom ipsi insániunt.

Matrona

Vt pandiculans óscitatur. quíd nunc faciam, mí pater? 834

Senex

Cóncede huc, mea gnáta, ab istoc quám potest longíssume. 835

Menaechmvs

Quíd mihi meliust quám, quando illi me ínsanire praédicant, 832
835 Égo me ut adsimulem ínsanire, ut íllos a me apstérream? 833
Eúoe *e. q. s.*

Vbi v. 832 [834 R] Sed quid *dubitanter Langenus obloquente Vssingio. — V.* 833 [835] Vt ego me *Fleckeisenus.* Ego me ut R *'quanquam magis etiam placiturum sit* Égo ut adsimulem me insanire*': atque aut hoc aut* quam ut *et* Ego med *postulat Nov. exc. p. 42, ubi* Egomet me *Muellerus Pros. p. 729 sq.: cf. Rothius Quaest. gramm. II p. 17 et Schererus de* QVANDO *partic. p. 41 sq. — V.* 834 [832] Se. Vt pandiculans oscitatur. Ma. Quid n. f. m. p. ☞ *duce B. — V.* 835 [833] quam potis *Fleckeisenus.*

836. Euhoe atque heu Bromie *Saracenus et* Euoe *substituens Camerarius.* Euhie atque heu Bromie *Bothius (quod vel post Langenum probavit Vahlenus).* Euie, Euie, Bromie *Guyetus.* Euoe Bacche: heu, Bromie R*: ubi* heu *ferri non posse demonstravit Langenus 'Beitr.' p. 201.*

839. *De* poste *cf. R Opusc. II p. 541 sqq. — In 'priscis et membranaceis exemplaribus'* chrysalus *legi testatur Pius.* illicircofaluf *etiam codd. Pyladis.* illic hircus alius *cum Saraceno Beroaldoque R.* ille hircus, alias *Bothius.* illic hircus salius *Palmerius Spicil. p. 147, ubi* olidus *Seyffertus Philol. XXVII p. 839,* caluos *vel* canus *Muellerus Pros. p. 730 adn.,* uetulus *Goetzius. —* ircus *vel* irquos *Onions p. 71. Fortasse latet comicum aliquod compositum, velut* hircasellus.

841. ex oraclo mi R *(item Fleckeisenus), postea* mi ex oraclod *praeferens Nov. exc. I p. 64.* mihi | ex oraclo *Bothius,* mi ex oraclo |

Kampmannus de reb. mil. Pl. p. 27, ubi oraculo *cum B def. Spengelius T. M. P. p. 184 dubitante etiam Langeno 'Beitr.' p. 7 adn.* nunc mi ex oraclo *Wagnerus* (*ubi* nunc Apollo *collocandum erat*).

842. illice *Bothius olim. — Fuit qui de* lampadibus candentibus *cogitaret.* lampadis *cum Fleckeiseno probat Bucchelerus de decl. p. 6: adde R Opusc. II p. 636 adn., Muellerum Pros. p. 53 sqq, Koehlerum de troch. septen. Pl. p. 4, alios.*

843 *sqq.* exurere *etiam codd. Pyladis: idemque 'alibi' adscripto Pius affert. De insequentibus cf. ad v. 829 sqq. — V.* 844 *de* heus *cf. Handium Turs. III p. 74. Verba* Quid agimus *Seni adiungit Vssingius, contra v.* 845 *sq. Matronae tribuit Ribbeckius p. 545 sq.: at cf. Langenus Stud. Pl. p. 154 sq.*

846 *sq.* Me. amplius enim uero nisi ‖ Occupo *Camerarius.* amplius. Me. Enimuero nisi ‖ Occupo *Acidalius 'quod fraudi fuit Handio Turs. IV p. 193.'* amplius. Me. Hem, iam reor, ‖ Ni occupo *R, ubi* Nunc haereo *Brixius olim,* Enim haereo *Vssingius ad Aul. 492* (*iam ad* Enim periculum est *aberrans*), Quid enim haereo *Vahlenus,* Enim uero haereo (*antea* amplius quid faciat *traiciens*) *Onions p. 71,* Enim serio (*coll. Poen. 435*) *Ribbeckius p. 546. At aliquid respondendum erat Matronae post* Quid, si ego *neque quidquam desideratur ante* Ni occupo*: immo si velut* enim haereo *praemittis desideratur* Nam (*cf. Brugmannus de* NI *partic. p. 4*). — *Ad* aliquid *cf. Studemundus ad Vidul.*[2] *p. 52. Possis* aliquid consili mihi, hi (occupabo aliquid mihi consili *inter alia Muellerus Pros. p. 557. 730*). — hi me domum ad sese *Bothius: 'haud scio an vere' R.*

848 *sq.* me uotas in *cum B Pareus.* men uotas in *R refutante Kaempfio de pron. p. 43.* — me uetastin huius ori *Bothius.* — parcere] pascere *vel* spargere, *et antea* Pugnos, *quidam apud Acidalium.* impercere *adscripsit Scaliger. Ceterum* parcere, Ni . . . . crucem? Faciam *R,* parcere? Ni . . . crucem, Faciam *vulgo,* parcere. Ni . . . crucem, Faciam *Handius Turs. IV p. 193: cf. Brugmannus p. 7.* — Ni a meis *Vahlenus prae litterulis neglegens sermonem: nam* abscede a me *recte dicitur,* a meis oculis *ne insaniens quidem dicet* (*cf. si tanti est Kampmannum de* AB *praepos. p. 21 sqq. et de* EX *praep. p. 13*). — abscedat maxumam in malam crucem *R itemque Luchsius in Studem. Stud. I p. 20, nisi quod* in *delet probante Studemundo ad Vidul.*[2] *p. 50. Sed ut librorum memoria recte improbatur, ita non est quod* magnam crucem *improbemus et ratione parum probabili corrigamus: cf. Stich. 625, ubi* summam crucem *exstat item singulariter.*

851. amabo te, adserua *Bothius.* amabo, tu adserua (*vel* adserua hic *vel* adseruato) *Muellerus Pros. p. 577 sq. Ceterum v.* 852 *dubito, num per* audio *poetae manus restituta sit.*

853. a me amoui *cum Bothio R 'nisi* hinc *males: atque ita Fleckeisenus.'* nunc *iterabat Gruterus.* nunc hunc ego perimam *'vetus cod.' Acidalii.* nunc hunc petam *Vssingius.* — hunc hircum impurissumum *Palmerus Hermath. VII p. 141 sq.* hunc impuratissumum *Onions p. 71. Ceterum* puta mē *a Dd huic versui adscriptum, ut vid., intellegas de loco* Me(naechmo) *tribuendo.*

854. Titanum Caelo prognatum *'nonnullos legere velle' Lambinus narrat: cum Saraceno scilicet.* Titanum *def. etiam Koenigius Quaest.*

Pl. ed. a. 1883 p. 10 sqq. intellecto Tithono: at cf. post Kiesslingium Anal. Pl. II p. IX sq. Ostermeyerus p. 12 sq. et Seyffertus 'Jahresber.' a. 1883/5 p. 94 sq. Cygno qui cluet *Palmerius p. 716 et Colerus: cf. Luchsius l. s. s. p. 51.* qui lucet Cyno Mosco *e vet. cod. adscripsit Scaliger, ipse* cluet *et* Gyga *corrigens.* Cucino prognatum patre *Wagnerus.*

858 *sqq.* huic seni ‖ Exossabo, dein dedolabo *Camerarius et,* hunc senem *revocans, Lambinus.* hunc senem ‖ Ossum fini dedolabo *Gronovius, cui de anacolutho assentiuntur Schwabius p. 414 sq., Reblinius, alii* (*cf. ad v. 175 et Pseud. 216, ubi item de gestu supplente cogitandum*). hunc senem ‖ Osse tenus dolabo et concidam *R coll. Epid. 488, de quo valde dubitans Opusc. II p. 252 saltem* ei *post* assulatim *add.* (*alii ante* assulatim, *ubi possis* hac). *Minus recte iudicarunt Teuffelius Ann. philol. XCIX p. 485 et, lacunam post* senem *statuens, Brixius: cf. Muellerus Pros. p. 578, 'Nachtr.' p 89. De* osse fini *adeas Neuium I p. 219 sq., Iordanum Vind. serm. l. ant. (1882) p. 14, Woelfflinum Arch. I p. 424.* — huic seni ‖ male mi sit, nisi assulatim dedolabo *L. Muellerus ad Nonium quamquam non ignorans* osse fini *nihil habere in quo offendas* (*cf. Append. p. 421*): *v. testim.* — uiscerans *Vssingius.* — *V.* 858—861 *securi ancipiti iugulat Sonnenburgius etiam de exitu scaenae dubitans.* — *V.* 860 praecauendumst atque adcurandumst *serv. Vssingius, Vahlenus.* — *V.* 861 ego *del. Bothius.* — *V.* 864 uetulum *etiam Bentleius.* — e dentibus '*in nonnullis exemplaribus legi*' *Pius scribit.*

865. iam stimulum in manumst *etiam cod. Meursii.* stimulus iam in manust *R recte* stimulum *gen. neutrius plerisque probatum improbans.* — *V.* 867 in flexu *Salmasius, Lambinus.*

868. minaris *Guietus, Bentleius.* — ecce autem, Apollo *Muellerus Pros. p. 578.*

869. qui hic stat *R cum Bothio.* qui astat *S: quamquam* qui stat *defendi potest cum Vahleno ex Poen. 1224* (*non ex Pseud. 967*).

870 *sq.* capillo me hinc *Bothius olim: itemque Bentleius et Kampmannus de* DE *et* EX *praep. p. 1, admisso* quis hic est. '*Fortasse fuit* me capillo dum hinc (. . . deripit, Imperium . . . Apollinis?)' *R, qui* capillod *suasit Nov. exc. I p. 75.* capillo me nunc *vel* ui hinc *Muellerus Pros. p. 657.* capillo qui med *S: cf. v. 1011.*

871. Imperium tu deum demutas *Vssingius, cum Brixio haerens in* Apollinis, *ubi vocativum exspectes: quod non perspexit Sonnenburgius p. 31 adn.* — dictum (*ut BCD*), *Scioppius Susp. lect. V 1.* — edictum? Apollo, ades. *S* (*cf. CDa*).

872 *sq.* Heu, mórbum acre hercle *Guietus.* Heu, mórbum hercle acrem *cum Bothio Bentleioque R.* Heu ‖ Edepól morbum acrem *Seyffertus Stud. Pl. p. 5.* Heu hercle ácrem morbum *Studemundus apud Kellerhoffium de colloc. verb. Pl. p. 79.* Heu hércle morbum acutum (*del.* ac durum) *Spengelius. At quam post hunc versum lacunam signavit R probantibus plerisque* (*ubi* Homunculorum uires quam pereunt cito *suppl. Wagnerus*), *ea in ipso versu excurrente statuenda erat.* — *V.* 874 *sq.* '*magis placitura sit talis conformatio:* Vel huic qui insanit, quom ualuit paulo prius, Vt derepente t. m. d.' *R.* Vel hic insanit: paulo quam ualuit prius *Brugmanus de iamb. sen. p. 41 male et* qui *delens et efferens* paulo.

876. *Distributionem Bothianam, quam iam a. 1772 Warnerum*

occupasse monuit Wagnerus, etiam Spengelius probat de act. p. 19 sq. (*adde Baierum p. 112 adn.*). *Aliter Studemundus de cant. p. 65. — Pro* quaeso *coni.* plane *Kochius Em. Pl. p. XI vituperatus a censore* '*phil. Anz.*' *V p. 253.*

877. Qui ui me *R ad* ut ualídus insaniam *addens:* '*de quo alibi dicam.*' *Cf. Brugmanus de iamb. sen. p. 41.* ut ualens *vel* ualidus ut ego insaniam *Brixius in adn.* sanus ut uesaniam *Wagnerus.* ut ui ualida insaniam S.

881. Ne ei iam índicetis *R: at cf. Vahlenus Mus. Rhen. XVI p. 638. Hunc v. cum antecedenti alii eique antiquiori recensioni tribuit Sonnenburgius.*

882. *Inde ab hoc v. usque ad v.* 888 *cum Weisio seriorum manum agnoscit Sonnenburgius p. 32: cf. Langenus Stud. Pl. p. 304.* — oculi aspectando *Pius.* oculi aspectando mihi *Pylades.* oculique spectando *Camerarius* (*cf. ad testim.*). mi, oculi spectando *R postea* sedendod *commendans cum Bothio Nov. exc. I p. 72.* et oculi spectando *Fleckeisenus.* illi, oculi spectando *Muellerus Pros. p. 506.* oculi ἔξω spectando S *dubitanter coll. Trucul. 558 ducibus B C D.*

887. me dicam medicum ducere *cum Bothio trai. R: cui* me medicum dicam ducere *praeferrem. Cf. Luchsius in Studemundi Stud. I p. 17.*

888. *De* moue(t) '*recte Scioppius Susp. lect. V 1, prave Beckerus Quaest. p. 13*' *Vssingiusque.*

889. Quid esset *om.* illi *Geppertus.* Quid esse illi *Pius, Bentleius in Hor. Epist. I 2, 34.*

890. laruiatus aut cerritus *Bentleius.* laruatus aut cerritust *Brixius: cf. ad v. 295 et v. Olsenum p. 13.*

894 *sqq. Sic ordinatos atque correctos dedit R obloquentibus Scyfferto Philol. XXV p. 452 sq., Vssingio, aliis:*

MEDICVS

893 Perfacile íd quidemst. 893
Quin sóspitabo plús sescentos ín die. 896

SENEX

895 Magná cum cura ego íllum curarí uolo. 894

MEDICVS

Sanúm futurum méa ego id promittó fide: 895
Ita illúm cum cura mágna curabó tibi. 897

Atque v. 896 [894 *R*] sospitabo *etiam Scaliger voluisse videtur, qui* suspitabo *adscripsit: ubi* suspirabit (*non* suspirabis) *Bothius* (*et* sexcentos in dies *cum Camerario*), suscitabo (*et* sescentos in die *cum R*) *Kochius Em. Pl. p. XI,* suppeditabo (*et* sescenta ei in die) *Seyffertus itemque Vssingius* (*sed* mystilabo) *et Palmerus p. 142 sq.* (*sed* insputabo, *vel* subus piabo *et* sescentis). *Verbum* suspirabo *vindicavit Lambinus* (sexcenties in die *vel* sexcenties die *corrigens et* '*cuiusdam*' plus quam sexcentos dies *commemorans, qui* plus quam *a Pylade sumpsit): cuius explicationem repetens Vahlenus Camerarii* sescentos in dies *firmari posse opinatur Amphitruonis fragm. VI, quod et alienum est a sententia et* in die *praebet ex memoria unice vera! — V.* 897, *ubi* ego *del. R, aut* cum *aut* Ita *del. Bothius* (ita *in versum antecedentem post* sescen-

ties *adhibebat Acidalius*), *de* Ita illum égo *cogit. Seyffertus, de* Ita ego eum *Kaempfius de pron. p. 9.*

898. *Hunc versum, quem uni Medico continuabat Camerarius, inde ab* Obseruemus *Medico dedit* ℜ *cum Acidalio; uni Seni cum BFZ tribuens* obseruemus hominem *traic. Onions p. 71. Male* ecce eum *Schenkelius Stud. Pl. p. 694 et* Attat *vel* Eum (*vel* Hinc *vel* Clam) opseruemus *Muellerus eodem loco. Cf. Bergkius Opusc. I p. 149 adn. Ceterum* opseruemus *pluralis maxime Senem decet, non Medicum qui* opseruabo *potius diceret.*

900. Quom quae me clam ℜ *mox* omnia ea *cum Bothio invertens. Totum versum sic formabat Fleckeisenus Philol. II p. 89:* Quaé me ratus sum fácere clam omnis, ómnia ea fecít palam. *An* ea omnia edictat? *Contra* ea ómniá fecít *def. Vahlenus Herm. XVII p. 606 sq. ex locis similiter corruptis.*

903. ego hemonem *Bothius.* ego homonem *Bergkius Opusc. I 149.* ego hercle hominem ℜ. ego hominem hercle *Fleckeisenus, cui mox* pol ego hominem *placuit Epist. p. XVIII.* ego hodie hominem *Muellerus Pros. p. 709.* ego hominem hodie *Luchsius Herm. VI p. 275.* — uita deuoluam *Camerarius.* uita iam euoluam ℜ *postea* uitad *commendans Nov. exc. I p. 64 cum Bothio et Buechelero de decl. p. 48.* ui uita euoluam *Bergkius* (*cf. etiam* 'Beitr.' *p. 70*). uita euitabo *Onions. At non est quod duobus locis versum labem traxisse statuamus. De* oppido *cf. Langenus Anal. Pl. III p. 11 sq.*

905. mea anima priuo uirum *Ribbeckius p. 546.* iam mei priuabo uirum *coll. Afran. 152* ℜ. *Vna cum antecedenti hunc v. del. Sonnenburgius p. 33 sqq. Mox* ut mos est meretricibus *Camerarius.*

909. *Ante hunc v. lacunam statuit Ladewigius obloquente Brixio.* — *V.* 910 cur exsertas brachium *iecit Lambinus.*

912. Se. ecquid sentis? Med. quidni sentiam? Non potest *e. q. s.* ℜ *cum Acidalio: librorum distributionem servat Vssingius.*

913. ellebori unguine *duce Bb Lachmannus Opusc. I p. 189* (*merito improbans vulgatam* iugere)*: quod probarunt cum* ℜ *omnes, nisi quod* uno unguine *Muellerus Pros. p. 578. At cum omnino non agitur de* ellebori unguine (*cf. 950, al.*) *tum desideramus modi significationem quandam eamque exaggeratam. An exstitit* iugmine (= iumento)*?*

915—917. *Sic constituit* ℜ*:*

Album an atrum uínum potas? Men. Quíd tibi quaesitóst opus?
Med. * * * * * Men. Quín tu is in malám crucem?
Sen. Iam hércle occeptat ínsanire prímulum. Men. Quin tú rogas, *medium versum sic reconcinnare conatus Opusc. II p. 274 sqq.* ⟨Magni refert, qui colos sit.⟩ *et v.* 917 tu rogas *cum Bothio* (*postea inscite* primum *corrigente*)*, pro quo olim* me rogas *dederat* (tu *etiam Pylades del.*)*: ubi servato* tu me interrogas *Bentleius* furere *pro* insanire*, Vahlenus autem sic:*

Album an atrum uinum potas? Men. Quin tu is in malam crucem?
Sen. Iam hercle occeptat insanire primulum. ⟨Men. Quin tu taces?⟩
Quid tibi ⟨autem⟩ quaesito opus est? Quin tu med interrogas *e. q. s.*

*Contrahendum, non augendum ex notatione illa sane valde dubia**), *hunc locum esse cum Sonnenburgio censet Ribbeckius p. 546* (*post* Album an atrum uinum potas *adiungens* Quin tu med interrogas), *qui etiam in insequentibus dittographiam agnoscunt. At quomodocunque de loci integritate iudicamus, lacuna statuenda erit non tam ex notatione illa quam ex ipsa versuum dialogique ratione. Certe verba* Iam hercle occeptat insanire primulum *esse non possunt nisi Medici, cum et huic maledixerit Menaechmus et Seni dudum constet de plena insania.* — *V.* 918 poeniceum *voluisse videtur R.*

921. perciit insania '*prisca exemplaria*' *Pii, qui* '*alibi legi*' percipit insaniam *addit.* percitus (percitust *Weisius*) insania *Pylades.* percipit uesania *Bothius, Onions: fortasse recte.* percipiat insania *R Prol. Trin. p. CLXXXVI.* percipit eum insania *Bentleius. Cf. Fleckeisenus Ann. phil. LXI p. 34, Corssenus* '*Ausspr.*' *I p. 352. II p. 492 sq., Muellerus Pros. p. 79, Curtius* '*Verbum*' *I*^{2} *p. 207, al.*

922. aliam occipis fabulam *duce Bb Camerarius.* alia. Se. occipias fabulam *Meursius.* Se. aliam occipias (*vel* occipito) fabulam *Dousa Expl. III 6.* Se. alia occidis fabula *Gruterus.* alia. Se. occidis fabula *Bothius.*

923 *sq.* mihi hoc: solent tibi oculis umquam *R Opusc. II p. 767* (*cf. 275 ubi* solentne tibi oculi u. *improbat, ut* solent tibi umquamne oculi *in praef.*). mihi (*vel* mi hoc): en umquam solent tibi oculi *Muellerus Pros. p. 557.* Dic mihi hoc: oculin solent tibi umquam S. — *V.* 924 (*quem ante v.* 926 *traiciebat Meursius*) tun me *R, Bothius olim. De* lucustam *forma cf. Schwabius p. 415: ibidem* ignarissime *cum quodam apud Gronovium commendat.*

925 *sq. Casu inter testim. intercidit Nonius p. 255, 1 M.:* crepare est sonare. Plautus in Menaechmis 'dic mihi . . . . tunc crepant.' — mihi, en umquam *vindicarunt Gulielmius Misc. quaest. c. 5, Acidalius in Cistell. c. 2.* — tibi intestina *Camerarius.*

928. facilen tu dormis cubans *Medico continuabat Scioppius, Bentleius,* facilin tu domituris *Scaliger. Tales versus Acidalius commendabat:* Perdormiscin? Men. usque ad lucem. Med. facilen' obdormis? Men. cubans Obdormisco *e. q. s. De* facilin *cf. R Opusc. II p. 560, Schraderus de -ne partic. p. 13.*

929 *sq. Hunc v. del. Vssingius unaque cum antecedentibus* (*inde a v.* 919) *Sonnenburgius: cf. ad v. 905. 915 sq.* — *V.* 933 *versui* 929 *sq. sine ullo defectu Vahlenus continuari putat* '*ridicule*'. — argentum quoi ego *R.* ei argentum quoi *Muellerus Pros. p. 558.* argentum quoii *etiam Ribbeckius p. 541* (cuui *Acidalius*). *Cf. praef.*

935. Imo modestior *Camerarius.* I, modestior *Bothius.* Immo honestior *Kampmannus de reb. mil. Pl. p. 40, de de et ex praep. p. 6 et Brixius Quaest. p. 30.* Immo melior *Brixius in edit.* Immo noster *R. Cum Spengelio faciunt Vahlenus conferens Asin. 599 et Ostermeyerus p. 14 sq.: Vssingius etiam in eo quod v.* 934 occeptat de illis uerbis:

---

*) *Ne tamen praefracte neges cum quibusdam potuisse illa aetate aliam eamque pleniorem memoriam suppetere, sufficit ad Turnebi membranarum exemplum provocasse. Ac mirum certe et memorabile, inveniri hanc notationem ad locum sine dubio perturbatum.*

caue tibi *distinxit: at cf. Lorenzius ad Mostell. 773 Brixiusque ad Mil. 1029. Lacunam ante hunc v. statuebat Ladewigius Philol. XVII p. 462 refragante Sonnenburgio p. 35 sq. ubique retractatorem culpans.*

937. *De* insanus *perverse iudicat Olsenus p. 31.* insanisti *R.* insaniuisti *Muellerus Pros. p. 103. 580* (*etiam de* Egōne *cogitans vel de* Egon *et* tu tu istic *vel* tu istic inquam*: cf. Schraderus p. 11. 14*). *Post hunc v.* (*non post 938*) *talem* 'versum' *desiderat Vssingius* ⟨Meo scipione (*!*) te fracturum esse aibas ossa atque artua⟩. *Refutat Sonnenburgius p. 36, probat Ribbeckius p. 547 una cum altera lacuna.*

938. citis *pro* iunctis *vel tale quid Schwabius postulat.* — minitatus *om.* es *def. Olsenus p. 33.*

939. *Exempli causa Vahlenus proponit:* Men. Quis se dicit haec me facere uidisse aut quis arguit? *Minus languidum foret:* Men. Egon? insanos hercle oportet esse qui haec med arguont. *Cf. ad v. 937.*

940. ecce te *Camerarius.* haecce te *cum Scioppio Susp. lect. V 1 R olim, postea* haec ted *probans Nov. exc. I p. 37: cf. Muellerus Pros. p. 578. 734.*

941. Iouis scio *R* (*cf. Parerg. I p. 341*)*: at cf. Trin. 84, Muellerus* 'Nachtr.' *p. 22.* scio Iouis *Gruterus.* aio Iouis *Pareus: quod litterularum causa in CD ex aperta dittographia ortarum* (*ut in eisdem codd.* b d *versu sequente*) *praeferunt Vahlenus Vssingiusque neglecta loci ipsius indole.*

942. tete esse *vel* tepte esse *Kampmannus de* in *praep. p. 22: cf. Buechelerus de decl. p. 25, R Nov. exc. I p. 28, Bergkius* 'Beitr.' *p. 47.*

945. hoc *Camerarius: unde* Satin' hoc pro sano? m. m. r. *Acidalius. — Cf. ad v. 683.*

946. si quid *pro* quicquid (*ut Epid. 284*) *Luchsius Herm. VIII p. 118 sq.*

950. *Hunc v. cum sequenti* (*vel potius antecedenti*) *interpolatori tribuit Sonnenburgius p. 36.* — '*De transponendis* faxo potabis *videtur Hermannus Elem. doctr. metr. p. 88 cogitasse: de quo v. praef.*' *R: aut sic aut* aliquos faxo *Muellerus Pros. p. 558, ubi* hos aliquos *etiam Kochius Em. Pl. p. XI.*

954. adserua, medice, tu istunc *B*. — ego ibo *Camerarius* (ibo ego *Bothius*)*: quod cum per errorem ex B notaverit R hiatum* ego | ibo *lubenter def. Vahlenus,* ego abibo *Schwabius p. 416 suasit, de* ego immo ibo *cogit. Seyffertus* 'Jahresber.' *a. 1881/2 p. 88 adn. comparatis locis nequaquam similibus.* ad me ibo *Muellerus* 'Nachtr.' *p. 86* (*alia antea temptans Pros. p. 651*) 'ego' *illud adhibens in v.* 956 *ante* abeo.

955 *sq.* tuos *cum B R. Cf. Schwabius, Brixius, Muellerus Pros. p. 641.* 'Nachtr.' *p. 86. An fuit:* tu seruos tuos, *ut* Iúbe hŭnc, *non* hunc *tantum in v. 956 adhibendum sit? — V.* 956. Ad me deferant *Acidalius* (*at cf. v. 999. 1013*). — Med. Abeto *B*. *Cf. ad v. 954.*

957. solus nunc (*om.* sum) *Pylades.* nunc solus sum *servat Vahlenus sine adn.* nunc *del. etiam R et Fleckeisenus Exerc. Pl. p. 30 sq.: cf. ad v. 958.*

958. me hice *Lambinus.* med hice *Acidalius.* hice me *R.* me hisce *Brixius olim.* med hisce *Schmidtius de pron. p. 26.* nunc me hisce (*v. s.*) *Muellerus* 'Nachtr.' *p. 86* (*cf. Kaempfius p. 38*). — me hic homones *Bergkius Opusc. I p. 148.*

960. neque pugnas ego nec litis *R: at cf. Vahlenus ad v. 1073 ed. suae [1091], Kaempfius p. 41, Caesar l. s. s. (qui Pers. 525 affert).*

961. Sanus saluŏs *Brixius coll. Amph. 730. Pseud. 1068: at sic* alios *non quadrat iuxta* homines. — noui ego homines *R.* noui homones *Bergkius.* probe noui homines *Wagnerus.*

962. An, qui perperam insanire me aiunt, *Pylades.* An illi, perperam insanire qui aiunt me, *R. Cf. Hintzius de* AN *partic. ap. prisc. scr. vi et usu, ed. Hal. a. 1887, p. IV. VI.*

963. cupio: uoxor *Kochius Annal. phil. CI p. 283 sq., 685.* quom cupio, uxor *Muellerus Pros. p. 603.* cupio: id uxor *Onions p. 72.* coepio? uxor S (*cf. v. 960*). *Camerarii scripturam commendat B v. 672. Ceterum hunc versum cum sequentibus fere solos ex hac scaena ingenuos habet Sonnenburgius p. 33 sqq. Cf. Langenus Stud. Pl. p. 155.*

965. Hic ergo usque ad noctem si adstem *Vssingius.*

966 *sqq. De muta persona addenda dubitat Spengelius 'Scenentitel' p. 270. At et verba ipsa v. 965 et actio quae sequitur demonstrant in limine domus consedisse ac fortasse obdormivisse Menaechmum. — 'Multis modis male habitum in libris canticum ex parte feliciter Hermannus restituit Elem. doctr. metr. p. 309 sq.' R. — V.* 967 cogitát *del.* que *cum Hermanno R obloquente Bergkio Opusc. I p. 163 sq., Studemundo de cant. p. 39, Spengelio, aliis. — V.* 968 rem | eri *def. Christius 'Metr.'*[2] *p. 420.* suo rem heri *Hermannus.* rem sui eri *R 'nisi* rem eri tam *males'.* res heri *Bothius.* ab re rem eri *Spengelius 'Ref.' p. 249 (cf. 207. 276). Cf. Muellerus Pros. p. 620. —* quasi (*vel* tamquam si) *Lambinus, Langenus 'Beitr.' p. 292 sq.: cf. Spengelius p. 249 adn. —* adsiet *Bergkius Opusc. I p. 164, senarium constituens, et Spengelius* rectiusque *addens* (*vel* quasi ipse adsit aut rectius rei). *Cf. Studemundus p. 40, 82. — V.* 971 (cor) modestumst *Bothius.* modeste modestumst *Bergkius.* modeste scitumst *Langenus Philol. XXXIII p. 712* (*cf. Anal. Pl. I p. 5 et Hasperus 'phil. Anz.' XVII p. 119*). modeste sedatumst *Spengelius* (expolitumst *Vssingius!*). modeste situm in spest S. *Male hunc versum cum sequentibus discripsit Vahlenus Hermae XVII p. 615. Proxima sic exhibuit R:*

Recórdetur quí sunt nihili, ís quid pretí detur áb suis erís.
[Ignauis improbis uiris.]
Verbéra compedés,
Molaé, lassitúdo, famés, frigus dúrum:
Haec prétia sunt ignáuiae: id égo malum male métuo.
[Proptérea bonúm certumst pótius quam malum ésse.]
Magis múlto patior fácilius ego uérba, uerbera ódi:
Nimióque edo lubéntius molitúm quam praehibeo á me.
Proptérea eri imperium éxsequor, bene ét sedate séruo id:
Eóque exemplo séruio, tergo ín rem ut arbitro ésse.
Atque íd mihi prodest. álii, ut esse in sŭam rem ducunt, íta sint:
Ego íta ero, ut me esse opórtet. id si adhíbeam, culpam abstíneam,
Eró meo ut omnibus ín locis sim praésto, metuam haut múltum.
Propést quando haec mea méus erus ob fácta pretium exsóluet.

972—975. *Sic Hermannus:* Recórdetur íd qui nihilí sunt quid hís ‖ Pretí detur áb suis herís, ‖ Ignáuis improbís uiris, ‖ Verbéra, cóm-

pedés, ‖ Molaé mágna lássitúdó famés (*deinde* Frígus . . . mále malum, Métuo . . . quám malum, Nám magis . . . uerbera ódi ego [*sic, antea* facilus *admittens vel. corr.* facile], Nímioque . . . praéhibeo *comprehendens*): *cuius vestigiis insistens dochmios cum iambis mixtos statuit Leo Mus. Rhen. XL p. 171 improbatus Seyfferto* '*Jahresber.*' *a. 1883/5 p. 37 adn. Vbi Bergkius p. 165:* Recórdetur córde id, qui níhili ‖ Súnt quid iis preci détur ab suís hereis ‖ Vérbera, compedés, molae mágna lassitúdo, ‖ Famés, frigus dúrum. ‖ Ignáuis improbís uiris, *Christius* '*Metr.*' *p. 422* (*ex parte cum Brixio*): Recórdetur íd: ‖ Qui níhili sunt quid ís preti ‖ Détur ab suís eris, ‖ Ignáuis improbís uiris, ‖ Cómpedes uérbera, ‖ Molaé lassitúdo, famés frigus dúrum, *Spengelius p. 253 sq.* (*cf. 195, 209, 213, 254 adn., 289*): Córde rēcordétur id, qui níhili sunt quid eís preti ‖ Détur ab suis éris, ignauis ímprobis uiris uérbera, ‖ Molaé lassitúdo famés frigus dúrum. *Verba* Ignauis improbis uiris [seruis *Lambinus*] *a* R *deleta* ('*interpretis esse certum est*') *a Bergkio olim traiecta suo loco defendit post Studemundum de cant p. 41 et Brixium Langenus Stud. Pl. p. 47. Pro* magna *a* R, *Spengelio, aliis deleto* maciā *commendabat Kiesslingius. Plura et delet et immutat Winterus p. 64.*

977. '*Vix Plautinus vel hoc certe loco non Plautinus*' R: *at cf. Vssingius et Langenus l. s. s. Senarium Spengelius habet p. 199 versum, de quo cum Bergkio eo magis facio* (*p. 151. 165: cf. Studemundus p. 11*), *quia sic optime cum hoc concinunt v. 972 sq. Post hunc versum quem traieci* [*v. 981* R] *del. Vssingius probante Spengelio p. 376 et Langeno p. 48. Initio* Ego hoc *Saracenus* (*etiam de* Ego extemplo *cogitans*), Ego eo *Vahlenus,* Eo ego *Spengelius* (*et mox* meo tergo, *septen. troch.*). Ego hóc exemplo séruio | ut ín rem tergi esse árbitror *Kampmannus de* IN *praep. p. 39 adn.* — *V.* 979 [978] uerba quam uerbera *codd. Pyladis, qui* ego odi *omisit.* Nam múlto patior fácilius magis uérba, uerbera ódi *Spengelius.* — *V.* 980 [979] praehíbeo *dubitanter etiam Brixius et* (*coll. Pseud. 182 item dubio*) *Spengelius servant* (*cf. etiam Abraham Stud. Pl. p. 229 sq.*): *an fuit* molitum (*a molitus = molendi actus*) exhibeo? *De Hermanno vide supra.* — *V.* 981 [980] bene et sedulo seruio *Pylades, unde* seruio *retinuerunt etiam alii.*

982. alii sunt ita: ut (*et* suam *pro* sint) *Pylades.* alii ita ut se esse *Lambinus.* alii sese ita ut *Gruterus.* alii, esse ut *Bothius* (*olim* alii ita sint in rem ut esse ducunt). alii ita ut *Vssingius* (*ut ipse olim* '*phil. Rundsch.*' *a. 1882 p. 723*). *Totum versum sic Hermannus:* Atque íd mihi prodest, álii sint ita, ésse ut in rem dúcunt, *sic Spengelius:* Alii ut esse se ín rem ducunt sínt. ego ita ero ut me ésse oportet. *Monstra def. Vahlenus in edit. et Herm. XVII p. 613 sq. Mox* (ut) med (esse oportet) *Bothius.*

984 *sqq.* metum comitem mihi adhibeam *Pylades* '*ex codd. ant. partim*': *quod tamen ad solum* metum *spectat.* metum ut mihi adhibeam *Camerarius.* id mi adhibeam *Hermannus* (*sic hunc v. exorsus* Sin égo ero ut *et mox* meo *post* Hero *inserens probante* R): *quem quod in* metum *delendo sequitur* R, *suo iure improbavit Vahlenus non recte simul locum parallelum ex Mostellaria tutatus. Antea vitium* omnibus *dactyli* (*qui non solus anapaesticam mensuram suadet hoc loco mire spretam ab omnibus*) *alio vitio expellebat Brixius* ut in ómnibús locís eró *vel* omníbus ut ín locís eró *traiciens. Ceterum in loco ex Mostel-*

laria (*ubi videas*) promeritum est: post metuunt '*sic fere in codd. ant.*' *esse Pius dicit.* promeriti sunt, tunc m. *Pylades.* promeriti, tum quam ei (*om.* ei *inter* metuont *et* solent) m. *Vahlenus. Cf. R Opusc. II p. 277 sq.*

985. Metuam ego haud multum quidem *Pylades, Camerarius.* Metuam haud malum *Bothius.* — (quando) strenue faciam '*alibi scriptum esse*' *Pius narrat.* quando accersor facio (*et* exsoluent) *Saracenus.* quando herus qui quod faciam (*et mox* exsoluet mihi) *Pylades.* quando herus ut quod strenue faciam *Camerarius et, omisso* ut, *Gruterus.* quando (*alias* quom) herus ob facta *Bothius.* quando herus quod faciam *Hermannus. Contra Ritschelium cf. Studemundus de Vidul.*[2] *p. 51.* quando erus ob facta mihi *Schererus de* QVANDO *partic. p. 29* (*cf. p. 17 sq.*) *de* quandoc *forma cum Vahleno duce Festo Plauto intrudenda sobrie dubitans. Totum versum et Spengelius damnat et Sonnenburgius p. 38: at cf. Langenus p. 155.* — *V.* 986. *De* uassa et *vide sis Baierum p. 99 (sed cf. B): cf. v. 1035.*

988. Vtque meum (*et mox* ex hoc saltem Epidamno aluum eluam amphora!) *Saracenus.* Neque ut eum *Dousa Expl. III 7.* Atque uirum *Bothius* (Atque *cum Gronovio*). Meumque erum *R.* Neque uirum *Bergkius Opusc. I p. 678 hunc versum subiciens v. 989.* Atque eum *Geppertus, Kampmannus de* EX *praep. p. 14 adn. itemque Brixius* (*dubitanter, recte improbans* meum). Meque et erum *Kochius Em. Pl. p. XI* (*neglecto* saluom). — saluum scio eliciam foras *Camerarius.*

989. '*De trochaicis numeris qui dubitaverit, iambicos sic restituere poterit:* Set métuo pol, ne s. u. d. p.' *R: cf. Studemundus de cant. p. 75, 73. Hunc quoque versum damnat Sonnenburgius una cum v. 985. Itemque v.* 990—1003 *retractatori tribuit fortasse omnes p. 38 sqq. De* sublimen *v.* 992. 995. 1002. 1052 *cf. Opusc. II p. 462 sqq.*

997. negoti, quod *Bothius in adn.* — illice *idem: cf. Schmidtius p. 68.* — *Ante v.* 999 *lacunam statuebat Ladewigius Philol. XVII p. 462.*

1003. égo ere, atque *R cum Acidalio.* égo uero *Brixius olim.* ego uéro, ere *Onions p. 72.* ego hércle, ere, *Muellerus Pros. p. 651.* ego hercle et *Birtius Mus. Rhen. XL p. 557.* ego, ere, aúdeo *Muellerus* '*Nachtr.*' *p. 104* (*aut sic aut* ego, ere, audacissume audeo *Schwabius p. 417*). *Delet hoc hemistichium Vssingius, ut sequentia verba* O facinus indignum et malum *octonarium compleant.*

1004 *sqq. Haec inde a Camerario disponebantur:* O facinus . . . . erum ‖ Meum . . . . oppido ‖ Luci . . . . uenerit*: ubi cum ille in medio versu fortasse aliquid detritum esse dixisset in annot., Gruterus* in pacato hic oppido '*lepide*' *iterabat. Cf. ad v. 1003. Dimetro* O . . . malum *duos octonarios adiunxit R: cf. Studemundus de cant. p. 4, Kiesslingius Anal. Pl. p. 6, al.* — *V.* 1006 derupier *dedit R ex B, ut putabat* (*cf. Opusc. II p. 544 adn.*). *Adde Langenum* '*Beitr.*' *p. 83.* — *Deinde v.* 1007 *a* Mittitis? MEN. nunc *Camerarius, a* MEN. Mittitis nunc? *Acidalius, a* Mittite istunc. MEN. *Gruterus editoresque post illum omnes septenarium incohabant, unde* quisquis (*om.* es) *Bothius* (*Vahlenus, alii*), quisqui's *R: utrumque contra usum certissimum, cui hoc loco ipse A succurrit. Quare Olsenus p. 36* quisquis es *in finem versus traiciebat antea* operam ut mihi des (*vel* mihi ut des operam) *scribens: ubi* operam ut des mihi *Camerarius,* operam mihi duis

Luchsius in Studem. Stud. I p. 32 uideſ *ex* deſ^{ui} *repetens: at cf. v. 955, 1115, al.*

1009. Ímmo et operam dábo ĕt defendam *def. Vssingius, alii: cf. Muellerus Pros. p. 309.* Ímmo et dabo operam ét defendam 𝔖. — *V.* 1010 me perire citius *Saracenus.* me perire satius est *Pylades.*

1011. qui te tenet, here, te obsecro *Camerarius.* qui tenet te, here, te obsecro *Bothius ed. III.* qui tenet te, ere, opsecro (*et antea* istic ab humero) *Fleckeisenus.*

1013. malo hercule hodie uostro *Bothius ed. II,* malo hercle hodie uostro *idem ed. III cum Guieto.* hodie cum malo hercle uostro *Lomanus p. 18 simul* hunc *pro* istunc *substituens.* malo hercle uostro hodie *Brixius olim* (*vide Muellerum Pros. p. 317. 558*) *probante Koehlero de septen. troch. p. 45: at cf. Fleckeisenus Philol. II p. 84, Seyffertus Stud. Pl. p. 5, Brixius.*

1015. Vos scelestos ℞: *quam exclamationem non modo improbavit, sed ne intellexit quidem Vssingius male* agite, abite *ex v. 1017 ad* Vos scelesti *e. q. s. adhibens verba* Mittite . . . pugnis *Menaechmo continuans. At est* Vos scelesti *scil.* estis.

1019. Nimis sat ora *Bergkius Opusc. I p. 678.* Nimis bona hora *Vssingius Brixii de* commetaui *errorem notans.* — commentaui *def. Turnebus Adv. II 28, Acidalius.* carmentaui *vel* carminaui *Gulielmius Veris. III 20.* — *V.* 1020 *dubitabat Fleckeisenus an* tetuli *potius pro* adueni *scribendum sit. At cf. Lobeckius ad Soph. Aiac. 290. Ibidem adde* ℞ *Opusc. III p. 246.*

1022. Nam absque ted esset, numquam hodie ℞ (*etiam Nov. exc. I p. 23*): *at cf. Muellerus Pros. p. 727, Bergkius 'Beitr.' p. 38 sq., al. V. Brugmanus Mus. Rhen. XXXII p. 485 sq. Iordanusque 'Krit. Beitr.' p. 308.* — *V.* 1023 o here, me emittas *Bothius ed. III abusus cod. C* (ore), *qui saepissime* e *et* o *permutat. Cf. Kampmannus de reb. mil. Pl. p. 38 Schererusque de* QVANDO *part. p. 30 adn.* — *V.* 1024 *etiam* quando quidem te *om.* ere *proponebat Muellerus: at cf. Trin. 352. 991.*

1026. Mepte erum *Fleckeisenus.* Me quidem erum *Koehlerus l. s. s.* Memet erum *Vmpfenbachius melet. Pl. p. 26.*

1027. umquam tale faxit *Seyffertus Philol. XXIX p. 396, mire. Ceterum* numquam (*B*) *spreverunt omnes, vix recte: sed fortasse praestat* tale numquam fecit.

1028. *De* igitur *cf. Schererus p. 31 adn.* — si esse tuum negas me ℞ *Proleg. Trin. p. CXLVIII.* si negas me tuom esse *Muellerus p. 204.* si tuum negas med esse *Brixius postea male deleto* Sic (*quamquam probat Koehlerus l. s. s. p. 64*). — *De versibus mox per errorem repetitis cf. Spengelius T. M. P. p. 49 sq.*

1031 *sq.* Messenio *et* uobis *del. Saracenus. Verba* cum tu . . . gaudeo SERVO ALII *Camerarius,* LORARIO *Scaliger,* TIBICINI *dubitanter Vssingius tribuebat, cum de ipsius Messenionis prosopopoeia Brixius paulo rectius cogitet. Interpolata e v. 1148 verba credens Ladewigius Philol. I p. 295 in unum versum contraxit talem fere:* MES. Salue mi patrone, amo te; sed, patrone, te obsecro. *Cum Balbachio Observ. crit. p. 29 sqq. dedit* ℞: MES. Salue mi patrone. quom tu liberas me serio, Gaudeo. MEN. credo hercle uero. *At cf. Lorenzius 'Jahresber.' XXII p. 79 Dombartusque 'Bl. f. bayer. G.' XVII p. 38 sq.* — *V.* 1031

—1034 *aliis versibus substitutos credit Sonnenburgius p. 38 sqq. Item v.* 1037 *sq. et v.* 1042 (*non* 1040). 1046. 1048 *secl.: cf. Langenus p. 156.*

1033. olim *post* tuus *inserebat Guietus, post* minus *R* nunc, *Muellerus* '*Nachtr.*' *p. 129* libero*: Fleckeisenus* mihi imperes *trai.* '*Fortasse tamen praestat versus forma talis:* Né nunc minus mihi ímperes, quam quándo tuus seruós fui' *R. Versum non modo debilem, sed etiam sententiam mancam admittunt Vssingius aliique.*

1035. Mane me *pro* MEN. Minime. MES. *cum Acidalio R, ubi de* Meminens *vel* Minimo (*scil. pretio*) *item Messenioni continuando Bothius cogitabat. At* Minime (*quod artificiosius explicat Vssingius*) *sibi spectatoribusve dicit Menaechmus aptissime. Cf. ad v. 986* (uassa).

1038. reddebo *probatum Scioppio.* redhibebo *Gruterus.* '*Valde dubii res iudicii quam disceptavit Struvius de decl. et coniug. lat. p. 149 sqq.*' *R, qui* tu *post* reddibo *suppl.: ubi* ibo *Palmerus Hermath. X p. 61,* omne *Vssingius.*

1039 *sqq.* '*Nihil vel Acidalius profecit* At iam *pro* Etiam *proponens vel Kampmannus de reb. mil. Pl. p. 38. Nec Bothiana ratio placere potest, qui v.* 1046 *post v.* 1040 *traiecto scribit* Vel ille, qui modo sese aiebat petere argentum, qui meum ‖ Se modo esse aiebat seruom, quem ego modo emisi manu*: quae deletis, in quibus interpretis manus manifesta, coniunxi in versum* 1042 *antea de coniectura addens, qualem olim lectum esse cum sententia arguit tum proximorum scriptura*' *R. Itaque sic dedit:*

Nímium mira míhi quidem hodie exórta sunt miris modis.
Alii me negant eum esse quí sum, atque excludúnt foras,
〈Alii me esse aiúnt qui non sum, ac séruos se esse měos uolunt:〉
Vél ille qui se pétere argentum ait, quem égo modo emisí manu.

Vbi v. 1039 Nimia *vindic. Luchsius Herm. VIII p. 120, v.* 1040 (*cf. ad v. 1031*) *post Kayserum del. Langenus Philol. XXX p. 434 sqq. proxima sic contrahens:* Vel ille se esse seruom meum aibat, quem ego modo emisi manu (*item Brixius, sed* seruom se meum esse aibat, *et Vssingius, sed* seruom esse se meum aibat), *ubi Kayserus temptabat:* Vel ille qui se petere argentum ait, modo qui se seruom meum ‖ Esse aiebat, 〈alienum〉 quem e. m. e. m., ‖ 〈Non uidetur sanus esse: tam ridicule se gerit〉, *Onions vero p. 73:* Vel ille qui se uasa aiebat petere et argentum modo, Qui seruom se meum esse aiebat, quem ego m. e. m., Is *e. q. s. De vera loci restitutione etsi desperandum erit cum Vahleno, tamen cum v.* 1039 *hoc loco omittere videatur A, versus autem* 1040*, quem habere videatur quique socium necessario sibi postulet, — nisi ex alia omnino comoedia adscriptus sit — in hac fabula non possit non alterius Menaechmi esse* (*cf. Act. V Sc. 2, ubi alium habent et Matrona domum fugit occludens*)*, accedente ipsorum versuum dittographia ac discrepante, ut vid., ambitu in A cogitari potest de tali illius oratione post v. 1059 habenda:*

Nímia mira míhi quidem hodie exórta sunt miris modis:
〈Álii me uocánt benigne béneque accipiunt prándio,〉
Álii me negánt eum esse quí sum atque excludúnt foras,
〈Quási ego intromitti áb eis quos non nóui omnino póstulem〉.
Vél ille qui se pétere argentum ait, módo quem ego emisí manu,
〈Vt quidem credit, míhi uidetur ínsanire cum ómnibus.〉

Talia vero propter ipsum parallelismum cum Menaechmi I versibus 1042 —1047 confundi poterant facilius.

1043. Is quod ait se *R.* *Totum v. del. Vahlenus Mus. Rhen. XVI p. 635.* — *De v.* 1044 (*ubi possis* a me abetat liber *vel* a me liber abeat) *cf. Muellerus Pros. p. 737.* — *V.* 1045 suus *pro* sanus *cum Scaligero Casaubonus in Pers. Sat. V 88.*

1046. *Hunc v. del. Kayserus: cf. ad v. 1031. At contractum potius esse cum metrum tum mirum illud* quid sit, mira sunt *demonstrat, de quo cf. Beckerus in Studem. Stud. I p. 226. Pro* dicebant *Camerarius* aiebant *itemque R coll. Mil. glor. 66* (*adde Baierum p. 149*). dicunt *Bothius.* — quid fit *'alibi legi' Pius dicit.*

1047. *Cf. ad testim.* Haec nihilo esse mihi uidentur sectius *seruabat R: cf. Prol. Trin. p. LXX. Adde Weihrauchium Philol. XXX p. 626.* secus quam *Vahlenus dedit de versu securus itemque de sermone: cf. Studemundus Vidul.*[2] *p 48* (*ad v. 33*). *De extremis versibus cf. ad v. 1031.*

1050. Tu(n) med hodie usquam conuenisse, audax, audes dicere? *duce A, praesertim cum* te *in B suppletum esse probabilius sit ex consensu codd. ACD in pronomine ex usu veterum omisso.*

1052. *'Frustra in his Lambinus, Acidalius, Pistoris elaborarunt. Totum versum sic Guietus:* Eripui te, homines sublimem quem ferebant quattuor'.

1056. potis *Fleckeisenus. Antea* qui te *pro* quin te *vulgata uitiose. De* eas *v.* 1057 *Brixii errorem corr. Wirtzfeldius de consec. temp. Pl. et Ter.* (*ed. a. 1888*) *p. 19.*

1058. quoin *pro* quin (cui) *Muellerus 'Nachtr.' p. 34 admodum mire. Ceterum cf. Langenus Stud. Pl. p. 155 et vide ad v. 1039 sqq.*

1060 *sqq.* Sultis per oculos iurare *praeeunte Grutero R.* Sultis per oculos iurate *Muellerus 'Nachtr.' p. 129.* Si uel per oculos iuretis *Luchsius Herm. VI p. 275 itemque, sed* iuratis, *Brixius.* — *V.* 1062 Pro *del. R addens: 'Non est veri simile a tribus iambicis scaenam exorsam esse. Eosdem prorsus atque nos trochaicos septenarios Fleckeisenus restituit'. Iambicos probans v.* 1061 hocedie *suasit Bergkius Opusc. I p. 112, ubi* hinc *vel tale quid non tantum propter versum* (*et A*) *requiritur: nam 'pallam' quidem 'abstulit hodie', sed uxori abstulit.* — *Ad v.* 1062 *cf. Ribbeckius in Woelfflini Archio II p. 122.* — *Retractatori tribuit v.* 1060 *sq. Sonnenburgius.* — *V.* 1063 consimilist *R.* consimil east *Bergkius Opusc. I p. 678.*

1064. est haud dissimilis *Sigismundus de* HAUD *partic. p. 255 refutante Seyfferto 'Jahresber.' a. 1883/5 p. 61.*

1067 *sq.* tu edepol *pro* me edepol *Muellerus 'Nachtr.' p. 129, ubi* me *ad 'pigeat' interpolatum esse monui.* — quae uelis ‖ Eloqui *cum Fleckeiseno R, qui antea eadem via usus scripserat* quae uelis ‖ Respondere (*dein* mihi Menaechmost), *cum Kayserus cens. p. 420* pigeat quae uelis *defendens* Immo ⟨hoc nomen⟩ edepol ⟨est⟩ mihi *proponat.*

1069. Eadem pol patriast *R.* Domus ea et patriast *Kayserus p. 420 sq.* Eadem urbs et patriast *Buechelerus Mus. Rhen. XII p. 133 dubitanter, quod confidentius receperunt Brixius Vahlenusque.* Eadem patriast urbs *vel* Eadem patriast et *Vssingius. De* Ea demus patriast *fuit qui cogitaret.*

1071. huius me esse *R, item Fleckeisenus post Kampmannum Annot. in Rud p. 33: at cf. Nov. exc. I p. 42.* me esse huiusce *Bergkius* ‘*Beitr.*’ *p. 51: at cf. Muellerus* ‘*Nachtr.*’ *p. 131* (*de* esse me huius *cogitans*) *Schmidtiusque de pron. p. 55 sq., quibus non obtemperavit Vssingius.*

1072. Húnc *R del.* Ego (*quod sane facile ex v. 1071 repeti potuit*): *at cf. v. 222. 738, al.* — té esse: huic *R in edit. et praef.: at cf. Nov. exc. I p. 47.* — Ego censebam hunc esse ted *Kaercherus* ‘*Prosod.*’ *p. 65.* Ego censebam te esse hunc *Muellerus Pros. p. 319 sq., 558.* — exibui *praefert Brixius.*

1075. Te hódie mecum exíre ex naui | Énimuero *R, ubi* Enímuero *Muellerus Pros. p. 580. De v.* 1076 *dubitantem Weidnerum refutat Seyffertus* ‘*Jahresber.*’ *a. 1881/2 p. 49.*

1077. Quae haec est fabula *Bothius itemque coll. Mostell. 937 Muellerus Pros. p. 580 sq.: recte, ut vid.*

1080. Tuum tibi ego *R: cf. Mahlerus de pron. p. 18.* Nam tuum tibi *Fleckeisenus.* Tuum me tibi *Kochius Em. Pl. p. XII.*

1081. quam insperatam spem datis mi, ut suspicor *R addens* ‘*liberius sic conformavi, quae in libris sunt: quae non expedio.*’ *Librorum scripturam def. Kretschmerus Qu. Pl. ed. a. 1863 p. 26 sq.* (*nisi quod* insperatam spem *male trai.*) *Brixiusque: ubi* mihi datis, quam *Langenus Philol. XXXIII p. 712,* dat mihi, quod iam *Vssingius.* — suspico *rec. Bothius: cf. Langenus* ‘*Beitr.*’ *p. 67.*

1083. matrem *vocari patriam* ‘*elegantissime*’ *credebat Meursius et crediderunt Meursio nonnulli.*

1085. Sed erum; uter *Bergkius Opusc. I p. 126.* Sed eum uter *Langenus Philol. XXXIII p. 712.* — uostrum est huc *Camerarius.* uostrumst hodie *Vahlenus coll. 1045* (*ubi* hodie exire *quadrat, cum* hodie aduectus *minus quadret*). *Possis* uostrumst, quist *vel* uostrumst tandem aduectus: *sed cf. Aulul. 321.*

1087. Illic aut homo est *Bothius.* Illic homo aut est *R:* ‘*vix enim hiatum in caesura hunc probabis* Íllic homost aut súcophanta aút geminus fratér tuus’: *cf. praef.* Illic homo hercle aut (*vel* Certo illic homo aut *vel* Illic homo aut pol) *Brixius.*

1088. Nam hominem *et* uidi ego alterum *R cum Bothio addens* ‘*scabros numeros Lingius de hiatu p. 57 probavit*’: *at cf. Kaempfius de pron. p. 38 sq.* — homini *def. Vahlenus post Madvigium ad Cic. de fin.*[3] *p. 622 sq., provocans ad Munronis in Lucr. IV 1211 adnotationem, qua minime tangitur acuta Ritschelii observatio Opusc. II p. 331. 570 sqq. Cf ad Bacch. 19. Amph. 601.*

1089. lacte lactis, mihi crede, usquam similiust *R,* mihi crede *cum Lingio: de quo cf. Schmalzius ad Reisig.-Haas. adnot. 618.*

1090. tis tuque huis autem *Weidnerus Advers. p. 11.* — poste *R: cf. Opusc. II p. 546.*

1091. *De* hunce *cogitabat R, de* meliust *vel* hunc *post* adire *traiciendo vel* accedere *corrigendo Muellerus Pros. p. 535, quibus commentis* hominem *pro* hunc *praefert Brixius,* melius nos adirest (*vix* meliust nos adbitere) *S.* — *De* qui[n] v. 1092 *adde Kienitzium de* QVIN *partic. p. 9, de* QVI *partic. p. 560 sq.*

1094. Ét ego idem *R.* Ét ego item *Seyffertus Stud. Pl. p. 13*

(*tacite*). Et quídem ego item *inter alia Muellerus Pros. p. 579.* Et égo quidem *Brixius coll. Capt. 572. Cf. v. 1107.*

1097 *sq.* dixisti: hic natust ibi ℜ *cum Pareo.* dixisti: ibidem hic natus est (*cf. C*) *Brixius in app.* dixti: hic ibidem natus est *Langenus Philol. XXXIII p. 713. Cum Seyfferto hoc versu, non insequenti, facit Vssingius, ubi* dixisti: huic *cum Pareo et Guieto* ℜ*: cf. Muellerus* ‘*Nachtr.*’ *p. 98. Ceterum v.* 1095—1098, *non* 1099—1110, *seclusit Vssingius ratione non addita: cf. Sonnenburgius p. 42 sqq., Ribbeckius p. 531, Langenus Stud. Pl. p. 157.*

1101. Tanquam si emeris me *cum Pylade Acidalioque* ℜ*: at cf. Muellerus* ‘*Nachtr.*’ *p. 8 Brixiusque.* — V. 1102 uos inuenturos, frater, *Pareus* (inuenturos fratres *servat Vahlenus!*). — germanos duo *Bothius: cf. ad v. 778.* — *V.* 1104 pollicitus *om.* es *def. Olsenus p. 88.* — *V.* 1105 *de B cf.* ℜ *Opusc. II p. 407.*

1107. Estne tibi *et* Estne item ℜ*: item Fleckeisenus.*

1112. ad mércatum. tum póstea *Camerarius.* una ád mercatum. póstea *Muellerus Pros. p. 558 coll. v. 27.* ad mércatum. ibi tum postea ℜ. *Cf. Koehlerus de septen. troch. p. 45 male* utut *commendans.*

1113. med aberrare a patre *Buechelerus Mus. Rhen. XII p. 135 sq. improbante Langeno Ind. Monast. a. 1873 p. 8.* me deerrare a meo patre (*vel* a patre forte) *Muellerus Pros. p. 453 sq., 578.* med exerrare a patre ℜ (*cf. ad v. 31*). — huc *pro* inde *Schwabius p. 417 coll. v. 31 sq., Poen. 903.* — *V.* 1114 seruas me *Dousa coll. 1120: at eiusmodi exclamationes* (*cf.* ‘*Hilf Himmel!*’) *saepius merum stuporem designant.*

1115. tum quom pater a patria te auehit ℜ *cum Fleckeiseno.* quom ted a patria auexit pater ℜ *olim, postea* patriad *suadens Nov. exc. I p. 64.* quom olim te pater a patria auehit *Wagnerus. Cf. v. 27.*

1117. unquam post illa ego *Camerarius.* meum umquam postillac *Muellerus Pros. p. 454.* numquam postillac *Brixius Ann. phil. CI p. 779 mox probans transpositionem* (*cf.* ℜ *Opusc. II p. 549. 551*). umquam postillac *Vahlenus!* — Quid? uostro *Lambinus.* Quid uostrorum *Gruterus.* Quid uos? tum *Seyffertus Stud. Pl. p. 18.*

1121. (Si interpellas,) taceo. ⟦Potius ego tacebo *Langenus Philol. XXXIII p. 713.* ego tacebo. ⟦Taceo potius *Abraham Stud. Pl. p. 226.* ego tacebo. ⟦Ego potius taceo *quidam* ‘*phil. Anz.*’ *XV p. 508.*

1123. Menaechmo *vindic. Bothius Brixiusque Qu. p. 44: adde Beckerum in Studem. Stud. I p. 170 adn.* — illunce tum ℜ. at illum tum *Fleckeisenus.*

1125. *De* mi(hi) *cf. Berghius Opusc. I p. 390.* salue: egō *Vssingius.* salueto: ego *Fleckeisenus* (*quod noluit* ℜ). salue: ego is *Muellerus Pros. p. 32. 594 coll. Capt. 1025, qui* is ego *potius suadet* (*A, Bothius*). salue: ne ego *Hasperus* ‘*phil. Anz.*’ *XIII p. 32 sq.* Salue *ante* mi germane *trai. Weidnerus Advers. p. 15.*

1127 *sq.* renuntiatum de te est, et patrem esse emortuum *Is. Pontanus in Macrob. VII 16.* renuntiatum est de te, et mortuum patrem *Brixius Qu. p. 9.* renuntiatum est te ⟨deerrasse a patre Atque frustra inuestigatum esse⟩ et p. e. m. *Kayserus cens. p. 416.* renuntiatumst ⟨ubi nauis rediit retro Puerum surruptum Tarenti⟩ te et p. e. m. *Vssingius. De lacuna dubitat Vahlenus sine ratione. Ceterum recte, ut puto,* emortuum *Pontanus: cf. v. 39. 243, al.*

1129. Auos mutauit noster: tibi quod *Bothius: quod cum relictum esset apud* ℞ *sine adnotatione, dudum correctum a Spengelio et Brixio retinuit Vahlenus.*

1131. *Θουσιμάρχη Camerarius in annot.* Theusimarche *Taubmannus.* Zeuximarchae *dubitanter Bergkius Opusc. I p. 678.*

1133. Frater *Menaechmo I cum B et vulg. continuabat* ℞, *recte iudicavit Vahlenus. De* salue *iterando cogitabat Camerarius in Curis sec.: cf.* ℞ *Opusc. III p. 77, ubi etiam* miseriis *probat, pro quo olim* et miseris *dedit* (*praeeunte* miserisque *Camerario*) '*nisi gravius ulcus subest.*' *Mox lacunam post v.* 1134 *statuit Ribbeckius p. 547.*

1137. edepol hodie hic mihi *Kaempfius de pron. p. 31. — V.* 1137 —1142 *aliis versibus substitutos credit Sonnenburgius p. 42 sq.*

1138. quoi quam pallam ℞. quoi ego pallam *Fleckeisenus. At minime hoc loco quadrat* quoi *male correctum.* — surpui *Bothius, Brixius olim Qu. p. 23.*

1139. huic. ⟦hancne *Camerarius.* huic ⟦hancine tu (*et mox* fero *pro* habeo) ℞ *improbante Koehlero de septen. troch. p. 54.* huice. ⟦hancine *Fleckeisenus, ubi servato* hanc *post* habeo *Brixius adiciebat* in manu: *quem in summa rei recte iudicasse ex A confirmabat Studemundus Annal. phil. CXIII p. 70* EAM—ḌẸỊḲUIC————————QUẠ—ǦỌḲẠḂẸỌ‖————‖QUOMODOKAEÇẠḌ *notans.*

1142. mihi dedit *in fine cum Camerario suppl.* ℞ *addens:* '*sed longius patere lacunam apparet atque integrum praeterea versum intercidisse huiusmodi:*

Quae meo sumptu iuberem sibi reconcinnarier.'

mihi dedit *sine lacuna probat Vahlenus, quam sane mittere possumus, si* abstuli *potius vel tale quid supplemus.*

1145. me te *Camerarius.* mepte *Meursius.* med *Pareus.* te med *Guietus.* me ted *Bothius.* — me uocare credidit *Muellerus Pros. p. 734,* me esse, credo, credidit '*Nachtr.*' *p. 116 coll. v. 1136: ubi Messenio sic loquitur, non Menaechmus I.* me esse secum credidit 𝔖. — *V.* 1149 (*ob* MEN. *et* tu *in Z iteratum*) liber perpetuo ut sies *Saracenus. — Cf. Geppertus Stud. Pl. I p. 80, Sonnenburgius p. 42 sqq. — Ante v.* 1148 *lacunam statuebat Ladewigius Philol. XVII p. 463.*

1151. nostra, frater, ex *Gruterus.* nobis, frater, ex ℞. *Cf. Studemundus de Vidul.*[2] *p. 51. Servato* nostra ex sententia *et* redeamus ambo, frater *cum A* (*praesertim cum* frater *etiam v. 1154 in responsi fine exstet*) *possis:* Quoniam haec euenerunt prospere et n. e. s., I. p. r. a., f. ⟦F. u. t. u.

1152. '*Haud scio an* Faciam frater ut uoles *praestet*' ℞: *cf. ad v. 1151.* — iubes *pro* uoles *Lorenzius* '*Goett. gel. anz.*' *a. 1868 p. 1223: at cf. Baierus p. 149 sq.*

1155. praeconium ut mihi detis *cum Z Brixius Qu. p. 47 et append.* mihi ut praeconium detis *Camerarius. Cf. Bergkius Opusc. I p. 383.*

1156. fore? quo die? MEN. Die ℞ *cum Lambino, ubi* qui die *Gulielmius, de* fore *delendo cogitabat Muellerus Pros. p. 769 adn.* fore? — Quid est? dic. MEN. *Bothius.*

1158. aedes, fundi, omnia. *Lingius de hiatu p. 64 itemque, sed* fundi. omnia ℞ (*cf. praef.*), *postea Opusc. II p. 650 adn.* fundis, aedes

probans cum Buechelero de decl. p. 18 (*item Ribbeckius p. 547*)*: ubi* fundi et aedes *etiam Bergkius 'Beitr.' p. 102. Ceterum* Vaenibunt (*et* Vaenibit) *R* (*ut v. 549*). Veneibunt (*et* Veneibit) *duce B Pareus.*

1160. Vxor quoque etiam uaenibit *cum Guieto Lingioque R.* Vxor uenibit quoque etiam *Bothius.* Venibit uoxor quoque etiam *Kochius. Cf. Muellerus Pros. p. 70 sq.*

1161. auctione tota *R ex Bothio de libris nihil adnotans: itemque Brixius, Vahlenus, alii.* — quinquagensiens *R: quod tam propter formam quam propter rem sententiamque recte improbans totum versum pro interpretamento habuit Schwabius p. 418 sq., quasi facilius ab interpolatore eiusmodi monstrum procreetur. Nihil egit Vssingius* quinque aut sex minas *vel adeo* quinquaginta mnas (*!*) *corrigens. — De* (ap)plaudite *v.* 1162 *Spengelii iudicium ad Trucul. V 75 iam confirmat A.*

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 018126893